

ТЕРНОПЛЬСЬКА ОБЛАСНА РАДА
ДЕПАРТАМЕНТ ОСВІТИ ТА НАУКИ ТЕРНОПЛЬСЬКОЇ
ОБЛАСНОЇ ВІЙСЬКОВОЇ АДМІНІСТРАЦІЇ
КРЕМЕНЕЦЬКА ОБЛАСНА ГУМАНІТАРНО-ПЕДАГОГІЧНА
АКАДЕМІЯ ІМ. ТАРАСА ШЕВЧЕНКА

Кафедра теорії і методики трудового навчання та технологій
Науково-дослідна лабораторія «Актуальні проблеми технологічної та професійної
освіти»

ПОЛТАВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ В. Г. КОРОЛЕНКА

Кафедра теорії і методики технологічної освіти

Кафедра основ виробництва та дизайну

ПІВДЕННОУКРАЇНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ К. Д. УШИНСЬКОГО

Кафедра технологічної та професійної освіти

Актуальні проблеми технологічної та професійної освіти

збірник матеріалів

Всеукраїнської науково-практичної Інтернет-конференції

30 травня 2023 р.

Кременець – 2023

УДК 378:377.091.12.11.3-051:62/64

Актуальні проблеми технологічної та професійної освіти : збірник матеріалів Всеукраїнської науково-практичної Інтернет-конференції / за ред. М. С. Курача, І. В.Цісарук. Кременець: ВЦ КОГПА ім. Тараса Шевченка, 2023. 185 с.

Рекомендовано до друку Вченою радою Кременецької обласної гуманітарно-педагогічної академії ім. Тараса Шевченка (протокол № 10 від 16 червня 2023 р.)

Редакційна колегія:

КУРАЧ Микола Станіславович – доктор педагогічних наук, професор, проректор із стратегічного планування та наукової роботи Кременецької обласної гуманітарно-педагогічної академії ім. Тараса Шевченка;

ЦІСАРУК Ірина Василівна – кандидат педагогічних наук, завідувач кафедри теорії і методики трудового навчання та технологій Кременецької обласної гуманітарно-педагогічної академії ім. Тараса Шевченка;

ЦИНА Андрій Юрійович – доктор педагогічних наук, професор, завідувач кафедри теорії і методики технологічної освіти Полтавського національного педагогічного університету імені В. Г. Короленка;

ВЕЛИЧКО Дмитро Олександрович – заслужений діяч мистецтв України, член НСХУ, декан художньо-графічного факультету Південноукраїнського національного педагогічного університету імені К. Д. Ушинського.

Збірник містить тези доповідей учасників Всеукраїнської науково-практичної Інтернет-конференції «Актуальні проблеми технологічної та професійної освіти». У поданих матеріалах висвітлено широке коло актуальних проблем, зокрема: теоретико-методологічні аспекти підготовки майбутніх учителів трудового навчання та технологій, педагогів професійної освіти в закладах вищої освіти; компетентнісний підхід у технологічній та професійній освіті; інноваційні технології у технологічній та професійній освіті; особливості організації освітнього процесу у закладах освіти в умовах Нової української школи; становлення та розвиток технологічної та професійної освіти в Україні та за кордоном.

Збірник адресовано науково-педагогічним працівникам, науковим співробітникам, аспірантам, докторантам, здобувачам вищої освіти.

Матеріали подано в авторській редакції. Відповідальність за відсутність плагіату, фальсифікації та фабрикації даних, а також достовірність фактів і посилань, грамотність і науковий зміст несуть автори тез.

ЗМІСТ

Андрошук І. В., Андрошук І. П. ПРОЄКТНА ДІЯЛЬНІСТЬ ЯК ЗАСІБ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ ПЕДАГОГІВ ДО РЕАЛІЗАЦІЇ ОСВІТНІХ ЗАВДАНЬ.....	7
Бабій Н. В., Мартинюк В. М. АНАЛІЗ НАВЧАЛЬНОГО ВИБІРКОВОГО МОДУЛЮ «ОСНОВИ ЕЛЕКТРОННОГО ДОКУМЕНТООБІГУ» ДЛЯ ЗДОБУВАЧІВ ОСВІТИ СТАРШОЇ ШКОЛИ.....	10
Бездошук Т. В. ВИКОРИСТАННЯ ІННОВАЦІЙНИХ ПЕДАГОГІЧНИХ ТЕХНОЛОГІЙ НА УРОКАХ ТРУДОВОГО НАВЧАННЯ У 8 КЛАСІ.....	13
Беляєва Н. П. ПІДГОТОВКА МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ДО ВПРОВАДЖЕННЯ ЦІННОСТЕЙ БЕЗПЕЧНОЇ ОСВІТИ В ПРАКТИКУ ЗАКЛАДІВ ЗАГАЛЬНОЇ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ.....	16
Білик В. В., Слабичька Н. В. РОЗРОБЛЕННЯ ПЛАНУ-КОНСПЕКТУ МАЙСТЕР-КЛАСУ ДЛЯ ЗДОБУВАЧІВ ЗАКЛАДІВ ПРОФЕСІЙНОЇ (ПРОФЕСІЙНО-ТЕХНІЧНОЇ) ОСВІТИ.....	19
Близнюк М. М. ДИЗАЙНЕРСЬКА ТВОРЧИСТЬ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ У ГАЛУЗІ ТЕХНОЛОГІЧНОЇ ОСВІТИ НА ОСНОВІ КОМП'ЮТЕРНОЇ ГРАФІКИ.....	24
Волкова Н. В. АНАЛІЗ ОСНОВНИХ КВАЛІФІКАЦІЙНИХ ВИМОГ ОСВІТНЬОЇ ПРОГРАМИ 015.ПРОФЕСІЙНА ОСВІТА (ХАРЧОВІ ТЕХНОЛОГІЇ) ПРИ ВИРШЕННІ ПРОФЕСІЙНО-ОРІЄНТОВАНИХ ЗАВДАНЬ.....	27
Галаган І. М., Ліщук Ю. М., Григорчук А. В. ОСОБЛИВОСТІ ВИКОРИСТАННЯ ОНЛАЙН ВІДЕОРЕДАКТОРА СЛІРСНАМР НА УРОКАХ ІНФОРМАТИКИ.....	30
Гарматюк Р. Т., Гарматюк І. Т., Остапчук В. Г. ЛАБОРАТОРНИЙ ПРАКТИКУМ ЯК СКЛАДОВА ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ.....	34
Гев О. М. МЕТОДИКА НАВЧАННЯ УЧНІВ З ОСОБЛИВИМИ ОСВІТНИМИ ПОТРЕБАМИ НА УРОКАХ ТЕХНОЛОГІЇ.....	37
Гребенюк М. В. СОЦІАЛЬНО-ПСИХОЛОГІЧНА АДАПТАЦІЯ УЧНІВ У ЗАКЛАДАХ ПРОФЕСІЙНОЇ (ПРОФЕСІЙНО-ТЕХНІЧНОЇ) ОСВІТИ.....	39
Грудинін Б. О., Туманова Ю. В. КРИТЕРІАЛЬНИЙ АПАРАТ ЯК ОСНОВА ВИЗНАЧЕННЯ РІВНЯ СФОРМОВАНOSTІ ІНФОРМАЦІЙНОЇ КУЛЬТУРИ МАЙБУТНІХ МОЛОДШИХ БАКАЛАВРІВ.....	42

Іванчук А. В. ПРИРОДНИЧО-НАУКОВА ОСНОВА ТЕХНІЧНИХ ЗНАНЬ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ТЕХНОЛОГІЙ.....	45
Клак Д. С., Ліщук Ю. М., Кравчук О. В. ВИКОРИСТАННЯ 3D-ПРИНТЕРІВ В ОСВІТІ.....	49
Кондель В. М. КОМПЕТЕНТІСНИЙ ПІДХІД ПРИ ВИКЛАДАННІ ДИСЦИПЛІНИ «ІННОВАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ В ГАЛУЗІ ТЕХНОЛОГІЧНОЇ ОСВІТИ».....	53
Кулик Є. В., Срібна Ю. А., Коваль О. А. ТРАНСФОРМАЦІЯ ЗМІСТУ ТЕХНОЛОГІЧНОЇ ОСВІТИ В УКРАЇНІ В КОНТЕКСТІ УКРАЇНА – ЄС.....	57
Куроч М. С., Цісарук І. В. ВИМОГИ ДО ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ТЕХНОЛОГІЙ У КОНТЕКСТІ РЕАЛІЗАЦІЇ СТРАТЕГІЇ РОЗВИТКУ ВИЩОЇ ОСВІТИ УКРАЇНИ НА 2022-2032рр.	61
Ломакович А. М., Галаган І. М., Шевчук В. Р. ОСОБЛИВОСТІ ВИКОРИСТАННЯ ІНТЕРНЕТ СЕРВІСУ MICROSOFT DESIGNER З ІНТЕГРАЦІЄЮ НЕЙРОМЕРЕЖ НА УРОКАХ ІНФОРМАТИКИ.....	67
Мазур Ю. О. СТАНОВЛЕННЯ ТА РОЗВИТОК ТЕХНОЛОГІЧНОЇ ТА ПРОФЕСІЙНОЇ ОСВІТИ В УКРАЇНІ ТА ЗА КОРДОНОМ.....	71
Марущак О. В., Недзеленко Ю. А., Ткачук Н. І. ОБ'ЄКТИВНІ ТА СУБ'ЄКТИВНІ УМОВИ РОЗВИТКУ У МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ТЕХНОЛОГІЙ ТВОРЧОЇ АКТИВНОСТІ ПІД ЧАС НАВЧАННЯ ДЕКОРАТИВНО-УЖИТКОВОГО МИСТЕЦТВА.....	74
Міщенко О. В. СТАЖУВАЛЬНА ПРАКТИКА НА ВИРОБНИЦТВІ В ПІДГОТОВЦІ МАГІСТРІВ ПРОФЕСІЙНОЇ ОСВІТИ.....	80
Олексюк М. П., Лотоцький В. В. ОСОБЛИВОСТІ ОРГАНІЗАЦІЇ ПОЗАУРОЧНОЇ ТРУДОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ УЧНІВ В ЗАГАЛЬНООСВІТНІХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДАХ.....	84
Омельчук О. В. ОСОБЛИВОСТІ ВИКОНАННЯ ТВОРЧИХ ПРОЕКТІВ НА ГУМАНІТАРНО- ТЕХНОЛОГІЧНОМУ ФАКУЛЬТЕТІ.....	89
Панчук М. М., Мельничук О. Т. МЕТОДИЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ВИКОРИСТАННЯ ІНФОРМАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ У ВИВЧЕННІ ГУМАНІТАРНИХ ТА ТЕХНІЧНИХ ДИСЦИПЛІН.....	91
Попова Т. І., Ровенська К. В. МОНІТОРИНГ ЯКОСТІ ОРГАНІЗАЦІЙНО-ВИХОВНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ КУРАТОРІВ АКАДЕМГРУП У ВИЩИХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДАХ.....	96

Приймак В. М., Малецький І. ОСОБЛИВОСТІ ВІЗУАЛІЗАЦІЇ НАВЧАЛЬНОГО МАТЕРІАЛУ З ДИСЦИПЛІНИ «БЕЗПЕКА ДОРОЖНЬОГО РУХУ» В ПРОЦЕСІ ПІДГОТОВКИ ФАХІВЦІВ АВТОТРАНСПОРТНОГО ПРОФІЛЮ.....	98
Разумей М. А., Шмигельський В. В. ВИКОРИСТАННЯ ТВОРЧИХ ПРОЄКТІВ В ОСВІТНЬОМУ ПРОЦЕСІ СУЧАСНОЇ ШКОЛИ.....	103
Рак В. І., Ящик О. Б. ФОРМУВАННЯ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ ВИКОРИСТАННЯ СУЧАСНИХ SMART ЗАСОБІВ У СТУДЕНТІВ ПЕДАГОГІЧНИХ СПЕЦІАЛЬНОСТЕЙ.....	106
Резніченко З. В. ПІДГОТОВКА ВЧИТЕЛІВ ТЕХНОЛОГІЙ ПОЛТАВСЬКОЇ ОБЛАСТІ ДО РОБОТИ В НОВІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ШКОЛІ.....	108
Рябець К. С. НАПРЯМИ ВИКОРИСТАННЯ ІНФОРМАЦІЙНО-КОМП'ЮТЕРНИХ ТЕХНОЛОГІЙ У ТЕХНОЛОГІЧНІЙ ОСВІТІ.....	111
Рябець С. І., Алфімов І. О. ІННОВАЦІЙНІ МЕТОДИ НАВЧАННЯ В ПРОЦЕСІ ТЕХНОЛОГІЧНОЇ ПІДГОТОВКИ УЧНІВ З ДЕРЕВООБРОБКИ.....	115
Рябець С. І., Нестер І. О. ВИМОГИ ДО ОБ'ЄКТІВ ПРОЄКТНО-ТЕХНОЛОГІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ УЧНІВ У ЗЗСО.....	117
Савчук О. П. ТЕХНОЛОГІЧНА ТА ПРОФЕСІЙНА ОСВІТА В УМОВАХ НОВОЇ УКРАЇНСЬКОЇ ШКОЛИ.....	120
Свиридюк А. С. МЕТОДИЧНІ АСПЕКТИ ОРГАНІЗАЦІЇ РОБОТИ ГУРТКА З БІСЕРОПЛЕТІННЯ.....	122
Слободянюк Н. А., Дощечкіна І. В. ЕТНОКУЛЬТУРНЕ ВИХОВАННЯ УЧНІВ СТАРШОЇ ШКОЛИ ЗАСОБАМИ ДЕКОРАТИВНО-УЖИТКОВОГО МИСТЕЦТВА: ТЕОРЕТИКО- МЕТОДИЧНИЙ АСПЕКТ.....	125
Тимощук А. А. ОРГАНІЗАЦІЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ ЯК ЗАСІБ ФОРМУВАННЯ ПРЕДМЕТНИХ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ З ТЕХНОЛОГІЙ.....	130
Томашівський С. М., Писаренко В. В. РОЗВИТОК ЦІЛІСНОЇ ОСОБИСТОСТІ УЧНІВ ЗАСОБАМИ ДЕКОРАТИВНО-ПРИКЛАДНОГО МИСТЕЦТВА.....	133
Туляєв В. В. ФОРМУВАННЯ ФАХОВИХ ЯКОСТЕЙ ЗДОБУВАЧІВ ПРОФЕСІЙНОЇ ОСВІТИ ЗАСОБАМИ КОМП'ЮТЕРНИХ ТЕХНОЛОГІЙ.....	137
Хренова В. В., Конік К. Р. АРТ-МЕТОДИ В ОРГАНІЗАЦІЇ ПОЗАУРОЧНОЇ ІНКЛЮЗИВНОЇ	

ДІЯЛЬНОСТІ.....	142
Цина А. Ю., Деденєв О. Ю. ОСОБЛИВОСТІ СКЛАДАННЯ ЗАВДАНЬ ДЛЯ ДІАГНОСТУВАННЯ РІВНІВ РОЗВИТКУ ГРОМАДЯНСЬКОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ УЧНІВ НА УРОКАХ ТРУДОВОГО НАВЧАННЯ.....	148
Шабага С. Б., Іващук В. В. ВИКОРИСТАННЯ ІНФОРМАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ В ПІДГОТОВЦІ ВЧИТЕЛЯ ТРУДОВОГО НАВЧАННЯ.....	154
Шимкова І. В., Цвілик С. Д. ДОСЛІДЖЕННЯ МОЖЛИВОСТЕЙ ЗАСТОСУВАННЯ ОНЛАЙН- ПЛАТФОРМИ CANVA ЗА УМОВ ЕЛЕКТРОННОГО ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ТРУДОВОГО НАВЧАННЯ ТА ТЕХНОЛОГІЙ.....	158
Шурин О. І., Войтович Т. М. РОЗВИТОК КРИТИЧНОГО МИСЛЕННЯ УЧНІВ ЗАСОБАМИ ІНФОРМАЦІЙНО-ЦИФРОВИХ ТЕХНОЛОГІЙ.....	163
Шурин О. І., Волошук В. В. РОЗВИТОК ТВОРЧОГО ПОТЕНЦІАЛУ СТАРШОКЛАСНИКІВ ЗАСОБАМИ ПРОБЛЕМНОГО НАВЧАННЯ.....	168
Янчук В. С. КОМПЕТЕНТІСНИЙ ПІДХІД У ТЕХНОЛОГІЧНІЙ ТА ПРОФЕСІЙНІЙ ОСВІТІ.....	173

Андрощук І. В.,

доктор педагогічних наук, професор,
завідувач кафедри технологічної та
професійної освіти і декоративного мистецтва,
Хмельницький національний університет,
androshchuki@khnmu.edu.ua

Андрощук І. П.,

доктор педагогічних наук, професор, професор кафедри
технологічної та професійної освіти і декоративного мистецтва,
Хмельницький національний університет,
androshchuk@khnmu.edu.ua

ПРОЄКТНА ДІЯЛЬНІСТЬ ЯК ЗАСІБ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ ПЕДАГОГІВ ДО РЕАЛІЗАЦІЇ ОСВІТНІХ ЗАВДАНЬ

На сьогоднішній день особливої актуальності набуває підготовка учнівської молоді до реальних умов життя. У контексті цього, важливим є оновлення й удосконалення підготовки майбутніх педагогів з врахуванням суспільних викликів, вимог закладів освіти, динамічних змін у галузях освіти, науки, технологій, військової агресії тощо. Відмітимо, що однією з дієвих й використовуваних технологій, яка дає змогу врахувати реальні умови й вирішувати актуальні проблеми є проєктна технологія. Саме проєктна діяльність, як провідна, закладена в програмах навчальних дисциплін для закладів загальної середньої, професійної (професійно-технічної) освіти й спрямована на активізацію самостійності, навчально-пізнавальної активності здобувачів, розв'язання ними життєво важливих проблем з отриманням нового результату або з елементами новизни. До проєктної діяльності активно залучаються здобувачі закладів вищої освіти, зокрема майбутні педагоги.

Теоретичні основи проєктно-технологічної діяльності обґрунтовані О. Коберником, Н. Матяш, В. Сидоренком, С. Ящуком. Проєктна технологія схарактеризована в працях І. Андрощук, Т. Антонюка, В. Бербеця, І. Герніченка, М. Курача, І. Єрмакова, Л. Мартинець, А. Цини та інших. Однак не дивлячись на наявність різноаспектних досліджень, інтерес до цього виду діяльності не зникає і проєктна діяльність є предметом дослідження й на сучасному етапі.

Активне використання проєктної технології у підготовці майбутніх педагогів обумовлено тим, що вони мають бути здатні й готові вирішувати професійні завдання у типових й нетипових умовах реалізації освітнього

Актуальні проблеми технологічної та професійної освіти

процесу. Тому залучення їх до проєктної діяльності дає змогу на засадах компетентнісного й особистісно орієнтованого підходу ефективно здійснювати їхню професійну підготовку у закладах вищої освіти, будувати особистісну освітню траєкторію. Адже проходячи всі етапи проєктної діяльності від творчого задуму до втілення готового проєкту майбутній педагог має змогу не лише систематизувати, узагальнити набуті компетентності й програмні результати навчання, а й застосовувати їх у нестандартних ситуаціях, поглиблювати й розширювати їх, активізувати творчі й інтелектуальні здібності, уміння самостійного пошуку. Досвід залучення до проєктної діяльності для майбутніх педагогів є цінним з позиції формування готовності до самостійного прийняття рішень, зорієнтованості на кінцевий результат, навичок роботи з інформаційними джерелами, виявлення можливих труднощів та помилок, які можуть виникати на різних етапах проєктної діяльності з метою їх подальшого уникнення у своїй педагогічній діяльності.

На наше переконання, доцільно поєднувати у підготовці майбутніх педагогів роботу над колективними та індивідуальними проєктами. Виконання індивідуальних проєктів дає змогу формувати особисту відповідальність, організованість, уміння планування своєї діяльності й моніторингу її результатів. Колективні проєкти сприяють формуванню уміння співпрацювати з іншими учасниками виконання проєкту, взаємодіяти з ними на засадах співпраці, аргументовано пояснювати свою точку зору, поважати свого опонента та ін. Під час підбору команди для реалізації колективного проєкту важливо враховувати такі принципи: проєктної культури, ціннісної зорієнтованості, інтеграції та розподілу повноважень, психологічної безпеки кожного учасника команди при умові невдачі, взаємодопомоги й взаємопідтримки, значущості кожного учасника команди тощо.

Не залежно від виду виконання проєкту за кількістю учасників, наголосимо на тому, що проєктна діяльність дає змогу майбутнім педагогам набути досвіду практичної діяльності, обґрунтованого прийняття рішень, вибору ефективного способу вирішення проблеми, презентування результатів своєї діяльності. Проєктна діяльність як продуктивний і конструктивний вид діяльності спрямована на створення нового продукту або удосконалення вже існуючого. В основі цього виду діяльності є вирішення проблеми, яка виникає в наслідок наявності певних суперечностей і невідповідностей між реальними умовами та уявленнями й потребами.

Для дієвості й ефективності проєктної діяльності у процесі підготовки майбутніх педагогів важливим є вибір об'єкту проєктування. Відмітимо, що результатом проєктної діяльності педагога можуть бути художні вироби,

Актуальні проблеми технологічної та професійної освіти

технічні об'єкти, засоби навчання тощо. Цінним з позиції методичної підготовки є розроблення майбутніми педагогами таких проєктів: посібника, навчальної програми, робочого зошита з друкованою основою, конспекту уроку, виховного заходу, засобів унаочнення, засобів контролю тощо. Реалізація таких проєктів дає змогу ознайомитися з передовим педагогічним досвідом, методичними розробками інших педагогів, вимогами до засобів навчання. В залежності від предмета викладання іншу групу проєктів можуть складати художні твори, вироби декоративно-прикладного мистецтва, проєкти інтер'єрів, ландшафтного оформлення, швейних виробів, прикрас, тюнінгу автомобіля, плакати історичних подій, екологічні проєкти і т.д. Робота над проєктами такого спрямування дає змогу не лише залучити здобувачів до творчого процесу, а й поглибити і закріпити знання з предмету викладання, технології виготовлення. Виокремимо також практико-орієнтовані проєкти, які дають змогу розвивати соціальне партнерство, приймати участь у грантових програмах, що відкриває нові можливості як для учасників реалізації проєкту, так і для закладу освіти. Як правило, такі проєкти пов'язані з різними державними програмами, програмами розвитку регіону, підтримки певної галузі тощо і передбачають надходження інвестицій.

Для успішної реалізації проєктної діяльності в процесі підготовки майбутніх педагогів важливим є врахування певних чинників:

- створення освітнього середовища, сприятливого для творчої й самостійної діяльності;
- конструктивна взаємодія й співтворчість усіх учасників освітнього процесу;
- поєднання інтерактивних і проблемних методів навчання;
- моральне задоволення від результатів проєктної діяльності;
- врахування потреб й індивідуальних особливостей учасників освітнього процесу та ін.

Таким чином, проєктна діяльність є важливим засобом підготовки майбутніх педагогів до професійної діяльності. Ефективність її реалізації залежить від врахування відповідних принципів та етапів її реалізації. Саме набутий досвід реалізації проєктів під час підготовки у закладах вищої освіти, дає змогу в майбутньому педагогу активно впроваджувати проєктну технологію в освітній процес.

Бабій Н. В.,

кандидат технічних наук, доцент,
завідувач кафедри інформаційних технологій
та методики навчання інформатики,
Кременецька обласна гуманітарно-педагогічна
академія імені Тараса Шевченка

Мартинюк В.М.,

здобувачка другого (магістерського) рівня вищої освіти,
Кременецька обласна гуманітарно-педагогічна
академія імені Тараса Шевченка
vladuslava4554@gmail.com

АНАЛІЗ НАВЧАЛЬНОГО ВИБІРКОВОГО МОДУЛЮ «ОСНОВИ ЕЛЕКТРОННОГО ДОКУМЕНТООБІГУ» ДЛЯ ЗДОБУВАЧІВ ОСВІТИ СТАРШОЇ ШКОЛИ

Навчальна програма вибірково-обов'язкового предмету для учнів 10-11 класів загальноосвітніх навчальних закладів з інформатики містить в собі вибіркового модуль « Основи електронного документообігу » на який дається 17 год. В даному вибіркового модулі виділяють такі розділи як : Документи та документообіг; Технічні та програмні засоби обробки документів та інформації; Електронний документообіг.

Розглянемо кожен розділ окремо. Розпочнемо з першого розділу і це «Документи та документообіг». В даному розділі учні вивчають такі теми: поняття документу; призначення та класифікація документів; документообіг; загальні правила оформлення документів; стиль ділового листування; логічні елементи тексту та порядок його викладення; шаблони та формуляр-зразки документа; реквізити документа; правила оформлення сторінки тощо.

Учні повинні знати поняття документа та документообігу, пояснювати що таке оригінал документа та його копія, підписувач, адресат, посередник, описувати обов'язкові реквізити документа, називати загальні правила оформлення документів, наводити приклади стандартів та уніфікованих систем документації. Також набувати такі практичні вміння: використовувати правила оформлення сторінки, створювати бібліографічні списки та покажчики тощо.

Ціннісною складовою даного розділу є: визначення логічних елементів тексту та дотримання порядку його викладення, дотримання правил та вимог оформлення письмової роботи, врахування стандартів документів та документообігу, усвідомлення важливості документообігу.

Актуальні проблеми технологічної та професійної освіти

Наступним розділом є «Технічні та програмні засоби обробки документів та інформації». В даний розділ входять такі теми як: Системи управління електронними документами; Технічні засоби обробки документів та інформації; Класифікація офісної техніки; Засоби створення, зберігання, обробки, копіювання і транспортування документів; Програмні засоби обробки документів та інформації; Види систем обробки текстів; Комунікаційні технології.

Під час вивчення даних тем учні повинні знати основні технічні та програмні засоби обробки документів та інформації, пояснювати що таке системи управління електронним документообігом, описувати основні процедури створення електронних документів, наводити приклади програмних засобів обробки електронних документів (програми текстового редагування, системи обробки текстів, програмні видавничі системи), називати найбільш поширені формати файлів електронних документів. Практичні вміння: використовувати технічні та програмні засоби для створення, редагування, друку та пересилання документів, створювати прості текстові документи, вміє їх зберігати, копіювати та пересилати, вміти виконувати маніпулювання електронними документами.

Цінність розділу полягає в тому, що учні будуть визначати технічні та програмні засоби обробки електронних документів, дотримуватися правил використання технічних засобів для роботи з документами, правил створення, зберігання, обробки і транспортування документів, також враховувати призначення та можливості офісної техніки, усвідомлювати важливість використання технічних та програмних засобів обробки документів та інформації.

Розділ «Електронний документообіг» містить в собі такі теми: Електронний документ, його ознаки та правовий статус; Електронний документообіг; Електронний цифровий підпис; Особистий та відкритий ключі; Сертифікат відкритого ключа; OCR-технології для розпізнавання паперових документів; Передавання електронних документів; Зберігання електронних документів; Забезпечення конфіденційності електронних документів; Електронний офіс.

Під час вивчення даних тем учні набувають таких умінь та навичок як: знає поняття електронного документа, електронного офісу та електронного документообігу, описує основні процеси електронного документообігу, називає основні вимоги до зберігання електронних документів, наводить приклади електронних документів, знає порядок електронного документообігу відповідно до законодавства України, пояснює що таке особистий ключ, відкритий ключ,

сертифікати відкритого ключа їх термін дії, знає які обов'язкові дані містить сертифікат ключа, знає основні правила забезпечення конфіденційності електронних документів.

Практичні вміння, які здобувачі освіти набувають під час вивчення даного розділу: виконувати основні процедури роботи з електронними документами (набір тексту, редагування, коректура, ілюстрування, макетування сторінок, друк), використовувати технічні та програмні засоби для створення, вміння виконувати маніпулювання електронними документами в електронному офісі.

Проаналізувавши блоги вчителів інформатики, було досліджено, що вчителі активно використовують вибіркового модуль. Наприклад: Блог вчителя інформатики Перегінського ліцею №1. Вчитель використовує модуль в 11 класі в 1 семестрі. Тема: «Електронний документообіг». Практична робота: створити документи з використанням шаблонів. Також використовує в своїй роботі програмні засоби обробки документів. Комунікаційні технології (презентацію, тексти). Також є тема така як « Електронний цифровий підпис » до якого було додано презентацію та завдання.

Педагоги в Кременецькому фаховому коледжі КОГПА ім. Тараса Шевченка використовують електронний документообіг в змішаному та дистанційному навчанні за допомогою платформи Prometheus, та лабораторних робіт і завдань.

Отже, основна мета такого модуля полягає у навчанні учнів принципів та методів роботи з електронними документами та інструментами електронного документообігу. Оскільки в сучасному світі використання електронних технологій та документообігу стає все більш поширеним та вимагається в різних сферах життя (наприклад, у бізнесі, освіті, адміністрації тощо), важливо забезпечити учнів необхідними знаннями та навичками у цій галузі.

Крім того, вивчення основ електронного документообігу може допомогти учням бути більш продуктивними та ефективними у виконанні різних завдань, а також збільшити їх можливості у майбутньому на ринку праці.

Список використаних джерел

1. Навчальна програма вибірково-обов'язкового предмету для учнів 10-11 класів загальноосвітніх навчальних закладів // Міністерство освіти і науки України. URL: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/zagalna%20serednya/programy-10-11-klas/2018-2019/informatika-standart-10-11.docx>

2. Блог вчителя інформатики Перегінського ліцею №1. URL: https://informatikpereginska.blogspot.com/p/blog-page_11.html

Бездощук Т. В.,
здобувачка другого (магістерського) рівня вищої освіти,
Кременецька обласна гуманітарно-педагогічна
академія ім. Тараса Шевченка

ВИКОРИСТАННЯ ІННОВАЦІЙНИХ ПЕДАГОГІЧНИХ ТЕХНОЛОГІЙ НА УРОКАХ ТРУДОВОГО НАВЧАННЯ У 8 КЛАСІ

В педагогіці «інновація» означає те, що поліпшує хід та результати освітнього процесу. Інновацію можна розглядати як процес та результат діяльності. Так чином, інноваційні технології як процес цілеспрямованого, систематичного та послідовного впровадження в практику оригінальних, новаторських способів, прийомів педагогічних дій та засобів, що охоплюють навчання від визначеної мети до більш передбачених результатів [1].

Інноваційні освітні технології поділяються за основними групами:

- традиційні освітні технології;
- освітні технології оснований на особистісно-орієнтовному педагогічному процесі;
- освітні технології, які активізуються та здійснюють інтенсифікацію діяльності здобувачів освіти;
- освітні технології, які підвищують ефективність управління та організації освітнього процесу.

Сучасний урок трудового навчання та технологій унеможлиблюється без використання інформаційних і телекомунікаційних технологій. Щодня на уроках і в позакласній роботі учнями й учителями використовуються мережа Інтернет, мережеві освітні ресурси, програмні засоби, освітні портали. Предмет трудового навчання та технологій знайомить учнів з новою технікою, сучасними технологіями оброблення матеріалів, світом професій, залучає до творчої праці, а отже є вагомою складовою інформатизації освітнього процесу. Використання сучасних освітніх технологій для реалізації пізнавальної і творчої активності школяра в освітньому процесі дає можливість підвищувати якість освіти, ефективніше використовувати навчальний час і знижувати рівень репродуктивної діяльності учнів за рахунок зменшення часу, відведеного на виконання домашнього завдання. Досвід свідчить, що підвищення якості освітнього процесу за умови застосування інноваційних освітніх технологій та методів навчання значною мірою сприяє прискореному розвитку учнів, його активізації, підвищенню рівня знань. Застосування комп'ютера на уроках дає

Актуальні проблеми технологічної та професійної освіти

змогу створити умови для розвитку пізнавального інтересу школярів до предмета трудового навчання та технологій.

Види інноваційних педагогічних технологій на уроках трудового навчання і технології [3]:

- Проектні технології (розв'язання поставлених завдань, стимулювання інтересів учнів до самостійного здобуття певних знань, умінь і навичок);
- Інформаційно-комунікаційні технології (сукупність методів і технологічних засобів збирання, організації, збереження, опрацювання, подання і передача інформації за допомогою комп'ютерів);
- Інтерактивні технології;
- Ігрові технології – навчальні ігри (імітація різних видів діяльності в ігровій формі, використання різних навчально-педагогічних ігор).

При використанні на уроці проектних технологій:

- формуються вміння в учителя й учня виділяти й обирати найбільш цікаві й практично значущі теми для проектів;
- учні оволодівають значним арсеналом методів дослідження (аналіз літератури, пошук джерел інформації, збір та обробка даних, висування гіпотез та методів їх вирішення тощо);
- учитель має можливість надати пріоритет різним видам самостійної діяльності учнів;
- учні набувають комунікативної компетентності (вміння організувати й вести дискусії, вислухувати інші точки зору, генерувати ідеї тощо);
- учні та вчитель більш досконало оволодівають інформаційно-комунікаційними технологіями [3].

ІКТ технології надають можливості:

- урізноманітнення наочності уроків трудового навчання (використання ілюстративного матеріалу, схем, статистичних даних);
- моделювання процесів, що вивчаються (інтерактивні плакати, відео фрагменти; презентації; майстер-класи; ТВ-програми);
- пошук інформації з різноманітних джерел (використання мультимедійних енциклопедій, електронних підручників);
- забезпечення зворотного зв'язку, контроль та перевірку засвоєння навчального матеріалу;
- пошук необхідних ресурсів для занять (мережа Інтернет тощо);
- забезпечення міжпредметних зв'язків під час викладання[3].

Інтерактивні технології, які ми можемо використати на уроках трудового навчання: робота в парах, змінні трійки, два-чотири- всі разом, карусель, робота

в малих групах, акваріум, мікрофон, мозковий штурм, навчаючи-вчуся, ажурна пилка, незакінчені речення, дерево рішень, імітаційні ігри, рольова гра, драматизація, метод «Прес», обері позицію, зміни позицію, шкала думок, дебати, дискусія[3].

Технологія використання в трудовому навчанні ігор дає змогу прищепити учням технологічну культуру, розвинути різнобічні якості особистості й здатності до усвідомленого професійного самовизначення[2]. Використання ігор в освітньому процесі допомагає активізувати розумову діяльність, розвивати пізнавальну активність, спостережливість, увагу, творчу уяву, образне мислення, пам'ять, мислення, мотивувати до активної участі у вивченні матеріалу, провести урок без стомлення завдяки цікавості для сприйняття.

Отже, зацікавленість навчальною дисципліною багато в чому залежить від того, як проходять уроки. Використання інноваційних технологій на уроках дозволяє зробити урок нетрадиційним, яскравим, насиченим, наповнюючи його зміст знаннями з інших наукових областей, що перетворюють предмет з об'єкту вивчення в засіб отримання нових знань.

Список використаних джерел

1. Захарчук Т. В. Інноваційні технології навчання в сучасній школі. URL: <https://social-science.uu.edu.ua/article/263> (дата звернення: 02.05.2023 р.).
2. Рогожнікова О. В. Інтернет-додаток до журналів ВГ «Основа»: «Створення навчальних інтерактивних мультимедійних ігрових вправ». Трудове навчання в школі, 2017. 20(176). URL: [http://journal.osnova.com.ua/article/65512-Інтернет-додаток_до_журналівВГ_«Основа» % 3A «Створення_навчальних//](http://journal.osnova.com.ua/article/65512-Інтернет-додаток_до_журналівВГ_«Основа»_%3A«Створення_навчальних//) (дата звернення: 02.05.2023 р.).
3. Чемшит В. Г. Інтерактивні технології на уроках трудового навчання: методично-практичний посібник. Полтава: ПОІППО. 2007. 120 с.

Беляєва Н. П.,

провідний спеціаліст відділу охорони праці

Українського державного університету імені Михайла Драгоманова

i-natali-@ukr.net

ПІДГОТОВКА МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ДО ВПРОВАДЖЕННЯ ЦІННОСТЕЙ БЕЗПЕЧНОЇ ОСВІТИ В ПРАКТИКУ ЗАКЛАДІВ ЗАГАЛЬНОЇ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ

Проектування та реалізація безпечного освітнього середовища є важливою складовою діяльності сучасних закладів освіти. Актуальним для сьогодення є також і процес формування готовності майбутніх педагогів до створення такого простору у власній професійно-педагогічній діяльності. Цей процес відбувається під час освітнього процесу з реалізації освітніх компонентів освітньо-професійних програм.

У Законі України «Про освіту» [6] дано нормативне визначення безпечному освітньому середовищу як сукупності створених у закладі освіти умов, які роблять неможливим заподіяння всім учасникам освітнього процесу моральної, фізичної, майнової шкоди, що може статися внаслідок недотримання вимог будівельних протипожежних, санітарних правил та норм, законодавства про кібербезпеку, захист персональних даних, небезпеку неякісних харчових продуктів та послуг із громадського харчування, психологічного та фізичного насильства, дискримінації та експлуатації за будь-якими ознаками, приниження ділової репутації, гідності та честі (шляхом цькування (булінгу), розповсюдження неправдивої інформації), агітації та пропаганди (із застосуванням кіберпростору), також роблять неможливим вживання на території закладу освіти тютюнових виробів, алкогольних напоїв, наркотичних засобів та психотропних речовин.

Питання проектування та реалізації безпечного освітнього середовища є актуальним у педагогічній науці та практиці. Водночас, вивчення особливостей його вирішення в аспекті підготовки майбутніх учителів школи є недостатньо висвітленим у сучасних науково-педагогічних дослідженнях. У наукових розвідках Ю. Фігурного [10] проаналізовано шляхи реформування освітнього простору України засобами національно-патріотичного виховання учнівської молоді в умовах російської агресії. У низці праць (Л. Литвинюк[8], П. Вікторова, А. Цина[1]) схарактеризовано особливості вироблення у дорослих та дітей правильних дій та навичок із виконання правил безпечної поведінки у

разі виникнення надзвичайних ситуацій, виховання в учасників освітнього процесу свідомого ставлення до цінності життя та власної безпеки.

Проблема формування готовності майбутніх учителів до проектування та реалізації безпечного освітнього середовища школярів в умовах воєнного стану у науково-методичних працях має багатовимірний характер. Так, у навчально-методичному посібнику Концепція «Безпечна школа Полтавської області» висвітлені особливості підготовки та проведення учителями ЗЗСО щотижневих уроків безпеки[8]. Н. Карапузова, Є. Починок, В. Помогайбо[7] досліджують шляхи підготовки вчителів початкової школи до створення безпечного та комфортного навчального середовища. Науково-методичні розвідки Т. Водолазської[2; 3] охоплюють формування готовності вчителя початкових класів до моделювання доброзичливого для дітей освітнього середовища.

Загальні роботи з проблеми безпеки життєдіяльності людини І. Бурдейного, В. Підгорного, П. Плахтія, А. Савчук розглядають питання дій педагогічних працівників в умовах прояву небезпек різних видів [9]. У підручнику «Безпека людини» С. Диканя, І. Іваницької [5] акцентується увага на захисті від критично-інтенсивних та всеохоплюючо-масштабних загроз та ситуацій. Безпека учасників освітнього процесу авторами підручника розглядається як безпека громадян, які мають бути підготовлені до забезпечення власної безпеки та інших учасників освітнього процесу самотужки, не втрачаючи час на очікування надання допомоги з боку держави та суспільства. Автори прагнуть пропонованим курсом із безпеки людини досягти задекларованої у статті 41 Кодексу цивільного захисту України мети, щодо виховання у майбутніх фахівців культури безпеки як сукупності стандартів, цінностей, норм поведінки та моральних норм, спрямованих на підтримку самодисципліни як засобу підвищення рівня безпеки.

В сучасній вітчизняній шкільній освіті суттєва увага приділяється питанням безпеки процесу навчання. Безпека освітнього середовища обумовлює, за Т. Водолазською[2], позитивне ставлення до нього учасників освітнього процесу, сприяє підвищенню індексу захищеності та задоволення їхніх потреб. Психологічно та фізично безпечне освітнє середовище є вільним від виявів фізичного та психологічного насилля, має референтне значення для учнів та вчителів. Для нього є притаманними гуманізм та емоційно-особистісна комунікація суб'єктів. Фізична та психологічна безпека освітнього середовища сприяють ефективній міжособистісній взаємодії, емоційному благополуччю педагогів та учнів, психологічному здоров'ю та гармонізує особистісне зростання.

Дієвим засобом проектування та реалізації безпечного освітнього середовища в умовах воєнного стану є методи і форми моделювання просторово-предметного середовища школи. Досліджуючи можливості просторово-предметні складові освітнього середовища Н. Гонтаровська[4] висвітлює питання принципів організації широкого спектру просторово-предметних складників освітнього середовища. У дослідженнях Т. Водолазської[3] визначені параметри ефективного впливу просторово-предметного середовища початкової школи на якість навчання: його відповідність потребам учнів; багатофункціональна насиченість, ергономіка навчальних приміщень, варіативність, гнучкість та придатність для проектування середовища силами самих учнів, фізична та психологічна безпечність та інформативність. Авторка робить слушний висновок, що комфортне, безпечне та захищене середовище навчання є невід'ємною умовою повноцінної та ефективної навчальної діяльності. Перебування учнів у дискомфортному стані унеможливорює повноцінне її включення у навчальний процес, робить неможливим досягнення мети шкільної освіти.

Розглянуті дослідження вказують на важливість набуття майбутніми вчителями сучасної школи не лише умінь забезпечення своєї особистої безпеки, а й готовності до впровадження цінностей безпечної освіти в практику ЗЗСО. Ефективність професійно-педагогічної підготовки таких фахівців обумовлена її спрямованістю на формування компетентності щодо проектування та реалізації безпечного освітнього середовища школярів.

Список використаних джерел

1. Вікторова П. Є., Цина А. Ю. Ідеї педагогіки «вільного виховання» в організації дистанційного навчання учнів в умовах воєнного стану. *Імідж сучасного педагога*. № 3 (204). 2022. С. 106–110. URL: <http://isp.poippo.pl.ua/article/view/257321/256485> DOI: [https://doi.org/10.33272/252-9729-2022-3\(204\)-106-110](https://doi.org/10.33272/252-9729-2022-3(204)-106-110).
2. Водолазська Т. В. Модель доброзичливого до дітей освітнього середовища. *Постметодика*. 2012а. № 5. С. 13–17.
3. Водолазська Т. В. Просторово-предметне середовище початкової школи його вплив на якість навчання. *Постметодика*. 2012б. № 2. С. 26–30.
4. Гонтаровська Н. Б. Принципи проектування просторово-предметного компонента розвивального освітнього середовища. *Педагогічний пошук*. 2009. № 4. С. 45–49.
5. Дикань С. А., Іваницька І. О. Безпека людини. Університетський курс: підручник для студ. вищ. закл. усіх спец. ОЛР «Бакалавр». Полтава: ТОВ «АСМІ», 2019. 279 с.

6. Закон України «Про освіту» від 05.09.2017 р.
URL:<http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2145-19> (дата звернення 11.05.2022).

7. Карапузова Н. Д., Є. А. Починок, Помогайбо В. М. Педагогічна ергономіка: створення комфортного та безпечного навчального середовища у початковій школі. *Постметодика*. 2012. № 5. С. 8–12.

8. Концепція «Безпечна школа Полтавської області» / Л. В. Литвинюк (кер. роб. групи) / ПАНО ім. М. В. Остроградського, ГУ ДСНС України у Полт. обл., ГУ НП в Полт. обл., УПО в Полт. обл., ГУ Держпродспоживслужби в Полт. обл. Полтава : ПАНО, 2022. 51 с.

9. Плахтій П. Д., Савчук А. М., Підгорний В. К., Бурдейний І. М. Безпека життєдіяльності в запитаннях і відповідях: навч. посібник / за ред. П. Д. Плахтія. Кам'янець-Подільський: ПП Мошак М. І., 2005. 255 с.

10. Фігурний Ю. Школа-родина як важливий складник національно-патріотичного виховання української молоді в умовах неоголошеної російсько-української гібридної війни. *Імідж сучасного педагога*. № 5 (206). 2022. С. 71–80.

Білик В. В.,

кандидат педагогічних наук, старший викладач,

Хмельницький національний університет

bilykvika@ukr.net

Слабійська Н.В.,

здобувач вищої освіти,

Хмельницький національний університет

slabitskanata@gmail.com

РОЗРОБЛЕННЯ ПЛАНУ-КОНСПЕКТУ МАЙСТЕР-КЛАСУ ДЛЯ ЗДОБУВАЧІВ ЗАКЛАДІВ ПРОФЕСІЙНОЇ (ПРОФЕСІЙНО-ТЕХНІЧНОЇ) ОСВІТИ

В нинішніх умовах розвитку професійної освіти актуальним є проведення навчальних практичних занять у формі майстер-класу. Майстер-клас передбачає активну участь учасників освітнього процесу і спрямований на практичне вдосконалення навичок у певній галузі. Це інтерактивний процес навчання, де кваліфікований фахівець знайомить студентів із конкретними методами, техніками, стратегіями або процесами, пов'язаними з певною

галуззю знань. Участь здобувачів освіти у майстер-класах сприяє активному навчанню, обміну досвідом і розвитку творчого потенціалу.

Під час майстер-класу фахівець передає свої знання та досвід учасникам, пояснює теоретичні аспекти та демонструє практичні навички. Учасники активно займаються практичними вправами, спостерігають за демонстраціями фахівця, задають питання і отримують зворотний зв'язок. Майстер-класи, як правило, мають обмежену кількість учасників, щоб забезпечити більш особистий та інтерактивний підхід.

Отже, майстер-клас – це форма ефективного, активного, професійного навчання, під час якого майстер розповідає та показує, як застосовувати на практиці нову технологію або метод.

Алгоритм проведення майстер-класу:

I Підготовчо-організаційний етап.

II Основна частина.

1 Презентація педагогічного досвіду: коротко характеризуються основні ідеї технології; описуються досягнення в роботі; доводиться результативність діяльності, що свідчить про ефективність технології; визначаються проблеми та перспективи в роботі.

2 Представлення системи роботи: описується система заходів у режимі технології, що презентується; визначаються основні прийоми роботи, що майстер буде демонструвати слухачам.

3 Проведення імітаційної гри: майстер проводить захід із слухачами, демонструючи прийоми ефективної роботи; слухачі одночасно грають дві ролі: учнів експериментальної групи та експертів, присутніх на відкритому заході.

4 Моделювання: слухачі виконують самостійну роботу з конструювання власної моделі заходу в режимі технології майстра; майстер виконує роль консультанта, організовує самостійну роботу слухачів і керує нею.

III Афішування – представлення виконаних робіт, рефлексія: проводиться дискусія за результатами спільної діяльності слухачів і майстра [1].

Розглянемо план майстер-класу на тему: «Створення ескізу моделі одягу в техніці колаж» із використанням дистанційних технологій навчання.

Тема майстер-класу: «Створення ескізу моделі одягу в техніці колаж» [2; 3].

Мета:

- навчальна: навчити створювати ескіз моделі одягу в техніці колаж;
- розвивальна: розвинути зорове та слухове сприйняття, увагу, довгочасну, короткотривалу пам'ять; уяву та творче мислення; естетико-композиційне відчуття;

Актуальні проблеми технологічної та професійної освіти

– виховна: виховати охайність, повагу до своєї праці, естетичний смак.

Матеріально-технічне забезпечення: комп'ютер або смартфон, сервіс Zoom, веб-додаток Google Form, програма Prezi, відеоредактор VSDC Free Video Editor, відеоматеріали в додатку YouTube, папір, клей, ножиці, олівець, фарби, гумка.

Дидактичне забезпечення: презентація на тему: «Техніка колаж» створена в програмі Prezi, анкета «Техніка колаж» створена у веб-додатку Google Form, відеоматеріали «Створення ескізу моделі одягу в техніці колаж».

Орієнтовна тривалість майстер-класу: 1 год. 20 хв.

План майстер-класу:

I Підготовчо-організаційний етап

Мета: перевірка підготовленості слухачів до сприймання навчального матеріалу з метою аналізу стану здобутих знань.

Форма: фронтальна.

Методи навчання: словесні (бесіда), онлайн-анкетування слухачів в Google Form на тему «Техніка колаж», дистанційного навчання в сервісі Zoom.

Виклад фахівцем навчального матеріалу супроводжується демонстрацією презентації на тему: «Техніка колаж».

Перевірка якості звуку та відео. Привітання з учасниками конференції, вступне слово майстра. Оголошення теми майстер-класу, постановка цілей та завдань. Проходження опитування за Google-анкету «Техніка колаж» для визначення рівня готовності та зацікавленості слухачів щодо теми.

Орієнтовна тривалість: 10 хв.

Зміст питань Google-анкети:

1. Ви знайомі з поняттям «колаж»? (Відповіді: Так/Ні)
2. Чи знали ви, що ескізи моделей одягу можна створювати за допомогою техніки колажу? (Відповіді: Так/Ні)
3. Ви створювали ескіз моделі одягу в техніці колаж? (Відповіді: Так/Ні)
4. Ви хочете більше дізнатись про колаж та вміти створювати ескізи моделі одягу в цій техніці? (Відповіді: Так/Ні)
5. Чи бажаєте ви пройти майстер клас з інших художніх технік ескізування? Якщо так, то які техніки вас цікавлять? (Відкрита відповідь)

Результати опитування за Google-анкету «Техніка колаж» допомогли визначити рівень обізнаності слухачів щодо теми майстер-класу. Це дало змогу в ході майстер-класу не зупинятися на вже відомих поняттях та швидше перейти до нового матеріалу.

II Основна частина

Мета: ознайомити слухачів з особливостями техніки колаж; навчити створювати ескізи моделі одягу в техніці колаж.

Форма: фронтальна.

Методи навчання: словесні (розповідь, пояснення, бесіда), наочні (презентація виконана в онлайн-платформі Prezi на тему: «Техніка колаж» (Додаток Ж), відео-матеріали «Створення ескізу моделі одягу в техніці колаж», дистанційного навчання в сервісі Zoom.

Орієнтовна тривалість: 50 хв.

Виклад нового матеріалу

(Презентація матеріалів на онлайн-платформі Prezi на тему:
«Техніка колаж»)

1. Загальні відомості

Техніка колаж – це прийом створення зображення на папері за допомогою монтажу шматочків різних матеріалів.

У графіці колаж зазвичай трактується як поєднання в одному зображенні паперових вклеюк. Також використовується тканина, фольга, хутро, шкіра, тощо. Колаж дозволяє створювати фактури поверхні, недоступні у виконанні звичайними графічними матеріалами. У графічному зображенні техніка колажу дозволяє більш точно імітувати матеріали, з яких проєктуються моделі одягу.

Виконуючи ескіз костюма в техніці колажу, дизайнер мислить загальними цільними формами, не зациклюючись на дрібницях. Цей прийом дозволяє початківцям художникам сміливіше вирішувати завдання пошуку нових форм.

2. Матеріали, що використовують при створенні ескізів в техніці колаж.

Папір. Використовують гладкий і фактурний папір, з друкарськими фактурами, кальки, шпалери, обривки газет і журнальних листів, тощо.

Текстиль. Тканини з ткацьким малюнком, гладко-фарбовані тканини, трикотажні полотна, неткані матеріали, пряжа.

Плівка. Штучні і синтетичні плівкові матеріали – поліетиленова плівка, самоклеюча плівка, тощо.

Фольга. Сучасні митці використовують фольгу на самоклеючій плівці, або поталь (тонкі металічні листи, що імітують сусальне золото).

Шкіра та хутро. Використовують як натуральні шкіру та хутро так і їх замінники.

Природні матеріали. Використовують гілочки, листя, насіння, плоди рослин, пир'я, тощо.

Інші матеріали. Колаж це техніка необмежена в матеріалах – все залежить від фантазії творця.

3. Фотоколаж

У створенні композицій моделей одягу все частіше використовують фотографію як новий і виразний засіб фактурної розробки ескізів.

Найчастіше дизайнери звертаються до фотомонтажу з наступною промальовкою графічними матеріалами. В ескізах моделей фотозображення використовують в якості фону, або для створення форми самого костюма.

4. *Методика створення ескізу моделі одягу у техніці колаж* (під час цього етапу роботи використовується відео майстер-клас, та представлений готовий ескіз в техніці колаж виконаний майстром під час майстер-класу).

III Афішування

Мета: Представлення виконаних в ході майстер-класу ескізів, аналіз помилок, що виникли в ході виконання ескізів. Відповіді на питання учасників.

Форма: фронтальна, індивідуальна.

Методи навчання: словесні (бесіда, дискусія), дистанційного навчання в сервісі Zoom.

Орієнтовна тривалість: 20 хв.

Отже, проведення у закладах професійної освіти практичного заняття у формі майстер-класу має значну актуальність, оскільки сприяє практичному навчанню, ознайомленню з новими підходами та технологіями в галузі, отриманню експертної інформації від майстра, мотивації студентів, що сприяє їх взаємодії та співпраці. Проведення заняття у формі майстер-класу має значну актуальність з таких причин: практична спрямованість; новітні підходи та технології; експертна інформація та досвід, що передається від фахівця; мотивація та зацікавленість здобувачів освіти; взаємодія та співпраця учасників.

Список використаних джерел

1. Інтерактивна практика : програма і методичні рекомендації для студентів спеціальності 015.36 «Професійна освіта (Технологія виробів легкої промисловості)» / уклад.: І.В. Андрощук, Г. В. Красильникова, І.П. Андрощук, Л.І. Шевчук. Хмельницький : ХНУ, 2021. 29 с.

2. Ніколаєва Т.В. Тектоніка. Формоутворення костюма: навчальний посібник. К.: Арістей, 2005. 224 с.

3. Соціальний фото-сервіс Pinterest. URL: <https://www.pinterest.com>

Близнюк М.М.,
доктор педагогічних наук, професор,
Полтавський національний педагогічний
університет імені В. Г. Короленка
Blyzniyk@gmail.com

ДИЗАЙНЕРСЬКА ТВОРЧІСТЬ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ У ГАЛУЗІ ТЕХНОЛОГІЧНОЇ ОСВІТИ НА ОСНОВІ КОМП'ЮТЕРНОЇ ГРАФІКИ

Дизайн – проектування матеріальних об'єктів та життєвих ситуацій на основі методу компоновання при необхідному використанні даних науки з метою надання отриманим результатам естетичних якостей та оптимізації їх взаємодії з людиною та суспільством.

У сучасному суспільстві, що існує і розвивається переважно в умовах штучного середовища, дизайнерська творчість набуває надзвичайно велике значення, оскільки дозволяє зробити місце існування людини оптимальною для ефективної діяльності і комфортною для життя.

З погляду освіти дизайн також становить великий інтерес [1-5]. Він розвиває творчі здібності людини, формує естетичний смак, поєднує науково-технічне з естетичним, сприяючи таким чином гуманітаризації освіти.

Дизайнерська творчість і дизайн-діяльність у сучасних умовах, як і будь-яка інша діяльність, очевидно, повинна вестися з використанням всього арсеналу технологій, у тому числі й комп'ютерних, які має в своєму розпорядженні суспільство. Враховуючи той факт, що дизайн ґрунтується на методі компоновання, комп'ютер та технології комп'ютерної графіки стають, мабуть, найбільш привабливими та ефективними інструментами дизайнера. У поліграфії, архітектурному проектуванні, промисловому дизайні комп'ютерні технології дедалі більше витісняють традиційні.

Вивчення можливостей та обмежень комп'ютерної графіки, а також її широке застосування як допоміжний засіб при вивченні спеціальних дисциплін (живопису, композиції, проектування) стають невід'ємною частиною професійної освіти як самих дизайнерів, так і в суміжних областях.

Використання технологій комп'ютерної графіки в галузі технологічної освіти має такі цілі:

- стимулювати розвиток окремих особистісних якостей, необхідних майбутньому фахівцю, зокрема уяви, мислення;
- інтенсифікувати процес професійної підготовки за рахунок прискорення виконання низки навчальних завдань;

Актуальні проблеми технологічної та професійної освіти

- надати студентам інструмент для професійної роботи, що дозволяє в майбутньому легко адаптуватись до умов ринку;
- сприяти вирішенню проблем матеріально-технічного та методичного забезпечення навчального процесу шляхом застосування тривимірного моделювання та візуалізації.

При використанні в галузі технологічної освіти технологій комп'ютерної графіки виникають досить серйозні проблеми:

- висока вартість апаратного та програмного забезпечення для створення професійного робочого місця;
- проблема вибору з безлічі існуючих графічних програм придатних для використання в якості навчального засобу;
- нестача навчального часу, що відводиться стандартом на вивчення комп'ютерних технологій;
- бажання низки студентів та викладачів повністю відмовитися від ручної графіки, креслення, макетування.

Програмне забезпечення підбирається таким чином, щоб воно відповідало вимогам, що висуваються до навчальних програмних засобів, вимогам до підготовки спеціаліста роботодавцями та стійко працювало на наявних у розпорядженні комп'ютерах.

Паралельно з вивченням курсу комп'ютерної графіки, а також після його завершення студенти застосовують освоєні технології для реалізації проєктів (їх окремих елементів) з фахових дисциплін у галузі технологічної освіти, а також під час підготовки курсових та дипломних робіт. Завдяки застосуванню цифрових технологій зменшується час, що витрачається студентами старших курсів на рутинну роботу під час виконання навчальних завдань. При використанні комп'ютера рівень представлення проєктів підвищується.

Однак поряд із перевагами комп'ютерної технології мають місце досить серйозні вади. Ручні технології дизайну, зокрема ручна графіка, макетування, більшою мірою сприяють розвитку проєктного мислення, необхідного майбутньому фахівцю. Комп'ютерні технології сприяють розвитку «алгоритмічного» мислення, яке не зовсім відповідає творчій спрямованості діяльності фахівця, хоч і має певне значення у його роботі. Приховану небезпеку становлять також бібліотеки готових зображень та шаблонів (ClipArts), а також готові спецефекти та шрифтові бібліотеки, оскільки при неправильному підході до роботи наявність досить хороших заготовок може призвести до небажання студентів створювати власні розробки оригінальної ідеї, на протигагу великій кількості комп'ютерних спецефектів. У професійній роботі часто потрібно зворотне.

Нарешті, професійна діяльність пов'язана не з віртуальним світом, що породжується комп'ютером, а з матеріальним світом. Фахівець у галузі технологічної освіти повинен не лише проєктувати, а й втілювати задум у матеріалі, а цьому навчитися можна лише використовуючи традиційні технології. Таким чином, непродуманий підхід викладача до використання комп'ютерної графіки у навчанні може призвести до депрофесіоналізації майбутнього спеціаліста ще під час навчання.

Активне застосування технологій комп'ютерної графіки слід розпочинати вже після того, як у студентів сформується чітке уявлення особливостей професійної праці, виробляться основні якості, необхідні у роботі, будуть освоєні традиційні технології. Тому на 1-3-му курсах комп'ютерна графіка не застосовується як допоміжне засобосполучення при проєктуванні, акцент робиться на освоєнні традиційних технологій, які є незамінним компонентом у галузі технологічної освіти. Вивчення технологій комп'ютерної графіки має, на нашу думку, починатися на 2-3 курсах з освоєння основних технологічних прийомів. З 4-го курсу комп'ютерні технології вивчаються з урахуванням обраної студентом спеціалізації та застосовуються для реалізації конкретних проєктів. Таким чином, студенти отримують поряд із гарною традиційною графічною школою достатню для професійної роботи комп'ютерну підготовку.

Список використаних джерел

1. Биков В. Ю., Буров О. Ю., Гуржій А. М., Жалдак М. І., Лещенко М. П., Литвинова С. Г., Луговий В. І., Олійник В. В., Спірін О. М., Шишкіна М. П. Теоретико-методологічні засади інформатизації освіти та практична реалізація інформаційно-комунікаційних технологій в освітній сфері України : монографія. Наук. ред. В. Ю. Биков, С. Г. Литвинова, В. І. Луговий. Київ: Компринт, 2019. 214 с.

2. Близнюк М. М. Методична система навчання етнодизайну на основі інформаційних технологій (інтеграційні процеси, інноваційна складова, педагогічна практика): монографія / за ред. проф. М. С. Корця. Київ: Видавництво «Акварель», 2017. С. 120-125.

3. Комп'ютерна графіка : конспект лекцій для студентів усіх форм навчання спеціальностей 122 «Комп'ютерні науки» та 123 «Комп'ютерна інженерія» з курсу «Комп'ютерна графіка» / Укладач: Скиба О. П. Тернопіль : Тернопільський національний технічний університет імені Івана Пулюя, 2019. 88 с.

4. Основи комп'ютерного проєктування: методичні вказівки до виконання практичних занять та самостійної роботи здобувачів вищої освіти першого (бакалаврського) рівня спеціальності 206 – Садово-паркове

господарство / уклад. Жихарева К. В., Марченко А. Б., Кравчук А. В. Біла Церква, 2021. 39 с.

5. Цвілик С. Д., Гаркушевський В. С., Шимкова І. В. Обґрунтування компетентнісної графічної підготовки вчителя трудового навчання та технологій і викладача професійної освіти засобами матричного моделювання. *Сучасні інформаційні технології та інноваційні методики в підготовці фахівців: методологія, теорія, досвід, проблеми*: Збірник наукових праць. Вінниця: ТОВ «Планер», 2019. Вип. 53. С. 227–234.

Волкова Н. В.,

кандидат педагогічних наук,
доцент кафедри педагогіки та методики технологічної освіти,
Криворізький державний педагогічний університет
volkovanatali1802@gmail.com

АНАЛІЗ ОСНОВНИХ КВАЛІФІКАЦІЙНИХ ВИМОГ ОСВІТНЬОЇ ПРОГРАМИ 015.ПРОФЕСІЙНА ОСВІТА (ХАРЧОВІ ТЕХНОЛОГІЇ) ПРИ ВИРІШЕННІ ПРОФЕСІЙНО-ОРІЄНТОВАНИХ ЗАВДАНЬ

Професійна діяльність бакалавра освітньої програми 015. Професійна освіта (Харчові технології) має свої специфічні особливості. Проведений нами аналіз дозволяє констатувати, що кваліфікація бакалавра освітньої програми 015. Професійна освіта (Харчові технології) його спроможність і особистісна активність залежать від його базових професійних компетенцій складових у своїй сукупності професійну компетентність. Отже, специфіка виробничої діяльності бакалавра освітньої програми 015. Професійна освіта (Харчові технології) полягає в тому, що різні вимоги і характеристики збагачуються специфічними особливостями професійної діяльності, а саме особливостями харчового виробництва і організації діяльності харчового підприємства.

Структура діяльності інженера-педагога у галузі харчових технологій визначається його місією, пов'язаної із забезпеченням управлінських та організаційних умов, які допомагають ефективно реалізувати виробничий процес.

Основні кваліфікаційні вимоги освітньої програми 015.Професійної освіти (Харчові технології) при вирішенні професійно-орієнтованих завдань:

Актуальні проблеми технологічної та професійної освіти

- складання плану по розташуванню обладнання, його потужності і завантаження;
- участь в технічних розробках по нормам готової продукції і обслуговуючому обладнанні;
- розрахунок норм витрати енергії, сировини, напівфабрикату, матеріалу;
- розрахунок економічної ефективності проєктованого виробу і технологічного процесу;
- здійснення контролю за обстановкою в цехах при експлуатації обладнання;
- розробка та участь в заходах щодо підвищення ефективності виробничих потужностей і скорочення витрат сировини і матеріалів, а також збільшення продуктивності шляхом автоматизації процесів;
- аналіз забракованої продукції, її випуск, а також зниження сортів браку шляхом необхідних заходів щодо поліпшення стану у зв'язку із рекламою на більш вдосконалений продукт підприємства;
- розробка методу технохімічного контролю;
- розгляд пропозицій щодо поліпшення технологічного парку та його доцільного використання;
- участь у створенні патентів і ліцензій на промислові винаходи;
- прийняття участі у наукових розробках, а також модернізація старої техніки і технології;
- аналізування та систематизація наукової і технічної інформації;
- проєктування та контролювання випробувань, виготовлення макетів лабораторних;
- підготовка та оформлення результатів досліджень для складання звітів, кошторисів та заявок;
- розробка проєктної і робочої технічної документації з оформленням науково-дослідних і конструкторських робіт;
- участь у розробці та впровадженні нового технічного проєкту, захисту авторських прав на винахід і експлуатацію проєктованого об'єкта;
- пропозиція щодо розробки оптимального виробництва;
- вивчення наукової і технічної літератури вітчизняного і зарубіжного походження з технології та обладнання харчового виробництва;
- підготовка інформаційного огляду, відгуків, рецензій та висновків на новий об'єкт;
- здійснення підвищення кваліфікації персоналу у зв'язку з розвитком харчової галузі.

Актуальні проблеми технологічної та професійної освіти

Фахівець освітньої програми 015. Професійна освіта (Харчові технології) повинен володіти певними знаннями в своїй області:

- знати нормативи, накази, розпорядження та методики по даному виробництву

- знати технологію виробництва харчових продуктів;

- знати перспективний розвиток підприємства;

- знати проектування технологічного процесу, його режим;

- знати принцип роботи технологічного обладнання;

- знати і вміти користуватися показниками, що характеризують різні технології виробництва;

- знати і вміти проводити дослідження з визначення якості сировини, напівфабрикатів та готової продукції, а також стандарти, ГОСТ;

- знати технічні умови і вимоги, які пред'являються до сировини, напівфабрикатів і готового продукту, а також стандарти;

- знати норми на витрату матеріалу, сировини, енергії і палива;

- знати етапність патентного дослідження і основу його винаходу;

- знати оціночний метод технічного розвитку технологічної лінії і технологічного процесу;

- вміти користуватися комунікацією, зв'язками і обчислювальною технікою;

- знати вимоги, що пред'являються до проектувальника технологічних процесів для організованої роботи персоналу;

- вміти проводити і досліджувати проектувальне-експериментальну роботу;

- знати інструкції по експлуатації проектного обладнання та лінії в цілому;

- вміти оформляти технічну документацію згідно з прийнятими стандартами;

- знати сертифікацію і управління якістю; знати екологічну безпеку і охорону праці на підприємстві;

- знати трудове законодавство;

- знати економіку харчового виробництва.

Таким чином, загальне уявлення про структуру виробничої діяльності освітньої програми 015. Професійна освіта (Харчові технології) характеризується її змістом, що дозволив сформувати компетентну діяльну модель підготовки бакалавра освітньої програми 015. Професійна освіта (Харчові технології) розглянута сумою складових, базових професійних компетенцій, сформованих в процесі навчання і представляють собою опис

освітнього процесу як досягнення успішної реалізації особистості системі соціальних взаємин (в ролі компетентного бакалавра освітньої програми 015. Професійна освіта (Харчові технології).

Список використаних джерел

1. Волкова Н. В., Горбатюк Р. М. Кваліфікаційні вимоги до підготовки бакалаврів спеціальності «Професійна освіта. Сфера обслуговування». *Модернізація змісту освіти у підготовці майбутніх професійно-педагогічних фахівців: тези наук.-практ. конф.*, м. Кривий Ріг, 21 квітня 2023 р. Кривий Ріг, 2023. С. 133–136.

Галаган І. М.,

кандидат педагогічних наук, доцент,
доцент кафедри інформаційних технологій
та методики навчання інформатики,

Кременецька обласна гуманітарно-педагогічна
академія ім. Тараса Шевченка

Ліщук Ю. М.,

викладач Фахового коледжу
Кременецької обласної гуманітарно-педагогічної
академії ім. Тараса Шевченка

Григорчук А. В.,

здобувач першого (бакалаврського) рівня вищої освіти,
Кременецька обласна гуманітарно-педагогічна
академія ім. Тараса Шевченка

ОСОБЛИВОСТІ ВИКОРИСТАННЯ ОНЛАЙН ВІДЕОРЕДАКТОРА СЛІРСНАМР НА УРОКАХ ІНФОРМАТИКИ

XXI століття характеризується швидким розвитком комп'ютерних технологій і зокрема Інтернет технологій. На початку 2010-х почав відбуватися поступовий перехід від обробки даних за допомогою локального програмного забезпечення, встановленого на комп'ютер до обробки з використанням хмарних технологій. Виділимо основні переваги використання хмарних сервісів на уроках інформатики:

1. Доступність та гнучкість. За допомогою хмарних сервісів, учні можуть отримати доступ до програмного забезпечення та ресурсів з будь-якого

пристрою, що має підключення до Інтернету. Це дозволяє навчатися та виконувати завдання незалежно від місця та пристрою.

2. Масштабованість. Хмарні сервіси надають можливість масштабувати обчислювальні потужності та ресурси відповідно до потреб користувача. Це означає, що учні можуть отримати потрібну кількість ресурсів для виконання складних обчислень або розробки програм.

3. Автоматичне оновлення та підтримка. Хмарні сервіси забезпечують автоматичне оновлення програмного забезпечення та інфраструктури, що дозволяє учням та вчителям завжди працювати з оновленою версією ПЗ без необхідності вручну встановлювати та оновлювати програми.

4. Спільна робота та колаборація. Багато хмарних сервісів надають можливості спільної роботи, колаборації та обміну даними між користувачами. Це сприяє зручній співпраці учнів під час виконання групових проєктів та спільної роботи над завданням.

5. Зниження витрат. Використання хмарних сервісів може зменшити витрати на придбання та підтримку дорогих ліцензій на програмне забезпечення. Користувачі можуть орендувати необхідні ресурси в хмарних сервісах за плату за використання, що може бути економічно вигідним для навчальних закладів.

Однією з важливих тем що вивчаються на уроках інформатики є тема «Опрацювання мультимедійних об'єктів», яка вивчається у 8-му класі. Під час вивчення теми учні знайомляться із засобами перетворення аудіо- й відеоформатів, захопленням аудіо й відео, створенням аудіо-, відеофрагментів, побудовою аудіо- й відеоряду, додавання до кліпу ефектів.

Для вивчення цієї теми можна запропонувати учням Інтернет сервіс Clipchamp, який відрізняється від інших наявності інструментів з використанням штучного інтелекту.

Розглянемо деякі функціональні особливості цього сервісу.

В Clipchamp зручний імпорт медіафайлів, можливий імпорт з комп'ютера, хмарних сховищ (OneDrive, Google Диск, Dropbox) так і відразу з телефону через QR-код. В редакторі є безліч різних шаблонів таких як готові фрагменти відео або ефекти, анімовані зображення, анімовані тексти та інші, частина з них є платними.

В Clipchamp при виділенні графічного об'єкта можлива його обрізка, розширення на весь робочий простір, поворот об'єкта, розміщення його в одному з кутів робочого поля, дублювання, видалення та деякі функції які відрізняються при виділенні різних типів даних такі як аудіо (гучність, від'єднання аудіо), згасання (поступове появлення та зникнення), різні фільтри,

ефекти, корегування кольорів (контраст, насиченість, прозорість та інші), швидкість, переходи та колір.

Також в Clipchamp можна вибрати різні пропорції відео. Експортувати відео можливо у формат MP4 (480p, 720p, 1080p) та GIF (тривалість до 15 секунд).

Створення відео за допомогою ШІ

Clipchamp дає можливість створити відео за допомогою ШІ. Створення відео проходить за декілька етапів. Перший етап потрібно вказати назву відео та його тип (показ слайдів, спогади, інше), додати власні файли з яких буде створене це відео. Другий етап із запропонованих стилів вибрати ті які вам хотілось би використовувати у своєму відео. На третьому етапі потрібно вибрати пропорцію відео (альбомна, книжкова) та тривалість (менше 30 секунд, повна довжина), після цього можна переглянути відео яке отримали. Четвертий етап заключний, на ньому можливо підібрати запропоновану аудіо супровід для свого відео, створити нову версію відео якщо не сподобалась попередня, перейти до часової шкали щоб відредагувати отримане відео самостійно або експортувати на свій комп'ютер чи поділитися посиланням на це відео.

Субтитри

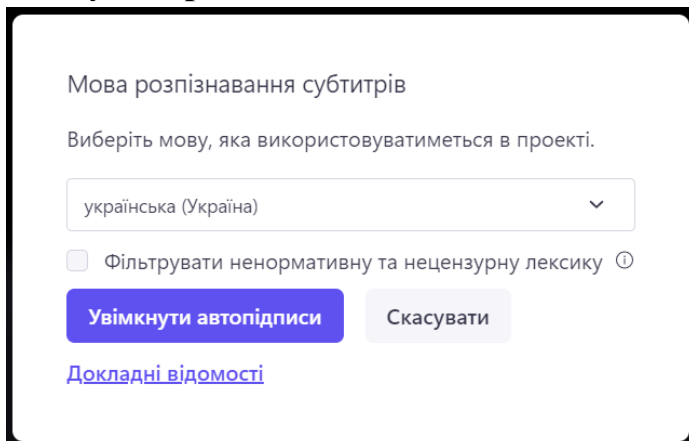

Рисунок 1. Робота із субтитрами

Clipchamp використовує передові технології розпізнавання мови, щоб автоматично генерувати субтитри для завантажених відео. При цьому процесі алгоритм аналізує аудіодоріжку відео та намагається точно перекласти мовлення на текст. Отримані субтитри відображаються внизу відео,

зазвичай у форматі закритих субтитрів (closed captions), які можна увімкнути або вимкнути за потреби.

Одна з головних переваг автоматичних субтитрів у Clipchamp полягає в тому, що вони значно економлять час та зусилля для користувачів. Замість ручного набору тексту для кожної частини відео, Clipchamp автоматично генерує субтитри, що дозволяє значно прискорити процес. Також є функція фільтрування ненормативної та нецензурної лексики. Однак, важливо зазначити, що автоматичні субтитри можуть містити неточності або помилки,

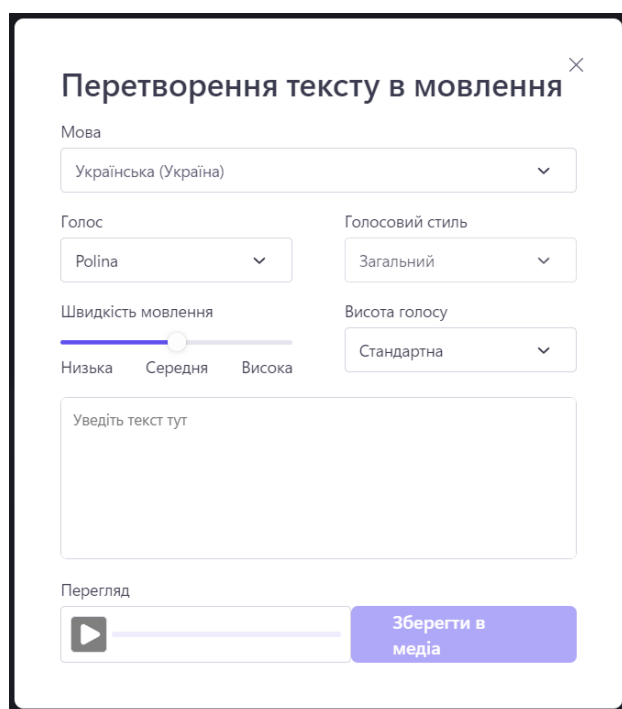
оскільки алгоритми розпізнавання мови не завжди здатні ідеально перекласти кожне слово або фразу.

У такому випадку Clipchamp надає можливість редагувати та виправляти автоматично згенеровані субтитри. Користувач може легко внести необхідні зміни до тексту субтитрів, відредагувати неправильно розпізнані слова або виправити граматичні помилки. Це дозволяє забезпечити точність і належну якість субтитрів у відеоматеріалах.

Синтез мовлення

Для синтезу мовлення в Clipchamp потрібно ввести текст, який буде перетворено у аудіоформат. Є можливість налаштування різних параметрів: голосовий тон, швидкість мовлення, акцент тощо. Після налаштування параметрів система здійснює синтез мовлення, а результат можна відтворити безпосередньо на веб-сторінці або завантажити в аудіофайл.

Clipchamp надає різноманітні опції щодо мовленнєвого синтезу,

включаючи велику кількість мов та акцентів. Ви можете вибрати голос чоловіка або жінки, різні варіанти акценту і навіть змінити тембр чи швидкість мовлення відповідно до своїх потреб.

Загалом, хмарні сервіси надають учням більшу доступність, гнучкість та спрощують процес вивчення інформатики, забезпечуючи доступ до потужних інструментів та ресурсів без необхідності встановлення та підтримки локального ПЗ.

Clipchamp є зручним інструментом для створення та обробки відео який ще додатково познайомить

Рисунок 2. Налаштування синтезу мовлення

учнів із реалізацією технології штучного інтелекту.

Список використаних джерел

1. Вакалюк Т. А., Поліщук В. В. Перспективи використання хмарних технологій у навчальному процесі загальноосвітніх навчальних закладів України. *Педагогіка вищої та середньої школи*. Випуск 46. Кривий Ріг, 2015. С. 114–119.

2. Допомога та навчання з Clipchamp. URL: <https://support.microsoft.com/uk-ua/clipchamp> (дата звернення 11.09.2022).

3. Маркова О. М., Семеріков С. О., Стрюк А. М. Хмарні технології навчання: витоки. *Інформаційні технології і засоби навчання*. 2015. №2 (46). С. 29–44. URL: <http://journal.iitta.gov.ua/index.php/itlt/article/view/1234/916#.VfFO4NLtmko> (дата звернення 11.09.2022).

4. Навчальна програма з інформатики для 6-9 класів (Державний стандарт базової і повної загальної середньої освіти) URL: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/zagalna%20serednya/programy-5-9-klas/onovlennya-12-2017/8-informatika.docx> (дата звернення 11.09.2022).

5. Шиненко М.А., Сороко Н.В. Перспективи розвитку програмного забезпечення як послуги для створення документів електронної бібліотеки на прикладі Microsoft Office 365. *Інформаційні технології і засоби навчання*, 2011. №6 (26). URL : <http://journal.iitta.gov.ua/index.php/itlt/issue/archive> (дата звернення 06.04.2023).

Гарматюк Р.Т.,

кандидат технічних наук, викладач,

Кременецька обласна гуманітарно-педагогічна академія ім. Тараса Шевченка

Гарматюк І.Т.,

здобувач другого (магістерського) рівня вищої освіти,

Кременецька обласна гуманітарно-педагогічна академія ім. Тараса Шевченка

Остапчук В.Г. ,

здобувач другого (магістерського) рівня вищої освіти,

Кременецька обласна гуманітарно-педагогічна академія ім. Тараса Шевченка,

kogpa@ukr.net

ЛАБОРАТОРНИЙ ПРАКТИКУМ ЯК СКЛАДОВА ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ

Величезна роль лабораторій у навчальному процесі являється безсумнівною. На їх організацію, обладнання та експлуатацію витрачаються великі кошти, вони займають значне місце у навчальних планах. І разом з тим неправильне проведення робіт у лабораторіях знижує їх ефективність і

значимість, а тому організації роботи в лабораторіях потрібно приділяти велику увагу.

Лабораторні заняття забезпечують мотивацію учнів та студентів у їх подальшому науковому пошуку. Досліди, що добре ілюструють теорію, суттєво сприяють кращому засвоєнню дисципліни [1].

Лабораторні заняття можуть виконуватись після проходження всього курсу або одночасно з його читанням. Звичайно, перший варіант більш зручний з точки зору загальної підготовки студентів до виконання досліджень і з організаційного боку. Однак, другий варіант також має ряд переваг: лектор на лекції ставить питання, які потрібно експериментально перевірити, студенти ще не встигли забути основні положення теорії, ще «горить» інтерес до поставлених проблем, особливо, коли на лекції створюється проблемна ситуація. У цьому випадку студенти виконують роботу більш впевнено і отримують більш глибокі знання.

Якщо проведення лабораторного заняття потрібні для розуміння наступного лекційного матеріалу, забезпечує тісний зв'язок теорії з практикою, то краще вибрати другий варіант (паралельний метод). Якщо ж необхідно виробити певні практичні навички повторити та закріпити матеріал – ефективніший перший варіант (послідовний метод). У випадку проведення згідно навчального плану технологічних практикумів, де передбачено лише кілька ввідних лекцій, такий метод є єдино можливим.

З цього можна зробити висновок про переваги паралельного методу (другий варіант), при якому лабораторні заняття раціонально проводити фронтально. Це вимагає наявності певної кількості комплектів лабораторного обладнання в залежності від числа підгруп, що не завжди є можливим. Однак, для невеликих груп проведення лабораторних занять фронтальним методом цілком оправданий. Інколи виникає необхідність, коли в наявності лише одна установка (вузол, механізм, прилад), фронтально проводити роботу для всієї академічної групи, залучаючи ті чи інші підгрупи студентів до виконання окремих операцій.

У випадку, коли фронтально неможливо виконати всі лабораторні роботи, можна застосувати комбінований паралельно-послідовний метод, розбивши їх на окремі цикли, провівши частину робіт паралельним методом, а іншу частину – послідовним, деякі із них можна виконати фронтально.

Тематика і особливості лабораторних робіт повинні відповідати змісту і суті курсу, що вивчається. Важливо, щоб весь об'єм роботи студенти могли виконати за одне заняття. Для цього необхідно, щоб вони належним чином були підготовленими з теорії і чітко уявляли собі поставлене перед ними

дослідницьке завдання. Бажано виконати роботу впродовж однієї пари, зробивши відповідні висновки щодо отриманих результатів.

Організаційна частина лабораторних занять повинна розпочатися ознайомленням студентів із загальними правилами їх поведінки в лабораторії та загальними вимогами щодо безпечного виконання робіт. Далі слід зайнятися раціональним розміщенням підгруп, які мають виконувати ту чи іншу роботу. Оптимальним є закріплення за роботою відповідного місця (стола, установки, верстата тощо). Склад підгруп повинен бути стабільним, але в окремих випадках виникає необхідність об'єднання кількох підгруп, що диктується наявністю лабораторних установок, пристроїв, верстатів і т.п. Розпочинаючи заняття, викладач повинен кожній підгрупі наголосити мету дослідження та його особливості, експрес-опитуванням виявити готовність студентів до виконання завдання і підкреслити усі локальні правила безпечного виконання роботи.

Належну увагу потрібно приділити підготовці інструкцій до виконання лабораторних робіт, які визначають характер і хід роботи та ступінь самостійності студентів в її виконанні. Інструкції повинні містити короткі теоретичні відомості, тему та мету, перелік необхідного обладнання, вимоги щодо оформлення результатів роботи та звіту, необхідні таблиці та рисунки, питання для перевірки знань. Бажано, щоб інструкції знаходились в електронній бібліотеці (для ознайомлення з теоретичними відомостями) та в окремих папках (для користування під час виконання роботи) [2].

Важливо підкреслити особливу роль викладача у виконанні робіт: він повинен тримати в полі зору всі робочі місця, слідкувати за етапами виконання робіт усіма підгрупами, своєчасно виправляти суттєві промахи і помилки, не порушуючи самостійної роботи студентів.

Список використаних джерел

1. Попович Віталій, Кондир Анатолій, Паздрій Ігор, Плешаков Едуард. Технологія конструкційних матеріалів і матеріалознавство: Практикум. Львів: В-во: Світ, 2009. 552 с.: іл.
2. Пашинський Л.М., Гарматюк Р.Т. Матеріалознавство. Виробництво і обробка матеріалів. Лабораторні роботи. Посібник. Кременець: ВЦ КОГПА ім. Тараса Шевченка. Електронна бібліотека, 2014. 279 с., іл.

Гев О. М.,

здобувачка вищої освіти другого (магістерського) рівня,

Кременецька обласна гуманітарно-педагогічна

академія ім.Тараса Шевченка

4oksana567@gmail.com

МЕТОДИКА НАВЧАННЯ УЧНІВ З ОСОБЛИВИМИ ОСВІТНИМИ ПОТРЕБАМИ НА УРОКАХ ТЕХНОЛОГІЇ

Навчально-виховний процес для учнів з особливими потребами у закладах загальноосвітньої середньої освіти здійснюється відповідно до робочого навчального плану школи, складеного на основі Типових навчальних планів загальноосвітніх навчальних закладів, затверджених Міністерством освіти і науки України, з урахуванням потреб учня та особливостей його психофізичного розвитку.

Головним завданням педагога є допомогти дитині адаптуватися в класі та освітньому просторі. Період адаптації є найважливішим з умов навчання у закладі освіти, набуття нового статусу, засвоєння нових соціальних ролей. Негативність ситуації для учнів з особливими освітніми потребами посилюється й тим, що майже всі вони відчують обмежене спілкування з однолітками, фізичне нездужання, часто позбавлені можливості вільного пересування, незахищені від інформаційного впливу, який забезпечують електронні засоби масової інформації, що для цієї групи юнацтва є ледь не єдиним засобом зв'язку з зовнішнім світом [2, С. 41].

Інклюзивне навчання в класах має бути зосереджене на формуванні у дитини віри в те, що вона може власними силами досягти успіхів.

Українські науковці тлумачать термін «інклюзія» по-різному. А. Колупаєва конкретизує його як «об'єднану освітню систему із надання належної освіти всім учням; повне залучення дітей з відмітними здібностями в різні аспекти шкільної освіти, які є доступними для інших дітей» [3, С. 76]. Національна асамблея інвалідів України, подає таке визначення: «Інклюзія – політика і процес, які забезпечують повну участь усім членам суспільства в усіх сферах життєдіяльності» [1, С. 306].

Корекційно-розвивальна робота з дітьми найкраще проявляється на уроках трудового навчання та технологій, при умові, коли структура уроку побудована правильно з урахуванням належних програм і методів, які підбираються з огляду на реальні можливості дітей з вадами розвитку.

Актуальні проблеми технологічної та професійної освіти

З плином часу та розвитком людської думки, з'явилося таке розуміння як включення людей з особливими потребами в усі сфери людської діяльності. Щоб цей процес відбувався правильно і належно, інклюзію запроваджено в навчальному процесі, це дає змогу дитині соціалізуватись, краще орієнтуватись та комунікувати з людьми.

Уроки технологій дають змогу дитині з відхиленням розвитку формувати пізнавальну діяльність, соціалізуватись, пізнавати більше про професії, а також здобувати необхідні навички для адаптації в суспільстві.

Вчитель на уроках технологій повинен вміти розпізнавати особливості і можливості учня. Необхідно прищеплювати особливу увагу розвитку якостей, які будуть йому потрібні як в побуті так і в праці.

Різноманіття методичних програм чи модулів, дає змогу забезпечити роботу всіх аналізаторів. Наприклад, виховання художньої культури прививає інтерес до українських традицій і спадщини. Через навчання народних ремесл, дитина отримує історичну спадкоємність та естетично моральне виховання. На даному етапі головним завданням є забезпечити умови для розвитку творчого потенціалу дітей з особливими потребами на уроках технологій:

- ✓ Навчити любити та поважати народну спадщину;
- ✓ Розвивати та формувати уміння і навички у дітей з особливими потребами;
- ✓ Навчити дитину різних видів традиційної художньої обробки матеріалів;
- ✓ Вміти використовувати отримані навички та знання в повсякденному житті;
- ✓ Виховати культуру праці (акуратність, ощадливість, працьовитість);
- ✓ Навчити самостійності в соціальних умовах.

Список використаних джерел:

1. Всесвітня програма дій стосовно інвалідів (1981 р.). URL: http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/995_427 (дата звернення: 24.04.2023 р.).
2. Дятленко Н., Софій Н., Кавун Ю. Оцінка впливу інклюзивної моделі освіти на учасників проекту. Київ: Всеукраїнський фонд «Крок за кроком», 2005. 11 с.
3. Колупаєва А. А., Таранченко О. М. Навчання дітей з особливими освітніми потребами в інклюзивному середовищі: навчально-методичний посібник. Харків : Вид-во «Ранок», 2019. 304 с.

Гребенюк М. В.,
здобувач вищої освіти,
Хмельницький національний університет
grebe721@gmail.com

СОЦІАЛЬНО-ПСИХОЛОГІЧНА АДАПТАЦІЯ УЧНІВ У ЗАКЛАДАХ ПРОФЕСІЙНОЇ (ПРОФЕСІЙНО-ТЕХНІЧНОЇ) ОСВІТИ

Однією з найважливіших складових успішної професійної освіти є соціально-психологічна адаптація учнів у закладах професійної (професійно-технічної) освіти. Адаптація є процесом, який допомагає студентам успішно інтегруватися в навчальний процес та досягти якісної професійної освіти. Однак, процес соціально-психологічної адаптації студентів у закладах професійної (професійно-технічної) освіти є складним і має свої виклики. Учні, які вступають до професійної освіти, можуть стикнутися з різними труднощами, такими як: незручні графіки навчання, відсутність досвіду в роботі зі спеціальною технікою, складнощі у спілкуванні з викладачами та іншими студентами, а також стомлювання під час вивчення нової інформації. Такі труднощі можуть призвести до зниження мотивації та навчальних досягнень, що негативно впливає на якість професійної освіти та успіхи учнів у подальшій кар'єрі. Вирішення проблем соціально-психологічної адаптації студентів у закладах професійної (професійно-технічної) освіти є актуальною та важливою задачею для підвищення якості професійної освіти та забезпечення успіху студентів у подальшій кар'єрі.

Одним із провідних дослідників в цій галузі є О.В. Карпенко, яка у своїй статті «Соціально-психологічні аспекти адаптації студентів до навчання в умовах професійного коледжу» [1] з'ясувала, які аспекти соціально-психологічної адаптації студентів до умов навчання в професійному коледжі є найбільш складними. Дослідниця встановила, що основні труднощі студентів пов'язані з незнанням нових матеріалів, незручним графіком навчання та відсутністю підтримки від близьких та викладачів.

У своїй статті «Особливості професійної адаптації учнів у закладах професійної освіти» І. Є. Дронова [2] дослідниця з'ясувала, які особливості адаптації учнів до навчання в закладах професійної освіти залежать від їхньої соціально-економічної та освітньої ситуації. Дослідження показало, що важливим фактором успішної адаптації є підтримка з боку батьків та викладачів.

Також варто зазначити, що дослідження С. Ю. Жукової «Особливості соціально-психологічної адаптації студентів до навчання в професійному коледжі» [3] показало, що успішна адаптація студентів до умов навчання в професійному коледжі залежить від їхньої здатності до саморозвитку, вміння працювати в команді, мотивації до навчання та інші фактори. Підтвердження цього знаходимо у статті А. І. Максимової «Соціально-психологічні аспекти адаптації студентів до навчання в професійно-технічному коледжі» [4], де дослідниця звернула увагу на важливість формування позитивного соціального середовища в коледжі для успішної адаптації студентів до нових умов навчання.

Загалом, результати досліджень свідчать про те, що соціально-психологічна адаптація учнів в закладах професійної (професійно-технічної) освіти є важливим аспектом їхнього навчання та успішної реалізації у професійній діяльності, і вимагає комплексного підходу з урахуванням соціально-економічної та освітньої ситуації студентів, їхніх індивідуальних особливостей та потреб.

Заклади професійної (професійно-технічної) освіти повинні приділяти особливу увагу проблемі соціально-психологічної адаптації учнів.

Для мінімізації цієї проблеми можна запровадити наступні дії:

1. Забезпечення підтримки від близьких та викладачів: Заклади професійної освіти можуть залучати батьків до підтримки учнів і надавати можливість батькам брати участь у засіданнях, відкритих дверях, тематичних семінарах тощо. Також слід запроваджувати програми підтримки для студентів, щоб забезпечити їм допомогу у вирішенні питань, пов'язаних зі здоров'ям, фінансами та іншими проблемами.

2. Забезпечення гнучкого графіка навчання: Заклади професійної освіти можуть розробляти гнучкі графіки навчання, які дозволяють учням працювати під час навчання або навчатися у вільний від роботи час. Це зменшить вплив навчання на роботу та особисте життя учнів, дозволить їм більше часу на соціальну активність та саморозвиток.

3. Розвиток навичок саморозвитку та роботи в команді: Заклади професійної освіти можуть запроваджувати спеціальні курси з розвитку навичок саморозвитку та співпраці в команді. Ці курси допоможуть учням розвивати соціальні та комунікативні навички, що знадобляться їм у майбутньому професійному житті.

4. Формування позитивного соціального середовища в закладі професійної освіти, забезпечення можливості для розвитку соціальних відносин та комунікації між учнями та викладачами.

5. Розроблення індивідуальних планів адаптації для кожного учня на початковому етапі навчання, які будуть враховувати особистісні та соціальні характеристики кожного учня.

6. Забезпечення можливості для саморозвитку та самостійної роботи учнів, надання їм можливості для розвитку своїх талантів та здібностей.

7. Здійснення постійного моніторингу та аналізу ефективності процесу адаптації та вчасне внесення коректив у плани та програми адаптації.

Соціально-психологічна адаптація учнів у закладах професійної освіти є важливим елементом успішного навчання і досягнення якісної професійної освіти. Процес адаптації може бути складним через різні труднощі, такі як незручні графіки навчання, відсутність досвіду та проблеми у спілкуванні з викладачами та однокурсниками. Вирішення цих проблем вимагає комплексного підходу, який враховує соціально-економічну та освітню ситуацію студентів, їхні індивідуальні особливості та потреби.

Результати досліджень засвідчують, що успішна адаптація залежить від підтримки батьків, викладачів, здатності до саморозвитку, праці в команді та інших факторів. Заклади професійної освіти повинні приділяти особливу увагу проблемі соціально-психологічної адаптації студентів і впроваджувати дії, такі як забезпечення підтримки, гнучкого графіка навчання, розвитку навичок саморозвитку та роботи в команді, формування позитивного соціального середовища, розроблення індивідуальних планів адаптації та забезпечення можливості для саморозвитку учнів. Крім того, важливим є постійний моніторинг та аналіз ефективності процесу адаптації та внесення коректив у плани та програми адаптації.

Список використаних джерел

1. Карпенко О. Соціально-психологічні аспекти адаптації студентів до навчання в умовах професійного коледжу. *Наукові праці Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка*. 2017. Т. 51. С. 150–154.

2. Дронова І. Особливості професійної адаптації учнів у закладах професійної освіти. *Наукові записки Бердянського державного педагогічного університету*. 2019, № 3. С. 129–135.

3. Жукова С. Особливості соціально-психологічної адаптації студентів до навчання в професійному коледжі. *Наукові записки*. 2018. Т. -, № 28. С. 45–50.

4. Максимова А. Соціально-психологічні аспекти адаптації студентів до навчання в професійно-технічному коледжі. *Проблеми освіти*. 2020, № 92. С. 157–167.

Грудинін Б. О.,

доктор педагогічних наук, доцент, доцент кафедри фізики,
Навчально-науковий інститут енергетики, автоматики і енергозбереження
Національний університет біоресурсів і природокористування України

b.hrudynin@ukr.net

Туманова Ю. В.,

аспірантка кафедри технологічної і професійної освіти

Глухівського національного педагогічного
університету імені Олександра Довженка

tumanovakon1304@gmail.com

КРИТЕРІАЛЬНИЙ АПАРАТ ЯК ОСНОВА ВИЗНАЧЕННЯ РІВНЯ СФОРМОВАНOSTІ ІНФОРМАЦІЙНОЇ КУЛЬТУРИ МАЙБУТНІХ МОЛОДШИХ БАКАЛАВРІВ

Результат формування інформаційної культури майбутніх молодших бакалаврів галузевого машинобудування не може бути оцінений без визначення відповідних критеріїв і показників, що дасть змогу провести дослідницький експеримент, спрямований на вдосконалення відповідної підготовки здобувачів освіти за освітнім ступенем «молодший бакалавр».

Поняття критеріїв у науковій літературі пов'язане з поняттям якісних та кількісних показників. Якісні показники фіксують наявність або відсутність якої-небудь властивості. А кількісні – фіксують міру виразності, розвитку властивості. Науковці у своїх працях і критерії, і показники розглядають як інструмент, що забезпечує можливість перевірки теоретичних положень [5].

У довідниковій літературі критерії (від грецьк. *kriterion* – «засіб судження, мірило») розтлумачуються як ознаки, на підставі яких дається оцінка якого-небудь явища, дії, ідеї [4, С. 163]. У педагогічних дослідженнях поняття «критерій» розглядають як об'єктивну ознаку, на основі якої здійснюють порівняльну оцінку досліджуваного явища.

Критерії повинні бути об'єктивними (включати основні моменти досліджуваного явища, охоплювати його типові сторони); мають формулюватися ясно, коротко, точно; характеризувати тільки те, що хоче перевірити дослідник; відображати динаміку вимірюваної якості в просторі й часі; охоплювати по можливості коло професійних інтересів; розкриватися через низку показників, за ступенем прояву яких можна судити про ступінь виразності (більший або менший) окремо взятого критерію [5].

Критеріальний апарат, який використовується для визначення рівня сформованості інформаційної культури, включає не тільки параметри, що можуть бути об'єктивно визначені, а й параметри, значення яких є результатом самооцінки суб'єктів дослідження [5].

Аналіз праць вітчизняних і зарубіжних дослідників показав, що критерії оцінювання сформованості інформаційної культури визначаються на основі конкретних компетенцій: інформаційно-фахова компетенція, інформаційно-діяльнісна компетенція, професійно-інформаційна спрямованість, інформаційна активність, професійно-інформаційне самовизначення, психологічна готовність, професійно-інформаційна усталеність [1; 6].

На основі структури готовності майбутніх молодших бакалаврів до формування інформаційної культури виділено критерії сформованості інформаційної культури майбутніх молодших бакалаврів: мотиваційно-ціннісний, когнітивний, діяльнісний. Мотиваційно-ціннісний критерій визначає мотивацію майбутнього молодшого бакалавра галузевого машинобудування щодо вивчення інформаційних технологій, які стрімко змінюються та розвиваються.

Під час сприйняття теоретичного матеріалу у майбутніх молодших бакалаврів повинна бути чітко сформована мотивація щодо вивчення кожної окремої теми навчальної дисципліни. Адже саме мотиваційному критерію притаманна вирішальна роль у набутті практичних навичок щодо закріплення теоретичного матеріалу. Мотив у вивченні засобів інформаційних та комп'ютерних технологій зазвичай високий, оскільки оволодіння ними не лише полегшує виконання деяких традиційних видів діяльності таких як обробка текстів особисто здобувачем освіти, пошук необхідної інформації, але є одним з основних чинників, які визначають конкурентоспроможність здобувача освіти на ринку праці [2, С. 183].

Когнітивний критерій – це накопичення знань, умінь і навичок з дисциплін фахової підготовки, а також здатність їх практичного використання. Сформовані знання дозволяють застосувати сучасні технології у професійній діяльності, а отримані знання дозволяють розв'язувати практичні завдання та досягати потрібних знань професійної термінології. Когнітивний критерій визначає рівень набутих умінь, знань та навичок у використанні інформаційних комп'ютерних технологій. Самі знання постійно примножуються і людина витрачає багато часу на їх здобуття. Без використання сучасних інформаційно-комунікаційних технологій здійснювати успішну діяльність у більшості предметних галузей майже неможливо [3; 6].

Актуальні проблеми технологічної та професійної освіти

Міцність засвоєння знань залежить не тільки від подальшої роботи з їх закріплення, але й від первинного сприйняття матеріалу, а осмислене його сприйняття – не тільки від первинного з ним ознайомлення, але й від усієї подальшої роботи щодо закріплення набутих знань.

Якість знань характеризується такими параметрами:

- міцність – тривалістю збереження у пам'яті вивченого навчального матеріалу;
- повнота – кількість засвоєних елементів знань про об'єкт вивчення;
- глибина – сукупністю усвідомлених здобувачами освіти суттєвих зв'язків і відношень між знаннями;
- систематичність – вмінням засвоювати навчальний матеріал у його логічній послідовності;
- системність – осмисленням здобувачем освіти місця знань в структурі наукової теорії;
- оперативність – вмінням самостійно знаходити варіативні способи застосування знань у змінених умовах;
- гнучкість – передбачає засвоєння вмінь застосовувати у змінених умовах (нестандартних ситуаціях).

Гнучкість певним чином визначається рівнем засвоєння знань; конкретність і узагальненість – вмінням розкласти знання на елементи. Перераховані параметри знань тісно взаємозв'язані між собою. Так, на їхню оперативність впливають повнота та глибина. Гнучкість знань тісно зв'язана з їхньою оперативністю і систематичністю. На оперативність і гнучкість у свою чергу впливають конкретність, узагальненість, системність.

Діяльнісний критерій характеризується здатністю вибирати для різноманітних видів діяльності засоби інформаційних, комп'ютерних та телекомунікаційних технологій щодо їх здійснення, вміння творчо підходити до вибору способів вирішення професійних завдань.

Таким чином, окреслені у роботі критерії потребують розроблення відповідних показників, на основі яких можна визначити рівень володіння інформаційною культурою майбутніх молодших бакалаврів за допомогою певних психолого-педагогічних методів.

Список використаних джерел

1. Бабенко Т. В. Формування інформаційної культури майбутніх учителів історії у процесі професійної підготовки : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. пед. наук : 13.00.04. Кіровоград, 2008. 22 с.

2. Баловсяк Н. Формування інформаційної компетентності майбутнього економіста в процесі професійної підготовки : дис. канд. пед. наук : 13.00.04. Київ, 2006. 326 с.

3. Биков В.Ю. Інформаційна культура. Енциклопедія освіти. АПН України; голов. ред. В.Г. Кремень. Київ : Юрінком Інтер, 2008. С. 362.

4. Професійна освіта: словник : навч. посіб. [уклад.: С. У. Гончаренко та ін.]; за ред. Н. Г. Ничкало. Київ : Вища шк., 2000. 380 с.

5. Степаненко А.І. Формування інформаційної культури студентів політехнічних коледжів : дис. канд. пед. наук : 13.00.04. Київ, 2017. 248 с.

6. Preisig A.V., Rösch H., Stückelberger Ch. Ethical Dilemmas in the Information Society. Code of Ethics for Librarians and Archivists. Geneva : Globethics.net, 2014. 220 p. ISBN 978-2-88931-023-4 (online version). URL: <https://www.ifla.org/wp-content/uploads/2019/05/assets/faife/publications/misc/ethical-dilemmas-in-the-information-society.pdf>

Іванчук А. В.

кандидат педагогічних наук, доцент,
Вінницький державний педагогічний університет
імені Михайла Коцюбинського
e-mail: anatolij1196@gmail.com

ПРИРОДНИЧО-НАУКОВА ОСНОВА ТЕХНІЧНИХ ЗНАНЬ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ТЕХНОЛОГІЙ

Постановка наукової проблеми. Поняття технічна компетентність, технічна грамотність, технічна культура іманентно притаманні суті фахової компетентності майбутнього вчителя трудового навчання та технології. Однак проблема структури і змісту їхніх технічних знань так і не знайшла свого остаточного вирішення. Як наслідок випускники різних педагогічних навчальних закладів України мають переважно невисокий рівень технічної компетентності.

Аналіз останніх досліджень. В. Юрженко для вирішення проблеми структури і змісту технічних знань майбутніх учителів технологій пропонував концепцію фрактальності об'єктів техніки. Згідно якої в техніці існує різномасштабність однакових технічних явищ. М. Корець рекомендував пошукове поле машинознавчої підготовки мабутніх учителів трудового

навчання та технологій обмежити універсальними узагальненими технічними поняттями без їх надмірної деталізації. Й. Гушулей підійшов до вирішення проблеми структури і змісту технічних знань по вектору природничо-наукової сутності принципу дії технічних пристроїв та визначив два базових поняття (енергетичний канал і перетворювач параметрів енергетичного каналу) як системотворчі чинники відповідного навчального матеріалу. Основою підходу Р. Коллера була концепція абстрагування від морфологічних і функціональних описів об'єктів техніки. Підґрунтям для абстрагування стало поняття «потоків». Диференціюючи потоки на види та розглядаючи їхні типові перетворення можливо розглядати машини як перетворювачі потоків механічної енергії, апарати як перетворювачі потоків речовин, а прилади як перетворювачі потоків інформації [5]. Л. Гріффен пропонував концепцію організованої енергії як засобу формування в студентів загального уявлення про машину [1]. А. Іванчук в якості системотворчого чинника технічних знань майбутніх учителів технологій рекомендував привід робочих машин. В. Руденко обґрунтувала зміст технічних знань майбутніх учителів технологій як процес розкриття взаємодії природничих і технічних наук [3].

Мета і завдання статті. Здійснити аналіз природничо-наукової основи технічних знань та розкрити напрям вдосконалення змісту технічної підготовки майбутніх учителів технологій.

Виклад основного матеріалу. Ретроспективний огляд навчальних програм та навчальних посібників від середини 50-х років ХХ століття і до нашого часу та порівняння змісту навчальної дисципліни «Деталі машин» для технічних вищих навчальних закладів України дає підставу стверджувати, що структура і зміст технічної підготовки майбутніх учителів технологій є зменшеною копією технічної підготовки майбутніх інженерів-конструкторів. Априорі сутність фахової діяльності інженера не відповідає сутності фахової діяльності вчителя технологій. З таких видів інженерної діяльності як винахідництво, проектування, конструювання, виготовлення, експлуатація, ремонт технічних пристроїв найбільша відповідність для майбутніх учителів технологій є лише з експлуатацією машин. Але й тут збіг номінальний, бо науковою основою експлуатації машин інженерами є система технічного обслуговування з якою майбутніх вчителів технологій не ознайомлюють у процесі навчання у педагогічного вищому навчальному закладі.

Низка провідних вчених у галузі технологічної освіти школярів, зокрема, В. Сидоренко, В. Курок, М. Корець, В. Юрженко та ін. в якості засобу трансформації структури і змісту технічних знань майбутніх учителів технологій рекомендували наукову класифікацію машин як системотворчий

чинник та принцип інтеграції як основний дидактичний засіб [2]. Однак це не вирішило проблеми узгодження змісту технологічної підготовки школярів зі змістом їхньої технічної грамотності.

На практиці була використана концепція узгодження технічних знань зі змістом предметно-перетворювальної діяльності людини, але водночас для визначення структури і змісту технічних знань майбутніх учителів технологій використовувалась традиційна концепція запозичення структури і змісту технічних знань майбутніх інженерів-конструкторів. Вказані концепції не суперечили одна одній лише для проектного і конструкторського виду предметно-перетворювальної діяльності людини. Однак, якщо взяти для студентів педагогічного вищого навчального закладу в якості об'єкта вивчення робочу машину, то обидві концепції є непридатними для вирішення навчального завдання формування у них загального уявлення про машини.

Сутність цього твердження в тому, що предметно-перетворювальна діяльність людини нівелює потребу пізнання студентами того загального, що є в будь-якій робочій машині. Тут конкретна технологічна машина розглядається ними лише як складова системи машин технологічної лінії певного виробничого процесу, тому актуальними є тільки її функціональний опис та діапазон експлуатаційних параметрів. Якщо ж взяти традиційну інженерну концепцію, то в ній і використовується фрактальність того ж редуктора або механічних передач, але без їх розширення до меж всієї робочої машини. У результаті втрачається можливість сформуванню в майбутніх учителів технологій загальне уявлення про робочі машини через зосередженість їхніх зусиль на засвоєнні проектних і перевірних розрахунків деталей машин загального призначення.

Вихід із цих колізій ми бачимо у виборі базових технічних явищ приводу машин в якості системотворчих чинників машинознавчих знань майбутніх учителів технологій [4]. Відома узагальнена функціональна схема будь-якої робочої машини: привід → робочий орган. Привід робочої машини призначений для підведення енергії до робочого органу з метою виконання ним корисної роботи. Звідси слідує, що технічні явища в приводі робочих машин є атрибутом всіх робочих машин, незалежно від виду їх природу (механічного, гідравлічного, пневматичного, електричного, комбінованого). Цінність цього атрибуту ще й в тому що їхні описи – це інтеграція природничо-наукових і технічних знань.

До базових технічних явищ приводу робочих машин відносять передачу механічного руху на відстань при різній просторовій орієнтації валів, зміну кінематичних параметрів механічного руху, зміну силових параметрів

механічного руху (зміну обертальних моментів). Для них легко реалізується концепція фрактальності. Зокрема збільшення масштабу вивчення технічних явищ відбувається у напрямку: механічна передача → привід окремого механізму робочої машини → привід робочої машини. При вивченні майбутніми учителями базових технічних явищ робочих машин порівняно легко та без значних матеріальних затрат використовувати такий дидактичний засіб як демонстраційний експеримент, де об'єктом демонстрації будуть комбінації механічних передач з ведучим і веденим елементами різних діаметрів. Для природничо-наукового опису механічних передач використовується обмежений перелік елементарних фізичних понять, наприклад: сила, момент сили, важіль, лінійна швидкість, кутова швидкість.

Шляхом використання демонстраційного експерименту, наративів (коротких оповідань, в яких розкривається смисл явища, чи процесу), а також проблемних ситуацій студенти будуть здійснювати навчальні відкриття способу зміни кінематичних та силових параметрів механічного руху комбінацією малого і великого діаметра зубчастих коліс, шківів пасових передач, котків фрикційних передач, зірочок ланцюгових передач тощо. Також порівняно нескладно розробити систему навчальних технічних задач для формування в студентів вмінь здійснювати аналіз базових технічних явищ приводу робочих машин.

Висновки. Різні види предметно-перетворювальної діяльності та проектно-конструкторська діяльність людини як фактичні системотворчі чинники технічних знань майбутніх учителів технологій не дозволяють сформувати у них цілісне загальне уявлення про будь-яку робочу машину. Вибір в якості системотворчих чинників структури і змісту технічних знань майбутніх учителів технологій трьох базових технічних явищ у приводі робочих машин дає шанс зосередитися на процесі формування загального уявлення про будь-які робочі машини. Знання студентів про базові технічні явища в приводі робочих машин будуть класифікуватися як природничо-технічні.

Список використаних джерел

1. Гріффен Л. О. До питання про визначення техніки. *Питання історії науки і техніки*. 2013. №3. С. 2–12. URL: <http://dspace.nbuv.gov.ua/bitstream/handle/123456789/77715/02-Griffen.pdf?sequence=1> (дата звернення: 01.05.2023).
2. Корець М. С. Методика викладання технічних навчальних дисциплін: навч. посіб. Київ: Вид-во НПУ імені М. П. Драгоманова, 2019. 240 с.

3. Руденко В. М. Зміст технічних дисциплін у контексті організації технічного знання. *Оновлення змісту, форм та методів навчання і виховання в закладах освіти*. 2016. Вип. 13. Ч. II. С. 7–11. URL: [http://nbuv.gov.ua/UJRN/Ozfm_2016_13\(2\)__5](http://nbuv.gov.ua/UJRN/Ozfm_2016_13(2)__5) (дата звернення: 07.05.2023).

4. Ivanchuk A., Zuziak T., Marushchak O., Matviichuk A., & Solovei V. Training pre-service technology teachers to develop schoolchildren's technical literacy. *Problems of Education in the 21st Century*. 2021. Vol. 79(4). P. 554–567.

5. Koller R. *Konstruktionsmethode für den Maschinen-, Geräte- und Apparatebau*. Berlin: Shringger-Verlag, 1979. p.194.

Клак Д. С.,

викладач кафедри інформаційних технологій
та методики навчання інформатики,
Кременецька обласна гуманітарно-педагогічна
академія ім. Тараса Шевченка

Ліщук Ю. М.,

викладач Фахового коледжу
Кременецької обласної гуманітарно-педагогічної
академії ім. Тараса Шевченка

Кравчук О. В.,

здобувач вищої освіти,
Кременецька обласна гуманітарно-педагогічна
академія ім. Тараса Шевченка

ВИКОРИСТАННЯ 3D-ПРИНТЕРІВ В ОСВІТІ

3D моделювання широко використовується у наш час і впроваджується в систему освіти. Тривимірне моделювання допомагає учням розвивати мислення, критичне мислення, аналіз та виділення окремих ознак об'єкта. Також через можливість максимально реалістично передати якийсь предмет чи явище, тривимірне моделювання можна використовувати в цілях ознайомлення учнів з якимось предметом.

Тривимірна графіка, є частиною предмету інформатики (як вибіркового модуль у школі) і частиною STEM. **STEM** розшифровується як “Science, Technology, Engineering and Math” і означає наступне — методи викладання, результатами яких є отримання теоретичних та практичних наукових знань [3].

Моделювання у STEM виконує роль дослідження об'єктів у процесі їх побудови, дослідження та отримання кінцевого результату. Використання такого підходу розвиває творчі і пізнавальні якості учнів, також зацікавлює їх до процесу навчання.

Вивчення тривимірної графіки починається з 9 класу, у вигляді вибіркового модуля, але вчити цьому дітей можна і раніше. Для цього можна використати розвиваючі ігри, приклад такої є Minecraft. **Minecraft** — гра у жанрі пісочниця, де у гравця є два варіанти, грати у режимі виживання (обмежена кількість ресурсів, необхідно слідкувати за рівнем здоров'я та голоду), або грати у режимі творчості (необмежена кількість ресурсів, немає здоров'я та голоду). В грі є такі можливості, які можна використати у процесі навчання:

- Будівництво (розвиває творчість).
- Створення механічних елементів (розвиває логіку).
- Робота в команді.
- Наявність спеціальної версії гри для навчання — **Minecraft Education**

Edition. Це спрощена версія гри, яка розроблена спеціально для навчального процесу.

Для вчителя доступні такі можливості:

- Створення персонажа, який допоможе учням.
- Відслідковування активності учня у процесі навчання в грі.
- Створення інформаційних дошок в ігровому світі.
- Багато організаційних налаштувань.

3D-моделювання допомагає у вивченні різних предметів, наприклад створення тривимірної моделі якогось об'єкта, який в реальності важко добути чи дослідити. Середовище створення тривимірних моделей, допомагає побачити результат, перед тим як надрукувати його, а також виправити технічні помилки. Також тривимірна графіка допомагає досліджувати взаємодію різних предметів/елементів між собою.

Великою перевагою є те, що велика кількість інструментів для роботи з 3D-графікою є безплатними, а деякі навіть не потрібно встановлювати. Приклад інструменту який не потрібно встановлювати, є раніше згаданих TinkerCad, а програма яка має великий функціонал для роботи з тривимірною графікою, але її потрібно встановлювати — це Blender. Особисто рекомендую використовувати TinkerCad, так як це середовище яке прост та має достатньо функціоналу для новачків чи учнів середньої школи. А Blender, можна використовувати у старшій школі[6].

Викладання тривимірного моделювання практикують в українських школах, але не у всіх є така можливість через застаріле обладнання. А у школах де викладається цей предмет, процес навчання стає якісним і цікавим для учнів[8].

В Україні 3D-принтери використовуються в різних школах та навчальних закладах як додатковий інструмент для навчання та розвитку творчих та технічних навичок учнів.

У школах та навчальних закладах використовуються різні програмні продукти та технології для роботи з 3D-принтерами, зокрема, Tinkercad, Fusion 360, SketchUp, Blender тощо. Учні та студенти можуть створювати свої власні дизайни та моделі, які потім друкуються на 3D-принтерах[10]. Такі проекти допомагають учням розвивати творчі та технічні навички, а також вивчати нові технології та процеси.

Для використання 3D-принтерів у школах та навчальних закладах потрібна певна підготовка вчителів та студентів. Багато закладів надають спеціальні курси та тренінги для тих, хто бажає навчитися користуватися цими пристроями. Крім того, деякі школи та навчальні заклади співпрацюють зі спеціалізованими компаніями, які надають послуги з друку на 3D принтерах, що дозволяє учням та студентам замовляти і отримувати готові вироби[13].

У Київській школі №141 в кабінеті інформатики є 8 3D-принтерів, до яких учні мають доступ. В учнів є можливість налаштовувати принтер самостійно, друкувати свої моделі, і завдяки цьому вчитись на своїх помилках, так як у процесі налаштування чи друку можуть бути проблеми, з якими може зіткнутися учень. В процесі навчання учні не отримують домашніх завдань, і мають постійний доступ до 3D принтера. Друкувати учні можуть стільки скільки завгодно, поки є матеріали.

Перший 3D-принтер у цій школі був саморобним, учні вивчали як працює 3D-принтер і його структуру, в результаті вони зробили робочий 3D-принтер, який коштував 17 тисяч гривень, що приблизно у 2 рази дешевше, ніж їх ціна на ринку. Окрім саморобного 3D-принтеру є і інші, така кількість пояснюється тим що використання 3D-принтерів допомагає учням вчитися і зацікавлює їх побачити свій результат роботи наочно, мотивує їх. Також процес друку займає години, тому не всі будуть мати змогу скористатися принтером, якщо їх буде не достатньо.

Результат роботи учнів не просто друк якогось об'єкту, учні ще друкують об'єкти, які складаються з різних частин. Тут окрім простого друку об'єкта, необхідно розрахувати все так аби деталі склалися разом.

Ковалівка, Драбівський район, Черкащина. Школа у Ковалівці, не володіла фінансами, аби купити хоча б 1 принтер, тому завдяки роботі керівництва школи, учнів, батьків і не байдужих місцевих діячів і влади, вдалось закупити в клас інформатики необхідну техніку. Після отримання необхідного обладнання, в школі почали викладати уроки по тривимірному моделюванні і анімації, під час процесу навчання використовують 3D-принтер, аби покращити якість процесу навчання, і зробити їх цікавішими.

Доступ до принтеру учні мають постійно, навіть після уроків, до поки є всі необхідні матеріали для друку. Також дають змогу працювати окремо над своїми проектами. Домашніх завдань не задають.

Школа-ліцей "Остромадська гімназія", Київ: у школі використовують 3D-принтери для створення деталей робіт та інших проектів з робототехніки, а також для виготовлення макетів та іграшок.

Школа №125, м. Харків: у школі використовують 3D-принтери для виготовлення макетів історичних будівель та архітектурних споруд, що дозволяє учням краще зрозуміти геометрію та архітектуру.

Школа-ліцей "Престиж", м. Львів: у школі використовують 3D-принтери для виготовлення деталей та макетів для наукових досліджень, а також для створення інтерактивних моделей для віртуальних екскурсій.

Національний університет "Львівська політехніка": в університеті використовують 3D-принтери для виробництва деталей та макетів для наукових досліджень, розробки нових технологій та виробництва прототипів.

Київський національний університет імені Тараса Шевченка: університет використовує 3D-принтери для виготовлення макетів для досліджень у галузі архітектури, інженерії та медицини.

Список використаних джерел

1. "A Brief History of 3D Graphics" - David Hill, Computer Graphics World, 2014.
2. "The History of Computer Graphics" - Mark J. Kilgard, Addison-Wesley, 2000.
3. "A History of Computer Graphics and Animation" - Jeffrey J. McConnell, IEEE Computer Society Press, 2013.
4. "Computer Graphics: Principles and Practice" - James D. Foley, Andries van Dam, Steven K. Feiner, John F. Hughes, Addison-Wesley, 1996.
5. "The History of 2D Animation" - Michael Barrier, Oxford University Press, 2003.
6. "The Art of Computer Animation and Imaging" - Isaac Victor Kerlow, John Wiley & Sons, 2009.

7. "Computer Graphics: From Pixels to Programmable Graphics Hardware" - David S. Ebert, F. Kenton Musgrave, Darwyn Peachey, Ken Perlin, Steven Worley, Morgan Kaufmann, 2009.
8. "OpenGL Programming Guide: The Official Guide to Learning OpenGL, Versions 3.0 and 3.1" - Dave Shreiner, Graham Sellers, Addison-Wesley, 2009.
9. "Computer Graphics Through OpenGL: From Theory to Experiments" - Sumanta Guha, CRC Press, 2009.
10. "3D Computer Graphics: A Mathematical Introduction with OpenGL" - Samuel R. Buss, Cambridge University Press, 2003.
11. "Introduction to Computer Graphics: A Practical Learning Approach" - Mohd. Moinul Islam, Springer, 2019.
12. "3D Graphics with OpenGL: Advanced Techniques" - Tom McReynolds, David Blythe, Addison-Wesley, 2003.
13. "Advanced Animation and Rendering Techniques: Theory and Practice" - Alan Watt, M. Watt, Addison-Wesley, 1992.
14. "Interactive Computer Graphics: A Top-Down Approach with WebGL" - Edward Angel, Dave Shreiner, Addison-Wesley, 2014.
15. "Computer Animation: Algorithms and Techniques" - Rick Parent, Morgan Kaufmann, 2012.

Кондель В. М.,

кандидат технічних наук, доцент,
доцент кафедри виробничо-інформаційних технологій
та безпеки життєдіяльності,
Полтавський національний педагогічний університет
імені В. Г. Короленка
vkondel@i.ua

КОМПЕТЕНТІСНИЙ ПІДХІД ПРИ ВИКЛАДАННІ ДИСЦИПЛІНИ «ІННОВАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ В ГАЛУЗІ ТЕХНОЛОГІЧНОЇ ОСВІТИ»

Компетентнісний підхід є фундаментом якісної підготовки висококваліфікованих фахівців технологічної освіти, оскільки приділяється велика увага на здатність використовувати набуті знання і формувати професійні загальні і фахові компетентності. Не випадково І. Зязюн вважав

компетентність високим рівнем умілості, звичкою, способом життєдіяльності, уявним показником саморозвитку особистості [1, с. 17-18].

У Полтавському національному педагогічному університеті імені В. Г. Короленка розроблено освітньо-професійну програму «Середня освіта (Трудове навчання та технології)» для другого (магістерського) рівня вищої освіти за спеціальністю 014.10 Середня освіта (Трудове навчання та технології), метою якої є опанування здобувачами вищої освіти загальних і фахових компетентностей, достатніх для вільного оперування категоріально-понятійним апаратом галузі освіти, методами педагогічних досліджень, володіння навичками навчально-виховної та управлінської діяльності, використання комп'ютерної техніки в освітній діяльності [2, с. 5]. Програма містить загальні та фахові компетентності, якими мають володіти випускники після проходження усіх дисциплін, навчальної та виробничої педагогічних практик у старшій школі, виконання кваліфікаційної роботи [2, с. 7-8].

Для досягнення вищезгаданої мети важливе місце займає дисципліна «Інноваційні технології в галузі технологічної освіти», яка допомагає сформулювати методичні основи для забезпечення теоретичної, практичної і методичної готовності магістрантів до інноваційної професійно-педагогічної діяльності, що передбачає діагностичну, орієнтовно-прогностичну, конструктивно-проектувальну та організаційну складові. І саме компетентнісний підхід при викладанні лекцій і практичних занять дисципліни прийтиме формуванню у студентів професійних компетентностей (знань, умінь, навичок, ставлень тощо), якими мають оволодіти майбутні фахівці технологічної освіти.

Опанувавши дисципліну «Інноваційні технології в галузі технологічної освіти», здобувачі вищої освіти матимуть результати навчання, необхідні для їх подальшої професійної діяльності, щодо використання креативних, проектних, інтерактивних, інформаційно-телекомунікаційних, дистанційних технологій, модульно-рейтингової системи навчання, технологій знаково-контекстного та особистісно-орієнтованого навчання; уміння інтерпретувати власні дії та дії інших осіб; можливості аналізувати інноваційну професійну діяльність у загальноосвітніх та вищих навчальних закладах, поєднувати діяльнісний, компетентнісний та особистісно орієнтований підходи в освіті як системної інновації, а також якісно оцінювати достовірність та повноту інформації для аналізу і прийняття рішень в інноваційній діяльності педагогів.

Починаючи з першої теми дисципліни «Інноваційні технології в галузі технологічної освіти», магістранти аналізують новітні тенденції розвитку сучасної освіти, розробки вітчизняних і закордонних науковців щодо

інноваційної діяльності в галузі освіти; знайомляться із законами України «Про інноваційну діяльність», «Про пріоритетні напрями інноваційної діяльності», «Про освіту», «Про вищу освіту»; усвідомлюють сутність креативної професійно-педагогічної діяльності; вчать класифікувати педагогічні нововведення в залежності від сфери застосування, масштабу перетворень, інноваційного потенціалу, позиції щодо свого попередника, місця і часу появи, рівнів очікування, прогнозування і планування, галузі педагогічного знання; досліджують етапи розвитку інноваційних педагогічних технологій.

Розроблена робоча програма дисципліни «Інноваційні технології в галузі технологічної освіти» містить опис, мету та передумови для вивчення дисципліни, очікувані результати та критерії оцінювання навчання, теми лекцій, практичних занять і самостійної роботи магістрантів, форми контролю знань та розподіл балів, шкалу оцінювання та рекомендовані джерела інформації. Програма розглядає теми, присвячені інноваційним тенденціям розвитку сучасної науки, теоретичним основам інноваційної професійно-педагогічної діяльності, технологіям знаково-контекстного, особистісно орієнтованого, дистанційного та модульно-рейтингового навчання, новітнім технологіям проблемного і програмованого навчання та оптимізації навчальної діяльності, інноваційним технологіям індивідуалізації і диференціації навчальної діяльності та формування творчої особистості, проєктній та інтерактивній технології навчання, інформаційно-телекомунікаційним технологіям та зарубіжному досвіду інноваційної педагогічної діяльності.

Для опанування вищезгаданих тем дисципліни заплановано 36 год. аудиторних занять на денній формі навчання (18 год. лекцій і 18 год. практичних занять) і 8 год. – на заочній формі навчання (4 год. лекцій і 4 год. практичних занять).

Про важливість компетентнісного підходу свідчить той факт, що одна з тем дисципліни присвячена саме цьому підходу в освіті як системній інновації та готовності педагога до креативної професійної діяльності. Компетентнісний підхід розглядається як форма організації інноваційної діяльності. Магістранти знайомляться із змістовою характеристикою понять «компетентність» та «компетенція», структурою компетентностей, критеріями готовності фахівця до інноваційної педагогічної діяльності, формами залучення педагога до інноваційної діяльності, а також оцінюють професійні та особисті якості вчителя, підготовленого до інноваційної професійної діяльності.

Для якісного опанування дисципліни «Інноваційні технології в галузі технологічної освіти» розроблено методичні рекомендації до практичних занять з курсу, які містять тексти занять з питаннями для самостійного

опрацювання та обговорення, вказівки до самостійної роботи студентів, а також перелік використаних джерел. Кожне лекційне і практичне заняття розміщено на платформі GSuite, що дозволяє магістрантам, навчаючись у змішаному форматі, якісно опанувати пройдений матеріал, вчасно давати відповіді на контрольні питання і добре підготуватися до заліку.

Таким чином, запровадження компетентнісного підходу в процесі викладання дисципліни «Інноваційні технології в галузі технологічної освіти» дозволяє здобувачам вищої освіти не тільки якісно опанувати матеріал курсу, а й сформувати у них відповідні фахові компетентності, необхідні для високоосвіченого, конкурентоспроможного професіонала XXI століття з активною громадянською позицією.

Список використаних джерел

1. Зязюн І. А. Філософія поступу і прогнозу освітньої системи. *Педагогічна майстерність: проблеми, пошуки, перспективи* : монографія. К.; Глухів : РВВ ГДПУ, 2005. С. 10–18.

2. Освітньо-професійна програма «Середня освіта (Трудове навчання та технології)» другого (магістерського) рівня вищої освіти за спеціальністю 014 Середня освіта за предметною спеціальністю 014.10 Середня освіта (Трудове навчання та технології) галузі знань 01 Освіта/Педагогіка. Полтава : ПНПУ імені В. Г. Короленка, 2022. 20 с. URL: https://drive.google.com/file/d/1E4L1DD407rghGu9gD6TCSdsj7_s8cfVg/view.

Кулик Є. В.,

доктор педагогічних наук, професор,
завідувач кафедри основ виробництва та дизайну,
Полтавський національний педагогічний університет
імені В. Г. Короленка
e-kyluk@ukr.net

Срібна Ю. А.,

кандидат педагогічних наук, доцент,
декан факультету технологій та дизайну,
Полтавський національний педагогічний університет
імені В. Г. Короленка

Коваль О. А.,

здобувач третього (аспірантського) рівня вищої освіти,
Полтавський національний педагогічний університет
імені В. Г. Короленка
Kvl.olg@gmail.com

ТРАНСФОРМАЦІЯ ЗМІСТУ ТЕХНОЛОГІЧНОЇ ОСВІТИ В УКРАЇНІ В КОНТЕКСТІ УКРАЇНА - ЄС

Порівняльний аналіз розвитку науки, освітньої політики, технологічної освіти в Україні і країнах ЄС показав суттєве відставання України за всіма показниками. На нашу думку головною проблемою даного стану справ є те, що існуюча система освіти в Україні функціонувала в парадигмі соціалістичного буття людини, в основі якого була жорстка тоталітарна модель розвитку суспільства. Ця модель сформувала відповідну культуру у всіх галузях господарювання. Сформувалася відповідна культура освоєння знань, яка поширювалася на культуру виробництва товарів і засобів виробництва, культуру їх споживання, культуру експлуатації, культуру утилізації відходів виробництва і функціонування людини. В основі цієї культури були покладені сциєнтично-технократичні цінності, які передбачали домінування інтересів держави над інтересами особистості і природи. У відповідності до такого стану сформувалися галузеві знання, які породили професійні спеціалізації.

Поряд з тим, проведений аналіз змісту формування технологічної культури особистості, передових країн ЄС, в яких якість виробів і система цінностей є практично зразком для України показав, що в основу технологічної освіти покладено ідею гуманізму і демократії. Тобто від ідеї «підкорення

природи» перейшли до ідеї «виживання», від техногенного розвитку до антропогенного. Тобто, якщо українське суспільство претендує на входження в ЄС, то українську систему освіти необхідно трансформувати у контексті загальноєвропейських цінностей, а зміст технологічної освіти повинен формувати не сциєнтично-технократичну особистість а гуманістичну.

До однієї із специфічних сфер вищої освіти відноситься технологічна освіта, яка засобами культурологічних компетентностей (культура праці, культура виробництва, культура експлуатації, культура споживання, культура утилізації відходів тощо) ще в дитячому й підлітковому віці формує систему цінностей особистості у її ставленні до оточуючого середовища, природних ресурсів, виробництва і виробничих відносин, оцінки людської праці, впливає на розвиток технологічної культури особистості. В Україні формування технологічної культури особистості учнів покладено на освітній предмет «Технології» (трудове навчання). Оскільки постійний розвиток науки і технологій вимагає постійного корегування змісту технологічної освіти, то відповідно зміст предмету «Технології» повинен постійно реагувати на зміну змісту характеру і умов праці, появу нових видів предметно-перетворювальної діяльності, коли мова йде про впровадження в повсякденне життя нових техніко-технологічних засобів життєдіяльності, екологію, енергоефективність, технологічну культуру.

В такому контексті актуалізується концептуальна проблема гуманізації технологічної освіти в Україні. Її вирішення в першу чергу залежить від науковців які розроблять механізми формування технокультурологічних компетентностей у особистості і підготовлених вчителів, які зможуть засобами педагогічного впливу реалізувати таке формування в учнів. Такий стан справ вказує на необхідність модернізації освітніх професійних програм підготовки вчителів технологій в контексті концепції гуманізації технологічної освіти. Це виражається в таких характеристиках як: міжнародний вимір; визнання та валідація компетентностей та кваліфікацій; поширення інформації про освітні політики в галузі технологічної освіти; відкритий доступ до освітніх ресурсів; гуманістичний зміст технологічної освіти.

Гуманізація технологічної освіти в Україні це довготривалий процес. Для його реалізації в першу чергу необхідно організувати підготовку вчителів технологій готових до викладання предмету відповідно до нової гуманістичної парадигми. Слід відмітити, що на сьогоднішній день державний стандарт підготовки вчителя технологій (на всіх рівнях освіти) потребує корегування саме в напрямку єдиного європейського простору, спільного визнання компетентностей і кваліфікацій і гуманізації технологічної освіти.

Актуальні проблеми технологічної та професійної освіти

Для визначення потреби в освоєнні проблеми гуманізації технологічної освіти було проведено анкетування серед вчителів технологій Полтавщини та студентів (майбутніх учителів технологій) ПНПУ імені В. Г. Короленка. Аналіз відповідей вчителів технологій показав, що вони: позитивно ставляться до проблеми гуманізації технологічної освіти (87%); вказують на необхідність використання досвіду країн ЄС для організації навчально-трудової діяльності учнів (92%). До основних труднощів організаційної діяльності вчителі віднесли: недостатність знань із ергономіки, дизайну, технологічної культури; відсутність формування трансверсальних умінь в формуванні професійних компетентностей студентів; недостатні уміння для якісної організації навчально-трудової діяльності учнів; відсутність знань і методики оцінювання особистих якостей, які сприяють формуванню досліджуваного феномену; відсутність знань про структуру технокультурологічної компетентності майбутніх учителів технологій; стихійне формування цієї компетентності у студентів, відсутність навчально-методичного забезпечення. Опитування студентів показало, що студенти мають слабку уяву про те, що таке технокультурологічна компетентність майбутніх вчителів технологій, з яких компонентів вона складається.

Таким чином, опитування викладачів педагогічних університетів, студентів і вчителів навчальних закладів середньої освіти показало, що проблема гуманізації технологічної освіти є актуальною і своєчасною, однак, в сучасних умовах вищого навчального закладу, формування даного феномену відбувається стихійно, і значною мірою залежить від організаційних традицій навчального закладу. У майбутніх учителів технологій відсутні науково обґрунтовані методики формування технокультурологічної компетентності, відомості про те, які саме особистісні якості необхідно розвивати у студентів, для того щоб вони могли на практиці використати знання і уміння з технологічної діяльності. Встановлено, що загальний рівень гуманістичної компетентності у студентів (бакалаврів) сформовано на рівні 34%.

Проведені нами попередні теоретичні дослідження та аналіз результатів реальної педагогічної практики викладання предмету «Технології», вивчення нових модульних навчальних програм для нової української школи дозволили констатувати, що теоретичною основою концепції гуманізації технологічної освіти є теза про те, що гуманізація трудового навчання в Україні (предмет «Технології») можлива при модернізації змісту існуючих освітніх професійних програм професійної підготовки (професійної перепідготовки) майбутніх вчителів технологій.

За результатами теоретичного дослідження встановлено, що перехід мети соціального розвитку суспільства від техногенного розвитку до антропогенного є проблемою політико-технологічною, а не духовності і моралі. Тому в зміст методології професійної підготовки майбутніх вчителів технологій поряд з діяльністним підходом повинен бути введений буттєво-онтологічний підхід. В такому контексті компетентнісний підхід (формування цінностей особистості) стає визначальним в професійній підготовці вчителя технологій. Впровадження компетентнісного підходу актуалізує проблему формування особистих якостей. За теоретичну основу покладено наше трактування феномену професійна компетентність вчителя технологій в контексті гуманізації технологічної освіти. Під даним феноменом ми розуміємо інтегративний феномен особистості який відображає наявність у особистості знань, умінь і особистих якостей, які дозволяють використати наявні знання в практичній діяльності. Оскільки знання входять у структуру науки, взаємодіючи з філософсько-світоглядними, соціокультурними, етичними і естетичними передумовами й установками, то для пізнавальної діяльності людини необхідно враховувати ті знання які існують у неявній, схованій формі, і проявляються через відчуття. Тобто, крім раціональних знань, на результат діяльності людини впливають ірраціональні знання, які проявляються через особисті якості людини. Це дозволяє розвивати проблему підготовки творчих особистостей, а в зміст технологічної освіти вводити предмети гуманітарного спрямування «Дизайн», «Ергономіку», «Технологічна культура».

Проведені дослідження дозволяють представити такі **висновки**:

1. Необхідно модернізувати зміст освітніх професійних програм професійної підготовки майбутніх вчителів технологій. Для цього в освітні програми необхідно ввести предмети «Ергономіка», «Дизайн», «Технологічна культура» (проектування, виробництва, споживання, утилізації відходів) зміст яких повинен відображати ідею гуманізації технологічної освіти.

2. Модернізувати зміст методології професійної підготовки майбутніх вчителів технологій які предметно-перетворювальну діяльність (трудового навчання) будуть погоджувати з буттєво-онтологічним підходом у відношенні до середовища.

3. Формування особистих якостей. Встановити які особисті якості є домінантними при професійній підготовці майбутніх вчителів технологій. За теоретичну основу покласти наше трактування феномену професійна компетентність вчителя технологій в контексті гуманізації технологічної освіти.

4. Сприяти впровадженню пріоритетів європейського співробітництва в сфері технологічної освіти і навчання. В освітню професійну програму, до загальних знань і вмінь необхідно ввести знання мови, культури, правової і соціальної систем країн-партнерів ЄС, оскільки реалізація стратегії «Європа-2020» передбачає це як пріоритети європейського співробітництва в сфері освіти і навчання що буде сприяти європейській інтеграції єдиних професійних кваліфікацій.

Курач М. С.,

доктор педагогічних наук, професор,
проректор із стратегічного планування та наукової роботи,
Кременецька обласна гуманітарно-педагогічна
академія ім. Тараса Шевченка
kurachnick113@gmail.com

Цісарук І. В.,

кандидат педагогічних наук, завідувач кафедри
теорії і методики трудового навчання та технологій,
Кременецька обласна гуманітарно-педагогічна
академія ім. Тараса Шевченка
tsisarukiryna@gmail.com

ВИМОГИ ДО ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ТЕХНОЛОГІЙ У КОНТЕКСТІ РЕАЛІЗАЦІЇ СТРАТЕГІЇ РОЗВИТКУ ВИЩОЇ ОСВІТИ В УКРАЇНІ НА 2022-2032рр.

З ухваленням нової редакції Закону України «Про вищу освіту» Україна запровадила базові принципи Європейського простору вищої освіти для модернізації системи вищої освіти.

Важливими кроками до оновлення та осучаснення структури вищої освіти України та її інтегрування до світового освітнього і наукового простору стало затвердження в 2022 році Стратегії розвитку вищої освіти в Україні на 2022-2032 роки. Дана стратегія є комплексним планом дій, спрямованим на покращення якості освіти, забезпечення конкурентоспроможності вищих навчальних закладів та пристосування системи вищої освіти до сучасних вимог і тенденцій.

Необхідністю вищезгаданих заходів щодо модернізації вищої освіти, в тому числі і вищої педагогічної освіти в Україні з поміж інших причин виділимо помітне зниження рівня довіри до неї зі сторони суспільства і бізнесу.

Актуальні проблеми технологічної та професійної освіти

Існує кілька причин зниження рівня довіри до системи вищої освіти в Україні. Це і корупційні схеми, що є однією з проблем української системи вищої освіти. Непрозорість процесу вступу, підкуп та інші форми корупції призводять до втрати довіри до системи. Це може стосуватися як вступного процесу, так і оцінювання навчальних досягнень студентів. Часто це і незадовільна якість освітніх послуг, що може бути пов'язаною із застарілими програмами, неефективними методиками викладання, недостатньо підготовленими викладачами та відсутністю актуальних навичок, які вимагає ринок праці. Це і недостатня відкритість та транспарентність у процесі прийняття рішень, управління та фінансування, недостатня інформативність суспільства про рівень якості освіти, фінансове управління та результати діяльності навчальних закладів.

Довіру до системи освіти підривають також прояви академічної недоброчесності. У період перенасичення інформаційними ресурсами, розвитку інформаційних технологій, доступу до значної кількості джерел інформації проблема дотримання принципів академічної доброчесності, особливо у сфері вищої освіти, набуває надзвичайного масштабу.

У загальному підсумку – це недостатня адаптація до сучасних вимог, відсутність або недостатність реформ системи вищої освіти та відсутність змін, що призводить до відчуття стагнації і віддалення системи від сучасних потреб суспільства.

Забезпечення якості вищої освіти є одним з фундаментальних принципів Європейського простору вищої освіти. Поняття «якість вищої освіти» охоплює відповідність вищої освіти визначеній місії (меті), набору стандартів чи критеріїв, позитивні зміни у підготовці студентів або особистісному зростанні, прозорість, підзвітність, досконалість [1].

У XXI столітті країни Болонського процесу в Європейському просторі вищої освіти практично повністю перейшли від моделі забезпечення якості шляхом визначення необхідних ресурсів до моделі забезпечення якості на основі результатів.

Саме «робота на результат» нами вбачається як один із основних принципів модернізації системи вищої освіти України загалом та процесу підготовки майбутніх учителів технологій у закладах вищої освіти нашої держави – зокрема.

Коротко представимо вимоги до підготовки майбутніх учителів технологій у контексті реалізації Стратегії розвитку вищої освіти в Україні на 2022-2032рр. Даний документ, ухвалений КМУ в лютому 2022 року

Актуальні проблеми технологічної та професійної освіти

виокремлює п'ять основних стратегічних цілей розвитку вищої освіти в Україні на найближче десятиліття.

Назвемо їх та виокремимо операційні підцілі, які можна проектувати на процес підготовки майбутнього учителя технологій.

Перша стратегічна ціль – «Ефективність управління в системі вищої освіти, що є соціально відповідальною».

Виокремимо її операційний складник – сприяння соціальній відповідальності закладів вищої освіти з метою розв'язання соціальних та екологічних проблем. Саме цю вимогу пропонуємо взяти до уваги ЗВО при розробці освітніх програм спеціальності 014.10 Середня освіта (Трудове навчання та технології). Адже розв'язання соціальних та екологічних проблем є надзвичайно актуальним особливо в тих умовах, в яких сьогодні перебуває наша держава.

Друга стратегічна ціль – «Довіра громадян, держави та бізнесу до освітньої, наукової, інноваційної діяльності закладів вищої освіти».

Її підцілі – це залучення представників громадянського суспільства до формування освітньої політики та управління освітнім процесом; нетерпимість учасників освітнього процесу до корупції, дискримінації за різними ознаками та академічної недоброчесності. Зазначені вимоги ставляться і Національним агентством із забезпечення якості вищої освіти, а відтак є обов'язковими до виконання на усіх освітніх програмах, в тому числі і на ОП Середня освіта (Трудове навчання та технології).

Третя стратегічна ціль – «Забезпечення якісної освітньо-наукової діяльності, конкурентоспроможної вищої освіти, яка є доступною для різних верств населення».

Її підцілі, актуальні для процесу підготовки майбутніх учителів технологій: модернізація інфраструктури, освітнього простору та навчально-наукового обладнання; постійне підвищення якості освіти відповідно до стандартів і рекомендацій щодо забезпечення якості в Європейському просторі вищої освіти; врахування наукових досліджень та інновацій під час визначення змісту та розвитку освітніх програм.

Четверта стратегічна ціль – «Інтернаціоналізація вищої освіти України», яка передбачає: забезпечення порівнюваності та визнання українських освітніх кваліфікацій в Європі та світі; впровадження кращого іноземного освітнього досвіду в Україні; адаптація випускників закладів вищої освіти до життя та роботи в мультикультурному середовищі; збільшення кількості проєктів міжнародної освітньо-наукової співпраці, інтеграція наукових та науково-педагогічних працівників до світового наукового співтовариства.

Інтернаціоналізація передбачає поширення діяльності закладів вищої освіти за кордоном, узгодження її з міжнародними процесами реформування вищої освіти і науки та інтегрування кращого міжнародного досвіду й цінностей в освітній процес, наукові дослідження і системи управління, відіграє ключову роль у підвищенні якості вищої освіти. Однак запровадження єдиного вступного іспиту до магістратури висвітлює серйозні недоліки у вивченні іноземної мови, насамперед англійської. Без просування в цьому нагальному питанні можливий лише обмежений прогрес у розвитку міжнародної мобільності, спільних освітніх програм та досліджень з іноземними університетами, залучення кращого іноземного досвіду та іноземних інвестицій. Без знання іноземних мов здобувачі освіти не зможуть набути достатніх мультикультурних компетентностей та навичок комунікації в міжнародному контексті [1].

П'ята стратегічна ціль – «Привабливість вищої освіти для навчання та академічної кар'єри».

У процесі підготовки майбутніх учителів технологій вона може бути досягнута шляхом реалізації принципів студентоцентрованого навчання, що є основою для організації освітнього процесу разом з використанням інноваційних технологій; забезпечення професійності, авторитетності та доброчесності педагогів; створення умов для безперервного навчання (освіта дорослих); формування закладом вищої освіти людського капіталу, створення та надання інтелектуальних та інноваційних продуктів (послуг) та просування етичних принципів.

Організаційне забезпечення реалізації Стратегії передбачає розроблення операційних планів її реалізації, в яких конкретизовані окремі заходи із зазначенням строків їх здійснення. Операційні плани реалізації цієї Стратегії розробляються поетапно на 2022–2024, 2025–2028 і 2029–2032 роки з можливістю їх уточнення щороку.

Після закінчення кожного етапу реалізації цієї Стратегії здійснюватиметься оцінювання результатів, на підставі якого готуватимуться висновки, які враховуються під час розроблення операційного плану її реалізації на наступному етапі.

Зазначимо, що Кременецька обласна гуманітарно-педагогічна академія ім. Тараса Шевченка (далі Академія) розробила власну стратегію на 2022–2032 рр., що визначає її основні стратегічні напрями розвитку на найближчі 10 років у контексті виконання завдань Стратегії розвитку вищої освіти України на 2022–2032 роки. Основним завданням Академії, згідно стратегії, є підготовка висококваліфікованих вчителів, які є провайдерами цінностей

Західного вільного демократичного суспільства і на яких є попит на ринках праці України та євроатлантичної спільноти. А передумовами його реалізації (Основною-підґрунтям) являється: 400-літня Західна освітня традиція закладів освіти міста Кременця, які передували Кременецькій обласній гуманітарно-педагогічній академії ім. Тараса Шевченка; Участь Академії у Британській програмі «Інтернаціоналізація вищої освіти в Україні» та проєкті «Twining» разом з Університетом Вустера; реалізація угод про співпрацю із закордонними закладами вищої освіти [2].

Реалізація Академією поставлених завдань у контексті стратегічних цілей, окреслених в Стратегії розвитку вищої освіти в Україні на 2022–2023 роки, зокрема на прикладі підготовки майбутніх учителів технологій уже має перші результати. Як приклад підвищення рівня соціальної відповідальності закладу вищої освіти з метою розв'язання соціальних та екологічних проблем є систематичне залучення здобувачів вищої освіти спеціальності 014.10 Середня освіта (Трудове навчання та технології) до волонтерської діяльності та екологічних акцій у співпраці з громадськими організаціями «Зоря надії», «Кременецька екологічна ліга», волонтерський центр «Джура».

На спеціальності уже доброю традицією є залучення представників громадянського суспільства (стейкхолдерів) до формування освітньої політики та управління освітнім процесом, зокрема під час щорічного обговорення проєктів освітніх програм, результатів практики здобувачів освіти, проведення конференцій та семінарів.

Є певні здобутки в модернізації інфраструктури та навчально-наукового обладнання (укомплектовано 3D-принтером, а також базовими Arduino-елементами та комплектуючими для вивчення робототехніки кабінет технічної творчості; розпочато створення лабораторії гібридного навчання); підвищення якості освіти відповідно до стандартів і рекомендацій щодо забезпечення якості в Європейському просторі вищої освіти здійснюється шляхом імплементації елементів Британської системи в рамках співпраці з Університетом Вустера.

Інтернаціоналізацію вищої освіти за спеціальністю 014.10 Середня освіта (Трудове навчання та технології) також дозволяє забезпечувати участь Академії у проєкті «Twining» разом з Університетом Вустера. Так цьогоріч 5 науково-педагогічних працівників випускової кафедри та 8 здобувачів освіти спеціальності проходять онлайн-вивчення англійської мови на платформі Really English за підтримки Cormack Consultancy Group (Великобританія). Крім того Академія бере участь у двохрічному міжнародному грантовому проєкті в рамках ERASMUS+ спільно з університетом міста Тарту (Естонія), що

Актуальні проблеми технологічної та професійної освіти

передбачає впровадження технологій гібридного навчання в освітній процес (в тому числі і спеціальності 014.10 Середня освіта (Трудове навчання та технології)).

У процес підготовки майбутніх учителів технологій в Академії покладено принцип студентоцентрованого навчання; ведеться політика забезпечення професійності, авторитетності та доброчесності педагогів; здійснюється підготовка до ліцензування освітніх послуг у сфері післядипломної освіти, створюються умови для започаткування освіти дорослих; пропагується дотримання етичних принципів та академічної доброчесності.

Таким чином можемо констатувати, що підготовка майбутніх учителів технологій у закладах вищої освіти мусить відповідати завданням, цілям та принципам Стратегії розвитку вищої освіти в Україні на 2022–2032рр., а прикладом реалізації зазначених вимог можуть слугувати окремі аспекти діяльності Кременецької обласної гуманітарно-педагогічної академії ім. Тараса Шевченка, висвітлені у тезах доповіді.

Список використаних джерел

1. Стратегія розвитку вищої освіти в Україні на 2022-2032рр. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/286-2022-%D1%80#Text> (дата звернення: 17.05.2023).
2. Стратегія реформування і розвитку Кременецької обласної гуманітарно-педагогічної академії ім. Тараса Шевченка на 2022-2032 рр. URL: <http://www.kogpi.edu.te.ua/images/stories/Henrikh/docs/strat.pdf> (дата звернення: 17.05.2023).

Ломакович А. М.,
професор кафедри інформаційних технологій
та методики навчання інформатики,
ректор Кременецької обласної гуманітарно-педагогічної
академії ім. Тараса Шевченка

Галаган І. М.,
кандидат педагогічних наук, доцент,
доцент кафедри інформаційних технологій
та методики навчання інформатики,
Кременецька обласна гуманітарно-педагогічна
академія ім. Тараса Шевченка

Шевчук В. Р.,
здобувач першого (бакалаврського) рівня вищої освіти,
Кременецька обласна гуманітарно-педагогічна
академія ім. Тараса Шевченка

ОСОБЛИВОСТІ ВИКОРИСТАННЯ ІНТЕРНЕТ СЕРВІСУ MICROSOFT DESIGNER З ІНТЕГРАЦІЄЮ НЕЙРОМЕРЕЖ НА УРОКАХ ІНФОРМАТИКИ

Згідно програми з інформатики тема «Комп'ютерні публікації» вивчається в 9-му класі. Досить часто для ознайомлення учнів з цією темою вчителі обирають програму MS Publisher, яка має свої переваги, але також може мати деякі недоліки. Деякі з недоліків MS Publisher, які можуть виникнути в навчальному середовищі, включають:

1. Вартість та доступність. MS Publisher є комерційним програмним забезпеченням, що означає, що для його використання потрібна ліцензія або підписка. Це може бути проблемою для шкіл або учнів з обмеженими фінансовими ресурсами.

2. Складність та велика функціональність. MS Publisher має велику кількість функцій та можливостей, що може бути складним для учнів, які не опанували роботу з текстовим процесором Word на низькому рівні. Учням може знадобитися певний час і практика, щоб освоїти функції програми.

3. Вимоги до обладнання. MS Publisher може вимагати відносно потужного обладнання для оптимальної роботи. Це може створити проблеми для шкіл або студентів зі слабкими або застарілими комп'ютерами, які не впораються з вимогами програми.

4. Відсутність платформової незалежності. MS Publisher розроблений для платформи Windows і не підтримується на інших операційних системах, таких як macOS або Linux. Це може бути недоліком для шкіл або учнів, які використовують інші операційні системи.

При вивченні теми «Комп'ютерні публікації» можна використовувати не тільки прикладне програмне забезпечення, а й хмарні сервіси, наприклад такий як Canva – популярний хмарний сервіс для дизайну, який надає широкий вибір макетів та шаблонів для створення публікацій. Ви можете використовувати готові елементи дизайну, додавати текст, зображення та інші графічні елементи до своїх проектів.

Можна запропонувати ще один сервіс, Microsoft Designer, який вартий уваги, оскільки поряд із звичайними функціями, які притаманні більшості засобів для створення публікацій у ньому є інструменти в які інтегровано технології штучного інтелекту.

Microsoft Designer – це веб-сервіс для створення візуальних зображень і графіки. Він може генерувати зображення та дизайни за допомогою штучного інтелекту, щоб допомогти користувачам у створенні вивіски, запрошення, логотипа, поста в соціальних мережах, банерів для веб-сайтів та ін.. Використовуючи власні зображення або опцію штучного інтелекту, ви можете легко розпочати роботу та налаштувати будь-який дизайн.

Для використання даного сервісу потрібно створити обліковий запис Microsoft. Microsoft Designer можна використовувати безкоштовно.

Коли ви ввійдете в Microsoft Designer, ви побачите сторінку сайту, де можна створити перше візуальне зображення, використовуючи згенероване AI (Artificial Intelligence (штучний інтелект)), власне зображення або порожнє полотно.

Функції сервісу:

1. Завантаження зображень: імпорт зображення через телефон, використовуючи qr-код; імпорт зображення через комп'ютер; перегляд створених зображень AI.

2. Генерація AI картинок через текстовий запит. У головному меню є розділ, який можна переключити, там надається можливість генерувати AI картинки на основі текстових запитів, їх можна використовувати для створення свого продукту (логотип, запрошення, пост тощо).

3. Генерація різних дизайнів для вашого контенту (вивіски, оголошення тощо) та їх редагування.

Нижче наведемо приклад реалізації створення вашого продукту в сервісі MS Designer.

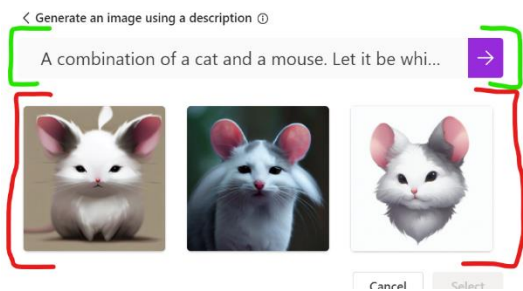

Рис. 1. Приклад згенерованих картинок через текстовий запит

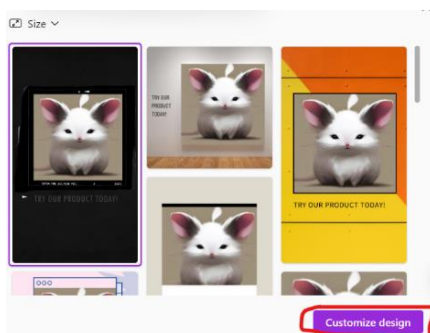

Рис. 2. Запропоновані ідеї щодо вашого запиту.

підлаштовувати нові шаблони, які можна обрати);

- завантаження нових зображень;
- додати візуальні ефекти: фігуру, ілюстрацію, фотографію чи відео.
- додати заголовок, підзаголовок або основний текст, змінити їх стиль. Крім того, є поле, куди можна ввести текстовий запит, щоб штучний інтелект автоматично заповнив інші поля необхідним текстом.

- вибрати колірну гамму дизайну та поєднання стилів тексту.
- відкрите вікно Download для скачування матеріалу. Вибрати тип проекту: mp4, png, jpeg, pdf. Потім ви можете опублікувати його в соціальних мережах, завантажити, скопіювати або відправити на телефон через QR-код.

Одним важливим недоліком даного сервісу є некоректне розпізнавання штучним інтелектом україномовних текстів. Але оскільки AI функціонал було додано нещодавно, то надіємося, що найближчим часом з'явиться і повноцінна підтримка української мови.

Для створення публікації, ми будемо використовувати можливість цієї онлайн-платформи з генеруванням картинок через текстовий запит, див. Рис.1. На Рис.2. зображено ідеї дизайну, які пропонує AI, також можна додати заголовок до нього, тоді з'являться оновлені дизайни. Щоб редагувати вибрану ідею дизайну потрібно вибрати пункт «Customize designer».

Після цих дій, відкриється інтерфейс з налаштуванням вибраної ідеї дизайну, це висвітлено на Рис.3.

Інструменти, які доступні у вікні з редагуванням створеної публікації:

- Використання нових шаблонів до свого поста, логотипа тощо (будь-які маніпуляції в меню з редагуванням будуть автоматично

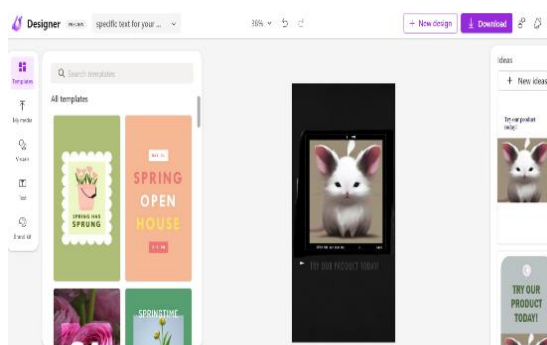

Рис. 3. Меню з редагування дизайну.

Використання онлайн сервісів на уроках інформатики для обробки даних має декілька переваг:

1. онлайн сервіси для обробки даних зазвичай доступні з будь-якого пристрою з підключенням до Інтернету. Це дозволяє учням працювати з даними в будь-якому місці і в будь-який час, що робить навчання більш гнучким та зручним;

2. багато онлайн сервісів мають функції автоматичної обробки даних, які полегшують рутинні завдання і прискорюють процес аналізу даних. Наприклад, вони можуть автоматично створювати графіки, діаграми або таблиці на основі введених даних;

3. онлайн сервіси часто оновлюються та розширюються з новими функціями і можливостями. Учні можуть отримати доступ до останніх інструментів і технологій, що сприяє покращенню їх навичок та знань;

4. використання онлайн сервісів для обробки даних може бути економічно вигідним, оскільки часто доступні безкоштовно.

Загалом, використання онлайн сервісів на уроках інформатики для обробки даних сприяє зручності, ефективності та співпраці в процесі навчання.

Список використаних джерел

1. Вакалюк Т. А., Поліщук В. В. Перспективи використання хмарних технологій у навчальному процесі загальноосвітніх навчальних закладів України. *Педагогіка вищої та середньої школи*. Випуск 46. Кривий Ріг, 2015. С. 114-119.

2. Онлайн сервіс MS Designer. URL : <https://designer.microsoft.com/> (дата звернення 25.11.2022 р.).

3. Маркова О. М., Семеріков С. О., Стрюк А. М. Хмарні технології навчання: витоки. *Інформаційні технології і засоби навчання*. 2015. №2 (46). С. 29–44. URL: <http://journal.iitta.gov.ua/index.php/itlt/article/view/1234/916#.VfFO4NLtmko> (дата звернення 16.04.2023 р.).

4. Навчальна програма з інформатики для 6-9 класів (Державний стандарт базової і повної загальної середньої освіти) URL : <https://mon.gov.ua/storage/app/media/zagalna%20serednya/programy-5-9-klas/onovlennya-12-2017/8-informatika.docx> (дата звернення 11.05.2023 р.).

5. Шиненко М. А., Сороко Н. В. Перспективи розвитку програмного забезпечення як послуги для створення документів електронної бібліотеки на прикладі Microsoft Office 365. *Інформаційні технології і засоби навчання*, 2011. №6 (26). URL : <http://journal.iitta.gov.ua/index.php/itlt/issue/archive> (дата звернення 11.05.2023 р.).

Мазур Ю. О.,

здобувачка другого (магістерського) рівня вищої освіти,

Хмельницький національний університет

lianamassuren26@gmail.com

СТАНОВЛЕННЯ ТА РОЗВИТОК ТЕХНОЛОГІЧНОЇ ТА ПРОФЕСІЙНОЇ ОСВІТИ В УКРАЇНІ ТА ЗА КОРДОНОМ

У сучасному світі, де технології стають все більш невід'ємною складовою нашого життя, роль технологічної та професійної освіти набуває все більшої важливості. У світі технології швидко розвиваються, вимагаючи від людей постійного підвищення кваліфікації та знань. Технологічна та професійна освіта є ключовими складовими успішного розвитку суспільства та економіки.

Становлення технологічної та професійної освіти в Україні почалося з моменту незалежності країни. Поступово відбувалася реформа системи освіти, в результаті якої було зменшено кількість років навчання та введено нові форми навчання. У сучасних умовах в Україні існує різноманітність програм підготовки фахівців з технічних та технологічних галузей, які розробляються з урахуванням вимог ринку праці та світових тенденцій розвитку технологій.

У світі також існує багато різноманітних програм технологічної та професійної освіти, які розробляються та впроваджуються у різних країнах залежно від їх потреб та специфіки. Наприклад, у країнах Європейського Союзу впроваджується єдина система професійної освіти та стажування, яка має на меті забезпечення якісної підготовки фахівців та їх адаптації до вимог ринку праці.

В Україні останнім часом спостерігається активний розвиток технологічної та професійної освіти. Впровадження новітніх технологій у навчальний процес, створення спеціалізованих технічних шкіл та коледжів, розвиток партнерських відносин з промисловістю та бізнесом - все це сприяє підготовці висококваліфікованих фахівців у різних галузях, що відповідають потребам ринку праці.

За кордоном, багато країн вже давно розуміли важливість технологічної та професійної освіти. Вони активно впроваджують інноваційні підходи, залучають експертів з промисловості до навчального процесу та створюють спеціалізовані центри для розвитку технічних та професійних навичок. Наша країна може брати на увагу цей досвід та адаптувати його до власних потреб.

Розвиток технологічної та професійної освіти потребує підтримки як з боку держави, так і з боку громадськості. Важливо, щоб уряд забезпечував

Актуальні проблеми технологічної та професійної освіти

достатні фінансові ресурси для модернізації освітньої інфраструктури, навчання вчителів та створення умов для практичного навчання учнів. Громадськість, у свою чергу, може сприяти розповсюдженню інформації про переваги технологічної та професійної освіти, залучати підприємства до співпраці з навчальними закладами та підтримувати ініціативи у цій сфері.

У країнах, які відводять велику увагу технологічній та професійній освіті, існує більш розвинена інфраструктура та доступ до сучасних технологій у навчальних закладах. Це включає наявність лабораторій, комп'ютерних класів, спеціалізованого обладнання та програмного забезпечення. Україна також працює над розвитком інфраструктури та забезпеченням доступу до сучасних технологій, але ще є певний простір для поліпшення.

Україна активно впроваджує інноваційні методи навчання, такі як проектне навчання, практична підготовка та залучення доцільних технологій у навчальний процес. Однак, інші країни можуть мати більш розвинені та адаптовані до сучасних потреб навчальні програми, що враховують новітні тренди та вимоги ринку праці.

В рамках технологічної та професійної освіти міжнародне співробітництво та обмін мають велике значення. Вони дозволяють студентам та викладачам здобувати нові знання, досвід та практичні навички в інших країнах, а також сприяють обміну ідеями та кращими практиками. Україна активно залучається до міжнародних проектів, програм обміну та співпрацює з партнерськими університетами за кордоном [1].

Проблеми розвитку технологічної та професійної освіти:

1. Низький рівень фінансування: Однією з основних проблем у розвитку технологічної та професійної освіти є недостатнє фінансування. Обмежені ресурси ускладнюють впровадження сучасних технологій, покращення матеріально-технічної бази, навчання викладачів та підготовку студентів. Для подолання цієї проблеми потрібно забезпечити більше інвестицій у сектор технологічної та професійної освіти, як з боку держави, так і з боку приватних компаній.

2. Відсутність актуальних програм та навчальних матеріалів: Швидкий технологічний прогрес вимагає постійного оновлення навчальних програм та матеріалів у технологічній та професійній освіті. Відсутність актуальних програм та навчальних матеріалів унеможливує підготовку студентів до сучасних вимог ринку праці. Для вирішення цієї проблеми потрібно активізувати співпрацю з промисловістю та бізнесом для розробки і впровадження актуальних програм, а також розробляти електронні освітні ресурси та онлайн-курси.

Актуальні проблеми технологічної та професійної освіти

3. Недостатня підготовка викладачів: Успіх технологічної та професійної освіти залежить від якості викладачів. Проте, недостатня підготовка викладачів у сфері сучасних технологій і методик навчання може стати перешкодою впровадженню інноваційних підходів. Необхідно розробити програми підвищення кваліфікації для викладачів, забезпечити їх доступ до актуальних навчальних матеріалів та підтримувати стимулююче середовище для професійного зростання.

4. Недостатня зв'язаність з ринком праці: Часто технологічна та професійна освіта не відповідає потребам ринку праці. Відсутність практичного спрямування та зв'язку з реальними вимогами робочих місць може призводити до безробіття випускників та недооцінювання їх кваліфікації. Для розв'язання цієї проблеми потрібно активізувати співпрацю з роботодавцями, організовувати стажування та практику, а також проводити регулярні аналізи ринку праці для орієнтації навчальних програм.

Ці проблеми потребують системного підходу та спільних зусиль з боку уряду, освітніх установ, промисловості та суспільства загалом для створення ефективних стратегій та ресурсів, які допоможуть забезпечити якісну технологічну та професійну освіту.

Таким чином, становлення технологічної та професійної освіти є важливим етапом розвитку сучасного освітнього простору. Використання сучасних технологій та підготовка кваліфікованих фахівців є ключовими складовими успішного розвитку будь-якої країни, тому розвиток технологічної та професійної освіти є актуальною та необхідною задачею для кожної держави.

Україна має великий потенціал для розвитку цих напрямків, адаптуючи передовий досвід і залучаючи партнерів із бізнесу та промисловості. Постійне вдосконалення технологічної та професійної освіти сприятиме підготовці висококваліфікованих фахівців, які будуть готові відповідати викликам сучасного ринку праці.

Список використаних джерел

1. Звіти про професійну освіту в Європі по країнах. URL: <https://www.cedefop.europa.eu/en/country-reports/vet-in-europe-country-reports> (дата звернення: 22.05.2023).

Марущак О. В.,

кандидат педагогічних наук, доцент,
доцент кафедри образотворчого, декоративного мистецтва,
технологій та безпеки життєдіяльності,

Вінницький державний педагогічний університет
імені Михайла Коцюбинського
e-mail: ksanamar77@gmail.com

Недзеленко Ю.А.,

здобувачка ступеню вищої освіти магістра,
Вінницький державний педагогічний університет
імені Михайла Коцюбинського

Ткачук Н.І.,

здобувачка ступеню вищої освіти магістра,
Вінницький державний педагогічний університет
імені Михайла Коцюбинського

ОБ'ЄКТИВНІ ТА СУБ'ЄКТИВНІ УМОВИ РОЗВИТКУ У МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ТЕХНОЛОГІЙ ТВОРЧОЇ АКТИВНОСТІ ПІД ЧАС НАВЧАННЯ ДЕКОРАТИВНО-УЖИТКОВОГО МИСТЕЦТВА

Соціально-економічні перетворення у сучасному суспільстві, що зумовлюються процесами міжкультурної інтеграції, вимагають певних змін в освітньому процесі та модернізації національної системи освіти. У цьому контексті особливо актуальними є проблеми професійної підготовки педагогів, першочерговим завданням яких є навчання й виховання молодого покоління. У Національній доктрині розвитку освіти України у ХХІ столітті наголошено на необхідності якісної підготовки висококваліфікованих, творчо розвинених, конкурентоспроможних фахівців, здатних навчатися впродовж життя, створювати і розвивати матеріальні та духовні цінності громадянського суспільства. Окреслені завдання безпосередньо стосуються системи фахової підготовки майбутніх учителів технологій, оскільки від них залежить творчий розвиток їхніх учнів, формування духовної культури, світогляду, активної життєвої позиції [3, С. 55].

З огляду на досліджувану проблему одним із засобів формування у майбутніх учителів технологій творчих здібностей є декоративно-ужиткове мистецтво (ДУМ). Актуальність дослідження зумовлена необмеженими можливостями ДУМ у творчому розвитку здобувачів вищої освіти (ВО). Оскільки навчально-творча діяльність з художньої обробки матеріалів є

продовженням навчального процесу з малюнку, кольорознавства, проектування, матеріалознавства і входить до змісту фахової підготовки майбутнього вчителя технологій, метою навчально-творчих занять є закріплення та розширення засвоєних здобувачами ВО знань і навичок на заняттях з декоративно-ужиткового мистецтва, формування умінь їх творчого застосування під час створення виробів, засвоєння конструкцій і форм різних предметів декоративного мистецтва. Це є важливим аспектом у формуванні художніх здібностей майбутніх учителів технологій в цілому. Вивчення властивостей різноманітних природних матеріалів, їх художнього оброблення, а також зростання професійної майстерності і творчого рівня в оволодінні технікою та технологією різних видів декоративного мистецтва мають бути взаємопов'язані з метою забезпечення найефективніших умов формування творчих здібностей педагога. Одним з головних орієнтирів реформування освіти, в цілому, та вищої освіти, зокрема, є художньо-естетичного виховання молодого покоління засобами образотворчого, декоративно-ужиткового мистецтва і дизайну. У цьому контексті важливого значення набуває саме мистецтво, і, у першу чергу, народне декоративно-ужиткове мистецтво, що охоплює комплекс художньо-естетичних ставлень особистості до навколишньої дійсності. Особливо актуальною стає проблема формування творчої активності і професійної підготовки майбутніх учителів технологій з декоративно-ужиткового мистецтва, вивчення специфіки народних ремесел і промислів під час засвоєння освітніх компонентів художньо-естетичного спрямування, виховання майбутніх фахівців у галузі художньо-творчої діяльності. Відповідно до вимог і завдань, що висуває сьогодення до підготовки майбутніх учителів технологій у педагогічних закладах вищої освіти, навчання здобувачів основ декоративно-ужиткового мистецтва є одним з найважливіших завдань їхньої професійної підготовки.

У технологічному компоненті освітньої галузі «Технології» чинного Державного стандарту базової і повної загальної середньої освіти з-поміж інших вимог до рівня підготовки учнів закладів загальної середньої освіти є вимоги володіння ними характерними для регіону основними техніками і технологіями створення виробів ДУМ: від творчого задуму до його практичної реалізації. Передбачається використання традиційних і сучасних прийомів оброблення різноманітних матеріалів, у тому числі природних, синтезування естетичних і функціональних вимог як провідного способу творення у декоративно-ужитковому мистецтві під час проектування та виготовлення виробу [2, С. 21]. Саме тому формування у майбутніх учителів технологій професійної компетентності неможливе без розвитку у них художніх

здібностей і творчої активності. Тут виявляються можливості творчого начала, впливу культурної спадщини народного декоративного мистецтва на формування творчої активності здобувачів ВО під час занять з декоративно-ужиткового мистецтва. На підставі вивчення науково-теоретичних основ народного ДУМ у здобувачів вищої освіти формуються знання про культурну спадщину країни, навички художньої творчості, максимально відображаються особистісне суб'єктивне ставлення до світу, закони морального пошуку, самовдосконалення.

Вивчення національної культури і народного мистецтва є однією з важливих і цікавих проблем сучасної художньої педагогіки. Адже створення нового мистецтва неможливе без знань про витoki народної творчості та мистецтва. Століттями кращі традиції вдосконалювалися і передавалися з покоління в покоління як еталони краси, зразки смаку, національних особливостей, як частина культури народу. Краса предметів, якими користувалася людина в повсякденному житті, виховувала естетичний смак, активізувала оцінку прекрасного. Таким чином, декоративно-ужиткове мистецтво як базис, основа художньої культури і творчості має сприятливий вплив на формування у майбутніх учителів технологій художніх умінь і навичок, здібностей, ціннісних орієнтацій, естетичного ставлення до творів мистецтва, внаслідок чого відбуваються якісні зміни в структурі особистості здобувача ВО, які передбачають домінування потреби у творчості й естетичному сприйнятті. Фундаментальна основа декоративно-ужиткового мистецтва, його генезис сходяться до древніх технологічних процесів, пов'язані з матеріальними, функціональними, утилітарними та художніми (естетичними) потребами людей.

Соціальна, художня та педагогічна цінність ДУМ безсумнівна й загально визнана. Вона полягає в його пізнавальному, естетичному та ідейно-виховному значенні. Традиції ДУМ історично зумовлені матеріальною та духовною культурою народу, його національними особливостями. Як педагогічний феномен, вони мають виховний, навчальний і розвивальний потенціал: виховання творчого ставлення до праці, поваги до творчості народних майстрів, формування почуття краси, естетичного сприйняття, уяви, озброєння здобувачів ВО знаннями про специфіку та традиції різних видів народної творчості тощо. Науковці в психолого-педагогічній галузі справедливо вважають народне мистецтво засобом, що сприяє вирішенню професійних завдань з естетичного виховання здобувачів ВО; розширенню та формуванню у них художньо-творчих уявлень; розвитку духовних потреб, уяви, навичок оцінювання творів мистецтва; становленню здобувача ВО як

фахівця.

Структуру ДУМ слід розглядати як сукупність видів (наприклад, вітраж, батик, вишивка, ткацтво, квілінг, ниткографіка тощо); функцій (інформаційна – сприяє збагаченню сприйняття, розширенню світогляду, мислення тощо; емоціогенна – полягає в ефективності формування ставлення до дійсності на основі єдності емоційних та інтелектуальних процесів; регулятивна – передбачає розвиток «вправності рук», образного мислення й уяву, сприяє формуванню у здобувачів вищої освіти уявлення про свої можливості, спонукає до творчості, до перетворення навколишнього світу); ознак (форма, матеріал, функція, призначення, перетворення) формування творчих здібностей майбутніх учителів технологій. Зміст значущих для нашого дослідження ознак ДУМ, що розкриваються за допомогою вищезазначених функцій, визначаємо таким чином: форма є носієм предметного змісту дійсності, що виражається у зовнішньому окресленні та отримав узагальнене відображення в геометричних фігурах; матеріал володіє художньо-естетичними якостями, під час формоутворення відбувається його перетворення з метою надання йому нових якостей; функція становить спосіб використання предметів людиною, а призначення – як здатність задовольняти певні потреби людини; призначення розглядається як сфера застосування сформованих дій в певній предметній галузі, зумовлене конструктивними можливостями та пластичними властивостями матеріалу; перетворення – це дія, спрямована на кардинальну зміну форми, властивостей будь-якого об'єкта.

Існує чимало тлумачень поняття творчої активності особистості. Теоретичний аналіз дає змогу зробити висновок про особистісну природу творчої активності, яка є надзвичайно складною діяльністю людини, що проявляється в багаточисельному різноманітті форм. Як зазначає С. Дорофей [1, С. 178], вона передбачає розвиток самостійності здобувачів ВО; їх уміння самостійно переходити від прийняття завдання до його рішення, від його постановки до визначення адекватних способів розв'язання, від дій реалізації до дій самоконтролю; оволодіння не лише логічними прийомами і прийомами рішення різних завдань звичними способами, а й уміння шукати власний раціональний спосіб рішення нестандартних завдань.

Для розвитку творчої активності майбутніх учителів технологій необхідне стимулювальне середовище, культурна і творча атмосфера, об'єктивні та суб'єктивні умови. Об'єктивні умови відображають реальну систему (умови середовища), в якій здійснюється освітній процес, і передбачають адекватні засоби навчання, наукову обґрунтованість методичних рекомендацій і вказівок, матеріально-технічну оснащеність освітнього процесу,

позитивний емоційно-психологічний клімат у колективі. Суб'єктивні умови розвитку творчої активності відображають суб'єктивні образи узгоджених між собою результатів, яких прагнуть викладач і здобувач вищої освіти, зокрема: мотиви, спрямованість, здібності, компетентність, уміння приймати оперативні рішення в нестандартних ситуаціях, прагнення до творчості, розвинена інтуїція, володіння сучасними концепціями підготовки фахівця з вищою освітою, рівень загальної культури. Джерелом творчої активності здобувачів вищої освіти є, у першу чергу, інтерес до процесу та результату своєї праці.

Проведене дослідження створило значний констатувальний освітній, естетичний, дидактичний матеріал для визначення предметного змісту організаційно-педагогічних умов розвитку у майбутніх учителів технологій творчої активності під час навчання ДУМ. В основу формулювання організаційно-педагогічних умов, забезпечення можливості засвоєння композиції і засобів художньої виразності під час навчання ДУМ покладено готовність здобувача ВО до вирішення навчально-творчих завдань, певний обсяг знань і навичок з образотворчого мистецтва (композиції, малюнка, кольорознавства, матеріалознавства), без яких формування його творчої активності неможливе. Більшість дослідників відзначають, що творче начало в навчанні можливе лише за наявності певних умов, а саме: потреби в пошуку, позитивної мотивації, варіативності способів організації засвоєння програмного матеріалу здобувачами ВО відповідно до їхніх індивідуальних здібностей; співтворчості як провідного виду виховних взаємодій та відносин; пріоритету ціннісного сприйняття художніх достоїнств виробів. На думку сучасних науковців, до важливих педагогічних умов формування творчої активності здобувачів ВО належать: зміна характеру діяльності; атмосфера доброзичливості в навчальній діяльності; сформованість колективу; стимулювання активності, самостійності, відповідальності, відкритості.

У структурі запропонованих умов ми виокремили внутрішні та зовнішні.

До зовнішніх організаційно-педагогічних умов розвитку у майбутніх учителів технологій творчої активності під час навчання декоративно-ужиткового мистецтва ми віднесли: кваліфікацію та професіоналізм викладачів з малюнку, кольорознавства, проектування, матеріалознавства, ДУМ; формування у здобувачів ВО потреби та мотивів творчої діяльності під час навчання декоративно-ужиткового мистецтва; формування змісту вищезазначених дисциплін з урахуванням регіонального компоненту; поетапне засвоєння знань, формування умінь і навичок з урахуванням закономірностей психічного розвитку здобувачів вищої освіти; застосування навчальних і проєктних завдань творчого характеру або з елементами творчості; урахування

індивідуальних особливостей кожного здобувача вищої освіти, диференціюючи навчальний матеріал за рівнем складності.

Серед внутрішніх організаційно-педагогічних умов ми виокремили: розвиток творчих якостей: фантазії, уяви, натхненності, гнучкості розуму, чутливості до протиріч, прогностичності, наявності власної думки (асертивність); розвиток пізнавальних якостей (пізнання зовнішнього світу): уміння відчувати оточуючий світ, ставити питання, знаходити причини явищ, формування світогляду; розвиток організаційно-діяльнісних якостей (пізнання та творчість): здатності усвідомлювати цілі освітньої діяльності та уміння їх пояснювати, уміння формулювати цілі та організовувати процес їх досягнення, рефлексивного мислення, комунікативних якостей; розвиток логічного мислення (установлення причинно-наслідкових зв'язків, формулювання висновків): технічного (за ступенем новизни мисленнєвого продукту: репродуктивного, продуктивного, творчого), просторових уявлень, критичного (обирати раціональні способи діяльності, аргументації та обґрунтування власних рішень).

Виокремлені організаційно-педагогічні умови розвитку у майбутніх учителів технологій творчої активності під час навчання декоративно-ужиткового мистецтва сприяють розвитку як зовнішніх розумових дій, так і внутрішньої розумової діяльності здобувачів ВО, що відповідає їм. Важливим засобом розвитку творчої активності здобувачів ВО є залучення їх до народного декоративно-ужиткового мистецтва, оволодіння таємницями майстерності з виготовлення виробів ДУМ. Творчий потенціал різних видів ДУМ виявляється в орієнтації здобувачів ВО на вміння приймати оригінальні рішення, на синтез традиційного і своєрідного, на унікальне комбінування; розширює досвід здобувачів ВО; розвиває емоційну сферу, вміння володіти інструментами; виховує художній смак; спонукає до художньо-творчої діяльності.

Список використаних джерел

1. Дорофей С.В. Творча активність особистості в системі підготовки спеціаліста у ВНЗ. *Проблеми сучасної психології*: зб. наук. пр. К-ПНУ імені Івана Огієнка, Інституту психології ім. Г.С.Костюка НАПН України. Кам'янець-Подільський, 2012. Вип. 15. С. 172–183.

2. Марущак О.В., Бабійчук І.М., Гудима О.О. Педагогічне проектування як засіб удосконалення змісту профільного технологічного навчання старшокласників. *Актуальні проблеми підготовки вчителя трудового навчання та технологій середньої школи: теорія, досвід, проблеми*: зб. наук. пр. Вінниця: ТОВ «Меркьюрі Поділля», 2018. Вип. I. С. 21–23.

З. Марущак О.В., Савлук В.М., Свята М.В. Формування творчих здібностей майбутніх учителів трудового навчання та технологій засобами декоративно-ужиткового мистецтва. *Science, research, development. Pedagogy: матеріали міжнар. наук.-практ. конференції.* (27.02.2019-28.02.2019, Лондон). Warszawa, 2019. № 14. С. 55-59.

Міщенко О. В.,

кандидат технічних наук, старший викладач кафедри технологічної та професійної освіти і декоративного мистецтва, Хмельницький національний університет

СТАЖУВАЛЬНА ПРАКТИКА НА ВИРОБНИЦТВІ В ПІДГОТОВЦІ МАГІСТРІВ ПРОФЕСІЙНОЇ ОСВІТИ

Як відомо, в наслідок бойових дій більше половини компаній легкої промисловості працюють з перебоями або закрилися. Велика кількість спеціалістів швейного профілю, всіх рівнів підготовки, знаходяться за кордоном. Крім того, зруйновані і пошкоджені заклади передвищої і вищої освіти.

Теперішні здобувачі вузів будуть задіяні у відновленні нашої країни. Від їх професіоналізму будуть залежати швидкість і якість відбудови України.

Тому, перед здобувачами освіти стають важливі завдання: глибокого оволодіння професіональними знаннями та вміннями, майстерністю, вмінням самостійно вдосконалювати професійні навички та здатними на практиці застосувати принципи наукової організації праці [1].

Метою навчання магістрів Хмельницького національного університету за ОП «Професійна освіта. Технологія виробів легкої промисловості», другого (магістерського) рівня освіти є підготовка конкурентоспроможного фахівця, який володіє фундаментальною теоретичною базою методичних дисциплін та фахових дисциплін швейного профілю, сучасними освітніми інструментами та технологіями, здатного розв'язувати складні задачі і проблеми у сфері професійної освіти за спеціалізацією «Технологія виробів легкої промисловості» (швейні вироби), що передбачає здійснення інновацій та характеризується невизначеністю умов і вимог.

Практична підготовка майбутніх педагогів професійного навчання є невід'ємною складовою частиною навчального процесу підготовки магістрів

Хмельницького національного університету за освітньою програмою «Професійна освіта. Технологія виробів легкої промисловості».

Стандартом вищої освіти України другого магістерського рівня спеціальності 015 «Професійна освіта (за спеціалізаціями)» мінімальний обсяг кредитів ЄКТС, призначених для практики, становить 20 [2]. Відповідно й Освітньо-професійною програмою підготовки магістра враховано цю норму й передбачено два види практик: стажувальна в закладах професійної освіти і стажувальна на виробництві.

Стажувальна практика на виробництві проходить на швейних підприємствах згідно з укладеними угодами про співпрацю. Практична підготовка здійснюється під організаційно-методичним керівництвом викладачів кафедри та керівників від баз практик. Зміст практичної підготовки визначається відповідними програмами, а терміни її проведення – навчальним та робочим навчальними планами.

Одним з основних завдань такого виду практик є закріплення, поглиблення та систематизація теоретичних знань з технології виготовлення швейних виробів, здобутих ними; оволодіння професійним досвідом та набуття готовності до самостійної діяльності.

Предметом стажувальної практики на виробництві є функціональні обов'язки керівників виробництва швейних виробів різних асортиментних груп, організація виробничих процесів проектування та виготовлення сучасних моделей одягу, методи оброблення та обладнання, що використовуються на швейних підприємствах [3].

Під час проходження практики студенти вивчають: структуру підприємства; організацію роботи основних цехів підприємства; порядок розробки, заповнення та узгодження нормативно-технічної документації на усіх етапах виробництва, а також зміст посадових та службових обов'язків керівників виробничих процесів швейного підприємства [3].

У відповідності до енциклопедії професійної освіти поняття «виробнича практика» - це складова частина навчально-виховного процесу, передбачена навчальними планами і програмами, яка організовується в реальних виробничих умовах (або наближених до них) з метою формування в студентів уявлення про конкретну професійну сферу, набуття практичних знань, навичок та вмінь, набуття досвіду самостійної роботи за обраною професією.

Виробнича практика є інтегруючим видом підготовки спеціаліста, завдяки якому студенти вивчають технологічні процеси, специфіку організації праці та засоби виробництва, вдосконалюють уміння і навички, опановують

Актуальні проблеми технологічної та професійної освіти

нову техніку й обладнання, розширюють та поглиблюють виробничий досвід [1].

Стажувальна практика на виробництві у здобувачів, що навчаються у ХНУ за ОП «Професійна освіта. Технологія виробів легкої промисловості», другого (магістерського) рівня освіти відбувається на швейних підприємствах всіх форм власності та типу організації праці.

В ході проходження практики здобувачі освіти традиційно ознайомлюються: з виробничою програмою, основними техніко-економічними показниками підприємства; виробничими процесами структурних підрозділів; вивчають організацію роботи основних структурних підрозділів підприємства, робочих місць та їх технічне оснащення; особливості змісту і оформлення технічної документації на підприємстві.

Студенти не тільки знайомляться, а й опонують обладнанням цехів та ділянок швейного виробництва (швейні машини та обладнання для ВТО, настиральні столи, розкрійні машини, САПР, пристосування тощо).

Крім цього практика передбачає роботу дублером керівника виробничих процесів (технолог, конструктор, майстер цеху, майстер зміни тощо), що сприяє формуванню професійних умінь і навичок, необхідних для прийняття самостійних рішень під час конкретної роботи в структурних підрозділах швейних підприємств та виховує потребу постійного оновлення фахових знань та їх творчого застосовування в практичній діяльності.

Під час роботи дублером керівника виробничих процесів здобувачі виконують розробку оригінальних конструкційних та технологічних рішень моделей одягу, що виготовляються підприємством під час практики.

Таким чином, практичну підготовку студентів можна розглядати як систему заходів, що спрямована на формування молодого фахівця як соціально адаптованої і соціально відповідальної особистості, яка має:

- необхідні прикладні теоретичні знання та вміння оцінювати й виконувати ситуативні завдання;
- досвід роботи у вигляді навичок постановки і розв'язання реальної виробничої проблеми, набутий у процесі практики під час навчання;
- особистісні якості: ефективне спілкування, вміння працювати в команді, самостійне прийняття рішень, лідерський потенціал, самопрезентація, прагнення до розвитку, набуті і розвинені завдяки активній громадянській позиції під час навчання [6, с. 206].

За результатами проходження практик проводиться опитування здобувачів вищої освіти (анкета «Оцінювання якості практичної підготовки»), а результати анкетування здобувачів розміщуються на сайті кафедри ТПОіДМ.

На підставі обговорення результатів проходження стажувальної практики на виробництві магістрами спеціальності 015.36 «Професійна освіта (Технологія виробів легкої промисловості)» та з урахуванням побажань студентів, при потребі вносяться відповідні доповнення у Програму практики.

Список використаних джерел

1. Косяк І. Формування професійної компетентності майбутніх інженерів-педагогів за профілем технологія виробів легкої промисловості під час виробничої технологічної практики. Збірник наукових праць Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини. 2015. Вип. 1. С. 164–170. URL: <http://surl.li/hgbnm> (дата звернення: 04.05.2023).

2. Про затвердження стандарту вищої освіти зі спеціальності 015 «Професійна освіта (за спеціалізаціями)» для другого (магістерського) рівня вищої освіти: наказ МОН України від 18.11.2020 № 1435. URL: <http://surl.li/hgbpn> (дата звернення: 15.10.2021).

3. Освітньо-професійна програма «Професійна освіта. Технологія виробів легкої промисловості (швейні вироби)» для другого (магістерського) рівня вищої освіти : Хмельницький національний університет. URL: <http://surl.li/aggrd> (дата звернення: 15.10.2021).

4. Стажувальна практика на виробництві: програма і методичні рекомендації для студентів другого (магістерського) рівня вищої освіти за освітньо-професійною програмою «Професійна освіта. Технологія виробів легкої промисловості» (швейні вироби)» / уклад. : Г. В. Красильникова, О. В. Міщенко, В. В. Білик. Хмельницький : ХНУ, 2021. 15 с.

5. Энциклопедия профессионального образования: в 3-х т. / под ред. С. Я. Батышева. М.: АЛО, 1999. Т.2: М-П. 488 с.

6. Чебукіна В. Ф. Особливості організації практичної підготовки фахівців у вищих навчальних закладах I–II рівня акредитації. Інформаційні технології в освіті, науці та виробництві. 2013. Вип. 3(4) С. 204–211.

Олексюк М. П.,

кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри
теорії і методики трудового навчання та технологій,
Кременецька обласна гуманітарно-педагогічна академія
ім. Тараса Шевченка
oleksjuk.marja@ukr.net

Лотоцький В. В.,

здобувач другого (магістерського) рівня вищої освіти,
Кременецька обласна гуманітарно-педагогічна академія
ім. Тараса Шевченка

ОСОБЛИВОСТІ ОРГАНІЗАЦІЇ ПОЗАУРОЧНОЇ ТРУДОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ УЧНІВ В ЗАГАЛЬНООСВІТНІХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДАХ

Ключові слова: позаурочна трудова діяльність, розвиток особистості, виховання, освітній процес, творчість, здібності учнів.

Вступ. Створення необхідних та повноцінних умов для особистісного розвитку кожної дитини та формування її активної життєвої позиції є одним із пріоритетних завдань сучасної школи. У зв'язку з цим, педагогічна система кожного учителя вибудовується відповідно до сучасних завдань та можливостей суспільства. Серед різноманітних напрямів педагогічної діяльності особливе місце посідає позаурочна трудова діяльність.

Останнім часом вчитель в освітньому процесі займає позицію не тільки вчителя, а й вихователя і це пов'язано насамперед з тим, що тільки педагог з позицією вихователя може здійснювати ціннісне самовизначення школярів, яке так необхідне в сучасному світі.

Теперішня тенденція в діяльності закладів освіти – вдосконалення позаурочної діяльності. І на сьогоднішній день для цього є ціла низка об'єктивних і суб'єктивних підстав.

Позаурочна діяльність на даний час розуміється як діяльність, що організовується для задоволення потреб учнів у змістовному дозвіллі, їх участі в самоуправлінні та суспільно-корисній діяльності в позаурочний час. Для цього потрібний учитель, здатний не лише обслуговувати існуючі соціальні та педагогічні технології, а й здійснювати інноваційні процеси, процеси творчості, виходячи за межі урочної діяльності та в позаурочній діяльності.

Позаурочна діяльність – цілеспрямовані та організовані заняття школярів, які проводяться освітнім закладом в позаурочний час для поглиблення та

розширення знань, умінь і навичок, розвитку індивідуальних особливостей, самостійності, а також задоволення їх особистих інтересів.

Позаурочна діяльність, як і діяльність школярів у межах уроків спрямована на досягнення запланованих результатів освоєння навчальної програми, зокрема – на досягнення як предметних так і особистісних результатів. Це визначає і специфіку позаурочної діяльності, в ході якої учні повинні не тільки дізнатися, а й навчитися діяти, міркувати, відчувати, приймати рішення та ін. Тому у зв'язку з цим на нашу думку необхідно саме в шкільному віці приділяти особливу увагу організації позаурочної трудової діяльності.

Метою позаурочної трудової діяльності є задоволення запитів та інтересів учнів, розвиток їх творчого потенціалу, здібностей та нахилів у різних сферах спілкування та діяльності, поглиблення знань, закріплення та їх застосування на практиці, організація особистого, культурного дозвілля й відпочинку.

Основні завдання позаурочної роботи – збагачення, поглиблення та закріплення знань, набутих у процесі навчання й застосування їх на практиці; розширення кругозору учнів, формування в них наукового світогляду, вироблення вмінь і навичок самоосвіти; формування інтересів до різних галузей науки, мистецтва, спорту, техніки, виявлення і розвиток творчих індивідуальних здібностей і нахилів; організація культурного відпочинку, дозвілля та розумних розваг учнів; поширення виховного впливу на школярів у різних векторах виховання.

Зміст позаурочної трудової діяльності визначається загальним змістом виховання учнів, який передбачає моральне, розумове, естетичне, трудове та фізичне виховання.

У сучасному освітньому закладі учитель уже практично перестає бути головним джерелом надходження інформації, але натомість зростає його роль в активізації пізнавальної діяльності школярів. Необхідно всіляко підтримувати їх активність у позакласній роботі та спрямовувати на поглиблене засвоєння трудових навичок під час занять в гуртках, на позаурочних заходах з трудового навчання, оскільки максимально активізувати пізнавальну діяльність школярів лише на уроках є практично неможливим [3].

У сьогоднішньому процесі виховання основним пріоритетом є формування в дітей уявлення про суспільство та світ, з опорою на духовні та загальнолюдські цінності, а пошук таких цінностей в освітньому процесі школи повинен відбуватися на основі пізнання матерії цінностей та їхнього впливу на особистість учня. В усіх школярів повинні бути сформовані та розвинуті патріотизм, відповідальна діяльність, доброта, повага до прав, гідності,

законних інтересів та свобод людини, закладені основи милосердя, терпимості, толерантності, співчуття, шанобливого ставлення до сім'ї, відповідний рівень екологічної культури та ін. [4].

Мета дослідження – розкрити особливості організації позаурочної діяльності учнів в умовах сучасного освітнього процесу.

Результати дослідження. Поглибленим вивченням позаурочної діяльності учнів займалися багато відомих вчених та педагогів. Відповідно до цього дослідники минулого та сучасності, вчені скеровували свої наукові розвідки у різних напрямках вивчення позаурочної трудової діяльності в освітніх закладах, зокрема, розкриттю змісту, форм та методів організації позаурочної діяльності учнів присвячені праці В. Білоусової, І. Кравченка, В. Оржеховської, О. Столяренка, Н. Хамської та ін.; пошуку методів виховання та ефективних форм духовних цінностей у позаурочній трудовій діяльності присвячені праці К. Журби, ціннісних орієнтацій – В. Шахраю; формування моральної поведінки розкрито у дослідженнях І. Кравченка, Н. Хамської; моральних відносин – І. Романишиної, вихованню гуманістичних якостей особистості присвячені праці К. Дорошенка, О. Пархоменка) тощо.

При організації позаурочної трудової діяльності учитель повинен планомірно зменшувати свій вплив на школярів, залучати їх не лише до роботи, а й до планування, розподілу усіх завдань, розвиваючи тим самим в учнів активність, самоорганізацію, наполегливість, відповідальність, працелюбність, самоконтроль тощо.

Виходячи з цих принципів, особливо важливим та необхідним є забезпечення основних завдань організації позаурочної трудової діяльності:

- 1) оволодіння учнями основними сферами життєдіяльності людини;
- 2) піклування про особисте здоров'я та домашній побут;
- 3) виховання турботливого та бережливого ставлення до результатів праці;
- 4) уміння переборювати будь-які труднощі, невдачі та доводити розпочату справу до логічного завершення;
- 5) формування звички виконувати різні трудові доручення щоденно;
- 6) виховання бережливого ставлення до природи та навколишнього середовища;
- 7) збереження й примноження наукових, художніх та технічних цінностей;
- 8) знайомство з професіями та їх специфікою [1].

Організуючи позаурочну діяльність, потрібно обов'язково враховувати особливості розвитку сучасного сільського та промислового виробництва, зміст

нових економічних реформ, природне оточення загальноосвітнього навчального закладу, особливості побуту та праці жителів міста і села; результати психолого-педагогічної діагностики трудової активності, способи реалізації основних функцій цього виду діяльності – пізнавальної, розвиваючої, виховної, комунікативної, ціннісно-орієнтаційної тощо.

Для успішного здійснення позаурочної трудової діяльності необхідно враховувати: знання інтересів, нахилів та здібностей школярів, усвідомлення мотивів їх дій (це здійснюється шляхом педагогічних спостережень, бесід з дітьми, їх батьками, вивчення умов проживання сім'ї тощо); вивчення психофізіологічних та інтелектуальних особливостей школярів; дослідження бюджету часу учнів, їх навантаження домашніми завданнями; узгодженість планів роботи школи з позашкільними дитячими закладами; активна участь школярів у плануванні позаурочної роботи; врахування можливостей матеріально-технічної бази загальноосвітнього закладу, наявність досвідчених керівників позаурочною трудовою діяльністю учнів; допомога батьків та інших фахівців); якнайширше використання технічних засобів навчання [2].

Позаурочна трудова діяльність повинна відповідати наступним визначеним вимогам: єдність виховної роботи на уроках та в позаурочний час; активна самодіяльність школярів; актуальність даного виду діяльності; створення відповідних матеріально-технічних і санітарно-гігієнічних передумов; обов'язкова участь усіх школярів у позашкільній чи позаурочній роботі; відповідність позаурочної діяльності психофізіологічним та віковим особливостям учнів; залучення молоді старших класів до керування позаурочною трудовою діяльністю менших учнів; облік результативності усіх проведених заходів.

У процесі позаурочної трудової діяльності надзвичайно важливо забезпечити наступність різних її видів і форм, щоб школярі з класу в клас мали можливість удосконалювати особисті трудові вміння та навички.

Саме в умовах позаурочної діяльності, дитина здатна до дій, до прояву активності, до усвідомлення власної свободи створювати матеріальний світ, чітко ставити мету, вибирати способи поведінки та спілкування з однолітками та оточуючими, взаємозбагачуючи досвід діяльності. Позаурочна трудова діяльність спрямована на цілісний розвиток особистості, її самореалізацію, а також сприяє професійному самовизначенню. Однак учитель повинен пам'ятати, що успішне вирішення завдань позаурочної діяльності особливо залежить від знання і врахування психологічних та фізіологічних особливостей школярів. Кожен віковий період має свої характерні риси, психічні та анатомо-фізіологічні ознаки, які потрібно враховувати при визначенні об'єктів праці.

Висновки. Отже, підсумовуючи все вище сказане можна зробити висновки, що основними умовами ефективної та продуктивної організації позаурочної трудової діяльності учнів є: включення школярів у різні види позаурочної трудової діяльності: суспільно корисну, продуктивну працю тощо; зміст позаурочної діяльності повинен забезпечувати максимальну реалізацію особистісно-орієнтованого підходу; позаурочна трудова діяльність повинна бути чітко організована, спланована та проконтрольована; позаурочна трудова діяльність повинна бути посиленою та цікавою для учнів, відповідати їх психологічним та віковим особливостям; результатом діяльності повинен бути продукт, що має певну особисту або суспільну цінність; позаурочна трудова діяльність повинна сприяти розвитку організаторських і виконавських умінь та навичок, а також передбачати активну участь учителів, спеціалістів за фахом, батьків у різних видах позаурочної трудової діяльності.

Список використаних джерел

1. Базильчук Л. В. Організація позакласної роботи в загальноосвітній школі як педагогічна проблема. *Методи і засоби забезпечення інноваційності едукативного процесу в закладах освіти*. Матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції м. Черкаси, 24-25 квітня 2008 року. Черкаси: Вид. від. ЧНУ імені Богдана Хмельницького, 2008. С. 14–17.
2. Брижак Н. Ю. Методика гурткової та клубної роботи в загальноосвітніх та позашкільних навчальних закладах: навчальний посібник. Київ: Логос, 2017. 126 с.
3. Момот Л. Л., Шелестова Л.В. До проблеми формування творчих здібностей у процесі навчання. *Педагогіка і психологія*. 1997. № 2. С. 53-59.
4. Пустовіт Г. П. Позашкільна освіта і виховання в контексті трансформаційних процесів у суспільстві. *Позашкільна освіта та виховання*. 2006. № 1. С. 8-10.

Омельчук О. В.,

кандидат педагогічних наук, доцент,

доцент кафедри теорії і методики

трудового навчання та технологій,

Кременецька обласна гуманітарно-педагогічна

академія ім. Тараса Шевченка.

ОСОБЛИВОСТІ ВИКОНАННЯ ТВОРЧИХ ПРОЕКТІВ НА ГУМАНІТАРНО-ТЕХНОЛОГІЧНОМУ ФАКУЛЬТЕТІ

Технологія дизайн-проекування сьогодні лежить в основі освітньої галузі технологія та в професійному навчанні, що вимагає відповідних підходів до формування готовності майбутніх учителів технологій до проектно-дизайнерської діяльності [1].

Одним із способів вирішення цих завдань на гуманітарно-технологічному факультеті Кременецької обласної гуманітарно-педагогічної академії ім. Тараса Шевченка є розробка методики проектування та виконання творчого проекту у вигляді кваліфікаційної (бакалаврської) роботи та під час вивчення циклу дисциплін професійної підготовки (Практикум з художньої обробки матеріалів, Технологічний практикум та ін.) здобувачами вищої освіти за першим (бакалаврським) рівнем спеціальністю 014 Середня освіта (Трудове навчання та технології).

Зазначена мета досягається шляхом залучення здобувачів вищої освіти за першим (бакалаврським) рівнем до проектно-дизайнерської діяльності як провідного засобу розвитку, формування у них здатності до самостійного навчання, оволодіння засобами сучасних технологій, умінь конструювати власний процес пізнання і на практиці реалізувати заплановане.

При виборі об'єктів проектної діяльності обов'язково мають бути дотримані такі вимоги до проектів:

1) організаційно-педагогічні:

– логічне продовження процесу оволодіння навчальним матеріалом;

– комплексне відображення досліджуваних питань та практичних робіт протягом навчального року;

2) психолого-фізіологічні:

– відповідність рівню підготовки здобувачів, їх індивідуальним, віковим та фізіологічним можливостям;

– забезпечення санітарно-гігієнічних та безпечних умов праці.

3) технолого-економічні:

Актуальні проблеми технологічної та професійної освіти

- відповідність матеріально-технічним можливостям навчальних майстерень академії;
- облік регіональних, національних та місцевих особливостей;
- використання раціональних технологій, економічність, екологічність, ергономічність та естетичність.

Виконання роботи складається з наступних етапів:

Підготовчий етап. На цьому етапі здобувач вищої освіти визначається з темою і керівником роботи. Керівниками можуть бути фахівці з числа професорсько-викладацького складу випускової кафедри. За заявою здобувача вищої освіти, тема роботи, керівник, затверджуються рішенням випускової кафедри та вченої ради академії.

Основний етап розпочинається після видачі завдання та завершується за два тижні до попереднього захисту роботи. На цьому етапі випускник, спираючись на рекомендації наукового керівника, виконує роботу.

1. Організаційно-підготовчий етап має такі стадії виконання проекту: формулювання дизайн-завдання (пошук проблеми, усвідомлення проблемної сфери); дизайн-аналіз (аналіз аналогів, вироблення ідей та варіантів); аналіз виробу (формування основних параметрів і граничних вимог, вибір оптимального варіанту та обґрунтування проекту, прогнозування результатів).

2. Конструкторський етап – він починається із розробки початкових ідей (обдумування ідей, складання їх замальовок, рисунків, ескізів); далі здійснюється оцінка ідей для дизайн-вибору найбільш досконалої (оцінка ідей за розробленими критеріями, вибір найбільш вдалої за найбільшою кількістю позитивних якостей); відпрацювання найкращої ідеї (розробка ескізу, робочого креслення або опису виробу); добір інструментів, матеріалів та обладнання; складання технологічної карти (вибирається технологія обробки деталей та їх з'єднання); визначення затрат часу; організація робочого місця; економічне обґрунтування вартості виробу; екологічне обґрунтування виробу; мінімаркетингове дослідження; визначення безпечних умов праці.

3. Технологічний етап – безпосереднє виготовлення дизайн-виробу (виконання технологічних операцій; дотримання технології); самоконтроль своєї діяльності; дотримання технологічної і трудової дисципліни, культури праці; контроль розмірів виробу; оцінка якості.

4. Заключний етап – відбувається корегування виконаного виробу; усунення виявлених недоліків; випробовування виробу; самооцінка проекту; аналіз підсумків; оформлення проекту; захист проекту [2].

Не менш важлива частина завершального етапу – узагальнення результатів роботи. Тут розкривають його позитивні і негативні сторони. У висновках слід відповісти на кілька запитань.

Проте, як показує практика, зовсім не обов'язково діяти точно за схемою, визначеною цими загальними вимогами, під час проектування. Це процес творчий, і художній образ може скластися раніше, ніж форма чи навіть призначення розробки.

Список використаних джерел

1. Коберник О. Підготовка майбутніх учителів до застосування практичної технології у професійній діяльності. Проблеми підготовки сучасного вчителя. 2012(6). С. 98–105.

2. Курач М. С., Омельчук О. В. Методичні рекомендації до виконання кваліфікаційних (бакалаврських) робіт: навч.-метод. посіб. [для студентів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти, які навчаються за спеціальністю 014 Середня освіта (Трудове навчання і технології)]. Кременець: ВЦ. КОГПА, 2019. 48 с.

Панчук М. М.,

здобувач третього (аспірантського) рівня вищої освіти,
Кременецька обласна гуманітарно-педагогічна
академія ім. Тараса Шевченка

Мельничук О. Т.,

здобувач другого (магістерського) рівня вищої освіти,
Кременецька обласна гуманітарно-педагогічна
академія ім. Тараса Шевченка
shabagast@gmail.com

МЕТОДИЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ВИКОРИСТАННЯ ІНФОРМАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ У ВИВЧЕННІ ГУМАНІТАРНИХ ТА ТЕХНІЧНИХ ДИСЦИПЛІН

Нові умови суспільного розвитку потребують змін у підготовці до реалізації можливостей професійної діяльності спеціалістів, підвищують вимоги до якості освіти, її інформатизації, професійної підготовки та управління якістю навчальних програм, методики викладання і діагностики професійних якостей спеціалістів усіх категорій, технічних засобів передачі інформації. Тому необхідно істотно зміцнити навчально-матеріальну базу,

здійснити комп'ютеризацію навчальних закладів, впровадити інформаційні технології, забезпечити ефективну підготовку та підвищення кваліфікації педагогічних і науково-педагогічних працівників, запровадити нові економічні та управлінські механізми розвитку освіти [2].

Вибір засобів навчання в кожному конкретному випадку залежить від цілей і задач, змісту навчання, закономірностей навчального процесу, пізнавальних здібностей учнів, використовуваних організаційних форм і методів навчання, а також від дидактичних можливостей самих засобів навчання.

Найбільш універсальними з усіх дидактичних засобів є учбово-наочні посібники, вербальні, аудіовізуальні засоби, тому що їх застосування в навчальному процесі дозволяє вирішувати різноманітні дидактичні задачі [3].

Натуральні посібники дають конкретне цілісне представлення про об'єкти. Наприклад, викладач демонструє учням коробку передач визначеного верстата. Однак принцип дії за допомогою цього об'єкта важко пояснити, тому необхідно після загального пред'явлення натурального об'єкта за допомогою креслень і схем пояснити, як конкретно працює коробка передач.

Макети і технічні моделі дозволяють учнем познайомитися з істотним у реальному об'єкті. їх конструюють так, що найбільш значимі компоненти конструкції чи принцип дії можна представити наочно. Дуже важливо те, що макети, як правило, менше натуральних об'єктів [1].

На фотографіях і малюнках реальні об'єкти представлені в одній площині. У навчанні більш продуктивними виявляються малюнки, тому що як наочний матеріал вони мають значні переваги: за допомогою малюнка можна показати властивості предмета роздільно від цілого, відокремити істотне від несуттєвого, показати найбільш типові риси об'єкта [2].

Технічне креслення передає точно, у виді символів, істотні просторові ознаки об'єкта (розміри, зовнішній вигляд і т.д.). По суті, креслення є умовним зображенням. Об'єкт показують у різних проєкціях, у розрізі, для того щоб створити у свідомості учнів представлення про об'єкт із усіма його просторовими властивостями.

Графіки і діаграми застосовують для наочного показу кількісних і тимчасових залежностей. За допомогою графіків можна представити сутність і характер досліджуваного явища, у стисnutій, конкретній і зрозумілій формі вказати абстрактні взаємозв'язки (наприклад, графіки функціональних залежностей). Діаграми використовують для порівняння однакової ознаки двох чи більш різних груп об'єктів.

Таблиці, схеми, графіки, креслення в трудовому навчанні використовуються як правило, при поясненні навчального матеріалу, і при його

закріпленні. Ці наочні приладдя можуть бути представлені в двох варіантах: один (повний) служить для пояснення, а іншої (із пропусками, незаповненими місцями) — для перевірки засвоєного; в останньому випадку учень повинний відновити пропущене.

Дошка використовується як для пояснення нового матеріалу, так і організації самостійної роботи учнів, оформлення індивідуальних відповідей при перевірці знань і умінь.

Досить ефективно останнім часом себе зарекомендували мультимедійні засоби навчання. Доречне їх використання при розгляді окремих фаз і етапів протікання фізичних явищ чи технологічних процесів під час метало- чи деревообробки, вивчення конструктивних особливостей верстатів чи інструментів. Велику роль мультимедія грає при показі пристроїв, послідовності етапів зборки, налагодження малогабаритних об'єктів (точних механізмів, радіоапаратури), при вивченні громіздких і дорогих механізмів, багатокомпонентних технологічних процесів, процесів, що протікають дуже швидкий чи дуже повільних процесів [4].

Специфіка процесу вивчення трудового навчання полягає в тому, що вивчається техніка, сільськогосподарські культури та машини, обладнання промисловості, тобто велика кількість об'єктів техніки – від гвіздка до комп'ютерної техніки – та оволодіння вмінням працювати з нею. Саме це положення, в першу чергу, потребує наочних посібників при пояснювально-ілюстративному навчанні. Особливо важливо так подати навчальний матеріал, щоб студент отримав цілісне уявлення про предмет вивчення, вірно сприйняв і осмислив отриману інформацію [2].

За дослідженнями сучасних вчених все більшу роль відіграють такі наочні засоби, які дозволяють порівнювати, узагальнювати, виділяти головне. Особливо ефективними є ті наочні посібники, які включають в себе натурне та схематичне зображення предмета. Це несе значне дидактичне навантаження і, власне, організовує пізнавальну діяльність студентів [1].

Особливу зацікавленість викликає можливість використання електронного мультимедійного проектора. Перш за все слід звернути увагу на можливість використання на уроках засвоєння знань, а також при проведенні доповідей, презентацій тощо. Визначається два варіанти використання проекційного обладнання в навчальній діяльності. Перший варіант передбачає показ роботи реальної програми, другий - показ презентацій, аналогічно до дошки, крейди, плакатів та інших засобів наочності.

Останнім часом великої популярності набули інтерактивні дошки. Це гнучкі інструменти, які поєднують у собі простоту звичайної маркерної дошки з

можливостями комп'ютера. У комбінації з мультимедійним проектором інтерактивна дошка стає великим інтерактивним екраном. Можна одним дотиком до поверхні дошки відкрити будь-який додаток, продемонструвати потрібну інформацію і при цьому робити помітки, малювати. Ще однією особливістю такої дошки є те, що рукописний текст, написаний на ній, розпізнається і трансформується у вигляді друкованих літер стандартного шрифту. Розмір робочої поверхні дошки по діагоналі – 1-1,8 м. Новітні технології дозволили створити спеціальні насадки для плазмових моніторів, які мають всі властивості інтерактивних дошок та плазмових панелей.

Важко оцінити переваги одного виду наочності перед іншим, перевагами натуральних об'єктів є конкретність, повнота, багатство, проте їх використання на заняттях часто є утрудненим. Крім того, ці об'єкти в багатьох випадках не дають можливості проникнути в суть тих явищ і процесів, які і вивчаються.

«При використанні засобів наочності слову вчителя належить керуюча, вирішальна роль по відношенню до сприйняття учнями наочного матеріалу» [5], – пише І. М. Цідило.

Щоб забезпечити візуальне супроводження лекційного матеріалу сучасними засобами комп'ютерної техніки, потрібно докласти певних зусиль. Апаратні засоби, які можна для цього використати вище вже розглянуті. Щодо програмного забезпечення, то на сьогоднішній день розроблене потужне прикладне програмне забезпечення, до функцій якого входить створення високоякісних графічних зображень. Серед них можна виділити графічні редактори: CoreL Draw (векторний графічний редактор); Photoshop (растровий графічний редактор), Microsoft Power Point (програма підготовки презентацій) та інші [5].

Крім доступності сприйняття існує ряд дидактичних переваг проведення уроків з візуальним супроводженням. Метою такого уроку є формування орієнтовної основи для наступного засвоєння учнями навчального матеріалу. Всі ці аргументи можна подолати, якщо виконати наступні вимоги до організації та проведення лекції:

1) під час проведення засвоєння матеріалу використовувати візуальне супроводження, підготовлене засобами комп'ютерної графіки та реалізоване за допомогою проекційної техніки;

2) на уроці повідомити основи навчального матеріалу у всій цілісності, чітко та послідовно, з подальшим узагальненням;

3) під час пояснення обов'язково виділяти головні моменти, підкреслювати висновки, повторювати основні правила в кількох формулюваннях, що значно легше робити при повторній ілюстрації чи

демонстрації цих моментів;

4) забезпечити творчу емоційну взаємодію вчителя з класом;

5) при підготовці та проведенні візуалізованого засвоєння матеріалу слід дотримуватися ряду умов: щодо наявності та виду наочного матеріалу, підготовки якісного ілюстративного матеріалу у відповідності до принципів та закономірностей побудови мультимедійних засобів.

Широке впровадження в навчальний процес сучасних засобів навчання дає можливість організувати учбово-пізнавальну діяльність учнів на більш високому рівні, підвищити інтенсивність праці викладачів і учнів. Уміле застосування засобів навчання дозволяє значно збільшити частку самостійності учнів, розширює можливості організації на уроці їхньої індивідуальної і групової роботи, розвиток розумової активності й ініціативи при засвоєнні робочого матеріалу.

Таким чином, використання новітніх інформаційних технологій навчання у підготовці у вивченні гуманітарних та технічних дисциплін дозволяють поліпшити якість освіти та рівний доступ до неї. Використання мультимедійних засобів сприяє підвищенню науковості навчання, дозволяє учнем сприймати саму різноманітну інформацію про об'єкти і явища, що у звичайній школі іншим шляхом освоїти неможливо.

Список використаних джерел

1. Богачков Ю. М. Деякі питання побудови та застосування стандартів ІКТ компетентностей учнів, вчителів, адміністраторів у дистанційному навчанні. Інформаційні технології в освіті: зб. наук. праць. Херсон: Видавництво ХДУ, 2010. Вип. 7. С. 166–169.

2. Гуревич Р. С. Інформаційно-телекомунікаційні технології в навчальному процесі та наукових дослідженнях : навч. пос. К.: Освіта України, 2006. 390 с.

3. Євдокимов О.В. Нові педагогічні технології організації навчання студентів: Дис. ...канд. пед. наук: 13.00.01 / Харківський державний педагогічний університет ім. Г. Сковороди. Х., 1997. 181с.

4. Мірошниченко Ю. С. Комп'ютерна техніка як засіб удосконалення технологічної культури школярів. *Трудова підготовка в закладах освіти*. 2005. № 2. С. 8–10.

5. Цідило І. М. Діагностична, прогностична і регулятивна функції вчителя трудового навчання засобами НІТ. Впровадження нових інформаційних технологій навчання: Матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції. Запоріжжя, 2004. С. 223–225.

Попова Т. І.,

кандидат педагогічних наук, доцент,
доцент кафедри технологій та дизайну,
Українська інженерно-педагогічна академія

Ровенська К. В.,

здобувачка першого (бакалаврського) рівня вищої освіти,
Українська інженерно-педагогічна академія

МОНІТОРИНГ ЯКОСТІ ОРГАНІЗАЦІЙНО-ВИХОВНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ КУРАТОРІВ АКАДЕМГРУП У ВИЩИХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДАХ

У вищих навчальних закладах України в системі організаційно-виховної роботи здобувачів освіти чільне місце належить діяльності кураторів академічних груп. Саме від кураторів значною мірою залежить, по перше, морально-психологічний клімат у групі, по друге, успішність соціальної адаптації першокурсників до нового виду навчально-виховної системи, орієнтація в правах і обов'язках, по третє, ставлення студентів до навчання та наукової діяльності, а також формування інтересу до майбутньої професійної діяльності тощо [2].

Відомо, що куратор здійснює організаційно-виховну роботу за планом затвердженим заступником декана по виховній роботі й узгодженим з річним планом роботи факультету. В результаті заплановані заходи сприяють формуванню у студентів здорового способу життя, розвитку особистісних задатків й здібностей, творчого потенціалу, любові до своєї професії.

Отже, з боку куратора відбувається педагогічна і психологічна підтримка студентів, формується їх інформаційний простір у Вузі.

Важливим є також те, щоб робота кураторів не йшла в розріз зі студентським самоврядуванням, а доповнювала б його, утворюючи єдину демократичну виховну систему. Особливо потрібна допомога куратора у взаємодії студентів із численними академічними структурами і службами, які здійснюють навчальну й позанавчальну діяльність, в організації і проведенні спеціальних виховних заходах.

Поліпшенню діяльності кураторів сприяє цілеспрямована робота за такими напрямками:

- проведення з кураторами спеціальних тренінгів і семінарів, на яких вони одержують інформацію про вікові характерні особливості студентів, про методи діагностики їхніх індивідуальних якостей та інтересів, про специфіку

взаємодії зі студентами різних вікових груп, про нові методи та підходи у сфері консультування і підтримки студентів;

- організація у вищому навчальному закладі спеціальної діагностичної й консультативної служби для кураторів і викладачів з метою постійної підтримки і розв'язання складних професійних ситуацій;
- організація на базі ВНЗ міжвузівських конференцій з питань удосконалення роботи кураторів та обміну досвідом роботи в даній сфері;
- видання методичних рекомендацій для допомоги кураторам з питань здійснення організаційно-виховної роботи зі здобувачами освіти.

В процесі своєї роботи з групою куратори повинні вивчати інтереси студентів, рівень їхньої активності за рахунок залучення до різних форм поза аудиторної діяльності, до соціально-педагогічної взаємодії з метою формування емоційної культури.

Для отримання результатів роботи доцільно проводити моніторинг організаційно-виховної роботи куратора. Так, до технології моніторингу виховної діяльності входять контрольні дії і отримання інформації про результати виховання. Для оцінки ефективності виховного процесу необхідно визначити відповідні критерії і показники [1, 3].

Вивчення результативності виховного процесу рекомендується проводити періодично. Процедура оцінювання складається з наступних етапів:

1. Анкетування або опитування батьків.
2. Складання студентами самохарактеристики за усіма особистісними показниками вихованості.
3. Складання взаємохарактеристики студентами групи.
4. Проведення педагогічних консиліумів з обговоренням отриманої інформації та її зіставлення з результатами психолого - діагностичних обстежень і в результаті складається загальна оцінка вихованості кожного студента.
5. Анкетування студентів стосовно роботи їх куратора групи [3, 4].

Таким чином, раціональна модель організаційно-виховної роботи куратора включає наступні напрямки:

1. Аналіз і діагностика вивчення особистості студента та колективу групи.
2. Планування організаційно-виховної роботи .
3. Проведення організаційно-виховної роботи .
4. Діагностика результатів виховної роботи (моніторинг).

Отже, для здійснення ефективної роботи куратором зі здобувачами освіти проводиться різнопланова організаційно-виховна робота, яка потребує багато часу і особистісних зусиль педагога.

Список використаних джерел

1. Авдєєва І. М., Мельникова І. М. Інноваційні комунікативні технології в роботі куратора академ групи: навчал. Посібник. К.: ВД «Професіонал», 2007. 304 с.
2. Васильєва М. О. Роль та значення куратора в організації виховної роботи у вищій школі. Проблеми інженерно-педагогічної освіти. 2014. № 42–43. URL: <http://library.uipa.edu.ua/images/data/zbirnik/42-43/44.pdf> (дата звернення: 15.05.2023).
3. Інноваційні комунікативні технології в роботі куратора академічної групи/ Методичні рекомендації /Під редакцією Н. К. Желябіної. Запоріжжя: ЗДІА, 2007. 67 с.
4. Теоретичні матеріали та психологічні тести для кураторів студентських груп / Уклад. Л. А. Мацко, М. Д. Прищак. Вінниця: ВДГУ, 2001. 16 с.

Приймак В. М.,

старший викладач кафедри
технологічної та професійної освіти і декоративного мистецтва,
Хмельницький національний університет

Малецький І.,

здобувач другого (магістерського) рівня вищої освіти,
Хмельницький національний університет

ОСОБЛИВОСТІ ВІЗУАЛІЗАЦІЇ НАВЧАЛЬНОГО МАТЕРІАЛУ З ДИСЦИПЛІНИ «БЕЗПЕКА ДОРОЖНЬОГО РУХУ» В ПРОЦЕСІ ПІДГОТОВКИ ФАХІВЦІВ АВТОТРАНСПОРТНОГО ПРОФІЛЮ

Анотація. Розглянуто особливості лекції-візуалізації як одного із шляхів подолання труднощів, пов'язаних з внутрішньою мотивацією студентів в процесі вивчення безпеки дорожнього руху.

Ключові слова: візуалізація, технології навчання, методи навчання, сприйняття навчального матеріалу.

Сьогодні у суспільстві відбувається зміна пріоритетів і соціальних цінностей . тому сучасна ситуація у підготовці фахівців вимагає докорінної зміни стратегії та тактики навчання у вищих навчальних закладах. Дослідження ставлення студентів до різних форм занять, показують, що лекції дисципліни «Безпека дорожнього руху» сприймаються по різному, і для цього є ряд причин.

Актуальні проблеми технологічної та професійної освіти

Навколишня дійсність вимагає, щоб головними характеристиками випускника будь-якої освітньої установи були його компетентність та мобільність.

Розділи безпеки дорожнього руху, пов'язані з теоретичними засадами і базовими поняттями, їх класифікацією та визначеннями, на думку студентів нецікаві. Тому викладання безпеки дорожнього руху даний час пов'язане з подоланням труднощів, пов'язаних із внутрішньою мотивацією студентів. Це більшою мірою стосується придбання теоретичних знань, ніж до практичних навичок, які зазвичай засвоюються шляхом тренінгу.

На нашу думку для вирішення цієї вище проблеми слід перенести акцент щодо процесу пізнання, ефективність якого повністю залежить від пізнавальної активності самого студента. В даному випадку рушійною силою процесу навчання стане протиріччя між тими, хто виникає у тих, хто навчається під впливом викладача потребами у засвоєнні відсутніх необхідних знань та досвіду пізнавальної діяльності для вирішення нових навчальних завдань. Успішність досягнення цієї мети залежить не тільки від того, що засвоюється, але й від того, як засвоюється: за допомогою репродуктивних чи активних методів навчання.

Розробка та впровадження активних методів навчання представлена в різних галузях наукового знання та досліджена багатьма педагогами. Їх дослідження показують, що застосування активних методів навчання можливо і в такій формі навчання, лекції-візуалізації. Використання такої лекції як нетипової поки що вузівської практики є мотивуючим механізмом спонукання пізнавального інтересу у студентів. Така форма лекцій орієнтована на основу майбутньої самоосвітньої діяльності, що наочно демонструє зразки роботи з інформацією, а також її корисність та раціональність у порівнянні з традиційно прийнятими формами. Така лекція є результатом нового використання дидактичного принципу наочності.

Лекція – візуалізація вчить студентів перетворювати усну та письмову інформацію у візуальну форму, що формує у них професійне мислення за рахунок систематизації та виділення найбільш значних, суттєвих елементів змісту навчання. Будь-яка форма наочної інформації містить елементи проблемності. Тому лекція – візуалізація сприяє створенню проблемної ситуації, вирішення якої на відміну проблемної лекції, де використовуються питання, відбувається на основі аналізу, синтезу, узагальнення, згортання чи розгортання інформації. В такому випадку завдання викладача використовувати такі форми наочності, які тільки доповнювали б словесну інформацію, а й самі були носіями інформації. Чим більше проблемності в наочній інформації, тим вищий рівень розумової активності студента.

Актуальні проблеми технологічної та професійної освіти

Візуалізація дозволяє значною мірою подолати цю труднощі та надати абстрактним поняттям наочний, характер. Відповідно до загальних дидактичних цілей визначимо приватні завдання, які потрібно вирішити під час проведення занять з безпеки дорожнього руху у формі лекції-візуалізації. Відповідно до освітньої мети вивчення безпеки дорожнього руху ставляться такі завдання:

- ознайомлення з основами безпеки дорожнього руху, її основними поняттями;
- оволодіння основними методами природничо-наукового дослідження;
- створення теоретичної бази для подальшого вивчення спеціальних дисциплін навчального плану ВНЗ;
- створення теоретичної бази для освоєння інформаційних технологій.

Завдання відповідно до виховної мети навчання:

- формування діалектико-матеріалістичного світогляду;
- озброєння учнів правильним методологічним підходом до пізнавальної та практичної діяльності;
- виховання працьовитості, ініціативності та наполегливості в подолання труднощів;
- формування ціннісного ставлення до знання як джерела духовного зростання.

Завдання відповідно до розвиваючої мети навчання:

- розвиток логічного мислення студентів, вміння користуватися індукцією, дедукцією та висновками за аналогією;
- розвиток здібностей узагальнювати, порівнювати інформацію, систематизувати її;
- розвиток умінь вирішувати завдання, користуючись відомими теоретичними положеннями, математичним апаратом, графічними засобами, довідковою літературою;
- розвиток умінь експериментувати.

Розглянуті завдання є тим фундаментом, на основі якого будується весь процес вивчення безпеки дорожнього руху. Під час підготовки та проведення лекції візуалізації викладачеві слід звернути увагу на такі особливості реалізації аналізованої форми проведення заняття. Читання такої лекції зводиться до зведеного, розгорнутого коментування підготовлених візуальних матеріалів, які мають:

- забезпечити систематизацію наявних знань;
- забезпечити засвоєння нової інформації;

Актуальні проблеми технологічної та професійної освіти

- забезпечити створення та вирішення проблемних ситуацій;
- показувати різні методи візуалізації.

Найкраще використовувати в одній лекції різні види візуалізації. натуральні, образотворчі, символічні – кожен з яких або їх поєднання вибирається залежно від змісту навчального матеріалу.

У лекції-візуалізації важлива певна наочна логіка та ритм подання навчального матеріалу. Для цього можна використати комплекс технічних засобів навчання, малюнок, у тому числі з використанням гротескних форм, а також колір, графіку, поєднання словесної та наочної інформації. Важливі дозування використання матеріалу, майстерність та стиль спілкування викладача. Шляхом низки прийомів лектор може полегшити першокурсникам сприйняття та засвоєння лекційного матеріалу:

- за будь-якої можливості необхідно показувати зв'язок викладеного наукового матеріалу з практикою, значення здобутих знань у майбутньої практичної діяльності з обраної спеціальності;
- максимально використовувати у процесі читання лекцій наочні посібники та технічні засоби навчання;
- темп лекції може бути трохи уповільненим;
- найважливіші положення необхідно повторити, спеціальні терміни пояснити і правильно записати;
- дуже важливо зв'язати зміст лекції з наступними за нею практичними заняттями;
- у процесі читання лекції рекомендується орієнтувати студентів щодо літератури та якості підручників та навчальних посібників, цим спрямовуючи на самостійну роботу.

Форма лекції є своєрідною імітацією професійної ситуації, за умов якої необхідно сприймати, осмислювати і оцінювати велику кількість інформації. Методика читання подібної лекції передбачає попередню підготовку візуальних матеріалів відповідно до її змісту. З цією метою викладач дає завдання слухачам підготувати наочні матеріали з лекції, визначивши їх кількість та способи подання інформації. Після цього доцільно прочитати цю лекцію з використанням найцікавіших візуальних матеріалів і представити цю ситуацію для аналізу та розбору. При цьому використовуються різні типи наочності: натуральний, образотворчий, символічний. Кожен тип наочності оптимальний для донесення якоїсь певної інформації. Це дозволяє сконцентрувати увагу на найбільш суттєвих у цій ситуації аспектах повідомлення, глибше його зрозуміти.

Аналіз застосування лекції-візуалізації у навчальному процесі дозволяє зробити такі висновки:

– лекція створює своєрідну опору для мислення, розвиває навички наочного моделювання, що є способом підвищення не тільки інтелектуального, а й професійного потенціалу студентів;

– вибір способів досягнення та типів наочності залежить від теми;

– основна складність полягає у виборі засобів наочності, їх створення та режисуру всієї лекції в цілому;

– застосування лекції цього типу має ґрунтуватися на обліку психофізіологічних можливостей слухачів, їх рівня освіти та професійної приналежності, що дозволить запобігти негативним наслідкам надмірного навантаження зорового каналу сприйняття.

Список використаних джерел

1. Інноваційні педагогічні технології навчання професії / А. С. Нікуліна, Ю. Б. Максименко, Г. П. Матвеев та ін.: [монографія] / за ред. Нікуліної А. С. Донецьк: Донецький ІПОПП, 2005. 385с.

2. Белоусова Л. И., Житенева Н. В. Дидактические аспекты использования технологий визуализации в учебном процессе общеобразовательной школы. *Інформаційні технології і засоби навчання*. 2014. том 40. № 2. ISSN Online: 2076-8184. URL: <http://journal.iitta.gov.ua/index.php/itlt/article/view/1017>_____ (дата звернення: 15.10.2022).

3. Рапуто А. Г. Визуализация как неотъемлемая составляющая процесса обучения преподавателей. *Международный журнал экспериментального образования*. 2010. №5. С. 138–141.

4. Житеньова Н. В. Сутність візуалізації в навчальному процесі. *Збірник наукових праць Кам'янець-Подільського національного університету ім. Івана Огієнка*. Сер. : Педагогічна. 2013. Вип. 19. С. 18–21. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/znpkr_ped_2013_19_8. (дата звернення: 26.04.2023).

5. Химинець А. А. Візуалізація інформації: мета, прийоми, доцільність. URL: svitliteraturu.ucoz.ua (svitliteraturu.ucoz.ua/load/tablici/5-2) (дата звернення: 15.05.2023).

6. Рапуто А. Г. Визуализация как неотъемлемая составляющая процесса обучения преподавателей. *Международный журнал экспериментального образования*. 2010. №5. С. 138–141.

7. Макарова Е. А. Визуализация как интросекция смыслообразов в ментальное пространство личности : монография / под ред. И. В. Абакумовой. М. : Спутник, 2010. 170 с.

Разумей М. А.,

здобувач першого (бакалаврського) рівня вищої освіти,
Кременецька обласна гуманітарно-педагогічна академія
ім. Тараса Шевченка
razumey.maksim@gmail.com

Шмигельський В. В.,

здобувач першого (бакалаврського) рівня вищої освіти,
Кременецька обласна гуманітарно-педагогічна академія
ім. Тараса Шевченка
vasajlshcmihelskij@gmail.com

ВИКОРИСТАННЯ ТВОРЧИХ ПРОЄКТІВ В ОСВІТНЬОМУ ПРОЦЕСІ СУЧАСНОЇ ШКОЛИ

Ключові слова: творча діяльність, освітній процес, творчий проєкт, здібності учнів, технології проєктної діяльності.

Вступ. Сьогодні технологія проєктної діяльності є однією з найперспективніших технологій навчання, оскільки саме вона створює умови для самореалізації учнів, підвищує мотивацію до здобуття нових знань та сприяє розвитку їх розумових здібностей. Під час проєктування, діти набувають досвіду вирішення реальних проблем з якими вони можуть зіштовхнутися в самостійному дорослому житті.

Дослідивши значну кількість літератури та перейнявши досвід діяльності шкіл можна стверджувати про недостатню інтенсивність застосування творчих проєктів у практиці роботи навчальних закладів. Причина нереалізованості проєктної технології полягає в тому, що її впровадження не є належно підготованим ні в організаційному, ні в технічному та в особистісному плані. Тому, розуміння змісту, категорій технології проєктної діяльності, володіння методикою її застосування дозволяє вчителям об'єктивно оцінювати і прогнозувати її впровадження.

Основною причиною цього є відсутність у школі належного морально-психологічного середовища, яке забезпечується комплексом заходів

організаційно-методичного та психологічного характеру, що сприяє впровадженню творчих проєктів у навчально-виховний процес учнів школи.

Мета дослідження – розкрити методичні основи реалізації творчих проєктів у навчально-виховному процесі сучасної школи.

Підвищення рівня наукових знань майбутніх учителів щодо сутності, основних умов, вимог, етапів реалізації технології проєктної діяльності та критеріїв їх оцінювання сприятиме формуванню практики морально-психологічної підготовки майбутніх учителів до використання технології проєктної діяльності в сучасній школі.

Основними завданнями є:

1. Визначити цілі та завдання реалізації творчих проєктів у сучасній школі.
2. З'ясувати сутність проєктної технології.
3. Охарактеризувати типи навчальних проєктів, які можна використовувати в загальноосвітній школі.
4. Розробити основні організаційно-педагогічні умови проєктної роботи.
5. Визначити вимоги до використання проєктного підходу.
6. Розкрити технічні етапи проєктної діяльності в навчальних закладах.
7. Визначити оптимальні критерії оцінки результатів проєктної діяльності для учнів загальноосвітніх шкіл.

Результати досліджень. На сучасному етапі розвитку освіти, коли в українських школах виникає потреба в нових характеристиках освітньої системи (багатофункціональність, ціннісна зручність, варіативність тощо), метод проєктів має велике педагогічне значення. Метод проєктів базується на: розвитку пізнавальних здібностей і навичок учнів; здатності орієнтуватися в інформаційному просторі; здатності самостійно конструювати знання; здатності інтегрувати знання з різних галузей науки; здатності критично мислити [1].

Проєктна діяльність в процесі вивчення навчальних дисциплін розглядається у працях багатьох вчених, але саме на уроках праці у Олександра Коберника [3].

Проєктне навчання є одним із варіантів продуктивного навчання, де мета полягає не в здобутті та засвоєнні суми знань і не проходження освітніх програм, а в тому, щоб фактично використовувати, розвивати та збагачувати власний досвід учнів та їхнє розуміння знань. Суть проєктного навчання полягає в тому, що діти разом із вчителями розробляють рішення будь-якого практичного завдання, проблеми на основі власних інтересів. Навчальне проєктування орієнтоване в першу чергу на самостійну діяльність учнів:

індивідуальну, групову або колективну, яку учні виконують впродовж певного часу [2].

Аналізуючи організацію проєктної діяльності учнів, можна виділити такі основні етапи: початковий, основний, завершальний.

На початковому етапі важливо розвивати в учнів мотивацію до вирішення соціальних проблем, оскільки особиста зацікавленість сприяє свідомому виконанню всього проєкту. Етап підготовки проєктної роботи включає створення ініціативної групи, пошук або вибір проблеми серед проблем, що вирішуються; визначення теми з точки зору необхідності; формулювання мети та встановлення конкретних завдань; обговорення методів реалізації і засоби; збір необхідної початкової інформації; прогнозування кінцевих результатів; планування майбутньої діяльності; формування робочих груп і визначення завдань для кожної робочої групи; розробка критеріїв контролю. Принцип полягає в тому, що учні проводять мозковий штурм усіх прийнятих тверджень різними засобами на основі узгоджених інтересів шляхом різноманітних методів групової роботи (мозковий штурм, метод фокальних об'єктів, коло ідей, виявлення альтернатив, вибір оптимального варіанта).

Основний етап передбачає збір та аналіз інформації, отриманої в результаті спостереження, особистого досвіду, взаємодії з компетентними особами (викладачами), або даних із друкованих видань, архівів, Інтернету тощо. Результати обговорюються учнями у групах, а потім формуються ідеї, версії та варіанти вирішення проблеми. Зібраний матеріал перевіряється та готується до захисту. Успіх проєкту значною мірою залежить від оформлення його результату. Результатом проєктної діяльності є презентація та захист остаточного проєкту [2].

Останній етап включає підготовку письмового звіту та виступи на публічних лекціях представників груп. Під час усного захисту, схожого за форматом на обговорення процесу наукової роботи, автори представляють і обґрунтовують актуальність, значимість, новизну і логічність свого проєкту, відповідаючи на запитання аудиторії.

Проте проєктна робота не може вважатися завершеною без аналізу ходу та результатів своєї діяльності, тобто рефлексії. Деякі проєкти можуть мати більше етапів (організаційно-підготовчий етап; конструкторський; технологічний; заключний), це визначається в кожному конкретному випадку.

Висновки дослідження. Проведене дослідження дає можливість сформулювати такі висновки: шляхом розкриття теоретико-методологічних знань про мету, сутність, основні умови, вимоги, етапи творчої реалізації формується проєкт морально-психологічної підготовки майбутніх учителів до

використання творчих проєктів у практиці сучасної школи та критерії його оцінювання. Перспектива подальших пошуків передбачається у розробці технологічних моделей реалізації творчих проєктів у сучасному навчальному процесі.

Список використаних джерел

1. Енциклопедія педагогічних технологій та інновацій / авт.-уклад. Н. П. Наволокова. Харків: Основа, 2009. 176 с.
2. Єлькін А. Проєктна технологія навчання: данина моді чи нагальна потреба? Хімія. Шкільний світ. № 12. 2008. С. 23–28.
3. Коберник О. М. Теорія і методика психолого-педагогічного проєктування виховного процесу в школі. Київ: Науковий світ, 2001. 234 с.

Рак В. І.,

кандидат педагогічних наук,
доцент кафедри комп'ютерних технологій,
Тернопільський національний педагогічний університет
імені Володимира Гнатюка;
vir1963@ukr.net

Ящик О. Б.,

кандидат педагогічних наук,
доцент кафедри комп'ютерних технологій,
Тернопільський національний педагогічний університет
імені Володимира Гнатюка;
sanytnpu@gmail.com

ФОРМУВАННЯ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ ВИКОРИСТАННЯ СУЧАСНИХ SMART ЗАСОБІВ У СТУДЕНТІВ ПЕДАГОГІЧНИХ СПЕЦІАЛЬНОСТЕЙ

Формування компетентностей використання сучасних SMART засобів у студентів педагогічних спеціальностей є важливим завданням у підготовці майбутніх вчителів до професійної діяльності в сучасному освітньому середовищі. SMART засоби (наприклад, інтерактивні дошки, відеопроєктори, планшети, віртуальні окуляри, телевізори, комп'ютери) можуть значно збільшити ефективність навчання та сприяти активній участі студентів у навчальному процесі.

Для формування компетентностей використання SMART засобів у студентів педагогічних спеціальностей можна застосовувати такі підходи:

1. Теоретична підготовка: базові знання про SMART засоби, їх функціональні можливості та принципи роботи. Це може включати лекції, практичні заняття, вивчення спеціальної літератури та онлайн-ресурсів.

2. Практичні тренування: використання SMART засобів в практичних ситуаціях. Цього можна досягти шляхом проведення спеціальних практичних занять у курсі «Технічні засоби навчання», де студенти отримують можливість експериментувати з різними SMART засобами, створювати навчальні матеріали та використовувати їх у власній навчальній практиці. Студентам можна запропонувати завдання з розробки навчальних матеріалів для використання SMART засобів. Наприклад, вони можуть створювати інтерактивні презентації, відеоуроки, електронні завдання тощо. Це дозволить студентам ознайомитися з можливостями SMART засобів та випробувати свої навички у створенні навчального контенту, а також розвивати творчість та інноваційний підхід до навчання.

3. Педагогічна практика: під час проходження педагогічної практики студенти впроваджують свої навички використання SMART засобів у реальній навчальній ситуації. Вони можуть проводити інтерактивні уроки, використовувати SMART засоби для створення цікавих і ефективних навчальних матеріалів та оцінювати результати використання SMART засобів у навчальному процесі.

4. Самоосвіта: самостійний розвиток навичок використання SMART засобів поза університетським навчанням. Вивчення нових технологій, дослідження інноваційних підходів до використання SMART засобів у навчанні, участь у вебінарах, тренінгах, конференціях, спеціалізованих курсах з використання SMART засобів тощо.

Важливо наголосити, що формування компетентностей використання SMART засобів вимагає системного підходу та постійного оновлення знань і навичок студентів. Правильно організована підготовка та практичне застосування SMART засобів у навчальному процесі можуть мотивувати зацікавленість студентів у вивченні та використанні SMART засобів у своїй майбутній професійній діяльності.

Цей комплексний підхід дозволяє студентам отримати необхідні знання, навички та досвід, щоб ефективно використовувати SMART засоби у своїй майбутній педагогічній практиці. Здобуті компетентності допоможуть студентам стати сучасними та інноваційними педагогами, здатними

використовувати технології для підвищення ефективності навчання та залучення учнів до активного навчального процесу.

Список використаних джерел

1. Застосування SMART технологій в суспільстві для побудови розумних міст / Ящик О. Б. // Сучасні проблеми графічної підготовки студентів у ЗФПО : теорія і практика. Електронний збірник матеріалів науково-практичної онлайнконференції (м. Тернопіль, 16 березня 2023р.). Тернопіль : ВСП «ТФК ТНТУ», 2023. С. 59–69.

2. Довідник термінів та понять з інформаційно-технічних засобів навчання. Навчальний посібник / укладачі Рак В. І., Луцик І. Б., Потапчук О. І., Франко Ю. П. Ящик О. Б. Тернопіль, ТНПУ, 2021. 192 с.

Резніченко З.В.,

кандидат педагогічних наук, доцент,
Полтавська академія неперервної освіти
ім. М. В. Остроградського
reznichenko@pano.pl.ua

ПІДГОТОВКА ВЧИТЕЛІВ ТЕХНОЛОГІЙ ПОЛТАВСЬКОЇ ОБЛАСТІ ДО РОБОТИ В НОВІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ШКОЛІ

Нова українська школа – це комплексна реформа освіти в Україні, яка спрямована на формування десяти ключових компетентностей учнів та наскрізних умінь (чільне місце серед яких посідає критичне мислення), які допоможуть їм адаптуватися до швидко змінюваного світу, досягати успіху у житті; базується на принципах дитиноцентризму, педагогіки партнерства, автономії шкіл та справедливого фінансування [1, С.8-9]. Нова українська школа передбачає зміну структури школи на 12-річну, переходу від знаннєвої парадигми освіти до компетентнісної, використання активних та інтерактивних методик навчання та оцінювання, організації сучасного, комфортного, безпечного та інклюзивного освітнього простору для учнів і учениць та розвиток їх потенціалу [2, С.126-150].

Освітній процес в закладах загальної середньої освіти в умовах Нової української школи має свої особливості, які вимагають від педагогічних працівників нових підходів до планування, організації та оцінювання навчальної діяльності учнів. Зокрема, реалізацію діяльнісного проєктного підходів, який є основним на уроках технологій та ін. [2, С.56-57]. Ця

проблематика є актуальною і важливою з огляду на те, що стосується не лише педагогів, але й суспільства, яке очікує від учителів якісної та сучасної освіти, наприклад, використання для підтримки освітнього процесу інформаційно-комунікаційних технологій.

Публікація присвячена висвітленню досвіду підготовки вчителів технологій Полтавської області до роботи в Новій українській школі (НУШ), її метою є аналіз поточного стану та перспектив розвитку професійних компетентностей вчителів технологій, які працюють у 5-6 класах закладів загальної середньої освіти Полтавщини.

У Полтавській академії неперервної освіти ім. М. В. Остроградського упродовж 2021-2022 років тривало навчання слухачів і слухачок курсів за програмою підвищення кваліфікації вчителів, які забезпечуватимуть реалізацію нового Державного стандарту базової середньої освіти у 2022-2023 н. р. «Нова українська школа: перехід на наступний рівень», технологічна освітня галузь». Організаційно-методичний супровід навчання здійснено Полтавською академією неперервної освіти ім.М.В.Остроградського (раніше Полтавським обласним інститутом післядипломної педагогічної освіти ім. М. В. Остроградського) відповідно до концептуальних напрямків реалізації перспективного плану розвитку інституту в контексті Концепції «Нової української школи» [2, С.38-45].

Тренінгові заняття для учителів технологій проведено у 2021 році заочною, у 2022 – дистанційною формою шляхом поєднання асинхронного і синхронного (консультації) режимів взаємодії суб'єктів освітнього процесу, відповідно до схваленої вченою радою закладу освіти програмою та розкладом занять.

Зголосилися їх реалізувати сертифіковані тренери педагогів (підготовлено 20 осіб), серед яких авторитетні педагоги-практики, у т.ч. переможниця фахового конкурсу «Учитель року – 2021» в номінації «Трудове навчання» в Полтавській області, а також його фіналісти та учасники різних років; консультанти центрів професійного розвитку педагогічних працівників і координатор технологічної освітньої галузі в Полтавській області (Резніченко З.В.).

Практично в усіх групах слухачів і слухачок підвищення кваліфікації вчителів технологій здійснилося на належному рівні. Відповідальні тренери-педагоги доклали максимум зусиль для якісного навчання педагогів, надавали групові та низку індивідуальних консультацій щодо виконання програми підвищення кваліфікації за предметно-методичним модулем.

Актуальні проблеми технологічної та професійної освіти

Основними досягнутими результатами педагогів стали: розвиток професійних компетентностей: усвідомлення і розуміння мети та компетентнісного потенціалу технологічної освітньої галузі, базових знань, вимог до обов'язкових результатів навчання; наступності у впровадженні змісту технологічної освітньої галузі на кожному освітньому рівні; особливостей сучасного навчально-методичного забезпечення освітньої галузі; шляхів упровадження інноваційних методів викладання технологій у 5-6 кл. (адаптаційному циклі); способів моделювання змісту технологічної освітньої галузі відповідно до обов'язкових результатів навчання.

За результатами навчання 685 вчителів технологій Полтавської області отримали сертифікати встановленого зразка (обсягом 15 год.) у 2022 році та 58 у 2021.

На основі рефлексії (відповідей, отриманих у формах зворотного зв'язку) можемо зробити висновок про те, що безперервний професійний розвиток педагогів є ключовим фактором успіху освітньої реформи “Нова українська школа” і наголосити на необхідності постійної педагогічної підтримки вчителів технологій, що працюють в НУШ. Пропонуємо рекомендації щодо їх підготовки:

Одним із напрямків підготовки вчителів технологій до роботи в Новій українській школі є розвиток професійних компетентностей та творчого потенціалу вчительства. Для цього необхідно створювати умови для безперервного професійного розвитку – нетворкінгу як співпраці у професійних спільнотах; неформального спілкуванні з колегами тощо, інформальної освіти (самоосвіти), роботи професійних спільнот галузевого спрямування (раніше – метод об'єднань), спеціальних дослідницьких груп; неформальної освіти шляхом участі в конференціях, семінарах (вебінарах), практикумах, тренінгах, майстер-класах, проходження онлайн курсів на освітніх платформах як в Україні, так і за її межами; формальної – курсів підвищення кваліфікації, стажування тощо.

Крім того, важливо сприяти формуванню позитивного ставлення до реформи НУШ, заохочувати вчителів до опанування сучасними стратегіями викладання, використання електронних (цифрових) освітніх ресурсів, реалізації творчих проєктів та ідей.

Заохочувати визначати траєкторії професійного розвитку педагогів самостійно, скориставшись «Щоденником професійного розвитку», розробленим у рамках фінського проєкту Навчаємось разом / Learning Together на основі Професійного стандарту за професією «Вчитель закладу загальної середньої освіти» або за допомогою консультантів центрів професійного

розвитку педагогічних працівників [4]. Зона особистої відповідальності педагога – відрефлексувати свою педагогічну діяльність, спланувати професійний розвиток та усвідомлено обрати для цього необхідні дидактичні інструменти.

Зрештою, необхідно підтримувати професійну мотивацію вчителів технологій, визначати перспективи їх кар'єрного зростання, надавати матеріальну та моральну підтримку, високо цінувати їх внесок у розвиток освітнього процесу.

Список використаних джерел

1. Концептуальні засади реформування середньої школи «Нова українська школа». URL: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/zagalna%20serednya/nova-ukrainska-shkola-compressed.pdf> (дата звернення: 15.10.2021).

2. Нова українська школа: путівник для вчителя 5-6 класів : навчально-методичний посібник / за ред. А. Л. Черній ; відп за вип. В. М. Салтишева. Рівне: РОППО, 2022. 168 с.

3. Нова українська школа: стратегії діяльності освітян Полтавської області та Полтавського обласного інституту післядипломної педагогічної освіти ім. М.В. Остроградського / Укл.: В. В. Зелюк, С. Ф. Клепко, І. О. Кіптілій. Полтава : ПОППО, 2017. 188 с.

4. Щоденник професійного розвитку. URL: <https://nushub.org.ua/resource/shhodennyk-profesijnogo-rozvytku/> (дата звернення: 20.04.2023).

Рябець К. С.,
здобувачка другого (магістерського) рівня вищої освіти,
Хмельницький національний університет
kati_1106@ukr.net

НАПРЯМИ ВИКОРИСТАННЯ ІНФОРМАЦІЙНО-КОМП'ЮТЕРНИХ ТЕХНОЛОГІЙ У ТЕХНОЛОГІЧНІЙ ОСВІТІ

Сучасний світ стрімко розвивається, а разом з ним зростають вимоги до якості технологічної освіти. У цьому контексті виникає необхідність активного впровадження інформаційно-комп'ютерних технологій, які сприяють покращенню процесу навчання та підготовки майбутніх фахівців в контексті сучасних вимог. Комп'ютерні технології відкривають нові можливості для

активного залучення здобувачів до навчально-пізнавальної діяльності, розвитку їхньої творчості та практичних навичок.

Інформаційно-комп'ютерні технології дають змогу продовжувати навчання за власним темпом, забезпечують доступ до великої кількості навчальних ресурсів, включаючи відеоуроки, інтерактивні матеріали та онлайн-курси. Студенти можуть самостійно вивчати нові технології, вирішувати завдання та спілкуватись зі співробітниками та викладачами через електронні комунікаційні засоби.

Комп'ютерні програми, симуляційні моделі та віртуальні освітні середовища дозволяють студентам отримати практичний досвід у віртуальній реальності, відтворити реальні процеси та вирішувати задачі без прямого контакту з об'єктом дослідження. Це дозволяє ефективно навчатися і виробляти необхідні навички без ризику помилок або втрати матеріалів.

Ще одним інноваційним рішенням використання інформаційно-комп'ютерних технологій є застосування 3D-друку. Ця технологія дозволяє студентам створювати фізичні моделі, прототипи та деталі, що допомагають у розумінні процесів і вирішенні реальних завдань. Відтворення об'єктів за допомогою 3D-друку сприяє більш глибокому розумінню матеріалу та розвитку творчого мислення.

Застосування віртуальної реальності також є важливим інноваційним рішенням у технологічній освіті. Вона дає можливість студентам побачити та взаємодіяти зі складними об'єктами та процесами, які можуть бути недоступні у реальному світі. Віртуальна освітня реальність дозволяє створити безпечне середовище для експериментів та досліджень, де студенти можуть розвивати свої навички та вирішувати складні завдання.

Ще одним напрямом використання інформаційно-комп'ютерних технологій є застосування онлайн-ресурсів та віртуальних навчальних середовищ. Сучасні технології дозволяють студентам мати доступ до великої кількості освітніх матеріалів, відеолекцій, інтерактивних вправ та тестів, які допомагають розширити їхні знання та навички. Віртуальні навчальні середовища дозволяють створювати ситуації, які можуть бути небезпечними або дорогими у реальному житті, тим самим надаючи студентам можливість навчитися та вдосконалити свої навички безпечно і ефективно.

Відмітимо ще одну інформаційно-комп'ютерну технологію, яка набула широкого використання у технологічній освіті. Це технологія, що передбачає використання інтерактивних дошок та електронних підручників. Ці технології дають змогу створювати динамічне навчальне середовище, де студенти можуть взаємодіяти з матеріалами, розв'язувати завдання та отримувати швидкий

зворотний зв'язок. Інтерактивні дошки дозволяють в освітньому процесі висвітлювати різноаспектно інформацію у вигляді відео, зображень, діаграм та інших візуальних матеріалів, що сприяє кращому сприйняттю і засвоєнню навчального матеріалу студентами.

Важко переоцінити значення інформаційно-комп'ютерних технологій у автоматизованій оцінці та налагодженні зворотного зв'язку в освітньому процесі. Застосування автоматизованих інструментів для оцінки навчальних досягнень та надання зворотного зв'язку допомагає студентам отримувати швидко та об'єктивну оцінку своїх знань та навичок. Це може включати використання онлайн-тестування, автоматичного перевіряння завдань та аналітики успішності студентів.

Можливості використання інформаційно-комп'ютерних технологій у технологічній освіті широкі. Дають змогу створювати стимулююче та ефективне навчальне середовище, сприяють розвитку творчості, практичних навичок та підготовці майбутніх фахівців до викликів сучасного світу. Впровадження інформаційно-комп'ютерних технологій в освітній процес вимагає постійного оновлення педагогічних підходів та активної взаємодії між викладачами та студентами. Саме таким чином можна забезпечити якісну та сучасну підготовку молодих спеціалістів у технологічній та професійній сферах.

Таким чином, арсенал інформаційно-комп'ютерних технологій, що використовуються в технологічній освіті, великий і включає:

1. Симуляційні програми та віртуальну реальність, які дозволяють студентам відтворювати реальні ситуації та експериментувати безпосередньо на комп'ютері. Це допомагає усунути ризики та витрати, пов'язані з реальними експериментами, і дає змогу студентам отримати практичний досвід.

2. 3D-друк та моделювання, що дозволяють студентам створювати фізичні моделі об'єктів і продуктів. Це допомагає в їхньому розумінні та аналізі конструкцій, а також сприяє розвитку креативних навичок.

3. Інтерактивні навчальні платформи та онлайн-курси, які дозволяють студентам самостійно вивчати матеріал, виконувати завдання, спілкуватись з викладачами та іншими студентами. Це забезпечує гнучкість і доступність навчання з будь-якого місця та в будь-який зручний час.

4. Використання хмарних технологій та спільних робочих середовищ, що сприяють обміну ідеями між студентами та викладачами. Це створює можливість для групової роботи над проектами та спільного розв'язання завдань.

5. Мультимедійні презентації, відеоматеріали та інтерактивні вправи, які роблять навчання більш цікавим і залучаючим для студентів. Вони дозволяють використовувати різноманітні формати інформації, що полегшує її сприйняття та запам'ятовування.

Використання цих інноваційних технологій не лише покращує якість навчання, але й розвиває навички, необхідні для сучасного ринку праці. Технологічна та професійна освіта з використанням інноваційних технологій готує студентів до викликів сучасного світу та сприяє їхньому успіху у професійній діяльності.

Зокрема, використання хмарних сервісів та платформ дозволяє студентам зберігати, обмінюватись та доступатись до навчального матеріалу в будь-який час і з будь-якого пристрою. Це забезпечує зручний доступ до ресурсів та сприяє колаборативному навчанню. Використання інтерактивних пристроїв, таких як інтерактивні дошки, планшети та смартфони, а також спеціально розроблених додатків дозволяє створювати більш захопливі та ефективні заняття. Це може включати використання інтерактивних вправ, віртуальних лабораторій, мультимедійних матеріалів та ігрових елементів. Використання технології розширеної реальності дозволяє студентам взаємодіяти з віртуальними об'єктами та інформацією, що проектується на реальному оточенні. Це дозволяє створювати імерсійні навчальні сценарії, наприклад, виконувати віртуальні ремонтні роботи, моделювати складні процеси або вивчати архітектурні об'єкти.

Список використаних джерел

1. 12 інноваційних технологій в освіті, що українцям можна запозичити просто зараз. URL: <https://osvitoria.media/experience/12-innovatsijnyh-tehnologiyi-v-osviti-shho-ukrayintsyam-mozhna-zapozychyty-prosto-zaraz/> (дата звернення: 05.05.2023).

2. Інноваційні технології навчання в сучасній школі. URL: <https://vseosvita.ua/library/innovacijni-tehnologii-navcanna-v-sucasnij-skoli-398770.html> (дата звернення: 15.04.2023).

3. Інформаційно-технологічна навчальна діяльність. URL: <https://ukreligieznavstvo.wordpress.com/2019/01/18/itn/> (дата звернення: 05.05.2023).

4. Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія: Соціальні науки (2021), № 1. URL: <https://social-science.uu.edu.ua/article/263> (дата звернення: 09.05.2023).

5. Інноваційні технології навчання на уроках в закладах професійно-професійно-технічної освіти. URL: <https://naurok.com.ua/innovaciyni-tehnologii-nav> (дата звернення: 15.04.2023).

Рябець С. І.,

кандидат технічних наук, доцент,
доцент кафедри технологічної та професійної освіти,

Центральноукраїнський державний університет
імені Володимира Винниченка

1432002@ukr.net

Алфімов І. О.,

здобувач першого (бакалаврського) рівня вищої освіти,

Центральноукраїнський державний університет

імені Володимира Винниченка

ivan.alfimov.2017@gmail.com

ІННОВАЦІЙНІ МЕТОДИ НАВЧАННЯ В ПРОЦЕСІ ТЕХНОЛОГІЧНОЇ ПІДГОТОВКИ УЧНІВ З ДЕРЕВООБРОБКИ

Сучасний стан освіти України все частіше спрямовує вчителів до пошуку нових методів навчання. Поява інтернету, комп'ютерів, планшетів, електронних книг та інших інноваційних технологій можуть допомогти вчителю технологій у цьому [1, 2].

Питання методики навчання технологій, вивчення деревообробки, використання інноваційних методів навчання школярів відображено у роботах таких вітчизняних науковців як Бех І. [2], Васюта М. [3], Коберник О. [4], Кремень В. [5], Царенко В. [6].

Вивчення деревообробки у старших класах забезпечується відповідною матеріально-технічною базою, правильно підібраними методами та засобами навчання, відповідними аудиторіями тощо.

Згідно теми нашої роботи доцільно буде дати пояснення до основних термінів дослідження.

Інноваційними методами навчання у закладах загальної середньої освіти вважають застосування таких методів навчання де учень постає головною одиницею власної освітньої діяльності, тобто змінюється фокус з вчителя на учня [5].

У ЗЗСО на уроках з отримання знань про деревообробку можна застосовувати такі види інноваційних методів та засобів.

Інтерактивний урок. Він передбачає застосування інтерактивних технологій навчання, серед яких хмарне навчання, круглі столи, мікрофон, інтерактивні презентації та ін.

Технології віртуальної реальності. Використання окулярів віртуальної реальності та спеціальних навчальних відео допоможе учням побачити різні елементи навчання не тільки плоскими, а й у просторовому зображенні. На сьогодні – це одна з найновіших технологій у ЗЗСО, однак не кожна школа має у своєму розпорядженні таку матеріально-технічну базу. За допомогою віртуальної реальності можна проводити екскурсії одразу у класі технологій.

Віртуальна освіта буде цікавою учням та заохочувати їх до пошуку нової інформації, наприклад з тем технологічної обробки деревоматеріалів [6].

Технологія 3D друку. Уроки деревообробки характерні не тільки теоретичною частиною, але й практичним виконанням певного об'єкту.

Моделювання власного об'єкту та його майбутній 3D друк розвиває в учнів прагнення до вивчення нових технологій, формує їхні технологічні компетенції, а також активує фантазію та творчість, що є надважливим на уроках технологій [6].

Творчі проекти. Сучасні творчі проекти – це не тільки про виготовлення виробу за зразком. Сучасним проєкт має вирішувати питання екології, повторного застосування матеріалів, бути необхідним сучасному суспільству. До прикладу, вивчаючи деревообробку на уроках технологій можна запропонувати використання палет, як вторинний матеріал для виготовлення садових меблів, створення годівничок для птахів з відходів деревообробки і т.д. [2, 4].

Таким чином, використання інтерактивних методів та засобів навчання на уроках деревообробки у ЗЗСО може вирішувати питання залучення учня до активної самоосвіти, до пошуку нових ідей та творчих доробок.

Список використаних джерел

1. Modern technologies for solving actual society's problems. Monograph. Katowice, Poland: Publishing house of university of technology, 2022. 450 sh.
2. Бех І. Д. Компетентнісний підхід у сучасній освіті: підручник. Київ, 2012. URL: <http://www.ipv.org.ua/component/content/article/8-beh/56-2012-09-04-22-32-01.html>. (дата звернення 09.05.2023).
3. Васюта М. І. Деревообробка – сучасний стан та перспективи розвитку. Економіка України. №9. 2021. С. 22.
4. Коберник О. М. Інноваційні педагогічні технології у трудовому навчанні. Тернопіль: «Азбука», 2017. 208 с.

5. Кремень В. Т. Інновація в контексті науки і освітньої практики. Педагогічна освіта і освіта дорослих: європейський вимір: зб. наук. пр. К. 2018. С. 8–16.

6. Царенко В. О. Розвиток інформаційно-цифрових компетентностей школярів засобами віртуального середовища. Віртуальний освітній простір: психологічні проблеми»: Тези доповідей 2-ї міжнародної науково-практичної конференції. 2017. URL: <https://goo.su/6xJ4G>. (дата звернення 19.05.2023).

Рябець С. І.,

кандидат технічних наук, доцент,
доцент кафедри технологічної та професійної освіти,

Центральноукраїнський державний університет
імені Володимира Винниченка

Нестер І. О.,

здобувач другого (магістерського) рівня вищої освіти,

Центральноукраїнський державний університет
імені Володимира Винниченка

1432002@ukr.net

ВИМОГИ ДО ОБ'ЄКТІВ ПРОЄКТНО-ТЕХНОЛОГІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ УЧНІВ У ЗЗСО

Освітня система на уроках трудового навчання повинна не тільки дати старшокласникам певну кількість знань, умінь і навичок, а формувати в них необхідні компетентності, зокрема загальну здатність, яка має ґрунтуватися на накопичених знаннях, отриманому досвіді, власних цінностях, творчих здібностях, отриманих завдяки навчанню «Технологій». Випускники закладу загальної середньої освіти, переходячи до самостійного життя, можуть відчувати певні об'єктивні труднощі при формуванні визначення життєвих позицій та велику розбіжність між змістом сучасного життя й змістом їхніх знань, отриманих у ЗЗСО.

Останнім часом, як ми помічаємо, велика увага приділяється переорієнтації оцінки змісту освітньої діяльності з понять «грамотність», «чемність», «загальна особистісна культура» на такі поняття, як «компетентність» та «компетенція», формування яких, в свою чергу, можуть забезпечити досягнення нового рівня якісної освіти та буде спрямована на

всебічний розвиток старшокласника з метою підготовки його до активної та ефективної участі в суспільному повсякденному технологічному житті.

Аналіз теоретичних досліджень, котрі виконувались нами підтверджує, що проблема використання компетентнісного підходу залишається не досить повно розкритою та однозначною. Компетентісний підхід не є новим у вітчизняній освіті. Серед українських дослідників компетентісного підходу в сучасній освіті виділяємо Бібік Н.[1], Гончарука В.[2, 3], Овчарука О. [4], Пометун О. [5], Рудь М. [6], Сидоренка В.[7], Химинець В. [8], Хищенко О. [9], Ящука С [10]. Ними було обґрунтовано, що компетентісний підхід дає змогу ефективно здійснювати перехід від знанневої парадигми освіти до діяльнісної, орієнтованої на актуальні й затребувані життям результати навчання

У технологічній освіті, на нашу думку, найефективнішою реалізацією компетентісного підходу є метод проєктів. Використання вчителем технологій методу проєктів спонукає його до пошуку відповідних об'єктів проєктування, добір яких має певні вимоги, серед яких:

1. Об'єкт проєктної діяльності учнів має бути розрахований на їх вікову та фізіологічну категорію.

2. Об'єкт проєктної діяльності учнів має на меті використання їхнього певного освітнього потенціалу.

3. Правильний вибір об'єкту заохочує учнів до використання раніше опанованих умінь та навичок творчої діяльності.

4. Раціональний вибір об'єкту праці спонукає до використання екологічних конструкційних матеріалів.

5. Об'єкт проєктної діяльності зацікавлює учня та націлює його до активної творчої роботи [9].

Таким чином, навчання в умовах компетентісного підходу можна реалізувати за допомогою методу проєктів, де одним з важливих факторів успішної його реалізації є добір об'єкту праці. Вчителю технологій варто уважно ставитись до вибору об'єктів проєктування з урахуванням вищезазначених вимог для досягнення в трудовій підготовці поставленої мети навчання.

Список використаних джерел

1. Бібік Н. М. Переваги і ризики запровадження компетентісного підходу в шкільній освіті. *Український педагогічний журнал*. 2015. № 1. С. 47–58. URL: <http://lib.iitta.gov.ua/9772/1/10-35-1-PB%20%281%29.pdf> (дата звернення 18.04.2023).

2. Гончарук В. В., Гончарук В. А. Впровадження сучасних інноваційних технологій у процес формування професійної компетентності майбутнього

випускника. *Наукові та освітні трансформації в сучасному світі*: збірник матеріалів Всеукраїнської міждисциплінарної науково-практичної конференції (м. Чернігів, 15 липня 2021 року). Науково-освітній інноваційний центр суспільних трансформацій, м. Чернігів. Суми: ТОВ НВП «Росток А.В.Т.», 2021. С. 207–210.

3. Гончарук В. В., Гончарук В. А. Інноваційні технології у компетентісно-зорієнтованому навчальному процесі закладу середньої освіти. Матеріали V Всеукраїнської (заочної) науково-практичної конференції «Педагогічні інновації в освітньому просторі сучасного закладу вищої освіти» (12 березня 2021 року) : збірник тез. Київ: ККІБП, 2021. С. 56–58.

4. Овчарук О. В. Компетентність як предмет обговорення: міжнародні підходи. *Формування інформаційно-комунікаційних компетентностей у контексті євро інтеграційних процесів створення інформаційного освітнього простору*: посібник. Київ, 2014. С. 7–16.

5. Пометун О. Компетентнісний підхід найважливіший орієнтир розвитку сучасної освіти. К: Рідна школа, 2015. № 1. С. 65–69.

6. Рудь М. Компетентнісний підхід в освіті. *Вісник Львів. ун-ту. Серія: Педагогіка*. Львів, 2016. Вип. 21. ч. 1. С. 73–82.

7. Сидоренко В. Проектно-технологічний підхід як основа оновлення змісту трудового навчання школярів. *Трудова підготовка в закладах освіти*. 2019. № 1. С. 2–4.

8. Химинець В. Компетентнісний підхід до майбутнього професійного розвитку учня. URL: <http://zakinppo.org.ua/2010-01-18-13-44-15/233-2010-08-25-07-10-49> (дата звернення 28.03.2023).

9. Хищенко О. О Особливості організації проектно-технологічної діяльності учнів на уроках технологій. *Науковий часопис НПУ імені М. П. Драгоманова*. К., 2017. С. 29–32.

10. Ящук С. Організаційно-методичні умови проектно-технологічної діяльності учнів на уроках трудового навчання. *Психолого-педагогічні проблеми сільської школи*. зб. наук. праць Уманського держ. пед. ун-ту ім. Павла Тичини. К.: Міленіум, 2016. С. 160–170.

Савчук О. П.,

кандидат педагогічних наук, доцент кафедри

технологічної та професійної освіти,

ДЗ «Південноукраїнський національний педагогічний

університет імені К.Д.Ушинського»

alenska.od.ua@gmail.com

ТЕХНОЛОГІЧНА ТА ПРОФЕСІЙНА ОСВІТА В УМОВАХ НОВОЇ УКРАЇНСЬКОЇ ШКОЛИ

Освіта готує всебічно розвинену особистість як найвищу цінність суспільства. В Законі України «Про освіту» наголошено на виховання відповідальних громадян, які здатні до свідомого суспільного вибору та спрямування своєї діяльності на користь іншим людям і суспільству, збагачення на цій основі інтелектуального, економічного, творчого, культурного потенціалу Українського народу, підвищення освітнього рівня громадян задля забезпечення сталого розвитку України та її Європейського вибору» [1].

Випускник Нової української школи – це цілісна всебічно розвинена особистість, здатна до критичного мислення; патріот з активною життєвою позицією, який діє згідно з морально-етичними принципами, здатний приймати відповідальні рішення, поважає гідність і права людини; інноватор, здатний змінювати навколишній світ, розвивати економіку за принципами сталого розвитку, конкурувати на ринку праці, навчатися впродовж життя» [2].

Реформування Нової української школи призвело до перегляду та переосмислення вимог сьогодення щодо ролі підготовки майбутніх учителів технологічної та професійної освіти в цілому у закладах вищої освіти [3].

Професійна підготовка фахівців відображена в законах України «Про освіту» (2017 р.), «Про вищу освіту» (2014 р.), «Про повну загальну середню освіту» (2020 р.), Концепції «Нова українська школа» (2016 р.), Концепції розвитку освіти України на період 2015-2025 років, Стратегії розвитку вищої освіти в Україні на 2022-2032 роки (2022 р.).

Специфіка навчання майбутніх учителів технологічної та професійної освіти згідно положень Концепції Нової української школи потребує володіння знаннями щодо різноманітних видів перетворювальної діяльності людини, загальними закономірностями будови й використання техніки, проектування та виготовлення різноманітних виробів, конструювання навчального процесу із застосуванням індивідуального підходу до учнів, спрямованого на розвиток у

Актуальні проблеми технологічної та професійної освіти

них творчих здібностей об'єднання вмінь, навичок трудової діяльності з формуванням досить високого рівня освіченості студентів, здатності розуміти художні цінності, формування смаку, естетичних почуттів, широкого використання нових ІТ-технологій, нових мультимедійних засобів навчання.

Сучасний вчитель технологічної та професійної освіти з високим рівнем професійної компетентності, здатний ефективно діяти в нових умовах, спроможний приймати оптимальні рішення в різноманітних педагогічних ситуаціях; володіти різноманітною кількістю технік з обробки, виготовлення та оздоблення виробів, мати практичні навички роботи з деревиною, металом та іншим конструкційним матеріалом [5, С.10].

Слід акцентувати увагу на окремих положеннях Концепції Нової української школи, що потребують особливої уваги з боку професорсько-викладацького складу:

- багатоступенева підготовка зі створенням системи безперервної освіти (зміна навчальних планів);
- широке впровадження інноваційних методів та технологій навчання;
- ІКТ;
- індивідуальна робота зі студентом для досягнення навичок самостійної їх роботи;
- підготовки спеціалістів за цільовими договорами за участі замовника у роботі державної екзаменаційної комісії з державної атестації системи знань, умінь і навичок студента-випускника
- міжнародна співпраця в галузі технологічної та професійної освіти особистості.

Таким чином потребує змін підготовка майбутніх учителів технологічної та професійної освіти та перегляд структури навчального матеріалу програми практикуму в навчальних майстернях для вчителів трудового навчання[4, С.69].

Вищезазначене вказує на пошук нових підходів та шляхів підвищення конкурентоспроможності та професіоналізму фахівця у галузі технологічної та професійної освіти. Важливим є наступність на всіх рівнях навчання, що сприяє поступовому і неперервному оволодінню системою технологічних знань, практичних умінь та технологічних якостей, які забезпечать в подальшому результативність вищезазначеної професійної підготовки.

Список використаних джерел

1. Закон України «Про освіту» № 2145-VIII (2017).
<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19#Text>

2. Кабінет Міністрів України. (2016, 14 грудня). *Про схвалення Концепції реалізації державної політики у сфері реформування загальної середньої*

освіти «Нова українська школа» на період до 2029 року (988-р).
<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/988-2016-p>

3. Нова українська школа. Концептуальні засади реформування середньої освіти / Міністерство освіти і науки України. 2016. URL: <https://www.kmu.gov.ua/storage/app/media/reforms/ukrainska-shkola-compressed.pdf>

4. Савчук О. П. Професійно-педагогічна підготовка майбутніх учителів технологів в аспекті графічно-образної компетентності. *Nauka i studia* 1 (162). 2017. *Pedagogiczne nauki.*: Przemysl. str. 68–72.

5. Савчук О. П., Штайнер Т. В. Особливості професійно-педагогічної підготовки майбутніх учителів. *Materials of the XIII international scientific and practical conference «Science without borders-2017»*, 30 March-07 April 2017. Volume 4 *Pedagogical sciences*, Sheffield science and education ltd. P. 8–11.

Свиридюк А. С.,

здобувачка другого (магістерського) рівня вищої освіти,
Кременецька обласна гуманітарно-педагогічної
академії ім. Тараса Шевченка

МЕТОДИЧНІ АСПЕКТИ ОРГАНІЗАЦІЇ РОБОТИ ГУРТКА З БІСЕРОПЛЕТІННЯ

Методика гурткової роботи базується на фундаментальних засадах методичної науки та передбачає системний підхід до розгляду цього процесу. Це означає, що потрібно враховувати особливості процесу за різними аспектами і показати, як вони реалізуються у потрібному контексті.

У методиці навчання вирізняють два аспекти, у напрямі яких педагог розвиває свою діяльність: з одного боку, удосконалює зміст предмету і його структурування відповідно до нових психолого-педагогічних підходів і завдань, з другого боку, постійно працює над пошуком та апробацією доцільних і ефективних методів, технологій, засобів навчання, щоб досягнути поставленої мети [2, С. 47]. Якщо удосконалення змісту навчання педагог виконує, спираючись на свої педагогічні та фахові знання, то робота над процесуальним аспектом є складнішою, оскільки потребує розгляду діяльності педагога і процесу учіння учнів із позиції педагогічної психології. Саме методика учіння потребує від педагога психологічних знань щодо механізмів наuczіння й учіння та їх практичної реалізації. У навчальній діяльності виділяють мотиваційний, орієнтовний, виконавський, рефлексивно-оціночний і змістовий компоненти,

сформованість яких забезпечує ефективність процесу навчання і створює ґрунт для вироблення індивідуального стилю діяльності людини [2, С. 47–48].

Робота гуртка повинна організовуватися з урахуванням принципів дозвіллевої діяльності (інтересу, єдності відпочинку і пізнання, спільності діяльності) та наступності [2, С. 12]. Реалізація принципу наступності полягає в організації роботи гуртка, коли творчий потенціал гуртківців розкривається при переході від одного рівня навчання до іншого, відповідно до поставлених вимог щодо рівня результатів їх творчості.

Аналіз нормативно-правового забезпечення організації позашкільної освіти дозволяє виділити три рівні навчання, які реалізуються відповідно до «Типових навчальних планів для організації навчально-виховного процесу в позашкільних навчальних закладах, що перебувають у сфері управління Міністерства освіти і науки України»: початковий, основний і вищий. Інноваційний характер роботи гуртка визначається за рівнями творчості, на яких працюють гуртківці. Кожен із рівнів має свою мету, методичні завдання, перспективи, недоліки і обмеження, що у кінцевому випадку відображається у змісті. Навчання у гуртку початкового рівня триває 1–2 роки. Його метою є загальний розвиток вихованців, учнів і слухачів; виявлення їх здібностей та обдарувань, прищеплення інтересу до творчої діяльності. Методичні завдання полягають у: загальнокультурному розвитку дитини, впровадженні інформаційно-пізнавальних форм, методів теоретичних і практичних основ творчої діяльності, створенні відповідних умов, адаптації до позашкільної життєдіяльності. Робота такого гуртка орієнтована на учнів з середнім рівнем і вище знань і посереднього керівника. А до недоліків можна віднести переважно споживацьке ставлення гуртківців через відсутність високих домагань у діяльності, обмеженість розвитку через недостатність часу. За програмою основного рівня в гуртку учні (вихованці, слухачі) навчаються протягом 1–4-х років.

Основною метою навчання в гуртку є: розвиток інтересів, формування знання, практичних умінь і навичок, задоволення потреби в опануванні вибраного напрямку заповнення вільного часу, який з великою ймовірністю може стати хобі або створить ґрунт для нової професійної діяльності. Методичні завдання полягають: у створенні умов для розвитку творчої особистості та стійких інтересів до творчої діяльності; розширенні та поглибленні інтересів, вмінь і навичок, поглибленні теоретичних знань в обраному напрямі; глибокій теоретичній та практичній підготовці; створенні умов для соціальної адаптації у суспільстві [2, С. 12–13].

Техніка «бісероплетіння» належить до різновиду декоративно-прикладного мистецтва і має специфічні риси та своєрідні ознаки. Дуже важливим є розуміння вчителем завдань, які він ставить перед своїми гуртківцями, його вміння передати школярам основні принципи роботи з бісером, а методика навчання має ґрунтуватися на чітких дидактичних принципах: активності та свідомості; систематичності та послідовності; міцності засвоєння знань; доступності та посильності у навчанні.

Нами передбачено систему завдань трьох рівнів складності. На першому рівні робота має репродуктивний характер – за зразком. На другому вона замінюється репродуктивно-творчою діяльністю; це, як правило, робота по пам'яті з внесенням елементів творчості (додаткові деталі, загальне художньо-композиційне рішення тощо). Поступово діяльність переходить на третій рівень – творчий, у творчо-естетичну працю (робота за власним задумом).

Процес створення композицій у техніці «бісероплетіння» передбачає поетапне виконання.

1. Вибір сюжету. Вчитель підбирає теми, значимі для себе й цікаві та доступні для гуртківців.

2. Складання ескізу композиції. Перед виконанням ескізу вчитель має разом зі школярами проаналізувати форми предметів, їх співвідношення. Вчитель пропонує розглядати предмети, давати порівняльну характеристику їхніх частин, створювати схеми, складати візерунки для техніки нанизування.

3. Кольорове вирішення роботи. Вчитель знайомить гуртківців з елементарними законами сполучення кольорів та їх впливом на людину, гармонією кольорів (гармонія споріднених кольорів, гармонія контрастних кольорів). Формування у школярів знання про кольоровий спектр, уміння підбирати і поєднувати кольорові відтінки теплої та холодної гам надає можливість школярам розвивати своєрідне світосприйняття, передавати емоційний стан, виховувати власну колористичну культуру. У процесі цього відбувається зміна настрою учня, підвищуються рівень його розумової працездатності, зацікавленість, розвиваються творчі здібності та нахили.

4. Вибір матеріалу за видом (бісер, намистини, склярус) та розміром. Гуртківці ознайомлюються з різновидами бісеру за формою, кольором та розмірами; матеріалами, необхідними для бісероплетіння.

5. Плетіння (нанизування) окремих елементів. Учні ознайомлюються з найпростішими прийомами бісероплетіння: підвіска, бахрома, гілочки, фестони, кулька, квітка, листочок, шнури та джгути, кутки. Вчитель ознайомлює дітей з основними елементами бісероплетіння – ланцюжками: • за складністю: простий, складний; • за видом: щільний, ажурний; • за технікою

виконання: нанизування на одну голку, дві голки або на декількох голках; • за кількістю рядів: однорядні, багаторядні.

6. Підготовка основи для композиції. Гуртківці вчаться створювати та оформлювати основу для композиції, вирішувати композиційність за формою, колоритом, художнім смаком.

7. Композиційне вирішення роботи (компонування та закріплення елементів на основу).

Гурток із бісероплетіння завжди широко популярний серед учнів, проте від доцільної організації педагогом навчально-виховного процесу залежить розвиток зацікавленості та здібностей гуртківців.

Список використаних джерел

1. Брижак Н. Ю. Методика гурткової та клубної роботи в загальноосвітніх та позашкільних навчальних закладах : навчальний посібник. Київ: Логос, 2017. 126 с.

2. Сліпчишин Л. В. Методичні засади впровадження сучасних підходів у роботу гуртків: посібник. Львів : СПОЛОМ, 2015. 116 с.

Слободянюк Н. А.,

здобувачка ступеню вищої освіти магістра,
Вінницький державний педагогічний університет
імені Михайла Коцюбинського

Дощечкіна І. В.,

здобувачка ступеню вищої освіти магістра,
Вінницький державний педагогічний університет
імені Михайла Коцюбинського
e-mail: ksanamar77@gmail.com

ЕТНОКУЛЬТУРНЕ ВИХОВАННЯ УЧНІВ СТАРШОЇ ШКОЛИ ЗАСОБАМИ ДЕКОРАТИВНО-УЖИТКОВОГО МИСТЕЦТВА: ТЕОРЕТИКО-МЕТОДИЧНИЙ АСПЕКТ

Складні соціально-економічні перетворення у нашій країні, повернення до етнічних коренів, пошук етнокультурної спадщини народу у контексті глибшого розуміння загальнолюдської культури активізують пошуки способів підсилення вивчення традиційної народної культури в закладах освіти, ефективних технологій виховання особистості у динамічних умовах

сьогодення, експериментального відпрацювання шляхів його здійснення етнокультурними засобами. В умовах становлення української держави одним з найважливіших завдань є створення національної системи освіти, яка сприятиме розвитку компетентностей особистості на основі культури та мистецтва українського народу, народних традицій, залученню молодого покоління до надбань духовної культури. Тому етнокультурне виховання підлітків засобами декоративно-ужиткового мистецтва (ДУМ) є актуальною проблемою педагогічної теорії і практики.

У працях науковців, предметом досліджень яких є етнокультурне виховання учнів, це поняття визначається «як етносоціальний процес формування особистості, що забезпечує етнізацію дітей, як невід'ємну складову формування їхньої особистості. Процес етнокультурного виховання забезпечується засвоєнням етнокультурної інформації, творчою участю у розвитку рідної культури» [2, С. 5].

Основними принципами етнокультурного виховання є природовідповідність, народність, культуровідповідність, етнізація, гуманізм, демократизм, зв'язок із життям, гармонізація індивідуальних і загальнолюдських потреб та інтересів особистості, безперервність і наступність, самостійність та активність, багатокладність і варіативність особистості, свободовідповідність.

Мету етнокультурного виховання старшокласників ми вбачаємо у формуванні національної ідентичності, світогляду, соціальних і моральних позицій на основі моральних і культурно-історичних цінностей, залучення їх до збереження та відродження національних, культурно-історичних особливостей конкретного регіону, розвитку у них творчих здібностей та формування інтересу до творчої діяльності, ціннісного ставлення до національної культури та історії, мотивацію на самостійне заповнення знань.

До провідних завдань етнокультурного виховання учнів належать: формування національної свідомості; забезпечення духовної єдності поколінь; прищеплення шанобливого ставлення до української культури; виховання духовної культури особистості; утвердження принципів вселюдської моралі; формування творчої особистості; виховання поваги до Конституції, законодавства України, державної символіки; формування глибокого усвідомлення взаємозв'язку між ідеями свободи, правами людини та її громадянською відповідальністю; формування екологічної культури людини, гармонії її відносин з природою; розвиток індивідуальних здібностей і талантів молоді, забезпечення умов їх самореалізації [4, С. 112].

Безмежні можливості для етнокультурного виховання учнів старшої

школи, що ґрунтується на вивченні, засвоєнні та трансляції української традиційної народної культури як суспільно-історичного явища, в якому відбився світогляд, морально-етичні й естетичні цінності українського народу створює технологічний компонент освітньої галузі «Технології» чинного Державного стандарту базової і повної загальної середньої освіти [1]. Етнокультурне виховання під час навчання учнів технологій може здійснюватися різними методами та засобами, проте, особливого значення набувають засоби декоративно-ужиткового мистецтва, яке є невід'ємною складовою народного мистецтва. Технологічний компонент освітньої галузі «Технології» передбачає володіння характерними для регіону основними техніками і технологіями створення виробів ДУМ; використання традиційних і сучасних прийомів обробки природних матеріалів, синтезування естетичних та функціональних вимог як провідного способу творення у декоративно-ужитковому мистецтві під час проєктування й виготовлення виробу. Відтворення культури, духовності починається з поглибленого вивчення її стародавніх традиційних і кращих сучасних надбань.

Декоративно-ужиткове мистецтво має значний потенціал щодо формування етнічних цінностей у підростаючого покоління. Формування інтересу до народів, які мешкають на території рідного краю, його традицій, звичаїв сприяє вихованню свідомого громадянина, який шанобливо ставиться до духовних і матеріальних надбань свого народу. Національна культура, національна символіка та народне мистецтво, яке належить до багатоетнічної загальнолюдської культури, є органічними складовими цілісної системи української етнопедагогіки. Саме етнічний момент, що присутній в художніх ремеслах і промислах (гончарстві, художній обробці металу і дерева, художній вишивці, бісерному рукоділлі, плетінні гачком і спицями, народній ляльці тощо), допомагає вирізнити такі риси своєрідності народного мистецтва, завдяки яким новим поколінням передаються у спадок традиції, практичний досвід виконання виробів.

Основним напрямом етнокультурного виховання старшокласників засобами ДУМ, на нашу думку, є формування етнокультурних знань, практично-художніх умінь і гуманістичних ціннісних орієнтацій. Вони здійснюються через такі види діяльності з етнокультурного виховання учнів: художньо-творча передбачає засвоєння особливостей народного мистецтва своєї країни та регіону зокрема, технології виготовлення виробів ДУМ і народних звичаїв, традицій; пізнавальна в галузі традиційної регіональної культури; ціннісно-орієнтаційна спрямована на засвоєння цінностей традиційної культури та формування етнокультурних поглядів, оцінок під час безпосередньої участі особистості у різних формах навчально-виховного

процесу; комунікативна заснована на емоційному спілкуванні під час навчально-виховного процесу; розважальна, яка базується на спілкуванні за етнокультурними інтересами.

Поряд із змістом важливе місце в системі етнокультурного виховання учнів засобами ДУМ належить формам і методам його реалізації. Серед основних форм діяльності із засвоєння, збереження та трансляції української культури ми виокремлюємо: індивідуальні, групові (теоретичні і практичні, інтегровані заняття, тренінги, майстер-класи), масові (виставки, конкурси, обрядові масові народні свята і розваги). Доцільнішим, на нашу думку, буде використання в навчально-виховному процесі поєднання традиційних (учнівські виставки, конкурси, екскурсії, залучення батьків до навчально-виховного процесу) та інноваційних (виставки батьківських робіт, індивідуальні виховні маршрути, майстер-класи батьків) форм реалізації етнокультурного виховання учнів засобами декоративно-ужиткового мистецтва.

Потрібно також забезпечити цілеспрямований і систематичний вплив засобів ДУМ на формування інтелектуального, емоційно-ціннісного, патріотичного компонентів громадянської самосвідомості учнів. Зокрема, це – походи до музеїв народного декоративно-ужиткового мистецтва, особливо, свого регіону, виокремлення годин на вивчення кожного виду ДУМ, розроблення творчих проєктів національно-культурної тематики. Важливим є забезпечення наступності навчально-виховної роботи в урочний та позаурочний час, спрямовуючи учнів на детальніше вивчення та засвоєння історії, регіональних особливостей та технік ДУМ.

Етнокультурне виховання старшокласників буде ефективним, якщо зміст навчально-виховного процесу спрямувати на їхнє прилучення до духовних цінностей українського декоративно-ужиткового мистецтва, використовуючи сучасні методи національного виховання та традиції етнопедagogіки. У сучасних умовах, коли реалізується гуманістичний та особистісно орієнтований підходи у вихованні, не можна не враховувати участі самого вихованця в цьому процесі. У сучасній школі поняття «метод виховання» має означати спосіб спільної діяльності, спільний шлях партнерства, співробітництва між вихователем і вихованцем, досягнення бажаної мети виховання. Тому поділяємо точку зору М. Фіцули [5], Н. Мойсеюк, які під методами виховання розуміють «найважливіші способи взаємопов'язаної діяльності вихователя і вихованців, які спрямовані на усвідомлення школярами сутності суспільних цінностей, розвиток позитивних ставлень до них, вироблення відповідних навичок і звичок поведінки, їх корекцію і вдосконалення, підтримку розвитку

індивідуального потенціалу особистості» [3, С. 458-459].

Реалізувати етнокультурний підхід до побудови змісту виховання допомагає народна педагогіка, джерелом вивчення якої є фольклор педагогічного змісту і спрямованості, етнографічні матеріали, народні виховні традиції, народні молодіжні свята, досвід сімейного виховання тощо. Використання традицій етнопедагогіки під час етнокультурного виховання старшокласників презентує застосування виховної скарбниці народної мудрості в роботі вчителя технологій, що передбачає: 1) методи розвитку свідомості особистості – це методи різнобічного впливу на свідомість, почуття і волю з метою формування поглядів і переконань, до яких належать словесні методи: бесіда, лекція, диспут і метод прикладу; 2) методи формування суспільної поведінки – методи, що передбачають організацію діяльності вихованців і формування досвіду суспільної поведінки, до яких належать вимога, громадська думка, вправлення, привчання, доручення, створення виховних ситуацій; 3) методи стимулювання діяльності та поведінки – методи, що виконують функції регулювання, коригування і стимулювання поведінки та діяльності вихованців, до яких належать змагання, заохочення і покарання.

Реалізація етнокультурного виховання старшокласників під час навчання декоративно-ужиткового мистецтва передбачає застосування різних засобів соціально-культурної діяльності: рідної мови, рідної історії, краєзнавства, мистецтва, традиційних ремесел і промислів, природи рідного краю, народної міфології, фольклору, національної символіки, вірувань, релігійних і народних традицій, родинно-побутової культури, звичаїв, обрядів тощо. Прилучення старшокласників до українських народних ремесел і промислів, оволодіння майстерністю декоративної творчості впливає як на результати етнокультурного виховання, так і на професійне самовизначення, формує у них потребу творчої діяльності.

Отже, процес етнокультурного виховання учнів старшої школи має передусім спрямовуватись на формування у них національної свідомості та національно-культурної ідентичності. Одними з головних засобів формування етнокультури старшокласників мають бути народне декоративно-ужиткове мистецтво, художні народні промисли, традиційні ремесла рідного регіону, що є невичерпним джерелом для виховання підростаючого покоління. Звернення до тисячолітнього доробку нашого народу, в якому зафіксовані духовність, обдарування, мистецький хист українців, є підґрунтям національної системи етнокультурного виховання молоді. Завдяки пізнанню історичного минулого рідного народу, оволодінню його духовно-матеріальними цінностями учень формується яскравою, інтелігентною, неповторною особистістю з глибокими

різнобічними знаннями і прагненням втілення у собі національного ідеалу, постійного самовдосконалення, духовного й естетичного зростання.

Список використаних джерел

1. Державний стандарт базової і повної загальної середньої освіти. Затверджено постановою Кабінету Міністрів України від 23 листопада 2011 р. № 1392: URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/1392-2011-п>.
2. Етнокультурне виховання учнів засобами декоративно-ужиткового мистецтва в умовах позашкільного навчального закладу: методичний посібник / за ред. А.В. Корнієнко. Д.: Надруковано ПП Дрига Т.В., 2016. 236 с.
3. Мойсеюк Н.Є. Педагогіка: навчальний посібник. К., 2003. 615 с.
4. Сележан Й.Ю. Основи національного виховання. Українознавство: історичний, філософсько-релігійний аспекти: хрестоматія. Чернівці: Книги-XXI, 2005. 306 с.
5. Фіцула М.М. Педагогіка: навчальний посібник. К.: Академвидав, 2006. 560 с.

Тимошук А. А.,

здобувачка другого (магістерського) рівня вищої освіти,
Кременецька обласна гуманітарно-педагогічна
академія ім. Тараса Шевченка

ОРГАНІЗАЦІЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ ЯК ЗАСІБ ФОРМУВАННЯ ПРЕДМЕТНИХ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ З ТЕХНОЛОГІЙ

«Метою базової загальної середньої освіти є розвиток і соціалізація учнів, формування їхньої загальної культури, національної самосвідомості, творчих здібностей, дослідницьких і життєзабезпечувальних навичок, світоглядних орієнтирів, здатності до самонавчання в умовах глобальних змін і викликів й саморозвитку» [3]. На сучасному етапі розвитку педагогічної теорії та практики великого значення набуває формування ключових та предметних компетентностей учнів. Адже від них залежить ефективність навчання: свідоме і міцне здобуття знань, перетворення знань на переконання, розвиток інтересу до навчальної діяльності, самостійність думки та практичних дій. Деякі автори переконані, що «формування ... компетентності є одним з найнеобхідніших завдань на шляху до виховання творчої особистості» [4; 5]. Одним із засобів

формування предметної компетентності, на нашу думку, є організація самостійної роботи.

Дослідник, О. Пінчук [4], розглядає предметну компетентність учня як ознаку високої якості його навчальних умінь, можливості встановлювати зв'язки між набутими знаннями та реальною дійсністю, здатності знаходити процедуру (метод) вирішення проблеми та успішно використовувати власні уміння, сформовані впродовж вивчення навчальної дисципліни.

У структурі предметної компетентності учнів старшої школи І. Чайковська виділяє три компоненти: когнітивний, діяльнісний, особистісний й зазначає, що компетентності не суперечать знанням, умінням і навичкам, вони передбачають усвідомлене їх використання [5].

Всі названі вище компоненти, на нашу думку, особливого розвитку набувають під час самостійної роботи. У самостійній роботі проявляється індивідуальність кожного учня, формуються характер та інтелект. Раціонально організована самостійна робота учнів впливає на їх продуктивність, помітно результат; урок стає ефективним, бо самостійність у навчанні – найважливіша умова повноцінного здобуття знань, формування вмінь і навичок. Правильно застосована самостійна робота розвиває увагу дітей, здатність міркувати, запобігає формалізму в засвоєнні знань і взагалі, формує самостійність як рису характеру.

І. Зайченко виокремлює чотири рівні самостійної продуктивної діяльності учнів: 1) копіюючи дії учнів за заданим зразком; 2) репродуктивна діяльність, пов'язана з відтворенням інформації про різні властивості навчального об'єкта; 3) продуктивна діяльність самостійного застосування набутих знань для вирішення завдань, які виходять за межі відомого зразка і потребує здатності до індуктивних та дедуктивних висновків; 4) самостійна діяльність, що виявляється в переносі знань при вирішенні завдань в істотно нових ситуаціях, складанні нових програм прийняття рішень, виробленні гіпотетичного аналогового мислення [1, С. 255–256].

Як відомо, у закладах загальної середньої освіти, на уроках трудового навчання та технологій здійснюється проектно-технологічна діяльність учнів. Виконання творчих проєктів, на нашу думку, є найкращим прикладом самостійної творчої навчально-пізнавальної діяльності школярів. Як зазначає О. Коберник, в основу методу проєктів покладено реалізацію учнем власного задуму, розв'язування практичної проблеми. Для втілення у життя ідеї, необхідно навчити учнів самостійно мислити, знаходити й розв'язувати проблеми, застосовуючи для цієї мети знання з різних навчальних предметів, здібність прогнозувати результати й можливі наслідки різних варіантів

технології обробки матеріалів, вміння встановлювати причинно-наслідкові зв'язки [2].

Отже, досліджуючи важливість організації самостійної роботи як одного засобу формування предметних компетентностей учнів на уроках технологій, ми переконались у тому, що такий вид діяльності становить міцну базу для формування технологічної культури, духовності та творчості підростаючого покоління, спонукає до роботи над розвитком власного інтелекту, культурного й морального рівня, сприяє формуванню активної життєвої позиції учнівської молоді в контексті компетентнісного підходу та реалізації завдань Нової української школи. Самостійна робота відіграє значну роль у формуванні й розвитку навчальних умінь, вихованні волі, пізнавального інтересу, навичок колективної праці.

Список використаних джерел

1. Зайченко І. В. Педагогіка: підручник. Київ : Видавництво Ліра-К, 2016. 608 с.
2. Коберник О. М. Проектна технологія: теорія, історія, практика: навч. посіб. Умань: ПП Жовтий, 2012. 229 с.
3. Мета базової загальної середньої освіти. URL: https://edera.gitbook.io/englishmongeneral59-new/vstup/poyasnuvalna_zapyska/meta (дата звернення: 29.04.2023 р.).
4. Пінчук О. П. Формування предметних компетентностей учнів основної школи в процесі навчання фізики засобами мультимедійних технологій : автореф. дис. ... канд. пед. наук; Національний педагогічний університет імені М.П. Драгоманова. К., 2011. 20 с.
5. Чайковська І. А. Структура, зміст і модель формування предметних компетентностей з фізики в учнів старшої школи. *Збірник наукових праць Кам'янець-Подільського національного університету ім. Івана Огієнка*. Вип. 21, 2015. С. 300–303.

Томашівський С. М.,

викладач Фахового коледжу

Кременецької обласної гуманітарно-педагогічної

академії ім. Тараса Шевченка

Писаренко В. В.,

викладач Фахового коледжу

Кременецької обласної гуманітарно-педагогічної

академії ім. Тараса Шевченка

РОЗВИТОК ЦІЛІСНОЇ ОСОБИСТОСТІ УЧНІВ ЗАСОБАМИ ДЕКОРАТИВНО-ПРИКЛАДНОГО МИСТЕЦТВА

Взаємодіючи з об'єктивним світом, людина не лише сприймає, запам'ятовує, осмислює цей світ, а й створює образи того, з чим вона безпосередньо не зустрічається. Ці образи можуть відображати події, факти, явища, свідком яких вона не була. Нерідко в житті їй доводиться створювати образи таких об'єктів, яких не існує в дійсності, над створенням яких вона працює. Цей процес може повною мірою відбуватись за умови виховання дитини з допомогою декоративно-прикладних ремесел. Використовуючи різні напрями ДПМ вдається розвивати сприйняття пам'ять, мислення, уяву, що значно розширює і поглиблює пізнання світу. Та поряд із сприйняттям, пам'яттю і мисленням уява є одним з важливих пізнавальних процесів людини.

Постановка проблеми. Аналізуючи праці провідних вітчизняних науковців Є. Антонович, А. Лещенко, Я. Мамонтова, Л. Масол, О. Рудницька, С. Русова, зазначимо, усі вони зазначають факт найінтенсивнішого розвитку особистості у період шкільного віку та позашкілья, які покликані відіграти провідну роль у творчому розвитку школярів. Проте, в сучасній педагогіці загальної освіти існують певні прогалини щодо творчого розвитку учнів. Вони зумовлені інтенсивністю подачі матеріалу та браку часу на виконання робіт, практикою залучення до творчої діяльності здебільшого більш здібних дітей. Внаслідок цього переважна більшість школярів перебуває поза цією своєрідною і важливою сферою виховного впливу.

Отже, виникає необхідність у глибшому вивченні теорії творчого розвитку школярів, педагогічного досвіду навчання, виховання і розвитку особистості школяра засобами декоративно-прикладного мистецтва.

Аналіз публікацій і досліджень, в яких започатковано розв'язання даної проблеми. Над застосуванням засобів декоративно-прикладного мистецтва в педагогічній діяльності працювали такі відомі дослідники, як І. Зязюн,

В. Пилипчук, В. Соловйов, Л. Оршанський, О. Данченка, Т. Тхоржевський, М. Тименко. Аналіз наукових праць, у яких розглядається проблема впливу народного мистецтва на творчий розвиток учня дозволив зробити висновок, що ефективним чинником педагогічного впливу на процес творчого становлення учня є декоративно-прикладне мистецтво – вишивка, ткацтво, писанкарство, бісероплетіння, різьба по деревині, художнє ліплення з глини та ін.

Мета дослідження – теоретично обґрунтувати методичні та педагогічні умови розвитку творчої особистості учнів засобами декоративно-прикладного мистецтва в загальноосвітній школі.

Виклад основного матеріалу. Перед школою, як перед державно-громадською установою, стоять основні завдання – формування національної свідомості, любові до рідної землі, свого народу; бажання працювати задля розквіту держави, готовності її захищати; забезпечення духовної єдності поколінь, виховання поваги до батьків, жінки-матері, культури та історії рідного народу. Тому навчання та виховання в сучасній школі має будуватися на основі наукової методології й орієнтуватися на загальнолюдські моральні цінності та національні традиції. Традиційний підхід до організації навчального процесу відводить викладачеві функцію диригента, зазначає А. Терещук, а раз так, то йому дається право ставити учням такі запитання, які, на його думку, відповідають логіці теми, і, більше того, вимагати від учнів відповідних відповідей[1].

Використання декоративно-прикладного мистецтва в навчальному процесі суттєвий вклад у формування творчого та морально-естетичного світогляду школярів. Декоративно-прикладне мистецтво становить собою величезний досвід розвитку народу його культури та генетичної пам'яті, формує глибоку повагу до прабабків, розвиває патріотичні почуття і переконання як результат розуміння своєї ідентифікації, належності до нації. Так, Г. Я. Майборода, досліджуючи потенціал національних обрядів у системі формування морально-духовних цінностей особистості, визначає низку функцій, що впливають на світогляд людини [2].

Пізнавально-світоглядна функція – життя повсякчас змінюється, а обряди виступають як дороговкази, орієнтири, які дають можливість побачити минуле, осмислити й оцінити пройдене, спланувати майбутнє.

Естетична функція допомагає пізнавати та сприймати довкілля за законами краси, що дають насолоду людині. Саме естетизм народного мистецтва характерний для української ментальності.

Моральна функція дає можливість новим поколінням зрозуміти історію, сенс і мету життя, реалізувати інтереси, які співвідносяться з діяльністю,

спрямованою на задоволення духовних запитів. Ідеї духовності, моральні норми завдяки образній формі обрядів краще усвідомлюються їх учасниками та присутніми, глибоко співпереживаються ними.

Педагоги чітко усвідомлюють, що художню культуру не можна розглядати тільки як усвідомленість в галузі мистецтва: вона визначається впливом на розвиток ряду психолого-педагогічних процесів – це і сприйняття, і уява, і пам'ять, і мислення, самоідентифікація, формування свого «Я», становлення життєвої позиції.

Зміст формування естетичного і художнього сприйняття включає низку завдань:

1. Розвивати аналітичне сприйняття.

2. Розширяти уяву дітей про семантику витворів мистецтва через ознайомлення з усною народною творчістю, побутом українського народу;

4. Формувати вміння розповідати про свої художні враження, використовувати образні порівняння і вміти дати оцінку творам мистецтва.

5. Вчити застосовувати отримані знання у власній творчій діяльності, вміти оцінити результати своєї праці і праці свого товариша, виховувати навички співпраці між дітьми.

Народна педагогіка прагне навчити дитину відчувати і розуміти красу, де б вона не виявлялася, забезпечити єдність між естетичним розвитком дитини і її моральним, фізичним вихованням, збудити потяг до художньої творчості, бажання вносити красу в навколишнє життя, працю, поведінку, виробити непримиренне ставлення до потворного, здатність ненавидіти зло і боротися з ним. З цією метою вона мобілізує всі можливі засоби і методи, на які має змогу опертися сім'я, щоб залучити дітей до творчого. Вміле їх застосування дає змогу дитині змалку засвоювати елементи семантичного світорозуміння, навчитися уявляти прекрасне, розуміти й цінувати твори декоративно-прикладного мистецтва, залучатися до художньої творчості, жити й творити за законами божими.

Художнє сприйняття дійсне у всіх своїх виявах, а особливо в творчості, одним із шляхів самосвідомості суспільства, органічною частиною світосприйняття, притаманного гармонійно розвиненій людині, духовність, сприйняття, уява якої закладається ще в школі. Ось чому особливе місце у формуванні світогляду школярів належить декоративно-прикладному мистецтву. Мистецтво – одна з форм людської свідомості, складова частина духовної культури суспільства, специфічний стимул практично-духовного освоєння світу. Тому воно необхідне особистості як спосіб цілісного суспільного виховання, її емоційного, естетичного та інтелектуального

розвитку. ДПМ дає образу матеріальне втілення і саме впливає на емоції людини, викликаючи естетичне ставлення до нього за допомогою спеціальної мови: художньої, літературної, музичної, образотворчої.

Окреслюючи завдання нової школи науковець-педагог С. Сірополко зазначає: ідеальна школа є школою праці, ... збудованою на трудовому і естетичному принципі... . Окрім цього, вчитель має зацікавити дітей художніми скарбами рідного краю [3]. Погоджуючись з твердженням науковця, додамо, що саме завдяки «художнім скарбам рідного краю» ми можемо отримати цілісну не тільки творчу особистість, але ще й свідому свого походження, історії, культури свого народу.

Тож, декоративно-прикладне мистецтво являє собою процес цілеспрямованої дії на інтелектуальні здібності учня. Воно включає школяра в творчу діяльність, надає можливість набуття спеціальних художніх вмінь та навичок; розвиває власні особистісні якості.

К. Цируль стверджує, що дитячі роки охоплені постійним бажанням діяльності і творчості. Саме тому необхідно з дитячих років розвивати ту чи іншу здібність особистості [3].

Висновки. Зміст поняття «творчий розвиток особистості» ми можемо інтерпретуємо як постійний процес, що має тенденції до змін у відповідності до викликів суспільства, формування особистості, спрямований на розширення спектру здібностей та особистісних якостей Функціонально-структурними компонентами моделі творчого розвитку школярів є: емоційний, когнітивний, мотиваційний та діяльнісний.

Визначено, що головним смисловим засобом у творчому розвитку школярів є практична функція трудового навчання, завдяки якій реалізується виховання через діяльність і виховання в практичній діяльності. Творчо-розвивальні можливості засобів декоративно-прикладного мистецтва в дитячій практичній діяльності полягають у функції відтворення зовнішніх ознак об'єкта, у вираженні ставлення до переданого змісту.

На основі виділених критеріїв (емоційного, мотиваційного, когнітивного, діяльнісного) визначено три рівні творчого розвитку школярів засобами декоративно-прикладного мистецтва: низький, середній і високий. Ефективний творчий розвиток школярів засобами декоративно-прикладного мистецтва забезпечується дотриманням таких педагогічних умов: врахування індивідуальних особливостей учнів; різноманітність способів реалізації художнього образу в практичній творчій діяльності.

Список використаних джерел

1. Гетта В., Гільбух Ю., Давиденко А., Терещук В., Коберник О., Кульчицька О., Ящук С. Проблема формування творчих здібностей учнів у теорії та практиці педагогічної науки. Наукові розвідки студентської молоді в умовах єдиного освітнього простору (присвячені пом'яті академіка Д. О. Тхоржевського): перші науково-педагогічні читання. Полтавський державний педагогічний університет імені ВГ Короленка. Полтава: ПДПУ, 2008 р. 305 с.
2. Соціальне виховання і духовність майбутніх соціальних педагогів Г. Майборода, Науковий часопис Національного педагогічного університету імені М.П. Драгоманова, т. 2 С.84- 91
3. Цируль К. Ю. Ручна праця в загальноосвітній школі. К.: Райдуга, 2006. 214с.

Туляєв В. В.,

кандидат педагогічних наук,
викладач кафедри технологічної та професійної освіти,
Державний заклад «Південноукраїнський національний
педагогічний університет імені К. Д. Ушинського»
Tulyayev.vv@pdpu.edu.ua

ФОРМУВАННЯ ФАХОВИХ ЯКОСТЕЙ ЗДОБУВАЧІВ ПРОФЕСІЙНОЇ ОСВІТИ ЗАСОБАМИ КОМП'ЮТЕРНИХ ТЕХНОЛОГІЙ

Актуальність проведення даної теоретичної розробки зумовлено необхідністю опанування здобувачами професійної освіти у сфері сучасних різновидів дизайну, основами науково-дослідної роботи та методів застосування у цій роботі комп'ютерних графічних програм, як двовимірних так й тривимірних. Адже у сучасному конкурентному середовищу на ринку дизайнерської праці виникає загострена необхідність здійснення певних дизайн-проектів базуючись саме на науковому підґрунті. Тому, виникає безпосередня проблема пошуку найбільш ефективного методу об'єднати традиційний освітній процес стосовно сучасного дизайну із основами науково-дослідної роботи.

Аналізуючи в науковій літературі вищезазначену проблему виникає можливість відмітити низку досліджень [2, 3] у яких підкреслюється необхідність наукового підходу при створенні певних дизайн-проектів та як

наслідок нагальна потреба формування у здобувачів професійної освіти відповідних теоретичних знань та практичних вмінь. Але для здійснення такого формування потрібні педагогічні умови, що забезпечать ефективність освітнього процесу саме в опануванні здобувачами основ проведення певних наукових досліджень в сфері сучасного дизайну із застосуванням новітніх комп'ютерних технологій. Відповідно слід зазначити, що для дизайнерів існують лише часткові розробки [4, 5], які не вирішують, зокрема, застосування комп'ютерних графічних програм при ознайомленні здобувачів з основами науково-дослідної роботи.

Отже відповідно метою цієї статті є обґрунтування та впровадження у освітній процес методів формування у здобувачів позитивного ставлення до наукової діяльності через вивчення її основ та специфіки застосування в неї тривимірних комп'ютерних графічних програм з набуттям відповідних практичних навичок, що зумовлює можливість опанування різновидами сучасного дизайну на якісно іншому рівні, який забезпечить конкурентоздатність випускників університету в умовах складного і глобалізованого сучасного ринку праці насиченого новітніми науковими розробками.

Викладання основного змісту логічно почати з того, що у вищих закладах освіти художнього профілю існує ефективна можливість для вирішення вищевказаної мети статті у вигляді організування наукового гуртку, вступ до якого відбувається на добровільній та безоплатній основі. Використання в освітньому процесі вищевказаних закладах освіти таких гуртків надає змогу без зайвої навчальної напруги та психологічного навантаження відповідальності стосовно отримання оцінок за залік чи екзамен ознайомити здобувачів із теоретичним змістом основ науково-дослідної роботи та набуттям відповідних практичних навичок щодо опанування цим змістом, зокрема, використовуючи комп'ютерні графічні програми. Оскільки навчання у такому гуртку передбачається виключно у відповідності до ситуативної можливості та необхідності удосконалити відповідні знання та вміння здобувачів, але не менш однієї пари на місяць, що забезпечує безперервність та поступовість цього удосконалення. Але для ефективного застосування вищевказаних можливостей у загальному освітньому процесі університету необхідно перш за все обґрунтувати навчальний план даного гуртка. Зокрема, у цьому навчальному плані має бути передбачено поступове опанування здобувачами основами науково-дослідної роботи щодо різновидів сучасного дизайну та специфіка застосування у цій роботі комп'ютерних графічних програм.

Отже, враховуючи обов'язковість проведення навчання у такому гуртку неменше одного разу на місяць логічно і доцільно запропонувати десять пунктів цього навчального плану у відповідності до кількості місяців у навчальному році. Отже, спираючись на необхідність поступового нарощування у здобувачів відповідних знань стосовно основ науково-дослідної роботи та особливостей її застосування у сфері сучасного дизайну із використанням певних комп'ютерних графічних програм виявляється логічним обґрунтувати наступний план роботи наукового гуртку спираючись на дослідження [1]:

1) Пояснення здобувачам, а також обговорення з ними та спільне наведення певних висновків про науку як різновиду професійної діяльності людей та її характерні особливості. Специфіка наукових досліджень в різновидах сучасного дизайну і роль тривимірних комп'ютерних графічних програм в цих дослідженнях. Виконання здобувачами комп'ютерних вправ спрямованих на опанування певними можливостями створення відповідних умов для проведення наукових досліджень щодо теоретичних проблем сучасного дизайну.

2) Спільний розбір та обговорення зі здобувачами особливостей проблеми вибору теми певного наукового дослідження, а також обґрунтування його актуальності та методи і технічні можливості тривимірних комп'ютерних графічних програм стосовно проведення цих досліджень в сфері сучасного дизайну. Робота здобувачів над комп'ютерними завданнями, які спрямовані на опанування певними можливостями щодо забезпечення ефективності проведення наукових досліджень стосовно теоретичних проблем у дизайні.

3) Розгляд та обговорення зі здобувачами специфіки наукових понять предмет, об'єкт, гіпотеза дослідження та спільне наведення певних висновків щодо особливостей застосування вищезазначеної термінології стосовно теорії сучасного дизайну, а також значення та можливості тривимірних комп'ютерних графічних програм в цих дослідженнях. Здійснення здобувачами вправ та завдань засобами комп'ютерних графічних програм для вирішення певних теоретичних проблем різновидів сучасного дизайну.

4) Особливості структури наукових досліджень та специфіка роботи з літературними джерелами. Комп'ютерні графічні програми на різних етапах наукових досліджень щодо сфери сучасного дизайну. Спільне обговорення здобувачами особливостей роботи з літературними джерелами і структурування дисертації, наукової статті, монографії тощо стосовно наукових досліджень в дизайні. Виконання здобувачами комп'ютерних вправ спрямованих на

опанування навичками проведення наукового дослідження на різних його етапах.

5) Критерії та рівні системи оцінювання правомірності наукового дослідження та особливості її застосування у теорії дизайну. Специфічність застосування комп'ютерних графічних програм в оцінюванні правомірності наукового дослідження у дизайні. Виконання здобувачами вправ засобами комп'ютерних графічних програм з метою опанування навичками числових технологій при оцінюванні правомірності результатів певного дослідження в дизайні.

6) Емпіричні методи проведення наукового дослідження та специфіка їх застосування в сучасному дизайні. Особливості застосування емпіричних методів у наукових дослідженнях щодо сфери дизайну засобами комп'ютерних графічних програм. Виконання здобувачами спеціальних комп'ютерних вправ, завдань, а також творчих дизайн-проектів спрямованих на оволодіння теоретичним змістом та відповідними практичними навичками щодо особливостей емпіричних методів проведення наукових досліджень у сфері дизайну. Обговорення зі здобувачами та наведення спільних висновків щодо вказаних вище наукових понять та практичного ведення відповідного наукового дослідження.

7) Загально-логічні методи проведення наукового дослідження та специфіка їх застосування в сучасному дизайні. Специфіка застосування загально-логічних методів у наукових дослідженнях щодо сфери дизайну засобами комп'ютерних графічних програм. Виконання здобувачами спеціальних комп'ютерних вправ, завдань, а також творчих дизайн-проектів спрямованих на оволодіння теоретичним змістом та відповідними практичними навичками щодо особливостей загально-логічних методів проведення наукових досліджень у сфері дизайну. Обговорення зі здобувачами та наведення спільних висновків щодо вказаних вище наукових понять та практичного ведення відповідного наукового дослідження.

8) Евристичні методи проведення наукового дослідження та специфіка їх застосування в дизайні. Специфіка застосування евристичних методів у наукових дослідженнях щодо сфери дизайну засобами комп'ютерних графічних програм. Виконання здобувачами спеціальних комп'ютерних вправ, завдань, а також творчих дизайн-проектів спрямованих на оволодіння теоретичним змістом та відповідними практичними навичками щодо особливостей евристичних методів проведення наукових досліджень у сфері дизайну. Обговорення зі здобувачами та наведення спільних висновків щодо вказаних

вище наукових понять та практичного ведення відповідного наукового дослідження.

9) Евристичні методи проведення наукового дослідження та специфіка їх застосування в дизайні. Специфіка застосування евристичних методів у наукових дослідженнях щодо сфери дизайну засобами комп'ютерних графічних програм. Виконання здобувачами спеціальних комп'ютерних вправ, завдань, а також творчих дизайн-проектів спрямованих на оволодіння теоретичним змістом та відповідними практичними навичками щодо особливостей евристичних методів проведення наукових досліджень у сфері дизайну. Обговорення зі здобувачами та наведення спільних висновків щодо вказаних вище наукових понять та практичного ведення відповідного наукового дослідження.

10) Фундаментальні і прикладні теоретичні дослідження їх характерні ознаки та особливості їх застосування, зокрема, в сфері сучасного дизайну. Специфіка застосування комп'ютерних графічних програм щодо прикладних теоретичних і фундаментальних наукових дослідженнях. Виконання здобувачами спеціальних комп'ютерних вправ, завдань, а також творчих дизайн-проектів спрямованих на оволодіння теоретичним змістом та відповідними практичними навичками щодо особливостей вищезазначених різновидів наукових досліджень у сфері дизайну. Обговорення зі здобувачами та наведення спільних висновків щодо вказаних вище наукових понять. Написання здобувачами реферату або наукової статті на вільно обрану тематику за навчальний рік.

Таким чином беручи до уваги вищевикладене з'являються підстави навести висновки про те, що створення наукового гуртку забезпечить можливість ознайомити здобувачів із основами ведення наукового дослідження і набуття відповідних навичок щодо застосування отриманих знань на практиці. Зокрема, інтегрування методів наукового дослідження у певні проблеми теорії сучасного дизайну та пошуку нового знання. Також забезпечується подальше поглиблене вивчення здобувачами новітніх комп'ютерних тривимірних і двовимірних графічних програм із наступним впровадженням їх у практику створення дизайн-проектів. Крім того, процес вивчення суто теоретичних основ дизайну набуває якісно нового рівня за допомоги поєднання комп'ютерних графічних програм із науковою методологією.

Перспектива розвитку методів формування у здобувачів позитивного ставлення до науково-дослідної діяльності із набуттям відповідних знань та практичних вмінь, зокрема, засобами комп'ютерних технологій може рухатися

у подальшому за рахунок удосконалення комп'ютерної техніки та відповідного програмного забезпечення.

Список використаних джерел

1. Данільян О. Г. Методологія наукових досліджень : підручник / О. Г. Данільян, О. П. Дзьобань. Харків : Право, 2019. 368 с.
2. Куленко М. Я. Основи графічного дизайну : Підручник. К. : Кондор, 2006. 492 с.
3. Прусак В. Становлення та розвиток дизайн-освіти в Україні (кінець ХХ – початок ХХІ століття). Вісник Львівської національної академії мистецтв, 2017. Вип. 31. С. 71–82.
4. Брюханова Г. В. Комп'ютерні дизайн-технології : навчальний посібник. К. : ЦУЛ, 2006. 180 с.
5. Даниленко В. Я. Дизайн : підручник. Харків : ХДАДМ, 2003. 664 с.

Хренова В. В.,

кандидат педагогічних наук, доцент,
доцент кафедри технологічної та професійної освіти
і декоративного мистецтва,
Хмельницький національний університет
viktoriyakhrenova@gmail.com

Конік К. Р.,

здобувачка першого (бакалаврського) рівня вищої освіти,
Хмельницький національний університет
st3o10@vvpс.com.ua

АРТ-МЕТОДИ В ОРГАНІЗАЦІЇ ПОЗАУРОЧНОЇ ІНКЛЮЗИВНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Позаурочна діяльність відіграє важливу роль в інклюзивних освітніх закладах, оскільки саме сприятлива дружня атмосфера гуртка, студії, факультативу чи іншої форми діяльності поза уроками, а саме психологічна комфортність такої спільної творчої діяльності сприяють соціалізації та адаптації осіб з особливими освітніми потребами. Без позитивної емоційної атмосфери навчання набуде рутинного характеру. У зв'язку з цим вважаємо доречним акцентувати увагу на актуальності такого роду діяльності в системі інклюзивної освіти.

Під позаурочною діяльністю розуміють організовані, цілеспрямовані заняття з учнями, які проводяться школою у позаурочний час, для розширення і поглиблення їхніх знань, умінь і навичок, розвитку їх самостійності, індивідуальних здібностей, а також з метою задоволення їх інтересів та забезпечення активного і розумного дозвілля [1].

Метою позаурочної діяльності є сприяння інтелектуальному, духовно-моральному, соціальному та фізичному розвитку учнів, створення умов для набуття учнями з особливими освітніми потребами позитивного соціального досвіду в закладі освіти та за його межами, прояву ініціативи, самостійності, відповідальності, застосування набутих знань та вмінь в реальних життєвих ситуаціях.

Одним з найбільш ефективних засобів позаурочної діяльності, на нашу думку, є арт-терапія, оскільки в самій природі мистецтва лежать психотерапевтичні та розвиваючі можливості. Метод арт-терапії привабливий тим, що він в основному використовує невербальні способи самовираження і спілкування. У процесі творчості активно задіяна права півкуля мозку, яка в звичайному житті не так часто використовується людиною. Нормальний, гармонійний розвиток особистості передбачає рівноцінний розвиток обох півкуль і, відповідно, нормальну міжпівкульну взаємодію. Більш того, деякі види активності людини вимагають саме роботи правої півкулі – творчість, інтуїція, освіта, дружба, побудова родини, виховання дітей, любов, романтизм у любовних відносинах.

Арт-терапія апелює до внутрішніх, самозцілюючих ресурсів людини, тісно пов'язаних з її творчими можливостями. Відмінною рисою людини є здатність, і одночасно потреба, у відображенні свого внутрішнього світу. Ця особливість дозволяє активно переробляти інформацію, яка надходить ззовні. У результаті – у психіці індивіда виробляються різні адаптивні механізми. Вони дозволяють людині краще пристосовуватися до життя, бути більш успішною в постійно мінливому світі [2]. Отже, арт-методи у позаурочній діяльності орієнтовані на властивий кожній людині внутрішній потенціал здоров'я і сили. Тут акцент робиться на природному прояві думок, почуттів та настроїв у творчості, прийнятті людини такою, якою вона є, разом із властивими їй способами самореалізації та гармонізації.

Серед дітей з особливими освітніми потребами, які навчаються в інклюзивному освітньому закладі можуть бути діти із: патологічними станами серцево-судинної системи; патологією розвитку органів дихання; патологією розвитку нирок та органів сечовиділення; цукровим діабетом (що отримали інвалідність); захворюванням очей, стійким зниженням гостроти зору; мовними

порушеннями; ДЦП; невеликими інтелектуальними порушеннями та слабо вираженими нервово-психічними захворюваннями (парези лицьового та ін. нервів, що перенесли нервово-паралітичні інфекції тощо); множинними патологіями (ДЦП, порушення слуху, зору тощо); порушеннями емоційно-вольової сфери. Для таких дітей проблема емоційного благополуччя у позаурочній роботі належить до найбільш актуальних проблем педагогіки розвитку особистості.

Позаурочна діяльність в інклюзивній освіті також дає можливість вчити дітей виявляти терпимість і доброту, співчуття і милосердя, вчити їх підтримувати один одного, руйнувати стереотипи та кордони між людьми. Свята, виставки, проекти – все це допомагає дитині бути успішною, а значить – затребуваною в суспільстві. Разом з цим актуальним є й застосування арт-терапевтичних та арт-педагогічних ігор, які відкривають можливість для непрямого звернення до актуальних проблем учнів, безпосереднє обговорення яких було б надто болючим. З цією метою доцільно використовувати «ігри з кольором». Наприклад: намалювати і розфарбувати відповідно до власних асоціацій емоційні стани – щастя, сум, гнів, страх тощо. Інший варіант – використовувати лише один колір, який подобається або, навпаки, не подобається. Для дослідження його змістового навантаження пропонується намалювати різні фігури, лінії, форми.

Для подолання психологічних бар'єрів, негативних переживань, побоювань, зняття емоційної напруги, тривожності доцільно використовувати техніку «Монотипія». Робота виконується фарбами на глянцевого папері, склі або дзеркалі. Вигадливі плями – відбитки з'являються в результаті появи асоціацій, що відображають «теперішній» стан учасників.

При використанні арт-методів в організації позаурочної діяльності також пропонуються різноманітні заняття з: малювання, ліплення, випалювання, виготовлення виробів з тканини, хутра, природного матеріалу. У процесі роботи найчастіше використовуються музика, рухи, створення історій. При цьому спеціальна підготовка, талант виконавців та художні переваги робіт менш значущі. Важливі і процес творчості, і особливості внутрішнього світу учня. Колективна ж позаурочна робота із застосуванням арт-методів, яка заснована на спільній творчій діяльності та груповій комунікації, активізує групові процеси, сприяє формуванню позитивного досвіду, засвоєнню групових норм та цінностей, тобто змодельована як потенційна умова соціалізації учасників.

Серед сучасних методів арт-терапії все яскравіше заявляє про себе метод «Орігамі», що зародився з традиційного японського мистецтва «Орігамі»

(конструювання різноманітних паперових фігурок шляхом складання квадрата без вирізування та склеювання). Тепер це мистецтво все ширше інтегрується у світову культуру і науку, стає предметом досліджень фахівців таких галузей, як конструювання, архітектура, математика, технічний дизайн, педагогіка, практична психологія та арт-терапія. «Орігамі» як метод арт-терапії з успіхом використовується в лікувальній та реабілітаційній практиці лікарів різних спеціалізацій. У матеріалах Першої міжнародної конференції «Орігамі в педагогіці та арт-терапії» наголошується на позитивному впливі занять «орігамі» в роботі з учнями з особливими освітніми потребами. Займаючись «орігамі» на позаурочних заняттях дитина стає учасником захоплюючої дії – перетворення паперового квадрата в оригінальну фігурку – квітку, коробочку, метелика, динозавра. Цей процес нагадує фокус, маленьку виставу, що завжди викликає радісне здивування. Шляхом послідовного нескладного складання паперу вздовж геометричних ліній отримуємо модель, яка вражає своєю красою та змінює на краще емоційний стан школяра.

Причини успіху методу у позаурочній діяльності в інклюзивному просторі наступні:

- по-перше, це сам папір з його звичним, неагресивним статусом; з ним можна робити все, що завгодно: зім'яти, розірвати, малювати на ньому; а в «орігамі» папір виступає у новій незвичайній ролі – з нього можна скласти безліч цікавих моделей; з'являється мотивація, бажання навчитися цього;
- освоїти техніку «Орігамі» дуже легко, у будь-якому віці, як дітям, так і дорослим (в умовах лікарні вчителями можуть бути і фахівці-психологи, і батьки, і медичний персонал; а в умовах школи – будь-який педагог);
- результат досягається швидко;
- можливий прогнозований позитивний результат – якщо скласти фігурку акуратно і точно, вона обов'язково вийде красивою, і запорука цього – сама природа цієї техніки конструювання, де панують точність, симетрія та гармонія геометричних ліній;
- є можливість «керувати процесом», тобто вносити зміни до фігурки за своїм бажанням, винайти багато власних моделей;
- на заняттях з «орігамі» здійснюється невербальний контакт у спілкуванні, що у окремих випадках буває єдино можливим;
- «орігамі» поєднує в собі прийоми та форми роботи деяких інших арт-терапевтичних напрямків: казкотерапію (казки «орігамі»), ігротерапію (ігри з рухомими фігурками), терапію засобами драми та лялькотерапії (розігрування сцен з ляльками «орігамі», маскам тощо), терапію засобами хорового співу та евричності з властивими їм гармонією та ритмічністю рухів (що також має місце

при складанні в техніці «Орігамі» та дає терапевтичний ефект), терапію кольором (використовується різнобарвний папір);

- ритмічність і повторювані рухи у складанні модульного «орігамі» (зірки, орнаменти, 3D-моделі) врівноважують психічний стан дитини;

- сама форма деяких фігур і розповіді про них («кусудами» – паперові кулі з шести або більше модулів, багатогранники, каркасні структури, японський журавлик, «цуру» – птах з довгою шиєю – символ довголіття та щасливого життя згідно з легендою) несе позитивний гармонізуючий та оздоровчий ефект.

Серед психотерапевтичних властивостей методу виділяють такі, як: підвищення активності правої півкулі мозку та врівноваження роботи обох півкуль; підвищення рівню інтелекту загалом; активізація творчого мислення; підвищення та стабілізація на високому рівні психоемоційного стану; зниження тривожності та допомога легше адаптуватися до важких ситуацій; покращення рухової активності рук, розвиток моторики пальців; покращення пам'яті та окоміру [3].

У використанні арт-методів у позаурочній діяльності дітям надається більш високий ступінь свободи та самостійності. Вихованець може самостійно вибирати відповідний йому зміст творчої діяльності, матеріали, працювати у своєму темпі, може відмовитися від виконання деяких завдань, відкритого обговорення виникаючих почуттів, отримує можливість просто спостерігати за діяльністю групи. У такому методичному підході наявність важливих дитини джерел самостійності формують велику можливість розкріпачення особистості, її саморозвитку. На подібних вільних заняттях, як відомо, не допускаються оціночні судження, вітаються щирість, відкритість, спонтанність у вираженні власних почуттів та переживань, приймаються та схвалюються усі продукти творчої діяльності індивіда незалежно від змісту, форми, якості. Всі ці вимоги, що регламентують, безпосередньо працюють на активізацію творчого саморозвитку вихованців. Вони не замислюються про кінцевий результат, одержують задоволення від самого процесу, і таким чином рухаються у напрямку власного розвитку.

Ефективними є гуртки з рукоділля або декоративно-ужиткової творчості, так як робота у малій групі у процесі прикладної практичної діяльності сприяє зняттю емоційної напруженості, активному взаємодії коїться з іншими учнями, допомагає адекватно виявляти почуття: співпереживати невдачам, радіти успіхам, тобто сприяє формуванню соціально-комунікативної компетенції. Хороший результат дає розподіл учнів по парам для виконання творчих проєктів (з природного матеріалу, тканини, полотна тощо), щоб один із учнів

міг подати приклад іншому. Але помилкою було б весь час допомагати «особливій» дитині, їй треба дозволити в якихось випадках прийняти самостійне рішення, похвалити і вчити вирішувати проблеми.

Слід зазначити, що гурткова робота у малій групі дозволяє здійснювати ситуативно-орієнтований підхід у розвитку промови. Під час роботи з окремими дітьми, які мають труднощі, наприклад, у оволодінні мовними засобами повторюються назви кольорів, геометричної форми предмета з уточненням назви матеріалу, його якості. Педагог допомагає учню висловити свої думки, підказує окремі слова, речення, полегшений варіант фрази.

Крім того, завдяки ручній та прикладній практичній діяльності, стимулюючи кінчики пальців рук та долоні, активізується так званий «мануальний інтелект». Таким чином, відбувається активізація сенсорно-моторних функцій, необхідних для успішної взаємодії з навколишнім світом.

Вивчення учнями такого виду декоративно-ужиткової творчості, як виготовлення квітів з тканини долучає їх до художньої творчості, дозволяє підвищити загальний культурний рівень, сприяє їхньому естетичному розвитку. Робота з барвистими, багатобарвними тканинами дозволяє ввести учнів у світ кольору, розкрити закономірності поєднань кольорів, навчити створювати своїми руками оригінальні види виробів з використанням різних технік виготовлення квітів з різних видів тканини. Виготовлення квітів з використанням різних технік допомагає виявитися і творчій індивідуальності учнів.

У корекційно-розвиткових програмах позаурочної діяльності акцент робиться на таких видах образотворчого мистецтва, як живопис, скульптура, декоративно-ужиткове мистецтво, а також на театральне та хореографічне мистецтво, де провідну роль у комунікації відіграє візуальний канал. Граючи з піском, кольоровою манкою, чарівними фарбами та тістом, дрібними намистинками та камінчиками, діти створюють власне унікальне зображення. Виконуючи різні ролі, танцюючи, діти вчаться висловлювати свої думки, почуття, настрої. У процесі індивідуальної чи групової творчості вони набувають нових знань, пізнають соціальні норми і правила, набувають соціального досвіду.

Список використаних джерел

1. Мирончук Н. М. Позаурочна діяльність старших підлітків: аналіз стану організації та шляхи оптимізації. Теоретико-методичні проблеми виховання дітей та учнівської молоді: зб. наук. праць. К.: Ін-т проблем виховання, 2008. Вип. 12, Кн. 1. С. 316-325.

2. Калька Н., Ковальчук З. Практикум з арт-терапії: навч.-метод. посібник. Ч. 1. Львів : ЛьвДУВС, 2020. 232 с.

3. Казьмірчук Н., Клапій О. Особливості використання орігамі-терапії у роботі з дітьми з особливими освітніми потребами. Інклюзивна освіта як індивідуальна траєкторія особистісного зростання дитини з особливими освітніми потребами : збірник матеріалів II Всеукраїнської науково-практичної конференції з міжнародною участю / За ред. О.А. Голюк. Вінниця : Меркьюрі-Поділля, 2018. Випуск 1. С. 74–77.

Цина А. Ю.,

доктор педагогічних наук, професор,
завідувач кафедри теорії і методики технологічної освіти,
Полтавський національний педагогічний університет
імені В. Г. Короленка

Деденєв О. Ю.,

аспірант кафедри теорії і методики технологічної освіти,
Полтавський національний педагогічний університет
імені В. Г. Короленка
ajut1959@gmail.com

ОСОБЛИВОСТІ СКЛАДАННЯ ЗАВДАНЬ ДЛЯ ДІАГНОСТУВАННЯ РІВНІВ РОЗВИТКУ ГРОМАДЯНСЬКОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ УЧНІВ НА УРОКАХ ТРУДОВОГО НАВЧАННЯ

Громадянська відповідальність, як і будь-яка інша ключова компетентність містить, когнітивні (знання, вміння), мотиваційно-ціннісні (ставлення), емоційні складові, якими визначається успішність застосування учнями у власній життєдіяльності набутих предметних компетентностей із трудового навчання.

Ключова компетентність громадянської відповідальності набувається учнями в ході трудового навчання та виявляється за Критеріями оцінювання навчальних досягнень учнів (вихованців) у системі загальної середньої освіти [3], передбачаючи визначення рівнів навчальних досягнень учнів в опануванні змістом трудового навчання за вимогами навчальної програми.

Для характеристики результатів навчання технологій, за Методичними рекомендаціями щодо оцінювання навчальних досягнень учнів 5–6 класів [6],

Актуальні проблеми технологічної та професійної освіти

які здобувають освіту відповідно до нового Державного стандарту базової середньої освіти [2], заповнюється свідоцтво навчальних досягнень за чотирма рівнями (високий, достатній, середній та початковий) та відповідними їм балами 12-бальної шкали оцінювання.

Система діагностування ключової компетентності з громадянської відповідальності учнів під час трудового навчання орієнтована на отримання та надання всім учасникам освітнього процесу достовірної та надійної інформації щодо стану розвитку складових компетентності цього виду, коригування та вдосконалення методики їхнього формування та розвитку в трудовому навчанні.

У розробці засобів діагностування розвитку громадянської відповідальності учнів ми виходили з технологій оцінювання компетентностей за проєктом PISA [7]. За цим проєктом компетентність розуміється як грамотність учнів, зреалізована у їхніх уміннях застосування набутих знань, умінь і навичок у повсякденному житті [5].

Ефективність трудового навчання учнів щодо якості розвитку громадянської відповідальності учнів здійснювалося нами за критеріями та показниками її вияву [1, с. 419–421].

В таблиці 1 представлено конкретизацію та описи показників розвитку громадянської відповідальності учнів, як авторський інструментарій діагностування її станів.

Таблиця 1

Критерії, показники та рівні розвитку громадянської відповідальності в освітній діяльності учнів ЗЗСО

№ п/п	Критерії оцінювання	Показники оцінювання	Рівні розвитку
1.	Активність вчинків у застосуванні практичного досвіду громадянської відповідальності	- Готовність до відповідальності за власні вчинки; - наполегливість, самостійність самоаналіз, самоорганізація та самоконтроль у суспільних відносинах.	Високий 10-12 балів
2.	Вияв ціннісних ставлень до	- Просуспільно-активна життєва позиція;	Достатній 7-9 балів

Актуальні проблеми технологічної та професійної освіти

	складників громадянської відповідальності	- чесність; - виконання громадянських цінностей та норм.	
		- Привласнення принципів та норм суспільної моралі; - планетарна та національна свідомість.	Середній 4-6 бали
3.	Знання та розуміння громадянських цінностей і норм	- Обізнаність із громадянських цінностей і норм.	Початковий 1-3 бали

Наведемо приклад тестових завдань для оцінювання рівні розвитку громадянської відповідальності учнів 5 класу на уроках трудового навчання.

Зміст завдання для учнів на тему «Вивчення правил внутрішнього розпорядку у шкільних майстернях»

Учням необхідно розробити правила для навчальних майстерень для забезпечення їхніх прав і відповідальності. Для цього необхідно здійснити групову взаємодію, працювати в команді та взяти на себе відповідальність за прийняті рішення.

Інструкція [4, с. 127–128]:

Завдання початкового рівня (1 бал за правильне виконання):

1. Учні об'єднуються в три групи по 4–5 осіб (група А, група Б, група В). Кожна група отримує великий аркуш паперу, розділений на три частини.

2. Завдання: у верхній частині аркуша написати, що вважають правами кожного учасника навчально-виховного процесу (учня і вчителя) під час роботи у майстерні (кожен пункт пронумерувати).

Завдання середнього рівня (2 бали за правильне виконання):

3. Учні передають свої аркуші до наступної групи (від А до Б, від Б до В, від В до А).

4. Кожна група розглядає перелік прав, підготовлений попередньою групою, за допомогою запитань.

1) Що нам потрібно робити, щоб поважати ці права? 2) Як ми повинні поводитися? Наприклад: «Кожен має право бути почутим» – «Ми уважно слухаємо кожного». Під тими ж номерами, що використовувалися у розділі права, учні записують, як потрібно поводитися, щоб поважати права кожного (в центральній третині аркуша).

Завдання достатнього рівня (3 бали за правильне виконання):

Актуальні проблеми технологічної та професійної освіти

5. Наступний крок – вироблення правил на основі прав і відповідальної поведінки. Необхідно обрати кілька правил, яких будуть дотримуватися всі в майстерні. Вимоги:

- Вони повинні мати позитивне формулювання – щось РОБИТИ замість НЕ РОБИТИ чогось.

- Вони повинні бути конкретними та описувати необхідну поведінку, наприклад, право бути почутим; ми маємо відповідальність слухати; правило – зберігайте тишу, коли говорять інші.

Учні передають свої аркуші паперу знову. Група розглядає всю інформацію, підготовлену попередніми двома групами, та погоджує максимум п'ять правил. Вони пишуться великими літерами на останній третині аркуша. Цей набір правил вирізається та прикріплюється на стіну. Доповідач від кожної групи пояснює свої правила всьому класу.

6. Дискусія під керівництвом учителя. Діти разом з учителем узгоджують правила, прагнуть дійти рішення, з яким погодяться всі.

Завдання високого рівня (4 бали за правильне виконання):

7. Голосування за правила. Кожен учень має чотири жетони, які він може «витратити» на правила, які, на його думку, повинні бути встановлені у класі. Чотири правила з найбільшою кількістю голосів стають правилами класу. Їх можна написати, підписати від імені кожного учня та розмістити на видному місці у майстерні.

Таблиця 2

Визначення максимальної кількості балів за правильне і повне виконання всіх завдань

Рівень складності завдань	№ завдання	Кількість завдань	Кількість балів за одне завдання	Загальна кількість балів
Початковий	1,2	2	1	2
Середній	3,4	2	2	4
Достатній	5,6	2	3	6
Високий	7	1	4	4
Разом:		7		16

Бланк

виконання завдань із вивчення правил внутрішнього розпорядку у шкільних майстернях

Назва закладу освіти _____

_____ клас

Актуальні проблеми технологічної та професійної освіти

У завданнях 1-7 правильне виконання позначте відповідними балами (див. таблицю 3).

Таблиця 3

Номери завдань	Правильно виконані завдання учнями			
	Коваленко І.	Петренко С.	Сидоренко А.
1.				
2.				
3.				
4.				
5.				
6.				
7.				
Кількість балів				
Загальна кількість балів				
Рівень навчальних досягнень				

Учитель трудового навчання _____ (І. Прізвище)
(підпис)

Таблиця 4

Таблиця переведення кількості набраних балів у рівні розвитку громадянської відповідальності

Кількість балів, які набрав учень	Рівень навчальних досягнень
1–4	Початковий
5–8	Середній
9–12	Достатній
13–16	Високий

Обґрунтування критеріїв та показників сприяє визначенню рівнів розвитку в учнів громадянської відповідальності на уроках трудового навчання. Виходячи зі структури ключової компетентності громадянської відповідальності, узагальнення діагностичного інструментарію можемо стверджувати, що об'єктивному кількісному та якісному аналізу ефективності методики розвитку громадянської відповідальності учнів 5–9 класів на уроках

трудового навчання сприятиме застосування виявлених нами критеріїв вивчення громадянської відповідальності учнів за чотирирівневою шкалою ступеня їхнього розвитку (початковий, середній, достатній та високий), які характеризуються показниками вияву суттєвих ознак структурних компонентів громадянської відповідальності.

Список використаних джерел

1. Деденєв О. Ю. Розвиток громадянської відповідальності учнів 5–9 класів засобами трудового навчання. *Розвиток гуманістичних ідей у неперервній освіті: від Григорія Сковороди до сучасного педагога-новатора* : електрон. наук. колект. монографія / за заг. та наук. ред. д-ра пед. наук Н. І. Білик; редколегія: В. В. Зелюк, М. О. Кириченко, В. В. Пилипенко, З. В. Рябова та ін. Полтава; Київ: ПАНУ ім. М. В. Остроградського, 2023. С. 409–425.

2. Державний стандарт базової середньої освіти: Постанова Кабінету Міністрів України від 30 вересня 2020 р. № 898. URL: <https://www.kmu.gov.ua/npas/pro-deyaki-pitannya-derzhavnih-standartiv-povnoyi-zagalnoyi-serednoyi-osviti-i300920-898> (дата звернення: 10.12.2022).

3. Критерії оцінювання навчальних досягнень учнів (вихованців) у системі загальної середньої освіти (затверджено наказом Міністерства освіти і науки, молоді та спорту України «Про затвердження Критеріїв оцінювання навчальних досягнень учнів (вихованців) у системі загальної середньої освіти» № 329 від 13.04.2011). URL: http://osvita.ua/legislation/Ser_osv/18438/ (дата звернення: 10.11.2022).

4. Навчання демократії : збірник практичних занять з освіти дітей для демократичного громадянства та освіти з прав людини / Р. Голлоб, П. Крапф. Пер. з англ. та адаптація Н. Г. Протасової. Том 6. URL: <http://www.living-democracy.com.ua/textbooks/volume-6/> (дата звернення: 09.11.2020)

5. Основные результаты международного сравнительного исследования PISA-2018. URL: <https://rikc.by/pisa/556-osnovnye-rezultaty-mezhdunarodnogo-sravnitel'nogo-issledovaniya-pisa-2018.html> (дата звернення: 13.11.2022).

6. Про затвердження методичних рекомендацій щодо оцінювання навчальних досягнень учнів 5–6 класів, які здобувають освіту відповідно до нового Державного стандарту базової середньої освіти: наказ Міністерства освіти і науки України № 289 від 01.04.2022. URL: <http://barna-consult.com/metodychni-rekomendatsiyi-mon-ukrayiny-shhodo-otsinyuvannya-u-5-6-klasah-nush/> (дата звернення: 16.12.2022).

7. PISA: природничо-наукова грамотність / уклад.: Т. С. Вакуленко та ін.; перекл. К. Є. Шумова. Київ: УЦОЯО, 2018. 119 с. URL:

https://www.kristti.com.ua/wp-content/uploads/2018/04/Science_PISA_UKR.pdf

(дата звернення: 12.11.2022).

Шабига С. Б.,

кандидат педагогічних наук, доцент,

доцент кафедри теорії і методики

трудового навчання та технологій,

Кременецька обласна гуманітарно-педагогічна

академія ім. Тараса Шевченка

shabagast@gmail.com

Іващук В. В.,

здобувач другого (магістерського) рівня вищої освіти,

Кременецька обласна гуманітарно-педагогічна

академія ім. Тараса Шевченка

ВИКОРИСТАННЯ ІНФОРМАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ В ПІДГОТОВЦІ ВЧИТЕЛЯ ТРУДОВОГО НАВЧАННЯ

Сучасний педагог повинен виступати не тільки в ролі носія знань, а й в ролі організатора навчально-пізнавальної, навчально-пошукової, проектної діяльності з використанням інформаційних технологій (ІТ). ІТ активно застосовуються для передачі інформації та забезпечення взаємодії викладача й учня в сучасних системах відкритої та дистанційної освіти. Оскільки основна мета освітньої галузі «Технологія» полягає у формуванні технічно, технологічно освіченої особистості, підготовленої до життя та активної трудової діяльності в умовах сучасного високотехнологічного інформаційного суспільства, то вчитель трудового навчання повинен не тільки володіти знаннями в сфері ІТ, але й бути фахівцем щодо їх застосування у своїй професійній діяльності.

Сьогодні багато праць присвячено новітнім інформаційним технологіям. Зокрема, у роботах Ю. Казакова, Л. Шевченко розкрито педагогічні умови застосування медіаосвіти в процесі професійної підготовки майбутніх учителів. Окремі аспекти використання інформаційних технологій в проектно-технологічній діяльності досліджувались в працях О. Коберника, Р. Гуревича, Г. Терещука, І. Цідила та ін. Крім того, на сьогодні набуто певний практичний досвід використання мультимедіа, який свідчить про невпинний інтерес

педагогів-практиків до пошуку шляхів ефективного використання мультимедіа ІТ.

Мета статті полягає у визначенні пріоритетності застосування інноваційних технологій в умовах освітнього простору, демонстрація практичного використання можливостей електронних посібників в процесі підготовки вчителів трудового навчання.

Інформатизація - це складний соціальний процес, пов'язаний із значними змінами в способі життя населення. Він вимагає серйозних зусиль на багатьох напрямках, включаючи ліквідацію комп'ютерної безграмотності, формування культури використання нових інформаційних технологій тощо. Тому в умовах активного проникнення інформаційних технологій в систему освіти і накопичення освітніх ресурсів у мережі Інтернет, актуальним стає завдання переосмислення теорії організації навчального процесу, управління освітою, передачі систематизованих знань, навиків і умінь від одного покоління до іншого, створення нових методів і технологій навчання. Перехід до інформаційного суспільства примушує замислитись про готовність випускників вищих навчальних закладів до життя і до роботи в суспільстві ХХІ століття. Враховуючи те, що вже сьогодні швидкість перетворення технологій виробництва почала випереджати темпи зміни поколінь, виявляється необхідним не тільки вдосконалення і додаткова підготовка, але й неодноразове освоєння нового виду діяльності протягом трудового життя. У цих умовах інформатизація означає зміну всієї освітньої системи з її орієнтацією на нову інформаційну культуру. Освоєння нової інформаційної культури може в значній мірі реалізовуватися за рахунок впровадження в навчальний процес, управління освітою і в повсякденне життя перспективних інформаційних технологій[3].

Перш за все, слід звернути особливу увагу на проблему забезпечення сфери освіти теорією і методикою як розробки, так і ефективного застосування нових засобів інформаційних технологій. В основу формування інформаційної культури нового суспільства має бути покладена ідея комп'ютерної підтримки кожної навчальної дисципліни, що вивчається, не підмінюючи це вивченням єдиного курсу інформатики. Використання інформаційних технологій у процесі підготовки майбутніх фахівців повинно дозволити зробити комп'ютер природним знаряддям праці у будь-якій предметній галузі діяльності фахівця.

Логічним продовженням програмованого навчання, вже на більш складному рівні розвитку, служать нові інформаційні технології, в яких програмовані завдання – це лише один із можливих варіантів прояву. Розкриваючи можливості нових інформаційних технологій в трудовому

навчанні, потрібно також виділити окремі відомі функціональні можливості персонального комп'ютера, які дають, або можуть дати позитивні ефекти в процесі підготовки майбутнього вчителя трудового навчання.

Комп'ютер як універсальна довідкова система («електронний підручник»). Сучасні технології гіпертексту та мультимедія дозволяє створити по кожній предметній галузі інформаційно-довідкові системи, які дають можливість оперативно отримати необхідну довідку. Для навчальних предметів трудової підготовки це має неабияку актуальність. Адже об'єм необхідної інформації для вчителя трудового навчання дуже великий.

Методично нові інформаційні технології в освіті мають пропрацювати з орієнтацією на конкретне застосування. Частина технологій може підтримувати навчальний процес (лекційні і практичні заняття), інші технології здатні ефективно підтримати розробку нових підручників і навчальних посібників. Інформаційні технології допоможуть також ефективно організувати проведення експериментальних дослідницьких робіт[2, С. 48].

Особливої значущості інформаційні технології набувають у самостійній роботі студентів. На основі мультимедія технологій з'являється можливість створювати підручники, навчальні посібники та інші методичні матеріали на машинному носіїві, які є текстовим викладом матеріалу з великою кількістю ілюстрацій та можуть бути встановлені на сервері й передані через мережу. При обмеженій кількості матеріалу такий підручник може бути реалізований в прямому доступі користувача до сервера. На основі базових розробляються прикладні інформаційні технології за галузями застосування, що дозволяють отримувати конкретні продукти відповідного призначення у вигляді засобів, систем, середовищ.

Вдосконалення інструментальних засобів освіти повинні бути орієнтованими на прискорене освоєння матеріалу й придбання стійких навиків, а також переслідувати цілі індивідуального навчання. Сюди можна віднести перспективні програмні оболонки для розробки електронних підручників і методичних матеріалів, програмні й апаратні засоби створення комп'ютерних навчальних систем, засоби технології розробки мультимедія продуктів, геоінформаційних систем тощо. Зокрема електронний підручник повинен бути адаптованим до навчального процесу. Тобто дозволяти враховувати особливості конкретного навчального закладу, конкретної спеціальності, конкретного студента. Для цього необхідно відповідне авторське середовище. Таке середовище, наприклад, забезпечує уведення додаткових матеріалів до теоретичного блоку посібника, дозволяє поповнювати задачник, готувати методичні посібники з предмету[4, С. 433-435].

Ефект пізнання посилюється, якщо навчальні завдання, які вирішуються в рамках інформаційних технологій навчання, пов'язані з практичною діяльністю майбутнього фахівця або представляють інтерес в його навчальній роботі [1, С. 120].

Впровадження й використання інформаційних технологій в процесі підготовки майбутніх педагогів має стати предметом спеціальних досліджень, в процесі яких розглядаються проблеми формування єдиного інформаційного середовища освіти зі створенням баз даних за напрямками і спеціальностями підготовки, які б включали методичні документи, енциклопедії, довідники, підручники і навчальні посібники, а також додаткові засоби, що підтримують навчальний процес.

Список використаних джерел

1. Дичківська І. М. Інноваційні педагогічні технології : навч. посіб. К. : Академвидав, 2004. 218 с.
2. Інноваційні педагогічні технології у трудовому навчанні: Навч.-метод. посібник / За заг. ред. О. М. Коберника, Г. В. Терещука. Умань: СПД Жовтий, 2008. 212 с.
3. Машбиць Ю. І. Основи нових інформаційних технологій навчання : посібник для вчителів. К. : Вища школа, 1997. 278 с.
4. Олійник В. В. Впровадження нових освітніх технологій у закладах післядипломної педагогічної освіти. *Теоретичні та методичні засади розвитку педагогічної освіти: педагогічна майстерність, творчість, технології*: зб. наук. праць / за заг. ред. Н. Г. Ничкало. Харків: НТУ «ХП», 2007. С. 432–438.

Шимкова І. В.,

кандидат педагогічних наук, доцент,
доцент кафедри образотворчого, декоративного мистецтва,
технологій та безпеки життєдіяльності,
Вінницький державний педагогічний
університет імені Михайла Коцюбинського
irina.shym22@gmail.com

Цвілик С. Д.,

кандидат педагогічних наук, доцент,
доцент кафедри образотворчого, декоративного мистецтва,
технологій та безпеки життєдіяльності,
Вінницький державний педагогічний
університет імені Михайла Коцюбинського
tsvilyksv@gmail.com

ДОСЛІДЖЕННЯ МОЖЛИВОСТЕЙ ЗАСТОСУВАННЯ ОНЛАЙН- ПЛАТФОРМИ CANVA ЗА УМОВ ЕЛЕКТРОННОГО ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ТРУДОВОГО НАВЧАННЯ ТА ТЕХНОЛОГІЙ

Організація електронного дистанційного навчання у закладах вищої освіти (ЗВО) у реаліях сьогодення потребує створення спеціального освітнього середовища (ОС) як з певної навчальної дисципліни, так і з комплексу навчальних дисциплін підготовки майбутніх фахівців. Таке середовище має слугувати базою для освітніх ресурсів і має бути здатним об'єднати суб'єктів і об'єктів освітнього процесу. Низкою вітчизняних та зарубіжних дослідників та педагогів-практиків (О. Андрєєв, В. Биков, Ю. Богачков Р. Гуревич, А. Гуржій, М. Кадемія, В. Кухаренко, Л. Шевченко та ін.) напрацьовуються проблеми розвитку електронного навчання, що часто тлумачиться, як синонім дистанційного навчання, в яких підкреслюється необхідність застосування різних он-лайн платформ, йдеться про особливості напрацювання, розвитку й упровадження навчальних комп'ютерних систем.

Організація дистанційного навчання з використанням комп'ютерних і телекомунікаційних технологій, котрі забезпечують інтерактивну взаємодію викладачів та студентів на різних етапах навчання і самостійну роботу з матеріалами інформаційної мережі, досліджується багатьма зарубіжними (Дж. Андерсон, Ст. Віллер, Т. Едвард, Дж. Мюллер, О. Є. Петровський, Е. С. Полат) й вітчизняними науковцями (К. В. Корсак, Н. О. Корсунська,

Л. О. Лещенко, М. І. Михальченко, В. В. Олійник, О. В. Третяк та ін.), передусім, як окрема форма навчання [1].

Особливий аспект застосування інформаційних технологій (ІТ) в освітньому процесі – це пошук, творче використання та генерування знань, здатність швидко реагувати, мислити та знаходити потрібну інформацію в один клік. Застосування можливостей нових онлайн-інструментів (створення презентацій, відео, комп'ютерної графіки та візуального контенту для соціальних мереж) є ефективним засобом дистанційного навчання. У дослідженні вивчалися можливості окремих презентаційних програм у підготовці майбутніх учителів трудового навчання та технологій під час навчання дисциплін циклу професійної підготовки Prezi, Haiku Deck, Canva, Crello, Keynote, Piktochart, Slides, Seidat, Sway. Особливої уваги ми надали вивченню функцій он-лайн платформи Canva, визначенню її переваг й недоліків, використанню різноманітних пропозицій цього електронного засобу за умов дистанційного навчання. Встановлено, що Canva є одним з відомих інструментів графічного дизайну (рис. 1), використання цієї онлайн-платформи в навчальній діяльності відкриває широкі можливості для командної роботи, проектування, графічного дизайну, редагування фотографій тощо з певного доступного пристрою, під'єданого до мережі Інтернет.

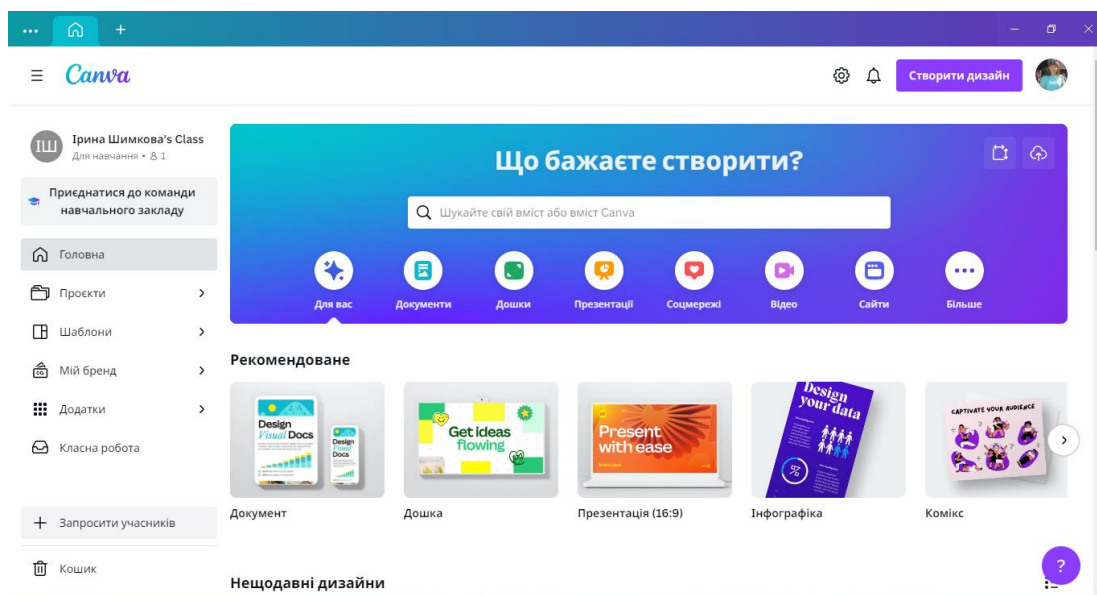

Рис. 1. Інтерфейс CANVA.

Canva дає змогу надсилати власні зображення безпосередньо на платформи соціальних мереж. Особливим у Canva є те, що вона дозволяє планувати публікації заздалегідь на визначений час, включаючи планування публікацій для Facebook, Twitter, Pinterest, LinkedIn, Slack і Tumblr. Проривом у

онлайн-платформі є пропозиція послуги друку, а саме - створеної професіоналами поліграфії захоплюючих дизайнів на футболках, кружках, листівках тощо з безкоштовною доставкою [2]. Проаналізувавши функції та можливості онлайн-платформи, зазначимо певні переваги й недоліки її використання (табл. 1).

Таблиця 1

Переваги й недоліки застосування онлайн-платформи Canva за умов дистанційного навчання майбутніх педагогів

Переваги	Недоліки
<ul style="list-style-type: none"> • Це безкоштовна платформа для дизайну, що пропонує багато функцій. Лише деякі функції, які використовують високопрофесійні дизайнери, включені в платний план. • Не потрібно бути професійним графічним дизайнером, оскільки редактор дає можливість працювати навіть початківцям. • Простота використання шаблонів, наклейок, шрифтів гарантує чудову інфографіку з усіма необхідними елементами, що дозволяє проявити креативність і додати деталі та елементи, які відповідають своєму стилю. • Безмежні можливості створення різних типів зображень – обкладинок, електронних книг, резюме, запрошень, а також створювати GIF-файли, анімації та відео. • Зручний інтерфейс. • Дозволяє працювати в команді. • Інтеграція з бібліотекою стокових фотографій. 	<ul style="list-style-type: none"> • Canva не має локального файлу для зберігання, тобто технічно не можна отримати доступ до своїх проєктів онлайн або внести в них нові зміни, коли сайт не працює. • Оскільки багато людей використовують більшість шаблонів Canva, і вони не оновлюються регулярно, дизайн може виглядати недостатньо унікальним. • На Canva немає вихідного файлу, тобто неможливо ділитися, редагувати чи експортувати будь-який із дизайнів, не маючи облікового запису Canva. • Деякі зображення, шрифти, наклейки та шаблони на Canva платні, отримати доступ можливо лише з преміального облікового запису. • Мобільний додаток не має стільки функцій, як додаток для комп'ютерів. • Мало доступних безоплатних елементів. • Обмежена функціональність для складних конструкцій.

Отже, Canva – доступний онлайн-інструмент для проєктування, що допомагає в навчальній діяльності для редагування фотографій та створення презентацій, публікацій у соціальних мережах та документів. Він має зручний інтерфейс та понад 250000 шаблонів, сотні типів дизайну для соціальних медіа, дописів, листів, презентацій тощо, понад 1000 безкоштовних зображень і графіки, функцію командної роботи, співпрацю й коментування в режимі реального часу, 5 ГБ хмарного сховища [3].

Нами вивчено певні особливості використання он-лайн платформи з метою активізації навчально-пізнавальної діяльності студентів у навчанні дисциплін з елементами проєктування та з можливістю застосування систем управління навчанням для наповнення навчального контенту та моніторингу освітнього процесу. Результатами самостійної пізнавальної діяльності є проєкти студентів з різних аспектів професійної підготовки (рис. 2), виконані засобами он-лайн платформи Canva.

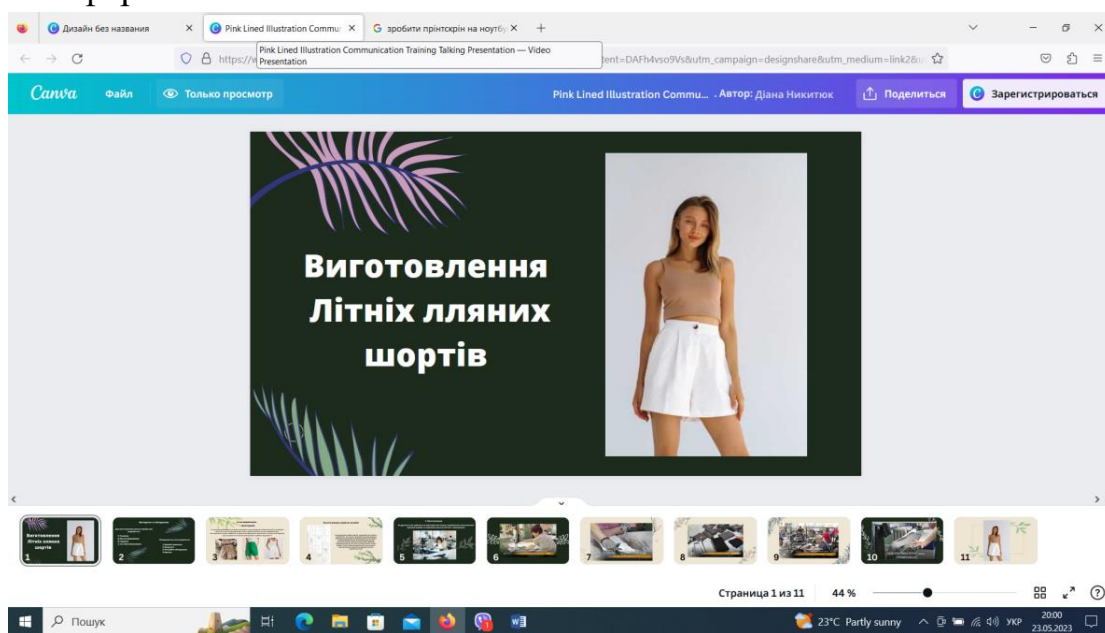

Рис. 2. Приклад проєкту з основ швейного виробництва студентки 2 курсу Никитюк Діани (група 2СОТ, 2022-2023 навч. рік).

Встановлено, що онлайн-платформа Canva є ефективним інструментом STEAM-навчання (science – наука, technology – технологія, engineering – інженерія, art – мистецтво, math – математика) у формуванні творчих здібностей та якостей особистості майбутніх педагогів, які мають стати ефективними менеджерами освітнього особистісно-орієнтованого процесу у закладах загальної середньої освіти [4; 5]. Під час дистанційного навчання майбутні учителі трудового навчання та технологій використовують різні

комп'ютерні програми та мобільні пристрої, публікують свої доробки у соціальних мережах, різними способами демонструють навчальні досягнення, а саме: у підготовці презентацій для практичних занять, під час створення проєктів з технологічного практикуму, практикуму з лялькарства, основ декоративно-вжиткового мистецтва тощо. Наше подальше дослідження вбачаємо у проєктуванні інтерактивних занять із залученням ресурсів онлайн-платформи для ефективного використання у процесі дистанційного навчання.

Список використаних джерел:

1. Шимкова І. В. Дистанційні технології в системі самостійної роботи студентів очної форми навчання. *Сучасні інформаційні технології та інноваційні методики навчання у підготовці фахівців: методологія, теорія, досвід, проблеми*. Зб. наук. пр. Київ-Вінниця: ДОВ «Вінниця», 2006. Вип. 14. С. 454–459.

2. Як користуватися Canva. URL: <https://www.creativosonline.org/uk/como-usar-canva.html> (дата звернення: 05.09.2022).

3. Про Canva. URL: https://www.canva.com/uk_ua/about/ (дата звернення: 05.09.2022).

4. Iryna Shymkova, Svitlana Tsvilyk, Vitalii Hlukhaniuk, Viktor Solovej, Volodymyr Harkushevskiy USE OF Learning management system ILIAS in teaching technologies for intending teachers of secondary and vocational education. Rezekne: Rezeknes Tehnologiju akademijska. 2021. Volume V. p. 470-482. URL: <http://journals.rta.lv/index.php/SIE/article/view/6313>. (дата звернення: 11.05.2023).

5. Vitaliy M. Hlukhaniuk, Viktor V. Solovej, Svitlana D. Tsvilyk, Iryna V. Shymkova STEAM education as a benchmark for innovative training of future teachers of labour training and technology. *Society. Integration. Education. SIE*. 2020. Volume 5. p. 211-221. URL: <http://journals.rta.lv/index.php/SIE/article/view/5000> (дата звернення: 11.05.2023).

Шурин О. І.,

кандидат педагогічних наук, доцент,

доцент кафедри професійної освіти,

трудового навчання та технологій,

Рівненський державний гуманітарний університет

olena.shuryn@rshu.edu.ua

Войтович Т. М.,

здобувач другого (магістерського) рівня вищої освіти,

Рівненський державний гуманітарний університет

vtanya_028@ukr.net

РОЗВИТОК КРИТИЧНОГО МИСЛЕННЯ УЧНІВ ЗАСОБАМИ ІНФОРМАЦІЙНО-ЦИФРОВИХ ТЕХНОЛОГІЙ

На сучасному етапі розвитку демократичних засад в українському суспільстві, побудови громадянського суспільства в Україні надзвичайно важливо всіляко сприяти виробленню в людей уміння критично мислити, об'єктивно оцінювати різноманітні явища, процеси, події. Тому сьогодні актуальною є проблема формування і розвитку критичного мислення.

Практика доводить, що в умовах забезпечення переходу на новий стандарт базової повної середньої системи освіти, де задекларовано впровадження особистісно зорієнтованого, компетентнісного, діяльнісного підходу, важливого значення набуває запровадження технологій, які б позитивно впливали на навчально-виховний процес і давали б якісні зміни. У зв'язку з активним розвитком інформаційно-комунікаційних технологій (ІКТ) та їх упровадженням у різні сфери життя все більшої актуальності набуває формування інформаційно-цифрової компетентності.

Інформаційні технології – це, з одного боку, потужний інструмент для одержання дитиною найрізноманітнішої інформації, з іншого ефективний засіб підвищення інтересу до навчання та формування мотивації, використання наочності, забезпечення науковості. Уроки з цифровою підтримкою викликають велику зацікавленість в учнів, забезпечують можливість ефективно використовувати диференційований підхід у навчальному процесі. Тому їх необхідно активно використовувати [1].

Поняття, принципи та закономірності функціонування критичного мислення вивчали як зарубіжні, так і вітчизняні науковці: В. Біблер, Т. Бізенков, П. Блонський, А. Брушлинський, М. Вертгеймер, Д. Вількеєв, Дж. Гілфорд, І. Ільясов, З. Калмикова, І. Лернер, О. Лук, О. Матюшкін, М. Махмутов,

С. Рубінштейн, Б. Теплов, О. Тихомиров, В. Шубинський та ін. Формуванню критичного мислення учнів у навчальній діяльності присвячені дослідження Ш. Амонашвілі, А. Байрамова, Т. Бізенкова, С. Векслера, Д. Джумалієвої, В. Казакова, В. Коневої, В. Крутецького, Г. Липкіної, Ф. Мінкіної, Л. Рибака, В. Терно [1], О. Тихомирова та ін. В Україні на необхідності розвитку в учнів і студентів критичного мислення наголошують В. Кремень [2], О. Тягло, та ін., які зазначають, що освіта України прагне бути на рівні освіти провідних держав сучасного світу, тому вона має засвоїти критичне мислення, адаптувавши його до специфіки національного менталітету.

Метою статті є визначення особливостей впливу інформаційно-цифрових технологій на формування і розвиток критичного мислення особистості здобувача освіти.

Суспільство «епохи інформації» вимагає від випускника навчального закладу володіння навичками XXI ст., а саме:

- критичного мислення і вміння вирішувати проблеми (гнучко адаптуватися у змінних життєвих ситуаціях, самостійно набуваючи необхідних знань);

- комунікативних навичок та навичок співробітництва;

- інформаційної грамотності (вміння швидко та ефективно шукати інформацію, критично та компетентно оцінювати та осмислювати інформацію, вміння творчо та креативно використовувати її);

- інформаційно-комунікаційної грамотності (використання комп'ютерних технологій як інструменту для спілкування, досліджень, організації, оцінювання інформації, володіння базовим розумінням етичних та правових питань, пов'язаних з доступом та використанням інформації) [4].

Щодня учні поглинуті в потік інформації, яку потрібно глибоко осмислити, проаналізувати і зробити правильні висновки. І завдання вчителя полягає у тому, щоб навчити кожного учня самостійно виявляти проблему, знаходити способи її рішення, творчо підходити до її розв'язання, критично її оцінювати й ефективно використовувати. Тому для практиків-педагогів виникла необхідність формування у здобувачів освіти умінь і навичок сприйняття, розуміння, оцінювання інформації, поданої сучасними електронними засобами.

Орієнтуючись на сучасний ринок праці, в учнів потрібно формувати компетентності, що дозволяють користуватися такими технологіями і знаннями, які задовольняють потреби інформаційного суспільства. Саме тому важливим для учнів є не тільки вміння оперувати власними знаннями, уміннями і навичками, а й бути готовими змінюватися відповідно до нових

потреб ринку праці, оперувати й управляти інформаційними потоками, активно діяти, швидко приймати рішення, навчатися впродовж усього життя, тобто бути компетентними [6].

Використання в навчальному процесі сучасних технічних пристроїв та інформаційних технологій призводить до нового розуміння дидактичного процесу, його аналізу, встановлення нових принципів навчання. Так, принцип доступності за традиційного навчання реалізується з урахуванням індивідуальних та вікових особливостей школярів, за комп'ютерного навчання «відбувається перехід від принципу загальної доступності до принципу індивідуальної доступності» [8]. Найефективніше інформаційна компетентність реалізується під час проблемного навчання, яке спрямоване саме на розвиток критичного мислення, при використанні мультимедійних технологій і застосуванні методу проєктів.

Саме інтерактивні методи сприяють тому, що здобувачі освіти опановують усі рівні пізнання (знання, розуміння, аналіз, синтез, оцінювання, застосування), розвивають критичне мислення, рефлексію, уміння вирішувати проблеми.

Під час навчання за інтерактивними технологіями із застосуванням методик розвитку критичного мислення учні навчаються аналізувати ситуацію; обговорювати проблему та приймати рішення; займати чітку позицію; обґрунтовувати свою відповідь; чітко висловлювати свою думку або думку колективу, регламентуючи при цьому час; ставити чіткі запитання і давати на них змістовні відповіді; аргументувати відповіді; відшукувати причинно-наслідкові зв'язки, порівнювати, прогнозувати; аргументовано оцінювати діяльність.

Засобами нових інформаційних технологій є наявні програмні засоби та текстові матеріали; міні-підручники, довідники та презентації; інтернет-ресурси. Мультимедійні засоби навчання займають важливе місце у розвитку інформаційного суспільства. Мультимедійні засоби навчання за С.Гончаренко – це комплекс апаратних і програмних засобів, що дозволяють користувачеві спілкуватися з комп'ютером, використовуючи різноманітні, природні для себе середовища: графіку, гіпертексти, звук, анімацію, відео. Мультимедійні системи надають користувачеві персонального комп'ютера такі види інформації: текст; зображення; анімаційні картини; аудіо коментарі; цифрове відео. Технології, які дозволяють з допомогою комп'ютера інтегрувати, обробляти і водночас відтворювати різноманітні типи сигналів, різні середовища, засоби і способи обміну інформацією, називаються мультимедійними [7].

Актуальні проблеми технологічної та професійної освіти

Існують різноманітні способи застосування засобів мультимедіа в навчальному процесі, серед яких:

- використання електронних лекторів, тренажерів, підручників, енциклопедій;
- розробка ситуаційно-рольових та інтелектуальних ігор з використанням штучного інтелекту;
- моделювання процесів і явищ;
- забезпечення дистанційної форми навчання;
- проведення інтерактивних освітніх телеконференцій;
- побудова систем контролю й перевірки знань і умінь (використання контролюючих програм-тестів);
- створення і підтримка сайтів навчальних закладів;
- створення презентацій навчального матеріалу;
- здійснення проєктивної і дослідницької діяльності тощо.

Хочемо зазначити, що використання засобів мультимедіа в освітньому процесі сприяє:

- підвищенню мотивації до навчання;
- реалізації соціальної мети, а саме – інформатизації суспільства;
- інтенсифікації процесу навчання;
- розвитку особистості;
- розвитку навичок самостійної роботи з навчальним матеріалом;
- підвищенню ефективності навчання за рахунок його індивідуалізації.

Відтак, формування та розвиток критичного мислення – це багатоаспектний, системний та тривалий процес навчання здобувачів освіти. Він передбачає спрямовану, організовану та поетапну розумову діяльність учнів під керівництвом вчителя. Оволодіння основними принципами та операціями логічного мислення дозволить учням виробити новий критичний стиль мислення, який буде допомагати аналізувати проблеми в будь-якій сфері життя та знаходити їх оптимальне вирішення. Одним із найпопулярніших засобів, які сприяють успішному формуванню критичного мислення на сьогодні залишаються інформаційні технології.

Використання інформаційних технологій – життєва необхідність сьогодення. Віддаючи перевагу сучасним технологіям навчання, можна зазначити, що це: ефективний, цікавий спосіб навчання, активна участь у роботі, а не стандартне зазубрювання відповідей на питання, можливість досягти більшого результату з найменшою затратою часу, краще сприйняття і запам'ятовування інформації, можливість вільно висловлювати власну думку, розвиток самовпевненості, демократизація навчального процесу.

Отже, застосування комп'ютерів в освіті привело до появи нового покоління інформаційних освітніх технологій, що дали змогу підвищити якість навчання, створити нові засоби впливу, ефективніше взаємодіяти педагогам зі здобувачами освіти. Вважаємо, що нові інформаційні освітні технології на основі комп'ютерних засобів дають можливість значно більше шансів розвинути критичне мислення.

Список використаних джерел

1. Терно С. О. Теорія розвитку критичного мислення (на прикладі навчання історії): посібник для вчителя. Запоріжжя: Запорізький національний університет, 2011. 105 с.

2. Кремень В. Освіта в Україні. *Доповідь міністра освіти і науки України на II Всеукраїнському з'їзді працівників освіти 2001*. 12 жовтня.

3. Хачумян Т. І. Поняття «критичне мислення» та його сутність у психолого-педагогічній науці. *Теоретичні питання культури, освіти та виховання*: зб. наук. пр. Київ: ВЦ КНЛУ, 2003. Вип. 24. Ч. 2. С. 171–177.

4. Желюк О. Інформаційні технології в освітній діяльності. *Директор школи*. 2008. Листопад №44. С. 4–9.

5. Головань М. С. Розвиток інформатичної компетентності студентів як педагогічної системи. *Педагогічні науки*: зб. наук. праць. Суми: сумДПУ ім. А. С. Макаренка, 2008. С. 88–96.

6. Верлань А. Ф., Тверезовська Л. О., Федорчук В. А. Інформаційні технології в сучасній школі. Кам'янець-Подільський: Кам'янець-Подільський держ. пед. інститут, 1996. 72 с.

7. Нова українська школа. Концепція. URL: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/zagalna%20serednya/novaukrainska-shkola-compressed.pdf>.

Шурин О. І.,

кандидат педагогічних наук, доцент,
доцент кафедри професійної освіти,
трудового навчання та технологій,

Рівненський державний гуманітарний університет
olena.shuryn@rshu.edu.ua

Волошук В. В.,

здобувач другого (магістерського) рівня вищої освіти,
Рівненський державний гуманітарний університет

vika.myzuk21@gmail.com

РОЗВИТОК ТВОРЧОГО ПОТЕНЦІАЛУ СТАРШОКЛАСНИКІВ ЗАСОБАМИ ПРОБЛЕМНОГО НАВЧАННЯ

В сучасних умовах перед школою та вчителями стоїть завдання не лише забезпечити учнів глибокими й міцними знаннями, а й розвинути творчі здібності кожного школяра, сформувані в нього такі вміння і навички, які допоможуть йому самостійно здобувати нові знання та оволодіти способами виконання дій для розв'язання нагальних проблем і вирішення завдань. Тому, актуальним нині є впровадження в освітній процес проблемного навчання, яке сприятиме активізації розумової діяльності школярів і підвищить їх інтерес до здобування нових знань. Адже саме проблемне навчання сприяє виробленню мотивів і мотивації навчально-пізнавальної діяльності вихованців, сприяє розвитку їхніх творчих нахилів, виховує самостійність, активність і креативність учнів, сприяє формуванню всебічно розвинутої особистості, спроможної вирішувати майбутні професійні та життєві проблеми.

Проведений аналіз наукових праць за темою дослідження показав, що розробкою концепції впровадження проблемного навчання в освітній процес для розвитку творчого потенціалу займалися багато фахівців у галузі педагогіки та психології (І. Лернер, А. Матюшкін, М. Махмутов, М. Скаткін та ін.). Результати досліджень науковців переконують, що проблемне навчання має суттєві переваги порівняно з пояснювально-ілюстративним. Разом з цим, у наукових працях Т. Кудрявцевої, В. Паламарчук, В. Сидоренка, В. Ягупова та інших зазначається, що розумовий розвиток учнів відбувається в процесі розв'язання проблемних ситуацій, які відповідають конкретним освітнім завданням щодо розвитку особистості.

Актуальні проблеми технологічної та професійної освіти

Метою статті є дослідження дидактичних можливостей проблемного навчання як ефективного засобу розвитку творчого потенціалу старшокласників.

У сучасній школі організація освітнього процесу у вигляді проблемного навчання залежить від мети уроку, яка визначається педагогом. В основі проблемного навчання є проблема – складне теоретичне чи практичне питання, яке потребує розв'язання, вивчення або дослідження. Проблема виникає тоді, коли учень повинен вирішити інтелектуальне завдання в процесі розв'язання реальних ситуацій. Проблеми можуть мати об'єктивний (коли ще не існує їх наукового вирішення) або суб'єктивний характер (наукове розв'язання проблеми є, однак певна група школярів не знає способів її вирішення).

Сьогодні проблемне навчання розглядають як технологію розвивальної освіти, спрямовану на активне одержання знань, формування прийомів дослідницької діяльності, залучення до наукового пошуку, творчості, виховання соціально значущих рис особистості. Цей вид навчання передбачає дві основні цілі: допомогти учням самостійно засвоїти зміст навчального матеріалу та навчити застосовувати наукові методи у процесі пізнання.

До цілей проблемного навчання відносять не лише засвоєння результатів наукового пізнання, системи знань тощо, а і сам процес отримання цих результатів, формування пізнавальної діяльності учня і розвитку його творчого потенціалу.

Проблемне навчання має такі дидактичні можливості: підвищення якості знань, умінь і навичок; якісне опрацювання та засвоєння навчального матеріалу учнями на уроці; формування системи знань, умінь, засобів дій; уміння орієнтуватися у нових умовах; розвиток критичного мислення та пізнавальних інтересів учнів; розвиток розумових сил, пізнавальної активності, самостійного й творчого мислення; уміння висувати гіпотези, їх обґрунтовувати, здійснювати пошук шляхів більш надійного і творчого вирішення; формування готовності до пошуку в учнів, розв'язання проблем, яких сповнене життя, та посилення ролі самого суб'єкта навчання в освітньому процесі; розвиток інтуїції, діалогічності, уміння аргументації; всебічний розгляд різноманітних наукових і практичних проблем; формування досвіду творчого спілкування; забезпечення самоактуалізації та самореалізації особистості; формування власного пізнавального стилю.

В основі пояснювально-ілюстративного навчання покладено принцип передавання учням готових знань, а в основі проблемного навчання – принцип активної навчально-пошукової діяльності учня, знаходження нових способів дій, які мають практичне спрямування [3].

При проблемному навчанні діяльність вчителя полягає в тому, що він в конкретних випадках пояснює зміст найскладніших понять. Отже, вчителеві необхідно створювати проблемні ситуації, організовувати навчально-пізнавальну діяльність школярів. На основі аналізу повідомлених фактів учні самостійно роблять висновки і узагальнення, формулюють за допомогою вчителя поняття, закономірності тощо. Результат такої діяльності учнів – вироблення навичок розумових операцій і дій, навичок практичного застосування знань, розвитку уваги та творчих здібностей.

Особливість освітнього процесу з трудового навчання полягає в тому, що створення на уроках проблемних ситуацій є одним з важливих засобів організації проектно-технологічної діяльності учнів і розвитку їх технічно-творчих здібностей. Зокрема, школярам необхідно згадати раніше набуті знання і вироблені вміння, ліквідувати невідповідність між науковими знаннями та практичним досвідом. Відповідно, вчитель трудового навчання використовує такі проблемні ситуації, для розв'язання яких учням необхідно застосовувати набуті знання та вміння в нових конкретних умовах, або коли школярі повинні вибрати з кількох можливих способів вирішення проблеми один оптимальний. Наприклад, проблемні ситуації можуть виникати, коли існують протиріччям між схематичним зображенням об'єкта і конструктивним оформленням технічного пристрою.

Проблемні ситуації створюються завдяки неповних відомостей в ескізі, кресленні, технологічній чи інструкційній картці (або іншій технічній документації). Цей методичний прийом дає можливість залучати до розв'язання проблеми всіх учнів класу, адже учням необхідно проаналізувати власний набутий навчальний досвід і застосувати ті знання, які дозволять успішно вирішити поставлене завдання [1, с.18].

Заплановані вчителем проблемні ситуації можуть бути використані у випадках, коли виникають дефекти деталей і виробів, допускаються помилки при їх проектуванні та виготовленні, не виконуються правила безпечної експлуатації та порушуються вимоги охорони праці. Розв'язувати комплекс технічних проблем учень зможе тільки шляхом застосування знань і вмінь, як нових, так і раніше набутих. Отже, проведення аналізу проблемної ситуації, використання раніше набутих знань у нових умовах надає можливість учнівській молоді успішно розв'язувати проблемні завдання з трудового навчання, що сприяє розвитку їх творчих здібностей.

Таким чином, узагальнений підхід до розв'язання проблемної ситуації має такий алгоритм: створення проблемної ситуації; збирання й аналіз

інформації, необхідної для вирішення проблеми з одночасною актуалізацією життєвого досвіду; висування гіпотез; формулювання висновків [5, с.38].

У багатьох науково-педагогічних джерелах (О. Коберник, Н. Матяш, В. Сидоренко та ін.) досліджуються ефективні умови, прийоми й методи, які сприяють розвитку творчого мислення учнів на уроках трудового навчання. До них відноситься проблемний виклад навчального матеріалу. При проблемному викладанні перед учнями ставляться вузлові проблеми і питання. До них відносять ті, на які учні не можуть відповісти відразу, адже вони не володіють повною інформацією для вирішення технологічних питань [2, с. 150].

Разом з цим, важливим є питання про типи проблемних ситуацій та їх особливості на уроках трудового навчання. Це питання педагоги вирішують з урахуванням умов, в яких проводиться трудове навчання й виховання учнів. Можна виділити наступні типи проблемних ситуацій:

Перший тип. Проблеми, що виникають при поясненні нової технологічної операції, робочих прийомів, підбору матеріалів. При вирішенні подібних проблем виявляється недостатній рівень раніше засвоєних знань і виникає потреба в нових знаннях, вміннях і навичках.

Другий тип. Проблеми, що виникають при виконанні практичних завдань. Проблеми такого типу мають особливо важливу роль, бо сприяють творчому застосуванню системи набутих знань при виконанні конкретного завдання, розвивають здатність творчо вирішувати трудові завдання [4].

Результати проведеного дослідження показали, що сучасна дидактика розглядає творчість як складний і своєрідний процес, якому можна навчитися. Для цього необхідно виявити його закономірності, на основі яких можна створити певні методи чи прийоми навчання.

Пошук наукової організації творчої праці дав змогу сучасній педагогічній науці розробити нові методи розв'язання проблемних завдань і ситуацій. Серед розроблених педагогами методів ефективними з питань технічної творчості є: метод мозкового штурму, метод фантазування, метод зразків, метод фокальних об'єктів, метод створення образу ідеального об'єкта.

Творчість людини у будь-якій сфері її діяльності часто буває пов'язана не лише зі створенням чогось принципово нового, а й може проявлятися на виконавчому рівні, тобто в новому переосмисленні й новому баченні вже існуючого об'єкта чи образу. Для успішного розв'язання конкретних завдань, які виникають у процесі планування і створення об'єкта, необхідно чітко усвідомлювати мету розробки того чи іншого об'єкта, мету тієї чи іншої проблеми.

Таким чином, методика впровадження проблемного навчання в освітній процес з трудового навчання повинна сприяти розвитку творчих здібностей учнів, залучення їх до наукового пошуку та технічної творчості для ознайомлення школярів з технологічними процесами сучасних виробництв.

На даному етапі розвитку суспільства проблемне навчання формує гармонійно розвинену творчу особистість, яка логічно мислить, знаходить рішення в різних проблемних ситуаціях, навчається систематизувати і накопичувати знання, здатну до високого самоаналізу, саморозвитку і самокорекції.

Проведене дослідження та отримані результати дають підстави розглядати проблемне навчання як ефективний засіб розвитку творчого потенціалу. В його основу покладено майстерність вчителя створювати на уроках різноманітні проблемні ситуації, що сприяє виробленню в учнівської молоді вмінь та навичок формулювати проблему, визначати способи її вирішення.

Сучасні досягнення педагогічної науки дають можливість виокремити переваги проблемного навчання над традиційним пояснювально-ілюстративним навчанням, зокрема до них відносять: глибоке розуміння навчального матеріалу та його усвідомлене засвоєння учнями; мотивацію до здобування нових знань; формування комунікативних і творчих здібностей школярів; виховання самостійності та навчальної активності; набуття досвіду щодо колективного вирішення завдань.

Однак, проблемне навчання має і певні недоліки, зокрема: вимагає більших часових затрат на уроці для створення проблемних ситуацій; не завжди його можна застосовувати через складність навчального матеріалу та у зв'язку з відсутністю готовності суб'єктів освітнього процесу.

Проведене дослідження не вичерпує всіх аспектів розглянутої проблеми. Перспективними напрямками подальших наукових пошуків є дослідження існуючих методик проблемного навчання на уроках трудового навчання та виявлення їх особливостей.

Список використаних джерел

1. Бех І. Д. Виховання особистості: Сходження до духовності. К.: Либідь, 2006. 272 с.
2. Волкова Н. П. Педагогіка: посібник. К.: Вид. центр Академія, 2001. 576 с.
3. Манойленко Н. В. Вибрані питання основ теорії технологічної освіти. Частина 1. Курс лекцій. Навч. посіб. для студентів спеціальності технологічна освіта ЗВО. Кропивницький: ЦОП «Авангард», 2018. 156 с.

4. Фіцула М. М. Педагогіка: навч. посібник. К.: Академія, 2000. 544 с.

5. Фурман А. В. Методика застосування проблемних ситуацій на уроці. *Проблемні ситуації в навчанні*. К., 1991. С. 67–72.

Янчук В. С.,

здобувач першого (бакалаврського) рівня вищої освіти
Хмельницький національний університет

КОМПЕТЕНТІСНИЙ ПІДХІД У ТЕХНОЛОГІЧНІЙ ТА ПРОФЕСІЙНІЙ ОСВІТІ

Зміна акцентів на отримання нових результатів професійно-технічної освіти актуалізує значущість нового підходу до забезпечення якості підготовки кваліфікованих робітників, зокрема компетентнісного. Концепція компетентнісного підходу в освіті, у тому числі у професійно-технічній, спрямована на розвиток особистості професіонала з позитивним світоглядом, ціннісними орієнтаціями, здатністю швидко адаптуватися до традиційних, нових і непередбачуваних життєвих і професійних ситуацій.

Компетентнісний підхід є важливим концептуальним підґрунтям реалізації нової системи принципів визначення цілей професійно-технічної освіти, відбору і структурування змісту навчального матеріалу, організації освітнього процесу й оцінювання освітніх результатів з метою досягнення достатньо майбутніми робітниками високого рівня знань, досвіду, обізнаності для здійснення професійної діяльності.

Тому одним із основних завдань сучасної освіти є питання впровадження компетентнісного підходу у професійну підготовку студентів. Основна увага акцентується на компетенціях, що сприяють адаптації фахівців до мінливих умов сучасного ринку праці й бурхливого розвитку науки й техніки. Сьогодні компетентнісний підхід стає невід'ємним складником освітньої галузі.

Взагалі, поняття «підхід» у загальному розумінні означає певну сукупність різноманітних засобів та прийомів, які діють певним чином на когось. У науковому розумінні поняття «підхід» тлумачиться як 233 вихідна позиція, що складає основу дослідницької діяльності. Це орієнтує людину на постійне професійне й особистісне самовдосконалення, самостійний пошук нових знань, самостійний розвиток необхідних умінь та навичок.

Компетентнісний підхід зміщує акценти з процесу нагромадження нормативно визначених знань, умінь і навичок у площину формування й

розвитку в майбутніх фахівців здатності практично діяти і творчо застосовувати набуті знання й досвід у різних ситуаціях, що потребує від викладача зміщення акцентів у навчально-виховній діяльності з інформаційної до організаційно-управлінської площини. Тобто, якщо в першому випадку він відіграє роль ретранслятора знань, то в другому – організатора освітньої діяльності. Також змінюється і модель поведінки студента – дослідницько-активна самостійна діяльність приходить на зміну пасивному засвоєнню знань. Процес наповнюється розвивальною функцією, яка стає інтегрованою характеристикою навчання. Така характеристика має сформуватись у процесі навчання і включає знання, вміння, навички, ставлення, досвід діяльності й поведінкові моделі особистості.

У розробці Державних стандартів професійно технічної освіти важливе значення надається структуруванню ключових компетентностей – загальних здібностей й умінь, що дають змогу особі розуміти ситуацію, досягати успіху в особистісному й професійному житті, набувати соціальної самостійності та забезпечувати ефективну професійну міжособистісну взаємодію.

Ключові компетентності ґрунтуються на головних цілях загальної і професійної освіти тих, хто навчається, їхньому соціальному й особистісному досвіді, а також на основних видах діяльності. При реалізації цих завдань важливо, щоб діяльність педагогів професійних навчальних закладів була гуманістично спрямованою на формування у персоналу підприємств **ціннісно-сміслових** компетентностей, пов'язаних із ціннісними орієнтаціями учнів, їхньою здатністю розуміти навколишній світ, орієнтуватися в ньому, усвідомлювати свою роль, призначення, вміти вибрати цільові й смислові установки для своїх дій, вчинків, уміти вирішувати; **загальнокультурних**, що охоплюють духовно-моральні основи життя людини і людства в цілому, культурологічні основи сімейних, соціальних, суспільних явищ і традицій, досвід побутової та культурно-розважальної сфер; **навчально-пізнавальних**, які виявляються через наявність організаційних умінь, креативних навичок, методів пізнання; **інформаційних**, пов'язаних із навичками роботи з інформацією в освітній і професійній сфері, в навколишньому середовищі; уміннями користуватися засобами інформації, телекомунікацій, інформаційними технологіями; **комунікативних** – знання мов, способів взаємодії з людьми; навички роботи в команді, колективі, уміння презентувати себе; **соціально-трудових**, що передбачають наявність знань у сфері професійного самовизначення, в питаннях екології, економіки, права, вміння виконувати різні соціальні ролі; компетенцій **особистісного самовдосконалення** – освоєння способів фізичного, духовного й

інтелектуального розвитку; турбота про власне здоров'я, способи безпечної життєдіяльності.

Водночас у системі компетентнісного підходу до навчання у вищій школі нових акцентів набувають вимоги до форм і засобів навчання. Професійному становленню фахівців сприяють інноваційні та інтерактивні форми навчання: індивідуальна, інформаційно-технологічна, проектна та інші. Не менш важливим у реалізації компетентнісного підходу є дистанційна форма навчання, особливо для студентів, що навчаються без відриву від виробництва і вирішують комплекс завдань самостійно.

Доцільно віддати перевагу тим засобам навчання, які містять комунікативно-ситуативні завдання, завдання, що потребують залучення досвіду студентів, наближені до життя, майбутньої професійної діяльності, стимулюють їх активну розумову діяльність.

Як наголошує Л.Іванова, «компетентнісний підхід вимагає застосування активних форм навчання, використання сучасних технологій, тому знання неможливо дати на десять років вперед, треба вчити вчитися і перенавчатися та головним критерієм навченості вважати готовність до самостійної діяльності на наступному етапі (або в навчанні, або в житті)».

Таким чином, важливою умовою модернізації технологічної та професійної освіти є підвищення якості, забезпечення високого рівня професійної підготовки студентів. Акцент в професійній підготовці студентів переноситься з традиційного навчання на формування компетентностей. Впровадження компетентнісного підходу в Україні є надзвичайно важливим і актуальним питанням. На сьогоднішній день існує багато трактувань змісту поняття «компетентнісний підхід». Акцент при цьому робиться на те, що компетентнісний підхід повинен забезпечувати як особистісний, так і професійний розвиток, сприяти підвищенню рівня їх соціально-професійної мобільності та конкурентоспроможності.

Список використаних джерел

1. Коваль Л. В. Професійна підготовка майбутніх учителів початкової школи: технологічна складова: монографія. Донецьк: Юго-Восток, 2009. 375 с.
2. Хуторской А. В. Практикум по дидактике и современным методикам обучения. СПб. : Питер, 2004. 541 с.
3. Іванова Л. І. Підготовка майбутніх учителів фізичної культури до фізкультурно-оздоровчої роботи з учнями загальноосвітніх навчальних закладів: автореф. дис. канд. пед. наук: 13.00.04 «Теорія та методика професійної освіти». Київ, 2006. 24 с.

4. Коробченко А. А., Головкова М. М. Компетентнісний підхід до професійної підготовки майбутніх учителів нової української школи. URL: <http://eprints.mdpu.org.ua/id/eprint/6808/1/%D0%9A%D0%BE%D0%BC%D0%BF%D0%B5%D1%82%D0%B5%D0%BD%D1%82%D0%BD%D1%96%D1%81%D0%BD%D0%B8%D0%B9%20%D0%BF%D1%96%D0%B4%D1%85%D1%96%D0%B4%20%D0%B4%D0%BE%20%D0%BF%D1%80%D0%BE%D1%84%D0%B5%D1%81%D1%96%D0%B9%D0%BD%D0%BE%D1%97.pdf> (дата звернення: 14.04.2023 р.).

5. Ходань О. Л. Компетентнісний підхід до підготовки майбутніх фахівців у ВНЗ. URL: <https://dspace.uzhnu.edu.ua/jspui/bitstream/lib/433/1/%D0%9A%D0%9E%D0%9C%D0%9F%D0%95%D0%A2%D0%95%D0%9D%D0%A2%D0%9D%D0%86%D0%A1%D0%9D%D0%98%D0%99%20%D0%9F%D0%86%D0%94%D0%A5%D0%86%D0%94.pdf> (дата звернення: 14.04.2023 р.).

6. Радкевич В. О. Компетентнісний підхід до розроблення державних стандартів професійно-технічної освіти. URL: <https://core.ac.uk/download/pdf/32305042.pdf> (дата звернення: 14.04.2023 р.).

7. Ягупов В. В., Свистун В. І. Компетентнісний підхід до підготовки фахівців у системі вищої освіти. URL: <https://ekmair.ukma.edu.ua/server/api/core/bitstreams/45203fee-fa64-4a8b-aea9-bf3bc35acc66/content> (дата звернення: 14.04.2023 р.).

НАШІ АВТОРИ

Алфімов Іван Олександрович – здобувач першого (бакалаврського) рівня вищої освіти Центральноукраїнського державного університету імені Володимира Винниченка

Андрощук Ігор Петрович, доктор педагогічних наук, професор, професор кафедри технологічної та професійної освіти і декоративного мистецтва Хмельницького національного університету

Андрощук Ірина Василівна – доктор педагогічних наук, професор, завідувач кафедри технологічної та професійної освіти і декоративного мистецтва Хмельницького національного університету

Бабій Надія Василівна – кандидат технічних наук, доцент, завідувач кафедри інформаційних технологій та методики навчання інформатики Кременецької обласної гуманітарно-педагогічної академії ім. Тараса Шевченка

Бездощук Тетяна Вікторівна – здобувачка другого (магістерського) рівня вищої освіти Кременецької обласної гуманітарно-педагогічної академії ім. Тараса Шевченка

Беляєва Наталія Петрівна – провідний спеціаліст відділу охорони праці Українського державного університету імені Михайла Драгоманова

Білик Вікторія Володимирівна – кандидат педагогічних наук, старший викладач кафедри технологічної та професійної освіти і декоративного мистецтва Хмельницького національного університету

Близнюк Микола Миколайович – доктор педагогічних наук, професор, професор кафедри виробничо-інформаційних технологій та безпеки життєдіяльності Полтавського національного педагогічного університету імені В. Г. Короленка

Войтович Тетяна Михайлівна – здобувачка другого (магістерського) рівня вищої освіти Рівненського державного гуманітарного університету

Волкова Наталія Валентинівна – кандидат педагогічних наук, доцент кафедри педагогіки та методики технологічної освіти Криворізького державного педагогічного університету

Волошук Вікторія Віталіївна – здобувачка другого (магістерського) рівня вищої освіти Рівненського державного гуманітарного університету

Галаган Ігор Михайлович – кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри інформаційних технологій та методики навчання інформатики Кременецької обласної гуманітарно-педагогічної академії ім. Тараса Шевченка

Гарматюк Іван Тарасович – здобувач другого (магістерського) рівня вищої освіти Кременецької обласної гуманітарно-педагогічної академії ім. Тараса Шевченка

Гарматюк Ростислав Тарасович – кандидат технічних наук, викладач кафедри теорії і методики трудового навчання та технологій Кременецької обласної гуманітарно-педагогічної академії ім. Тараса Шевченка

Гев Оксана Михайлівна – здобувачка другого (магістерського) рівня вищої освіти Кременецької обласної гуманітарно-педагогічної академії ім. Тараса Шевченка

Гребенюк Максим Валерійович – здобувач вищої освіти Хмельницького національного університету

Грудинін Борис Олександрович – доктор педагогічних наук, доцент, доцент кафедри фізики Національного університету біоресурсів і природокористування України

Деденєв Олександр Юрійович – аспірант кафедри теорії і методики технологічної освіти Полтавського національного педагогічного університету імені В.Г. Короленка

Дощечкіна Інна Володимирівна – здобувачка другого (магістерського) рівня вищої освіти Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського

Іванчук Анатолій Васильович – кандидат педагогічних наук, доцент кафедри образотворчого, декоративного мистецтва, технологій та безпеки життєдіяльності Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського

Іващук Віктор Васильович – здобувач другого (магістерського) рівня вищої освіти Кременецької обласної гуманітарно-педагогічної академії ім. Тараса

Клак Дмитро Сергійович – викладач кафедри інформаційних технологій та методики навчання інформатики Кременецької обласної гуманітарно-педагогічної академії ім. Тараса Шевченка

Коваль Олег Анатолійович – аспірант факультету технологій та дизайну Полтавського національного педагогічного університету імені В. Г. Короленка

Кондель Володимир Миколайович – кандидат технічних наук, доцент, доцент кафедри виробничо-інформаційних технологій та безпеки життєдіяльності Полтавського національного педагогічного університету імені В. Г. Короленка

Конік Катерина Русланівна – здобувачка першого (бакалаврського) рівня вищої освіти Хмельницького національного університету

Кравчук Олександр Віталійович – здобувач вищої освіти Кременецької обласної гуманітарно-педагогічної академії ім. Тараса Шевченка

Кулик Євген Володимирович – доктор педагогічних наук, професор, завідувач кафедри основ виробництва та дизайну Полтавського національного педагогічного університету імені В. Г. Короленка, факультет технологій та дизайну

Курач Микола Станіславович – доктор педагогічних наук, професор, проректор із стратегічного планування та наукової роботи Кременецької обласної гуманітарно-педагогічної академії ім. Тараса Шевченка

Ліщук Юрій Миколайович – викладач Фахового коледжу Кременецької обласної гуманітарно-педагогічної академії ім. Тараса Шевченка

Ломакович Афанасій Миколайович – заслужений працівник народної освіти України, почесний академік Академії вищої школи України, професор кафедри інформаційних технологій та методики навчання інформатики Кременецької обласної гуманітарно-педагогічної академії ім. Тараса Шевченка, ректор Кременецької обласної гуманітарно-педагогічної академії

Лотоцький Вадим Вікторович – здобувач другого (магістерського) рівня вищої освіти Кременецької обласної гуманітарно-педагогічної академії ім. Тараса Шевченка

Мазур Юлія Олегівна – здобувачка другого (магістерського) рівня вищої освіти Хмельницького національного університету

Малецький Іван – здобувач другого (магістерського) рівня вищої освіти Хмельницького національного університету

Мартинюк Владислава Михайлівна – здобувачка другого (магістерського) рівня вищої освіти Кременецької обласної гуманітарно-педагогічної академії ім. Тараса Шевченка

Марущак Оксана Василівна – кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського

Мельничук Олександр Тарасович – здобувач другого (магістерського) рівня вищої освіти Кременецької обласної гуманітарно-педагогічної академії ім. Тараса Шевченка

Міщенко Олена Володимирівна – кандидат технічних наук, старший викладач кафедри технологічної та професійної освіти і декоративного мистецтва Хмельницького національного університету

Недзеленко Юлія Анатоліївна – здобувачка другого (магістерського) рівня вищої освіти Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського

Нестер Ірина Олександрівна – здобувачка другого (магістерського) рівня вищої освіти Центральноукраїнського державного університету імені Володимира Винниченка

Олексюк Марія Петрівна – кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри теорії і методики трудового навчання та технологій Кременецької обласної гуманітарно-педагогічної академії ім. Тараса Шевченка

Омельчук Олександр Васильович – кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри теорії і методики трудового навчання та технологій Кременецької обласної гуманітарно-педагогічної академії ім. Тараса Шевченка

Остапчук Володимир Григорович – здобувач другого (магістерського) рівня вищої освіти Кременецької обласної гуманітарно-педагогічної академії ім. Тараса Шевченка

Панчук Михайло Миколайович – здобувач третього (аспірантського) рівня вищої освіти Кременецької обласної гуманітарно-педагогічної академії ім. Тараса Шевченка

Писаренко Віталій Володимирович – викладач Фахового коледжу Кременецької обласної гуманітарно-педагогічної академії ім. Тараса Шевченка

Попова Тетяна Іванівна – кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри технологій та дизайну Української інженерно-педагогічної академії

Приймак Віктор Миколайович – старший викладач кафедри технологічної та професійної освіти і декоративного мистецтва Хмельницького національного університету

Разумей Максим Андрійович – здобувач першого (бакалаврського) рівня вищої освіти Кременецької обласної гуманітарно-педагогічної академії ім. Тараса Шевченка

Рак Володимир Іванович – кандидат педагогічних наук, доцент кафедри комп'ютерних технологій Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка

Резніченко Зоя Володимирівна – кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри розвитку освітніх галузей Полтавської академії неперервної освіти ім. М. В. Остроградського

Ровенська Кіра Віталіївна – здобувачка першого (бакалаврського) рівня вищої освіти Української інженерно-педагогічної академії

Рябець Катерина Сергіївна – здобувачка другого (магістерського) рівня вищої освіти Хмельницького національного університету

Рябець Сергій Іванович – кандидат технічних наук, доцент, доцент кафедри технологічної та професійної освіти Центральноукраїнського державного університету імені Володимира Винниченка

Савчук Олена Петрівна – кандидат педагогічних наук, доцент кафедри технологічної та професійної освіти ДЗ «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського»

Свиридюк Антоніна Сергіївна – здобувачка другого (магістерського) рівня вищої освіти Кременецької обласної гуманітарно-педагогічної академії ім. Тараса Шевченка

Середа Вікторія Юріївна – здобувачка першого (бакалаврського) рівня вищої освіти Хмельницького національного університету

Слабійська Наталія Василівна – здобувачка вищої освіти Хмельницького національного університету

Слободянюк Наталія Андріївна – здобувачка другого (магістерського) рівня вищої освіти Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського

Срібна Юлія Анатоліївна – кандидат педагогічних наук, доцент, декан факультету технологій та дизайну Полтавського національного педагогічного університету імені В. Г. Короленка

Тимощук Анастасія Андріївна – здобувачка другого (магістерського) рівня вищої освіти Кременецької обласної гуманітарно-педагогічної академії ім. Тараса Шевченка

Ткачук Ніколь Ігорівна – здобувачка другого (магістерського) рівня вищої освіти Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського

Томашівський Сергій Михайлович – викладач Фахового коледжу Кременецької обласної гуманітарно-педагогічної академії ім. Тараса Шевченка

Туляєв Володимир Володимирович – кандидат педагогічних наук, викладач кафедри технологічної та професійної освіти Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського»

Туманова Юлія Володимирівна – аспірантка кафедри технологічної і професійної освіти Глухівського національного педагогічного університету імені Олександра Довженка

Хренова Вікторія Валеріївна – кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри технологічної та професійної освіти і декоративного мистецтва Хмельницького національного університету

Цвілик Світлана Дмитрівна – кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри образотворчого, декоративного мистецтва, технологій та безпеки життєдіяльності Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського

Цина Андрій Юрійович – доктор педагогічних наук, професор, завідувач кафедри теорії і методики технологічної освіти Полтавського національного педагогічного університету імені В.Г. Короленка

Цісарук Ірина Василівна – кандидат педагогічних наук, завідувач кафедри теорії і методики трудового навчання та технологій Кременецької обласної гуманітарно-педагогічної академії ім. Тараса Шевченка

Шабага Степан Богданович – кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри теорії і методики трудового навчання та технологій Кременецької обласної гуманітарно-педагогічної академії ім. Тараса Шевченка

Шевчук Валентин Русланович – здобувач першого (бакалаврського) рівня вищої освіти Кременецької обласної гуманітарно-педагогічної академії ім. Тараса Шевченка

Шимкова Ірина Вікторівна – кандидат педагогічних наук, доцент кафедри образотворчого, декоративного мистецтва, технологій та безпеки життєдіяльності Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського

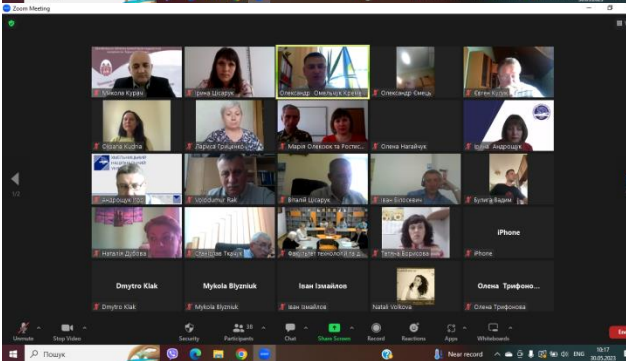
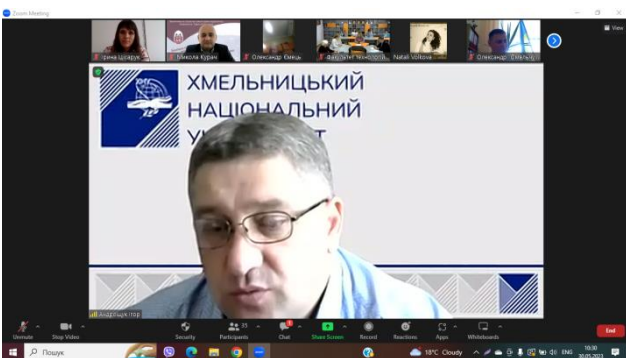
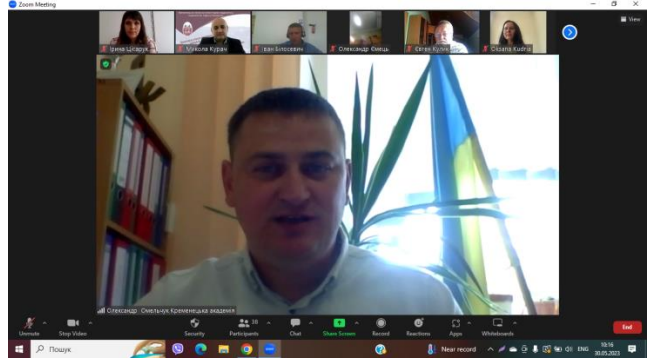
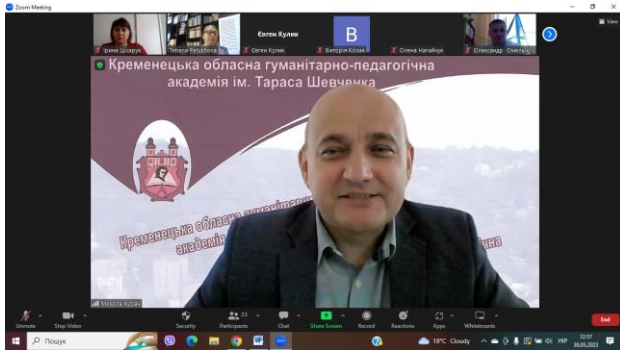
Шмигельський Василь Васильович – здобувач першого (бакалаврського) рівня вищої освіти Кременецької обласної гуманітарно-педагогічної академії ім. Тараса Шевченка

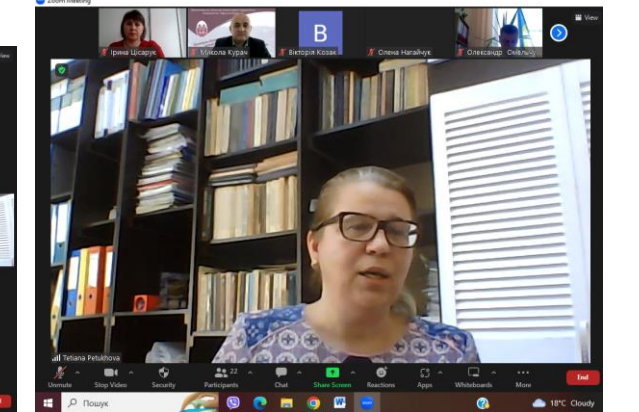
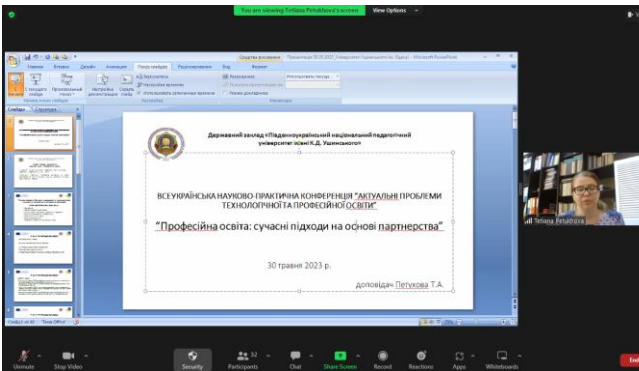
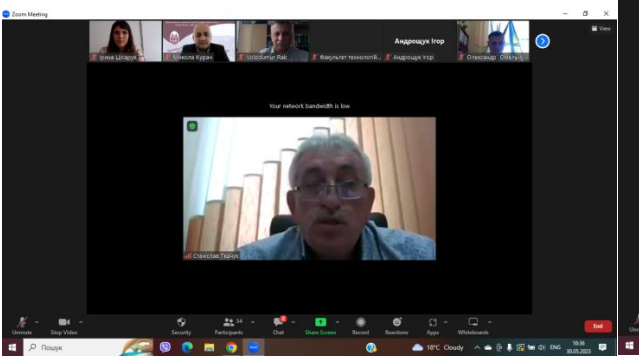
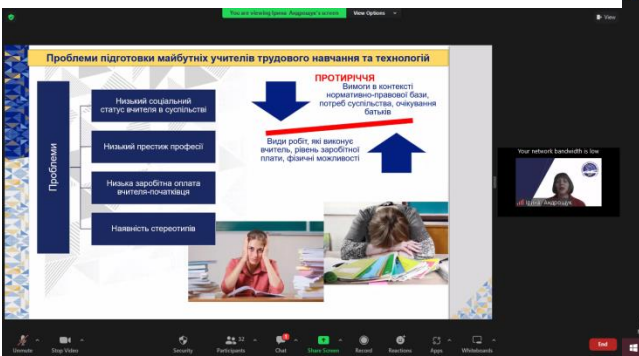
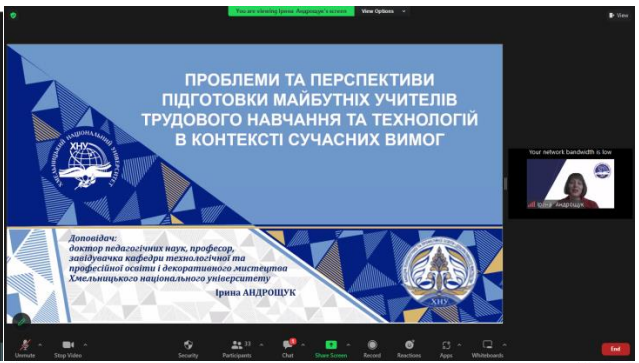
Шурин Олена Іванівна – кандидат педагогічних наук, доцент кафедри професійної освіти, трудового навчання та технологій Рівненського державного гуманітарного університету

Янчук Віталій Сергійович – здобувач першого (бакалаврського) рівня вищої освіти Хмельницького Національного університету

Ящик Олександр Богданович – кандидат педагогічних наук, доцент кафедри комп'ютерних технологій Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка

ФОТОГАЛЕРЕЯ

НАУКОВЕ ВИДАННЯ

**АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ
ТЕХНОЛОГІЧНОЇ ТА ПРОФЕСІЙНОЇ ОСВІТИ**

ЗБІРНИК МАТЕРІАЛІВ

Всеукраїнської науково-практичної Інтернет-конференції

Підписано до друку 16.06.2023 р. Зам. № 349.

Формат 60x84/8. Гарнітура Time New Roman.

Папір офісний. Друк RISO.

Ум. друк. арк. 21,5

Тираж 100 примірників.

Друк у видавничому центрі Кременецької обласної гуманітарно-педагогічної академії ім. Тараса Шевченка

47003, вул. Ліцейна, 1, м. Кременець

Свідоцтво про внесення суб'єкта видавничої справи до державного реєстру видавців, виготівників і розповсюджувачів видавничої продукції

ДК №6074 від 13.03.2018 р.